MUSEUM

Časopis katolických slovanských bohoslovců.

Ročník LVI.

1924—1925.

Dvé krásek spanilých duše mé ovládnulo stánek:
zemská jedna, druhá s výšiny pošla nebes;
církev a vlast — ty v mojích milují sestersky se ňadrech,
každá půl, každá má moje srdce celé. *Sušil.*

Redaktor: Karel Válka.

Nákladem „Růže Sušilovy“ v Brně. — Tiskl „Typos“ v Brně.

Obsah ročníku 56.

Básně.

Strana

Cella Jar. (Ol.): Marii — — — — — — — — — — — — 141
Černý M. Š. (Lit.): Chci žít— — — — — — — — — — — 8
— Milost bolu — — — — — — — — — — — — — 37
Jan Maria M. (Pr.): Čekám — — — — — — — — — — 2
Lesník Fr. (Br.): Jaro — — — — — — — — — — — 114
Mezihořský Karel (Br.): Píseň chudého života — — — — 70
Slovák A. (Ol.): Podjáhnům — — — — — — — — — — 97

Články.

Kraus Fr. (Br.): Nadpřirozené posvěcení charakteru dle učení sv. Tomáše — — — — — — — — — — — — — — — 4, 72
Magnusek V. (Štrasburk): Maria, protrednica naša — — — 101
Merell Jan (Pr.): Dies irae — — — — — — — — — — 108
Mezihořský Karel (Br.): Instauramini — — — — — — — 2
— Nechci domů na velikonoce bez sv. týdne na dómě — — — 98
— Horlivost — jen novokněžská? — — — — — — — 145
Slezák Jar. (Ol.): Očisťování — — — — — — — — 11
Šujan A. (Ol.): Byla to píseň sladičká — — — — — — — 47
Válka Karel (Br.): Jako Ty, Mistře! — — — — — — — 38
— Šlépěje — — — — — — — — — — — — — — 75
— Láska připravila poklad krásy — — — — — — — — 106
— Prelát Dr. Jos. Pospíšil osmdesátníkem — — — — — 130
Walter Kar. (Insbr.): K otázce výchovy mládeže ve spolcích 66
Zadražil Alf. (Br.): Snahy sjednocovací mezi protestanty — 8, 42
Zeman Jos. (Řím): Historické črty o milostivém létě — — — 34
Žatko Joz. (Nitra): Ján Hollý — jako národný buditeľ — — 141
Red.: Do slovanských vlastí — — — — — — — — — 1
— Vítejte, svátky naděje! — — — — — — — — — 33
— Milostivé léto — — — — — — — — — — — — 65
— Mater aspice! — — — — — — — — — — — — 129

Cyrilometodějská hlídka.

G— Alois (Ol.): Apoštolát střediskem katolického spolk. života 115
N—l (Br.): Obnovitel Velehradu — — — — — — — — — 151
Salajka Ant. (Pr.): IV. unionistický sjezd na posv. Velehradě 1924 — — — — — — — — — — — — — — 13, 49
— Úkol katolických Slovanů — — — — — — — — — 148
Zadražil Alfons (Br.): Úcta P. Marie na východě — jeden ze slučujících bodů se západem — — — — — — — — — 79

Slovanská hlídka.

Bučič Ivo: Zbor slov. bogoslovcev v Ljubljani — — — — — 55
Cyž Michael': Serbska L'užica — — — — — — — — — 84
Handrik I.: Lužisko-serbske towarstwo „Serbówka“ — — — 16

Strana
Kolenc Fr.: „Slomšek v Mariboru“. — — — — — — — — 82
Nýbl Lad.: Cyrilometodejský krůžok slov. bohoslovcov v Inomostí 84
Pivčević Božidar: Spiit (Dalmacia) — — — — — — — — 83
Czytelnia sluchaczow Wydzialu teologicznego uniw. Jagiellonskiego w Krakowie. — — — — — — — — — — — — — — 152
Cirilsko društvo ljubljanskih bogoslovcev v Ljubljani — — — 153

Pohledy do života.

A. F. (Br.): Bohoslovci ve šk. roce 1924—25. — — — — — — 24
—ag— (Ol.): Liturgické hnutí — — — — — — — — — 89
—ajk— (Pr.): Návrh — — — — — — — — — — — 23
— Loučení — — — — — — — — — — — — — 154
Bělský Fr. (Br.) V jeden slovanský šik! (Zpráva o sjezdu velehradském) — — — — — — — — — — — — — — 25
Florian J. P. (Štras.): Francouzská kniha — — — — — — 92
Iš. (Br.): Proti faktu není důkazu — — — — — — — — 60
J. L. (Br.): Ukázky kulturně náboženské činnosti katolíků francouzských — — — — — — — — — — — 157
J. B. (Br.): † Dr. Alois Dvořák — — — — — — — — — 56
J. M. (Pr.): † Dr. Fr. Stejskal a † Dr. Jar. Sedláček — — — — 85
— J. M. Msgr. Ant. Podlaha šedesátníkem — — — — — 87
Kar. — (Br.): Nad matčinými řádky — — — — — — — — 18
K. V. (Br.): Náš nový hrob — — — — — — — — — — 56
— Zjevení lásky — — — — — — — — — — — 59
— Apoštolské slovo — — — — — — — — — — — 88
— Naše spolkové bolesti — — — — — — — — — — 93
— Dr. Jos. Kratochvil — — — — — — — — — — — 119
— První podmínka slov. jednoty — — — — — — — — 155
—lk— (Br.): Justa opportune et importune — — — — — — — 58
— Prelát Dr. Fr. Reyl — — — — — — — — — — 121
Magnusek V. (Štras.): Studium na fakultě ve Štrasburku — — 119
—r— (Ol.): Svět a celibát — — — — — — — — — — 159
—rel (Pr.): Vzácná návštěva — — — — — — — — — 121
Rones (Insbr.): Theolog. studium v cizině — — — — — — 91
Rybář (Br.): Poznává se — a učtuje se — — — — — — — 21
— Hamzův „Šimon kouzelník“ — — — — — — — — 57
Slezák (Ol.): Jak budeme pokračovati? — — — — — — — 20
Světlov— (Ol.): Památce P. Křížkovského — — — — — — 156
Š—el (Pr.): Kněz umělec — — — — — — — — — 122
—vk— (Br.): Cestou ze svátků — — — — — — — — — 90
Red.: Jeho Milost Msgr. Dr. Jos. Kupka — — — — — — 18
Katolickým bohoslovcům slovanským — — — — — — — — 154

Z našeho ruchu.

Zprávy z Jednot.

Nitra: Slov. cirk.-liter. spolok bohoslovcov „Bernolák“. — Spiš. Kapitula: Spolok sv. Pavla apoštola. — Olomouc: Stojanova lit. jednota. — Praha: Růže Sušilova. — Brno: Růže Sušilova. — Hradec Králové: Literárně-řečnická jednota.

Strana

Nové knihy.

A. F. (Br.): Al. Čáp: A my jsme ho zabili. — — — — — — 93
— P. Max Schmid S. J.: Vrchol úcty k Srdci Páně — — — — 123
— Na rozcestí — — — — — — — — — — — — 124
— Pierre L'Ermite: Přečtěte si to — — — — — — — — 126
— Jar. Dlouhý: Křesťanská rodina — — — — — — — — 162
— Utrpení Páně a svátost pokání — — — — — — — — 162
— Vladislav Reymont: Z kraje slz a krve — — — — — — 160
—a g— (Ol.): Dr. Jos. Matocha: Problém osoby — — — — — 62
—a j k— (Pr.): Dr. Alfred Fuchs: Sjednocení církví — — — — 63
— G. Fouard: Život Ježíše Krista — — — — — — — — 64
Alka (Br.): Fr. Grivec: Cerkev — — — — — — — — — 30
B. Kaminský (Pr.): Dr. Jos. Miklík: Příručka k biblické dějepravě 125
B—n (Br.): Helena Mostová: Její boj a vítězství — — — — — 161
Dlouhý (Pr.): Dr. Hugo Richter: Slovanské kapitoly z české historie 62
F. B. (Br.): Jos. Hronek: Katol. literatura česká přítomné doby — — 96
— V. Svatohor: Májová knížka — — — — — — — — 160
— Fr. Žák S. J.: O svátostech — — — — — — — — — 126
—j d— (Hr. Kr.): Sv. Gabriel da Possenti — — — — — — — 124
K. V. (Br.): Kar. Lutislav: Příručka spolkové práce mezi mládeží — 96
L. Z. (Br.): Dr. Al. Kudrnovský: Záhady spiritismu — — — — — 161
Merell (Pr.): Dr. Jos. Cibulka: Starokřesťanská ikonografie — — 61
ml. (Pr.): Ingeborg Maria Sick: Z ovzduší klášterního — — — — 64
nš. (Br.): Václ. Otta: Do svaté země — — — — — — — — 162
— Fr. Dominik O. P.: Eucharistický květen — — — — — — 162
—o ř— (Br.): Fr. Sláma: Povídky a črty z Těšínska — — — — 95
— Vl. Pittnerová: Na gruntech; Jak se žilo — — — — — — 126
Rel (Pr.): Jos. Hronek: Kněz v čes. národním obrození — — — 32
— Bl. Tomáše Kemp.: Růžová zahrádka — — — — — — 95
St. (Br.): René Bazín: Sňatek slečny Gimelovy — — — — — 94
— Dr. Fr. Stejskal: Svatý Václav — — — — — — — — 123
Španihel (Pr.): P. In. Procházka O. P.: O řeholním životě — — 159
Válka (Br.): Sborník lit. práce slov. bohoslovcov — — — — 31
Vr— (Br.): Jan Karník: Sladké s hořkým — — — — — — 160
Em. Žák: Před Golgatou — — — — — — — — — — — 125
Hynek Dostál: Zájezd do Polska a na Volyň — — — — — — 163
F. B. (Br.): Ad. Stifter: Abdias — — — — — — — — — 128
k (Br.): Simon Weber: Die katholische Kirche, die wahre Kirche Christi — — — — — — — — — — — — — — 163
—la (Br.): Karl Haggeney: Auf des Herrn Pfaden — — — — — 164
—l a— (Br.): Aug. Poulain S. J.: Handbuch der Mystik — — — 127
— Lud. v. Pastor: Die Fresken der Sixtinischen Kapelle — — — 127
—r— (Ol.): Dr. Mich. Müller: Die Freundschaft des hl. Franz v. Sales und der hl. Johanna v. Chantal — — — — — — — — — 128
— Memoriale vitae sacerdotalis a Claudio Orvisenet — — — — 128
—š— (Br.): Anton Huonder: Zu Füßen des Meisters — — — — — 164
—š l— (Br.): Anton de Waal: Rompilger — — — — — — — 163

MUSEUM

Ročník 56. Číslo 1. L. P. 1924.

CENTRÁLNÍ KNIHOVNA OLOMOUC
ths

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVI. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 1.

Předplatné na 56. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty, 15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 1.:

Do slovanských vlastí. — *Jan Maria M.:* Čekám*. — *Karel Mezihořský:* Instauramini — ! — *Fr. Kraus:* Nadpřirozené posvěcení charakteru dle učení sv. Tomáše. — *Fra. Alfons Zadražil:* Sjednocovací snahy u protestantů. — *M. S. Černý:* Chci žít*. — *Jaroslav Slezák:* Očišťování. — *Cyrilometodějská hlídka:* *Ant. Salajka:* IV. unionistický sjezd na Velehradě. — *Slovanská hlídka:* Lužicko-serbske Towar'stwo „Serbówka" — *Pohledy do života.* — *Nové knihy.*

Prosíme snažně o vyrovnání účtu za minulé ročníky. K číslu přikládáme složenky všem, a upomínky těm odběratelům, kteří za roč. 54. a 55. ještě dluží. Neodkládejte, prosím, s placením, a neberte nám tak chuť k práci, kterou za nynějších zvýšených studijních požadavků jen s velkými obětmi zdoláváme. Chceme také co nejdříve zvětšiti rozsah „Musea" na míru předválečnou — proto poskytněte nám k tomu podmínky a vyhlídky — včasným placením předplatného.

Kdo si ponechá 1. číslo, je považován za odběratele.

Listárna redakce.

Bratrské Jednoty upozorňujeme na jistou změnu ve vnitřní úpravě. Týká se organisačních a spolkových zpráv z Jednot českých a slovenských. Tyto nebudou uveřejňovány v jednotivých číslech, nýbrž až v 5. čísle ve zvl. příloze, aby se získalo místa. Za to, na základě slovanské dohody velehradské, zavedena Slovanská hlídka, jež výhradně věnována dopisům a článkům ze zemí slovanských. Prosíme tedy bratry z celé Jugoslavie (korredaktor kol. Bučič v Ljubljani — naj nepozabljiš Velehradu! Pričakujem in molim poročila in članke!), Polska, Srbské, Lužice, Ukrajiny a j., aby hojnými články (ze života bohosl. i ze všech oborů, zvl. unionismu a j.) do ní přispívali a učinili ji tak vskutku slovanským forem bohoslovecký m. Ukažte, že chcete dokonale splniti náš velehradský, všeslovanský program!

Rovněž prosíme bratry Čechy a Slováky, dlící na studiích v cizině (v Římě kol. Beneš, Feřt a j.; — v Inšpruku, ve Strassbourgu, Paříži a j.), aby nám často posílali dopisy a články o tamním životě a studiu vědecké práce i poesii; dopřejte nám, kteří toho štěstí nemáme, aspoň svých vzpomínek, zkušeností a výsledků! (Jednoty, z nichž někteří členové do ciziny byli posláni, prosíme o brzké sdělení jejich adres, aby jim mohlo býti „Museum" zasíláno.) — Též bratry—Čechy americké v Koleji sv. Prokopa bychom rádi uvítali mezi dopisovateli. Žádáme o další zasílání „Stud. Listů", ale též o něco písemného do M.! — Jest naším srdečným přáním, aby bratři Slováci přilnuli již úplně a bezvýhradně k „Museu", které chce být i jejich věstníkem. Osvědčte, bratří, ono pochopení a dobrou vůli, v níž jsme se na Velehradě našli a sblížili! (Též lit. recense a „pohledy" ze slov. života nám budou

Redakční uzávěrka 2. čísla 56. roč. je 10. prosince 1924.

Vydává svým nákladem: „R. S.", liter. jednota bohoslovců v Brně. — Redaktor: Karel Válka. Administrátor: Josef Hlaváč. — Tiskne „Typos" v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 56. 1924—25. ČÍSLO 1.

DO SLOVANSKÝCH VLASTÍ — —!

Požehnání Velehradu rozhojněno — bohoslovci ze všech krajů matky Slávy opět se našli. O, jak radostné shledání bratří po dobách násilného rozloučení, jak vzácný a drahý pocel bratrský ve jménu Krista a — Slávy!

Na deset let rozplašily bratrstvo naše válečné blesky a sobecká zášť velikých tohoto světa—. Teprv když zlomena pýcha a násilí, a velicí (před světem) sraženi ve propast nicoty, opětně vychází jasná zář míru, a pokorné zve, by ze slz nad krásou její zajásali, a tiché, aby zemí vládli, jak jim přislíbeno — —

O bratří — to nadchází doba naše, doba duše slovanské, Krista milující! — Byla již dlouho posmívána a deptána, mírná, hluboká duše Slávy od tyranů zpupných i kořistníků zchytralých; již zdálo se, že zloba pekla ji si zvolila za obět neblahou, na níž by světu ukázáno bylo, že násilí a hmota hrubá vševládné jsou ve věku železném, že, překonána, zastarala blahoslavenství — — Však hle — „Pán obrátil osudy Sionu", „zpřetrhal osidla ptáčníků a my jsme na svobodě" (žž 125, 123); usvědčeni a potrestáni jsou synové hmoty ze zločinů síly své, pravda a spravedlnost zvítězily — —

A to ukládá i povinnost, máme-li býti hodnými syny tak velikého slitování Božího: povinnost, obhájit nadále vítězství pravdy důsledným konáním pravdy! A jako dříve svět třásl se hrůzou před řinčením válečné zbroje, tak v budoucnosti má vzdávati se oddaně před zbraněmi víry; a jako mřely zástupy za prapory válečné, tak s nadšením a horoucností přilnouti mají zástupy lidu nového k praporům nade všecky vítězným, k praporům Spásy!

Tato pak proměna — toť úkol, Pravdou na nás kladený! V ní spočívá obsah slov, že nadchází doba slovanske duše! Je nutno přesvědčit přechytralý svět, že pravda — čirá, absolutní pravda Boží, a láska, která za dobro a za bližního se obětuje až ke zničení, ty že jediné jsou hodny, a také schopny, života i v dnešním zpohanštělém věku. A nejen to — ale že ony jediné dovedou zachránit lidstvo od sebevraždy, od utonutí ve vlastní krvi a — hanbě; pravda a láska samy že probudí z úpadku lidstvo k novému života jaru. — — A kdo spíše jest k tomu povolán, než duše slovanská, která pod křížem

bezpráví a lži se tolik nasténala, a bolestí do běla očistila—? Kdo jiný může spíše učiti pravdám věčným než ona, která je s východní vroucností tak pronikla a se západním důmyslem a energií jich hájit dovede —?!

Nuž, bohoslovci slovanští cítí se pred jinými k tomuto úkolu Pánem povoláni, a proto spojují se, aby věrností, jednotou a ušlechtilým závoděním se k práci apoštolské sílili. — Vyhovíme jejím přísným požadavkům —? Sami o sobě jistě ne — ale — „všechno můžeme v Tom, jenž nás sílí", chceme volati se sv. Pavlem. Naší zárukou není sebevědomí, ale pokora, naší zbraní není chytrost lidská, ani moc, ale — modlitba a láska nade všechno.

Svatí Cyril a Metod, otcové naši, volají nás na svoje líchy ohrožené, abychom v téže svornosti a obětí je brázdami kypřili a slzami vlažili nyní, jako oni spolu před věky v pohanstvu starém. A my chceme poslechnouti!

Podáváme si ruce a v hořící řetěz pojíme srdce od Baltu k Adrii, od Uralu k Alpám, abychom spojili Slovany všechny v Kristovu jednotu pravdy a lásky, a lidstvo všechno zažehli ohněm, tím ohněm bílým slovanské duše Kristovou láskou proniknuté!

Jan Maria M.:

ČEKÁM.

Je obětní stůl étherný,
kde obětníkem jsem,
a v oheň sypu kadidlo
a květ, jež rodí zem.

Když s kadidlem pak zničen již
květ zemských žádostí,
smím teprv, čist, pět Gloria
v Tvé říši radostí.

Své já jsem vložil na oltář —;
teď čekám rozechvěn
— mou duši bázeň pojala, —
dnů dávných krásný sen.

Dech něžný zahrad mystických
dal duši nový ráz;
již tuší v ranních červáncích
den jasný, věčných krás — —

Já s touhou čekám v srdci svém —
Chraň, Bože, oltář můj,
ať hodné nesu oběti,
než zlíbám oltář Tvůj!

KAREL MEZIHOŘSKÝ:

INSTAURAMINI.

(Nováčkům legie Kristovy na uvítanou.)

Svět za vámi zavzdychl: škoda jich —; my však, bratří vaši starší, voláme vám vstříc: Vítejte, vyšťastní, tak vzácní povolaní, kterým dáno bylo, nejlepší stránku sobě vyvoliti!

— — — — — —

A duše vaše, zmatené ještě, rozechvělé těmito hlasy, kráčejí ze světa, kde bylo příjemně a slibovalo se žití ještě příjemnější, a vcházejí do ústraní duchovního, dosud neznámého; začínají život a studium výhradně vnitřní, v Bohu jedině soustředěné, jejichž obsah a smysl je světu tak cizí a nepochopitelný, a jehož vyhlídky časné neznají půvabů — —.

Nuže, zda zastavíte se, duše, zda budete ještě chytrácky rozmýšleti a kupecky vážiti —? — — Ale, což neváží za vás výhody a nevýhody zvolené dráhy, což nepřemýšleli přepečlivě mnozí přátelé, světa zkušení a plní moudrosti lidské —? A vy jste přece vzorné ty výpočty velikým škrtem zmařili —! Kdo vám to dal sílu k tak odvážnému rozhodnutí, kdo smělost k vyvrácení chytrosti světské —?

— — A hle — rty vaše již odpovídají, dříve než promluvily; jsou plny úsměvu rty vaše a líce vaše, plny radosti. Radosti tak plesné a vzletné, jaká zalévá toho, který šťastně nalezl, co druzí marně hledají; úsměvu tak jasného a důstojně klidného, jaký krášlí člověka, stojícího nad pokladem, jejž objevil v poli svém, a o který ho žádná zloba a závist připravit nedovede —. Snadno jest tu vidoucímu čísti odpověď — odpověď o milosti povolání, která vysvětluje všechno — —.

Milost všemocná, která bleskem prosvětluje temná dříve srdce lidská, aby je naučila pravdě a životu a očistila od vášní; milost, která jako beránky bílé, poslušné, vede na zelené pastviny Páně ty, kteří dříve bývali pyšní a sobečtí; milost, jejíž sílu neodolatelnou na sobě pocítili již proroci starozákonní, jak Amos (3, 8) velkolepým obrazem líčí: „Když zařve lev, kdo by se nebál? Když zavolá Hospodin, kdo by neposlechl?“; milost všemocná, která si Šavly, Augustiny, Ignáce podmanila, a stále nově povolávanými svět v úžas uvádí, neboť ze lži usvědčuje jeho zbabělá slova, jakoby již Bůh neprojevoval se skutky svými pokolení lidskému — —.

Nuže, to-li je příčina odvahy vaší, pak v pravdě šťastní, kteří jste poslechli! Tíha pak bojů a sebezapření —? — Pán, který vnukl vám vůli, ten dá i sílu, a k tomu ještě náhradu bohatou všeho toho, co opouštíte. Nebojte se trudu a zádumčivosti v domě duchovním! Nikde nenajdete většího míru duše, nikde srdcí jasnějších a veselejších, nežli v tomto domě, posvěceném stálou přítomností Páně; vždyť zde tříbí se duše k ryzosti a kráse oddaného synovství Božího, které jediné dovede naplnit duši radostí a štěstím trvalým. Vkročte již tedy odhodlaně na horu Hospodinovu, „pojďte a vizte, jak sladký jest Pán“!

A přece — zastavte se! Neboť svaté jest místo toto — a vy přicházíte ze světa tak poskvrněného —. A svět neušetřil ani vás. Srdce vaše, do něhož má nyní každodenně přicházeti božský Host, je sice proniknuto dobrou vůlí a jedinou již láskou bije. Ale přece při tom podobné jest příbytku, do něhož po dlouhé době vrací se pán; oheň živodárný na krbu již plane, ale vnitřek celý tak ubohý a zešlý, že kdyby hned hospodář nezačal s opravou, brzy

by i oheň zadušen byl řítícím se krovem — —. Mysl vaše opředena jest jako pavučinami mnoha předsudky, které vštěpuje nynější zpohanštělá škola a literatura, nakaženo jest sobectvím a požitkářstvím úpadkové moderní společnosti.

A proto — zastavte se, a zahleďte se hluboko do vlastního nitra! — — „Ut digne ambulemus vocatione, qua vocati sumus, Te rogamus, audi nos“ — tak modlíme se v Preces; chcete se tak modlit upřímně, srdcem, nejen ústy? Chcete se osvědčiti hodnými tak veliké milosti, a hřivnu její o větší ještě bohatství milosti a lásky Boží rozmnožiti? Chcete se státi — ne snad nějakými veřejnými úředníky církevními, kteří by jen odbývali „službu“, ale kněžími duší i tělem, podle Srdce Ježíšova —? — Pak „svlecte člověka starého s hříchy a žádostmi jeho“ a „oblecte se v odění víry“! To jest: odvrhněte všechen ten nasládlý kal, kterým vás, jako smrtícím pozvolna opiem, opájela škola a soudobý život, a přikloňte se celou duší ke svěžím pramenům vody živé — pravdy Kristovy, sebevlády a ctnosti! To buď váš první úminek: poznati se, a vymaniti se úplně z vlivu všeho toho, co dosud duši od Boha ke světu odvádělo, a ke kompromisům lákalo; odhoditi jako balast všechno to, co duši v oddání se Bohu bránilo! „Nedávají vína nového do měchů starých — —!“

A provedete-li tento rozhodný řez, pak teprve podaří se vám, přeštěpovati duši k novému, svobodnému životu synů Božích; pak poznáte teprve, jaké zdraví duše, mír a radost jsou odměnou ctnosti a služby Boží. Pak pochopíte vyznamenání a dar, kterého se vám dostalo bohoslovím oproti údělu těch, kteří zůstali ve světě a tápou tam ve stínech Babelu —. A jenom ta zbývá cesta, abyste jednou také druhým dovedli hodně zvěstovat a životem svým vykládat evangelium spásy, abyste obrodili národ!

Nuže: Instauramini, ut instauretis!

FR. KRAUS:

NADPŘIROZENÉ POSVĚCENÍ CHARAKTERU DLE UČENÍ SV. TOMÁŠE.

A. Úvod všeobecný.

Mravní vývoj a zdokonalení je z velké části dílem člověka. Jako je člověk — svou osobou — samostatným nositelem svých schopností a sil, tak též má praktickým rozumem sám pojati mravní řád a učiniti jej zákonem svého nitra. Svobodnou vůlí má uskutečňovati mravní ideál, odvozovati z něho mravní hodnoty a trvale je udržeti. Než tomuto úkolu leží v cestě nepřekonatelné obtíže. Povaha lidská je rozpoltěna. „Non enim quod volo bonum, hoc

Dr. Joseph Mausbach: Grundlage u. Ausbildung des Charakters. (Nach d. hl. Thom. v. Aq.) V. Vortrag: Die übernaturliche Weihe d. Char. (Herder 1920.)

facio: sed quod nolo malum, hoc ago. (Rom. 7, 19.) Nejen hlubocí znalci lidského nitra, jako sv. Pavel, Aug., Tomáš, to dosvědčují; i filosofická ethika nemůže při bystřejším pozorování přehlédnouti v člověku onoho vniterného rozporu. — Pozorujeme-li však objektivní normy a ideály mravnosti, zvláště její absolutní cíl: oslavu Boží a ustavičné spojení s Bohem, tu jeví se nám tento životní úkol v takové vznešenosti a dálce, že lidská přirozenost se leká jeho tíže. Již pohanskými kulty prochází mocná touha po mystickém doplnění mravních snah, jímž by duše byla očištěna a povznešena. A skutečnosti takového povýšení člověka, vnitřního znovuzrození duše k nadpř. životu, jasně učí Evangelium.

Z křest. myslitelů před sv. Tom. zdůraznil potřebu nadpřir. pomoci, milosti, sv. Augustin. Milost je mu lékem proti hříchu. Důvod, proč zdůraznil sv. Aug. především tuto stránku milosti, zavdaly bludy pelagiánské, jež hájily neporušitelnost a nezranitelnost lidské přirozenosti. V boji proti nim musil ustoupiti u sv. Aug. rozdíl přirozena a nadpřirozena. Bylo nutno dokázati, že pojem svobody odpírá Písmu sv. a zkušenosti. A sv. Aug. provádí onen důkaz tím, že klade všude především důraz na úplnou závislost tvorů na Bohu, jakožto prameni všelikého života a mravnosti.

Jako se sv. Aug. při tom může dovolávati textů sv. Pavla, rozvádějí řečtí sv. Otcové na druhé straně myšlenky apoštola Jana. Nemají tolik na zřeteli lidské přirozenosti, zkažené děd. hříchem. Jim je milost Boží především — oslava přirozenosti, sdělení vyššího světla a synovství Božího.

Oba tyto názory na milost (sv. Aug. i řec. sv. Otců) vystupují zvláště ve středověké filosofii blízko sebe. A je to především tvůrčí duch sv. Tomáše Aqu., který spojením ethické jasnosti a mystické hloubky sbližuje oba ony názory tak, že tvoří organickou rovnováhu.

B. Nauka sv. Tomáše.

Sv. Tomáš zdůrazňuje rozdíl přir. a nadpř. řádu; zná blaženost, jež odpovídá lidské přirozenosti a mravní síle, a vyšší křest. cíl, jenž povznáší se nesmírně nad přiroz. schopnosti, cíl, který jest vznešeným darem svobodné lásky Boží. Pojem milosti přichází u sv. Tomáše v užším a širším smyslu. Milost v širším smyslu toť přirozený konkurs, jímž Bůh spolupůsobí ke každému přiroz. skutku bytostí stvoř. Milostí v užším, obvyklém, smyslu rozumí sv. Tom. tajemnou pomoc Boží, bez níž nebyli bychom schopni nadpř. života. Rozeznává ctnost přiroz. — samostatně nabytou zručnost v dobrém, a ctnost křest. jakožto vlitou Duchem sv., bezprostředně sdělenou životní sílu.

Při tom zůstává sv. Tom. učelivým žákem sv. Aug. Rozdíl mezi přirozenem a nadpřirozenem vztahuje na subjekt mravnosti, na člověka a jeho vnitřní zdokonalení. Objektivní cíl mravnosti, svatost a oslava Boží, trůní v nerozdílné jednotě nad oběma řády. Naděje na věčnou blaženost neznamená odstrčení a popření přiroz. životního cíle. Kníje

člověk určen, a již přirozené svědomí poznává a hlásá povinnost, abychom se snažili dosáhnouti posledního svého cíle, jakmile nám jej Bůh zjevil. K tomu je ovšem potřeba nadpřirozené pomoci, milosti! Její vstup v lidskou duši, stvořenou podle obrazu Božího, je shrnutí a oživení jejích přirozených sil. Její ztráta neničí sice žádné přir. síly duševní, ale porušuje účinnost a pořádek duš. sil. Proto též hříšník může jednati dobře, může zvítěziti nad pokušením in concreto, v jednotl. případě, avšak přirozenými svými silami nevyplní mravního zák. jakožto celku, a nevyvaruje se trvale těžkých hříchů. Plnou mravní posilu přináší mu teprve milost pomáhající a posvěcující, jež povznáší nás k svobodě dítek Božích a naši, hříchem dědičným zraněnou vůli, jež kolikrát s jakousi mravní nutností podléhá zlému nebo zdánlivě dobrému, připoutává bezprostředně k Bohu, jakožto k svrchovaně činné síle a nekonečnému Dobru, udělujíc jí jednotu a pevnost.

Milost Boží a charakter! Nesmírně důležitá a časová kapitola křesť. vychovatelům! Oni mají vychovati církvi a národu charaktery ryzí a ucelené. Vyšší životní princip milosti a jejího pěstování v duších svěřenců je nezbytnou pomůckou zdárné výchovy. Vychovatel nemůže ovšem bezprostředně působiti na milost v duši, jako na př. novými poznatky obohacuje obor vědomostí. Odezírajíc od jeho vlastního života modlitby, jež má doprovázeti a posvěcovati jeho činnost, je především odkázán nabádati mladé duše k modlitbě, vštěpovati v ně lásku k tomuto rannému a obecnému prostředku milosti, k modlitbě opravdu dětské, pokorné a důvěrné. Tak již záhy v mládí zajištěn je organický vzrůst duše a usnadněn harmonický rozkvět ctností.

V pozdějším věku shledáváme se u mládeže s příznačnou lhostejností k modlitbě a milosti vůbec. Psychologický důvod tohoto zjevu spočívá v živějším vědomí vlastní síly, v touze po samostatném život. vývoji. Oba tyto momenty jsouc ex se prospěšné a nutné ke krystalisaci charakteru, leč přílišná — řekl bych — pelagianská důvěra ve vlastní síly bývá mravnímu životu mládeže v této periodě velmi nebezpečná. Není-li zde konsequentní denní modlitby a dostatečné péče o nábož. život, pak nezbytně nastupuje případ, jejž mají před očima sv. Aug. a sv. Tomáš, praví-li, že svobodné vůli naší nedostává se ustavičné síly a bdělosti, aby všechna pokušení vítězně přemohla. A možno říci téměř jistě, že takový mladík dříve či později podlehne nástrahám hříchu. Jen modlitbou, touhou po milosti je možno uvarovati se mravní zkázy. A na druhé straně — snad vlastní svědomí a zkušenost dosvědčí, jak milost obdivuhodně sílí a chrání člověka v bouřných přelomech životních a vede jej k výšinám křesťanských činů.

Sv. Tom. pojímá milost Boží v duši organicky. Organickým dlužno nazvati jednak pojetí posvěcující milosti, jakožto trvalé, vnitřní dokonalosti duše, skutečného mystického života — jednak důsledné provedení zásady, že milost přirozenosti neničí, nýbrž ji předpokládá a zdokonaluje.

Bůh je dárcem všech milostí, praví sv. Tom. Leč věčná láska Boží není totožná s milostí, jež sídlí v člověku. Vždyť člověk může v milosti růsti, nebo ji ztratiti. Láska Boží stojí výše nad láskou lidskou a tvůrčím konem sděluje dobrotu a dokonalosti, jichž požívá. O milostnění znamená proto zvýšení, obohacení vnitřního života. O milostnění nezáleží v souvislé řadě aktuelních milostí, v zachycování okamžitých vnuknutí Božích, jež zalehnou v duši. Tomu odporují biblické výrazy o světle, o znovuzrození, o životě, jež ukazují na trvalý vnitřní stav. Tomu odporuje též moudrost Boží, která již v přir. řádě nepůsobí toliko zevně, nýbrž sděluje vnitřní principy a životní formy k dosažení vytčeného cíle. Zajisté neomezí se Bůh v nejvyšším řádě věcí, v němž volá lidskou duši ad aeternam participationem Suae naturae na vnější milosti, nýbrž vzbudí v člověku též patřičnou činnost, pramen vyššího života. Milost posvěcující jeví se nám tudíž jako trvalá qualita duše, přesněji řečeno, jako habitus, jenž tkví v podstatě duše a uděluje jí nadpřirozené bytí synovství Božího.

Moderní názor na život, jenž odvrátil se od stěžejných pravd křest., chtěl by sice vystupňovati hodnotu osobnosti; sní dokonce s Nietschem „von einem Übermenschen". Hodnota, cena jednotlivce při jeho natural. a empirické základně závisí na věcech nahodilých, na šťastném rozpětí duš. a těl. sil, v plném rozvoji osobnosti a podobně. A právě zde pramení jeho studená lhostejnost k životu zakrnělému, nevyvinutému, zde rodí se jeho neschopnost, prokazovati každé lidské bytosti upřímnou lásku a péči jako obrazu, dítku Božímu. A přece celá činnost vychovatelská secundum naturam suam je příliš zevnější, než aby mohla z přirozených předností správně doceniti a zhodnotiti jemné mravní zárodky, jež často žijí v chatrné schránce tělesné a které se mohou vyvinouti až k heroickým ctnostem. Proto učení sv. víry o nadpř. důstojnosti lid. duše zvyšuje neobyčejně úctu před dítětem a lásku k duši jako takové, povznáší nevýslovně i nejnižší lidskou bytost, čině ji chrámem Ducha sv., obyvatelem nebeského království.

Při tomto pojetí je již patrný dalekosáhlý význam věty: Gratia supponit et perficit naturam. Celé tvůrčí dílo tíhne stupňovitě k Bohu. Hmota povznáší se k životu, život k smysl. činnosti, smysl. činnost k duševní — a každý tento stupeň nabývá větší podobnosti s Bohem. Milost Boží pokračuje v této stupnici dále, zdokonalujíc, jak učí sv. Tom., celou naši přirozenost, vyšší i nižší schopnosti. (Dokončení.)

Zamilujme si konečné vítězství a rozslunění země, a proti nedokonalosti těl zapalme se hněvem ducha a ovládejme všelikou vzpouru krve své. Taková jest krása nesmrtelných.

Julius Slowacki.

M. Š. Černý:

CHCI ŽÍT . . .

Chci žít a zplna svěžest jitra dýchat,
chci v pohár zlatý sladkost dojmů míchat,
chci líbat vroucně něžné lístky květů,
chci sílu ssáti z dálných, hvězdných světů.

Chci žít a srdce své chci všechněm dělit,
chci hájit právo, bezpráví chci čelit,
chci trpět, když to dobro lidu žádá,
chci život dát, když jeho duše strádá.

Chci žít a v srdci svém chci boží krásu svým — — — —
svým kreslit žitím, připravit si spásu,
chci od rána pět Bohu hymny vrouci,
bych žil kdys život věčný, nehynouci.

FRA. ALFONS ZADRAŽIL. ORD. S. P. AUG.:

SNAHY SJEDNOCOVACÍ MEZI PROTESTANTY.

Před postranním oltářem protestantského kostela sv. Sebalda v Nürnbergu hoří dodnes věčné světlo, zbytek to oné doby, kdy ve všech kostelích Německa taková světla před Nejsvětějším hořela. Jest to jakoby ojedinělý strážce trpělivě čekající již přes 400 let, až všechna světla rozžata budou, kdy navrátí se národ ze scestí protestantismu zpět k universální jednotě katolicismu.

Po prohrané světové válce shroutila se říše německá, a s ní i protestantismus, vzájemně se s říší podporující. Kdož ví, zdaž nestalo se to řízením Božské Prozřetelnosti, moudře vše řídící, aby po tak těžké zkoušce vzešla z toho vnitřní, duchovní obroda národa v katolicismu. Světová válka byla zkouškou protestantismu, na kterou se národ připravoval od dob Lutherových, a v níž přece neobstál. Smutné dědictví Lutherovo se neosvědčilo a národ hledá nové cesty, cesty jistější. Svědčí o tom živý zájem na straně protestantské o duchovní život církve katolické a její liturgii, ascesi, lidové pobožností atd.

Snahy tyto soustřeďují se ve sdružení „Die Hochkirchliche Vereinigung', která byla založena r. 1918 a která má svůj orgán „Die Hochkirche".*) Členové tohoto sdružení jsou ze dvou třetin protestantští duchovní směru positivně věřícího, z jedné třetiny laici.

Třeba že hnutí toto může každého, upřímně věřícího, křesťana naplňovati radostnými nadějemi do budoucna, přece bylo by upřílišeno, příliš optimisticky na ně nazírat. Hnutí toto samo o sobě nevytklo si cílem, odstraniti překážky věroučné mezi protestanty a

*) Od 1. února 1920 má název „Die Kirche".

katolíky, nýbrž jedná se mu hlavně o oživení církve evangelické, především pak o oživení evangelické bohoslužby formami katolickými. Tělo katolické by chtěli, ale duši evangelickou si ponechávají. Proto hnutí toto považujeme za snahu po „církevním sblížení". Na sjednocení, t. j. na nějaké přestupování v masách ke katolicismu, není dosud ani pomyšlení. Vadí tomu příliš zakořeněný názor o evangelické svobodě a předsudky proti Římu. Na každou sektu dívá se protestant důvěřivěji než na církev římsko-katolickou. Katolíkem by chtěl býti, ale ne římským. Že to spolu souvisí, toho nenahlíží. Nicméně nutno vítati toto hnutí i jako sbližovací, poněvadž sblížení a vzájemné porozumění, přistoupí-li k tomu láska, podmiňuje sjednocení. To dokazuje konverse jednoho z vůdců tohoto hnutí, dr. Albaniho, evangelicko-lutheránského faráře ve městě Bad Laurigk v Sasku. Tento, jako duchovní ve Štyrsku a Korutanech, naučil se znáti církev katolickou a jí si vážiti. R. 1920 zřekl se svého úřadu duchovního správce i titulu pastora a odešel do benediktinského kláštera u Mnichova St. Ottilien, kde konvertoval. Nyní je zaměstnán u společnosti „Gesellschaft für christliche Kunst" v Mnichově.

Zajímavé je, jaké stanovisko zaujímá toto sdružení k Lutherovi. Snahy tohoto sdružení netoliko že nepokračují v ideách Lutherových, nýbrž sdružení toto udělalo docela radikální krok v tom směru, že mnohé z jeho pravidel prohlásilo za škodlivé. To ovšem vyplývá již z programu samého. Proti Lutherovi se musí postavit a jej i zavrhnout, chtějí-li zbaviti se následků reformace po stránce vnitřní, a to jak učení samého, tak i jednotlivých členů.

Reformace začala odbouráváním všeho, co bylo eminentně katolické. Tak byla odstraněna Nejsvětější oběť, a místo ní zavedena t. zv. „večeře Páně", jako upomínka na Velký Zelený čtvrtek. Vrcholným bodem bohoslužby stala se ne oběť, nýbrž kázání a evangelická píseň. Tím ovšem sami se zeslabili, ježto, nemajíce Boha stále přítomného v chrámě ve svatostánku, zbavili se důvodu k návštěvě chrámu a poslouchání kázání, tím spíše, že slova kazatele evang. neměla autority, by zavazovala věřící, (následkem svobody svědomí a názoru na bibli). Konečně svou nemohoucnost uznávají i věřící pastoři hlavně z toho důvodu, nehledě na principy protestantské o svobodě svědomí a názorů na bibli, že jim chybí autorita apoštolská a vlastní posvěcení svátostné. Všechny články toho dlouhého řetězu, který jest ustanovení Páně, souvisí navzájem a padne-li jeden, nedá se ani druhý držeti. Jakmile popřeli kněžství, stala se jim i oběť zbytečnou.

Hnutí reformní v církvi lutheránské stává se opravdu vážným tím, že sahá až ke kořenu věci. Poznává, v čem vězí chudoba reformace Lutherovy, a hlásá v jednou čísle časopisu svého, že svátost Oltářní není pouze večeří Páně, nýbrž je zároveň i obětí, praví: „So erstreben wir denn eine Abendmahlfeier in der Form eines evangelischen Hochamtes, einer evangelischen Messe."*) Tím sice značně se přibližují církvi katol., ale neodkládají úplně evange-

*) „Hochkirche", s. 39, I. 1919.

lisujících tendencí. Je však zajímavý názor jejich na mši sv., jako na oběť novozákonní, kterýžto názor stál je jistě mnoho obětí.

Co právě nejvíce protestanty vede k církvi katolické a do ní, je právě naše sv. Eucharistie. Zvláštní, ba spíše je to úplně přirozené, že Lutheráni, čtouce Písmo sv., smýšlejí o transsubstantiaci úplně katolicky. Ovšem přispívá k tomu i ta okolnost, že pastoři věřící, kteří sympatisují s tímto hnutím sjednocovacím, neučí rozdílům mezi učením katolickým a lutheránským o transsubstantiaci A právě tato víra přivádí tak mnohé zpět do lůna církve. Jedním z četných případů je obrácení baronky Herrmannové, která po svém obrácení vstoupila do řádu Benediktinek-Oblátek.*)

Učení o nejsv. sv. Oltářní má jeden nezbytný důsledek, který je zřejmý z naší definice mše sv.: „Mše sv. je nekrvavá oběť Nového Zákona, přinesená od řádného, platně vysvěceného kněze.“ Kde je oběť, tam musí býti kněz. Tento důsledek staví si před oči i hnutí sjednocovací a volá proto po svátostném kněžstvu. Ovšem netají si ani zde potíže, které jim činí otázka biskupů, kteří, jak oni sami uznávají, musejí míti apoštolskou posloupnost. Ovšem nemíní dosud uznati papeže za nejvyšší hlavu církve a proto neví též, odkud vezmou biskupů. Nicméně neschází ani hlasů volajících po této instituci. V Americe vyšla kniha „Will der Protestantismus seinen Untergang?“, kterou napsal Henry Wallae Dowding. Důležité při vzniku této knihy je právě to, že autor byl pověřen ku sepsání od „internationale Vereinigung der protestantischen Kirchen“. Autor předně konstatuje, že protestantismus ve stavu, v jakém se právě nachází, nemůže naprosto existovati. Je to výsměch křesťanským ideálům. Protestantismus vyplýtval peníze, čas a sílu, aby přivedl v nebezpečí miliony nesmrtelných duší, byl závadou lidstvu v pokroku a vykoupení lidstva; on křesťanstvo roztříštil a učinil malátným v boji s velikými časovými otázkami 20. století. A proto autor nevidí jiné pomoci a záchrany pro protestanty, než ve zřízení papežství, které by mělo netoliko přednosti čestné, nýbrž i nejvyšší vládu a moc, což vyplývá ze slov: „Nejpřednějším požadavkem protestantství nynější doby je, aby mělo nějaký střed, nějakou nejvyšší moc; neboť my, ke své vlastní škodě, poznali jsme, že žádná společnost na celém světě nemůže míti trvání bez nejvyšší hlavy. Náš prostantismus jest roztříštěn na sta táborů. Každý tvoří si podle vlastní vůle své vlastní vyznání a zákon. Každý ten tábor staví své vlastní mínění výše než bibli.“ „Na protestantských církvích 20. stol. leží kletba volného výkladu Písma, jakožto její největší msta. Chybí nám jednota v kázání a ve výkladech Boží pravdy.“ Konklusí ze svých tvrzení nečiní on sám, ale činí tak jiný protestant, pastor dr. Albani, který napsal článek „Du bist Petrus“**), v němž doslovně píše: „Chceme-li tedy poznati potřebu církevního spojení, není nám nikterak bráněno, abychom tak učinili u té církve, která jednotu církevní organisace vždy pevnou si zachovala a proti kaž-

*) Gott und die Wahrheit. Lebensbild der Konvertiten und Benedikt. Oblatin Agnes Freifrau v. Herrmann, Herder 1920.

**) Siegen 1919; evang. Missions-Gesellschaft.

dému odlišnému mínění hájila, u církve římsko-katolické. Ať si o duchovenstvu katolickém smýšlíme jak chceme, ono je ve svém trojím rozvrstvení, před obcí, národem a světem, jsouc v držení trojího duševního statku církve, který jen zdaleka tušíme, posvěceno. Jsou to: katolická objektivita, autonomie a katolicita. A tyto duševní statky církve představují se po řadě u faráře, biskupa a papeže, ale nikdy od sebe odloučeny."

Obzvláštního zadostiučinění dostává se instituci papežské ve slovech dra. Albaniho, který úplně zavrhuje názory protestantské na papeže jako falešné a prohlašuje nutnost nejvyšší viditelné hlavy křesťanstva, neboť, jak sám praví, „nejvznešenější pravdy Kristovy bez úřadu nejvyššího biskupa zůstávají křesťanům a pohanům němými. Církev, vládnoucí statky, Kristem jí svěřenými, bez apoštolského úřadu náměstka Kristova je neúplná." Dále prohlašuje týž autor, že věří, že čím více budou se křesťané blížiti Kristu, že tím více budou toužiti po tom, aby též organisačně tvořili jedno stádce, pod společným pastýřem. Podobně je řešena i otázka biskupů diecesních. Ideálem je mu episkopát samostatný, nezávislý na státní moci, vzájemně spojený i za hranicemi vlastního národa. Proto chce dr. Albani pracovati pro vzájemné porozumění o těchto otázkách, „s nímž poroste zároveň i možnost, jednoho krásného dne se s církví římskou dorozuměti". (Dokončení.)

JAROSLAV SLEZÁK:
OČIŠŤOVÁNÍ.

Dozněly jásavé, mohutné zvuky hymnu k požehnání. Pohasla světla, v jichž záři planul oltář a třpytila se monstrance. Pán, jenž před chvílí vstoupil do rukou kněze, aby požehnal svým dětem, ukryl se do svatostánku. V kapli zavládlo posvátné šero; dojem zvětšuje stoupající kouř vonného kadidla, v jehož oblaku se Pán před chvílí zjevil. — Srdce, rozjásané velebným hymnem, blaženě oddychuje, cítíc ještě hřejivou milost, jíž ho Pán právě zahrnul. Svaté štěstí, jehož svět dáti nemůže, uchvacuje duši a radostné slzy díků řinou se z oka. Jak je mi, Pane, blaze v Tvé přítomnosti! Kmitavé světlo věčné lampy ozařuje svatostánek; z něho proudí Tvá milost, jíž zahrnuješ mou duši, beze všech zásluh, z nevyčerpatelné své lásky. Nikdo není svědkem mého štěstí v této posvátné chvíli.

— — A přece je v lidstvu tolik zloby a nenávisti k Tobě, tolik strašného pohrdání Tvou láskou a Tvým požehnáním I já, Pane, přišel jsem k Tobě z toho prostředí, i kolem mě zuřila bouře odporu k Tobě. Jaký tedy div, že i má duše, slabá a ubohá, nebyla schopna té lásky k Tobě, jaké si zasluhuješ. I já jsem chyboval, lehkomyslně hospodařil Tvou milostí. A pak jsem přišel sem — k Tobě. Přivedla mě Tvá milost, jež roznítila srdce mé touhou obětovati se cele Tobě a pro Tebe duším, Tebou vykoupeným. A tak jsem u Tebe a chci býti Tvým, navždy Tvým. Dáš mi, Pane, potřeb-

ných milostí? — Klečím před Tvým prostičkým trůnem, na němž sídlíš ve způsobě ještě prostší a chudší. Před mými zraky prochází doba, jež uplynula už v Tvé bezprostřední blízkosti, i láska, kterou mě zde ve zvýšené míře zahrnuješ. Odpovídá můj život množství Tvých milostí? Ó, Pane, jsem ještě stále ten slabý tvor, jenž jako dítě klopýtá, i když ho otec vede. Stále ještě zapomínám na lásku Tvou a marně hledám lásky jinde. Sebe menší úspěchy mě rozjařují a zapomínám, že bez Tvé milosti a pomoci bych ani kroku neudělal, ani myšlenky nevytvořil. Stále si umiňuji, že se polepším a stále na to zapomínám, jakmile třeba jíti přes malé překážky, jakmile třeba oběti. Pokaždé prosím za odpuštění a znovu slibuji polepšení a při tom těžkým se mi zdá zapomenouti na nepatrné nepříjemnosti od těch, jež nazývám bratřími.

Hle, Pane, tak slabý je Tvůj sluha. A přece rád bych zasloužil si toho jména, rád bych odstranil své nedostatky. Bez Tvé pomoci? O nikoliv! Vím, že jsi zde zázračně, ale skutečně přítomen, že slyšíš stesky mé slabosti, že srdce Tvé hoří vroucí láskou i ke mně. Přiviň mou zesláblou duši na láskou tlukoucí své srdce a probuď v ní vážné předsevzetí a sílu k provedení. — Zkus, Pane, obětí duši mou, aby byla hodna postaviti se před Tvůj obličej. A až mě očistíš od nedokonalostí, vzbuď ve mně touhu, neodolatelnou snahu pracovati na Tvé vinici, získati Tobě, dobrý pastýři, duše. Sešli mi Ducha svého, abych volil správné cesty, bych došel k Tobě sám i přivedl Ti všechny, jež mi svěříš a budeš ode mne žádati. Dej mi, Pane, klesnouti únavou na brázdě Tvé, jen chraň mě útěku od Tvého pluku, dej mi píti kalich práce a obětí, jen vzdal ode mne nestálost a pohodlnost, učiň mě psancem, štvaným zlobou pekla, jen učiň mě svým dobrým, šťastným knězem. — — —

Tobě, Pane, žiji, a lituji, žil-li jsem kdy více jinému, Tobě umírám, dej mi té milosti, umříti v práci za Tebe, Tobě lásku zachovám, o zachovej mne i Ty ve své lásce! —

Aby lidé byli přesvědčeni, k tomu je třeba probudit jejich lásku, a láska se neprobudí než když se jim obětuješ!

Bruno-Ruby: Příklad abbého Jouvea.

Lenivost ducha ve službě Boží vede k odsouzení, a ti, kteří nedoceňují sebe a myslí, že jsou tak nevidomí mezi myriadami duchů, že mohou zůstati ještě stranou a pobaviti se s hmotou — jsou vinni jakoby vraždou, krví a krádeží, neboť kradou dar ducha Bohu — — Nauka naše jest živá a vede k činu, a filosofie naše jest filosofií činu, nikoliv snů.

Julius Slowacki.

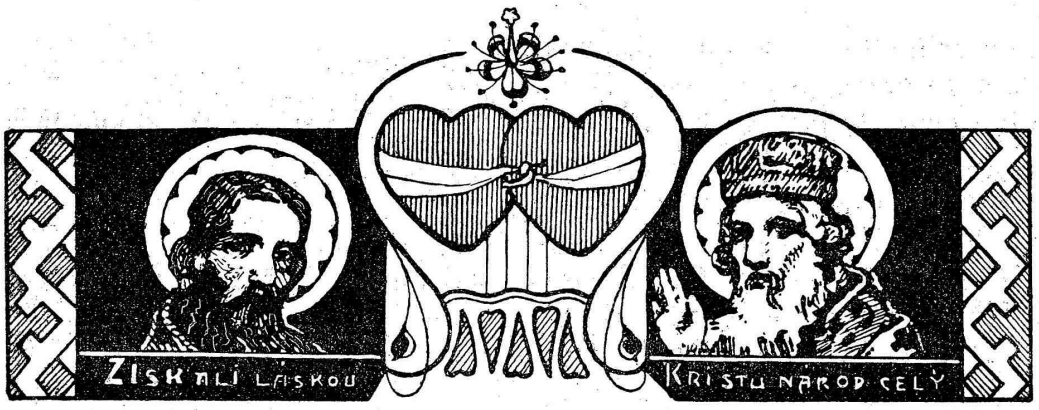

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

Ant. SALAJKA:

IV. UNIONISTICKÝ SJEZD NA POSV. VELEHRADĚ 1924.

Ut omnes unum sint.
Jo 17/21.

Čtvrtý unionistický sjezd na posv. Velehradě konal se od 31. července do 3. srpna. Jeho Svatost Pia XI. zastupoval papežský nuncius Msgre Fr. Marmaggi z Prahy, vládu republiky československé zastupoval šéf círk. oddělení zahr. min. dr. Roztočil. K velkoleposti sjezdu přispěla účast slovanských arcibiskupů, biskupů, opatů a prelátů, jichž bylo přítomno přes 30, a to z naší republiky, Jugoslavie a Polska — počet, jehož Velehrad dosud neviděl — mimo řady univ. profesorů a učenců prvého řádu z řad kněžstva řádového i světského. Na sjezd přijeli delegáti z Francie, Italie, Španěl, Polska, Litvy, Ukrajiny, Ruska, Jugoslavie a Lužice. Z řádů zastoupeni benediktini, premonstráti, františkáni, jesuité, mechitaristé, asumpcionisté a redemptoristé, basiliáni a redemptoristé vých. obřadu.*)

1. Ve čtvrtek 31. července v 8 hodin dop. po slavném Veni Creator byla pontifikální mše sv., obřadu latinského, kterou sloužil s četnou asistencí arc. olomucký dr. Leopold Prečan. Na kůře zpívali bohoslovci olomučtí.

Účastníci se odebrali pak do Slovanského sálu, kde arcibiskup Dr. Prečan zahájil sjezd význačným proslovem. Vzpomněl tu svého zesnulého předchůdce, arcibiskupa Ant. C. Stojana, a sv. Otce Pia XI., který tolik podporuje snahy unijní, hlásané Štrossmayerem, Solověvem a Stojanem. Zmínil se o encyklice „Ecclesiam Dei", vydané na památku 300. výročí umučení sv. Josafata, a vzdal díky sv. Stolici, která poslala na sjezd apošt. nuncia Msgra Marmaggiho, jehož vřele vítá, současně i zástupce vlády rep. českoslov. dra Roztočila. Uvítal všecky přítomné, vzpomněl i těch, kteří se dostaviti nemohli.

Ap. nuncius pozdravil sjezd a oznámil, že sv. Otec poslal olomucké arc. ke sjezdu zvláštní breve,**) které bylo přečteno. Sv. Otec v něm přeje sjezdu mnoho požehnání božího a potom, aby se sjezdu účastnili nejen katoličtí učenci, nýbrž i pravoslavní aby přišli a u hrobu sv. Metoděje navzájem se poznali. Po přečtení provoláno třikrát „vivat" sv. Otci.

*) Seznam účastníků viz: IV. un. kongres na posv. Velehradě 1924, vyd. Příprav. kongr. výborem.

**) Breve otištěno v Lid. Listech č. 176, Apoštolátě sv. C. a M., strana 259—60 a 309—10, v „Rozmachu" č. 15—16.

Čestným předsedou sjezdu zvolen apošt. nuncius Msgre Marmaggi, presidentem sjezdu jmenován v breve arc. olom. dr. L. Prečan, čestné předsednictvo tvořili všichni arcibiskupové a biskupové obojího ritu, předsedy výkonnými byli biskup Fischer-Colbrie z Košic obřadu latinského a biskup Josafat Kocylowskyj z Přemyšlu obřadu východního, řediteli sjezdu byli dr. Fr. Grivec, univ. prof. z Lublaně, P. Michel d'Herbigny T. J. z Východního Ústavu v Římě a dr. Josef Vajs, univ. prof. z Prahy, sekretářem dr. Jos. Vašica, univ. prof. z Olomouce a zapisovateli P. Habeš T. J., dr. Fr. Hrachovský, dr. Matocha a dr. Špaldák.

2. Na to následovaly pozdravy, jež pronášeli vynikající účastníci sjezdu. Ze známějších jmen uvádíme: Biskup Fischer-Colbrie z Košic, biskup Dr. Kocylowskij z Přemyšlu, arcibiskup De Ropp z Mohyleva, biskup Przezdiecki ze Siedlce v Polsku, arcibiskup Šarič ze Sarajeva, biskup Dr. Jeglič z Lublaně, arcib. Dr. Bauer ze Záhřeba, P. Michel d'Herbigny T. J. Theofil Harapin O. F. M., Dr. Grivec Fr. z Lublaně, bisk. Dr. Njaradi z Križevace, P. J. Cyž ze Srbské Lužice, P. Škarek T. J. z Prahy, bar. Wrangel Konst. (pravosl.), a j.

3. Mezi pozdravými telegramy a listy, jež na to čteny, vynikala zvláště jména: Kat. kardinál Bourne z Westminsteru, kard. Dubois z Paříže, P. Logier, řed. Oeuvre des Écoles d'Orient, Protojerej Bulgakov s prof. Kartaševem, Berdjaevem, Struvem, Bezobrazovem a j. pravosl. učenci, arcibisk. Pejev ze Sofie, metropol. Szeptyckyj, (omlouvá nepřítomnost) min. Šrámek, red. Dostál ze St. Louis, biskup splitský Quirinus, Říšský sbor katolické inteligence a j. (Ruský pravosl. metropolita Eulogius poslal un. sjezdu pozdravný telegram, jenž došel do Olomouce a proto nemohl býti na sjezdu přečten. Našinec č. 181.)

4. Referáty a debaty:

a) dr. Fr. Grivec: Dnešní nauka rozkolného východu o církvi a o principu jednoty v církvi.

Podati pravosl. nauku o církvi jest dosti těžko, neboť pravoslavní nemají pevné nauky o církvi, a je třeba citovat řadu theologů, mínění často odchylného a nejasného, abychom si utvořili dokonalý obraz. V hlavních rysech názory pravoslavných theologů liší se od našich tím, že oni, tak jako my, považují církev za mystické tělo Kristovo, avšak přeceňují je na úkor zevnější církevní organisace. Dle východních theologů zevnější církevní organisaci tvoří nástupci sv. apoštolů — biskupové — nejvyšším orgánem na venek jest koncil všech biskupů, jehož usnesení musí věřící lid schváliti, aby nabyla platnosti. Dle našeho učení jest nástupce sv. Petra, římský papež viditelnou hlavou církve Kristovy, jest tedy primát principem církevní jednoty, Kristus zůstává hlavou církve neviditelnou. Primát však vých. pravoslavní theologové neuznávají, neboť dle nich všichni biskupové i římský papež jsou sobě rovni. Aby se došlo ke sblížení a sjednocení, jest nezbytno studovati dobu před církevním rozkolem, kdy se primát sv. Petra, plynoucí z ustanovení Kristova, uznával, nikoli primát církevně-právní, dnešních theologů pravoslavných.

Vývody Dra Grivce doplňuje korreferent dr. Jul. Hadzega z Užhorodu.

Pravoslavný Ukrajinec Nik. Klimenko, redaktor z Paříže, propagátor myšlenek Solověvových, poukazuje na dnešní tužby mnohých pravoslavných po jednotě církevní; jest jen třeba odstraniti předsudky dogmatické, historické a psychologické, které mezi pravoslavnou a katolickou církev postaveny byly Cařihradem.

b) o. Gleb Verchovskij: Autorita patriarchátů po stránce historické, dogmatické a kanonické, jakož i její vztah k dnešnímu stavu církevní jednoty.

Na počátku své přednášky vymezil přednášející pojem patriarchátu, který jest jakýmsi primátem, ovšem s omezenou, místní pravomocí. Ukázal na význam a potřebu zřízení patriarchátního, nebo patriarcháty by pečovaly o církevní disciplinu a liturgickou čistotu v církvích východních, sjednocených s Římem. V otázce sjednocení dovozoval, aby patriarcháty východní zůstaly, stojíce pod autoritou papežovou. Latinští misionáři, na východě pracující, mají býti podřízeni východním biskupům.

Přednáška tato byla dosti těžká na porozumění. Celá řada účastníků se přihlásila k debatě:

o. Damian, kapucín a misionář ze Sofie, ohradil se proti tvrzení G. Verchovského, jakoby latinští misionáři latinisovali východní křesťany a pravil, že mnozí z orientálců, vracející se ke katolické církvi, chtějí také latinský ritus. Mnohé z nich přivádí ke kat. církvi i desorganisace pravosl. církve. P Anast. Kalyš vytýkal, že v přednášce byl význam obřadů příliš přeceňován.

Dr. Losskij, profesor z Prahy, na základě různosti ritů na východě popíral nutnost jednotného patriarchátu pro Rusko a Ukrajinu.

P. Kar. Fridrich S. V. D. zdůrazňuje důležitost národnosti misionářovy při působení v Rusku; dr. Dvorník pak k pochopení rozdílné mentality vých. a záp. doporučuje studium histor. vývoje schismatu.

O. Gleb Verchovskij odpověděl na námitky, prohlásiv, že výkladům jeho nebylo porozuměno. Přímo odpověděl dru. Losskému, že neměl na mysli, aby patriarchát, o němž v přednášce pojednával, pohltil ukrajinskou církev. P. Kalyšovi odpověděl, že nepřeceňuje obřadů a jich významu pro věřící, ale že přece dlužno pečovati o čistotu obřadu. Upozornil na nejednotnost v této věci na východě, která by zřízením církevní vrchnosti, o čistotu obřadů pečující, přestala.

Nakonec P. d'Herbigny shrnul vývody o. G. Verchovského, a poukázal, aby se nemluvilo 1. o misionářích při práci pro sjednocení církevní, 2. slovo unie jest pro východany významu politického, 3. jest vystříhati se také slova „latinisace". De facto jest většina katolíků v Rusku latinského obřadu, ale doufá, že v budoucnosti bude tomu jinak, že vracející se v jednotu s církví katolickou svůj východní starobylý obřad si ponechají — dle zásad sv. Stolice a předních pracovníků v otázce sjednocení.

c) P. K. Sakač T. J. ze Sarajeva: Patriarchové východní, a rozkolnické prvky v kánonech synody trullanské r. 692.

V přednášce pojednával o kánonech 2, 6, 13, 36. této synody, o pravidlech disciplinárních, majících zhoubný vliv na východní církev.

Způsob přednesení nebyl vhodný, poněvadž východ této synody velice si váží.

V debatě dr. Rusňak z Prešova vyslovil své politování nad způsobem přednesení a poukázal na psychologickou stránku každého člověka, tedy i východního, který při takovém způsobu mluvení nikdy nebude církvi katolické získán. (Dokončení.)

LUŽISKO-SERBSKE TOWAŘSTWO „SERBOWKA“.

Bóle hač hdy je naš čas čas bědźenja a wojowanja. W politiskim žiwjenju bój mjez monarchiju a republiku, kotryž so nětkle w Ewropje bóle a bóle k posledujemu přikhiluje. Z politiskim wojowanjom nasta tež narodny bój za prawo wo byće a tyće a wobstaće jednotliwych ludow, kotrež nochcedźa so wjacy kaž njewólnicy potłóčować dać, ale chcedźa sami swój wosud swoboduje a ujewotwisuje postajeć, a tutóu bój wo narodnosć njeje so přez swětowu wójnu wotstronił abo zmjenšił, ale nawopak je z nowa tak prawje wotućił, narodne wědomje wubudźił.

W tutym bědźenju, w tutym wojowanju pak howri hišće wjetši a sylniši, wutrobu a čuće pohnuwacy bój, kotrehož so nichtó njezminje, kotrehož so znajmjeńša žadyn zdźěłany, žadyn studowacy a studowany zminyć njemóže, je to kulturny bój, bój wo zdźěłanosć, bój wo šulu. Šule zańdu, nowe šule nastanu, wšitko so přewróća a přeměnja. Wyšnosće připoručeja přetworjenje a zběhujenje šulow a wučernjow. A k tutym słuša tež naš Serbski seminar w Prazy. —

Nazymu 1922 rozšěri so po cyłej Lužicy zrudźaca powěsć, zo je so Serbski seminar w Prazy předał a zo su dyrbjeli khowancy seminar wopušćić. A tuta powěsć wupokaza so jako wěrna a prawna. Tak bě naš Serbski seminar z předaćom tež zběhnjeny.

Ze Serbskim seminarom w Prazy zwisuje wulki dźěl stawiznow našeje Lužicy. Z předaćom je so skónčił wěsty wotrězk serbskich stawiznow; tež stawiznow towařstwa „Serbowki“.

Je pak ze Serbskim seminarom tež naša „Serbowka“ zašła? Hižo we wulkich prózdninach 1922 běchu wšitcy Serbowčenjo jeneho měnjenja, zo dyrbi naša „Serbowka“ na kóždy pad, njech so tež z našim Serbskim seminarom stanje štož chce, dale wobstać a dale dźěłać. Tute stojnišće tež njepřeměni to, zo njeběše tamne šulske lěto w Serbskim seminaru ani serbskeho bohosłowca, ale jenož dwaj gymnasijastaj tam běštaj, kotrajž pak dyrbještaj 4. XI. 22 tehorunja seminar a Prahu wopušćić.

Mjez tym pak bě třoch serbskich bohosłowcow najdostojniši knjez biskop do Fuldy pósłał, zo bychu swoje studije dale wjedli, zdobom tež swoje serbske hodźiny dale wotdźeržowali, kaž běchu to hač datal w Serbskim seminaru w Prazy činili. Serbskaj gymnasijastaj pak, kotrajž buštaj z Prahi domoj pósłanaj, nastajištaj so po postajenju konsistorija do Budyšina, zo byštaj na tamnym gymnasiju dale studowałoj.

Tak je „Serbowka“ swoje stare sydlišćo, naš Serbski seminar w Prazy wopušćić dyrbjała. 76 lět je tam za narodne dźěło swojich khowancow wukubłała. Tola „Serbowka“ wobstoji dale.

Mała je ličba sobustawow, ale w cyłej tyšnosći njespušći „Serbowka“ nadźiju do přichoda. Dźěła dale a prócuje so, zo by zaso dobyła, štož je ze Serbskim seminarom zhubiła. A je sebi natwarila nowy dom ze swojej dźěławosću a pilnosću, rjany dom zdźěłanosće a wědomosće w našej lubej serbsćinje.

Tuž njech dźěła naša „Serbowka“ dale pilnje a zahoriće za naš serbski narod! Njech kčěje „Serbowka“ stajnje we swojej rjanosći jako róža lubosće k swojej lubej serbsćinje a k swojemu serbskemu ludej dopjelujnjo z tym swoje hesło:

„Bohu k česći a Serbam k spomoženju!“

J. Handrik.

*

Z Mariboru. Na oběnem zboru „Slomška“, društva mariborskich bogoslovcev, je se dne 8. oktobra 1924 konstituiral sledeči odbor:

predsednik: Kolenc Franc,

podpredsednik: Žalar Slawko,

tajnik: Munda Matija,

blagajnik: Rataj Anton,

knjižničar: Pribožič Peter.

Bog živi!

Za odbor:

Franc Kolenc,
t. č. predsednik.

Matija Munda,
t. č. tajnik.

V Babelu, ve kterém žijeme, kdy zmatek a rozdělení vykonaly svoje veledílo, veledílo, nad kterým by i samy mohly užasnouti; kdy snad překročily svými výkony svoje naděje.

Na nás jest, bychom i my svoje naděje rozněcovali.

Na nás jest, bychom mluvili z víry, naděje a lásky.

Na nás jest, bychom si přitiskli na prsa toto slovo, jehož světlo září do našich temnot:

„Nechťjsou dokonáni v jedno, jakož Otec můj a já jedno jsme.“

Arnošt Hello.

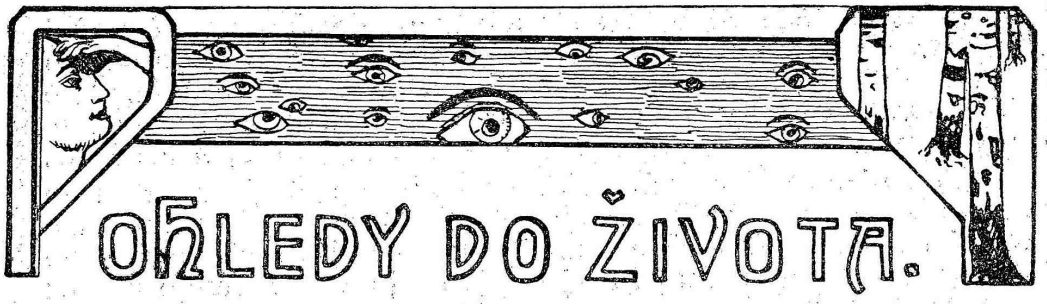

JEHO MILOST Msgr. Dr. JOSEF KUPKA.

biskup adrahenský, světící biskup brněnský.

„Doplň v knězi svém (o Bože), plnost tvé služby
a posvěť jej, ozdobeného veškerou slávou, rosou
nebeského pomazání!" — modlila se Církev.

Roh milosti a požehnání ve vší své plnosti vylit Církví na hlavu Vaši. A ruce, tolikerým obětováním Nejsvětějšího a sebe sama, posvěcené, třímají již berlu pastýřskou — —.

Hle — jak veliké věci učinil Vám Ten, jenž jest mocný —. Moc nevýzpytnou nad Tělem Syna svého vložil do rukou Vašich v okamžiku svatého kněžství — a nyní, po tak dlouhé zkoušce věrnosti a důstojnosti, hodným Vás uznal i vrcholu moci Spasitelovy, již seslán na zem Svatý Duch — — Nejen Syn Boží sám, ve způsobách svátostných, ale i Utěšitel, v čiré, pouhé své podstatě, na slovo Vaše zemi příchodem svým v nebe posvěti —.

O, buďtež požehnány ruce, jichž moc je nevýslovná —!

Požehnány — —. Pravda osvěcuje a Láska žehná —; Duch Svatý pak jest vyjádřením obou. — Kéž tedy On chrámem obou stálým učiní Milost Vaši!

— V ě h l a s v z á k o n u Božím a statečnost vůdce hlásá m i t r a velebná, korunujíci Zjevením obojím hlavu Vaši.

O l á s c e však skvost nejmenší mluví z nádhery roucha velepastýřského — však nejvzácnější, p r s t e n. Láska jej věnovala, aby lásku znamenal. Ruku zdobí, aby láska díla její všechna zdobila a tak v prsten srdce samo vsadila. Kéž tedy právě prsten tento, jako práce a oběti dlouhých let odměnou korunuje, tak zároveň ať nejvýraznějším je znakem i budoucí veškeré práce Vaší, a lásky k dušim věrné, tak, že ani smrt, věčnost ji nepřeruší. A to budiž právě odměna těžkého úřadu Vašeho: aby i ovce pochopily tuto lásku Vaši a, ji posvěceny, zasloužily si spojení s Vámi i v radosti věčné. V tomto světle slavném kéž zjeví se jednou pastýři i ovcím slova Apoštolova: „Láska jest naplněním zákona — —!"

Pravda a Láska kéž sviti vždy pochodněmi při cestách Vašich! Společnému pak úsilí pod aegidou J. M. biskupa-ordinaria kéž požehná Bůh, tak aby vyjasnila se úplně životem křesťanským tvářnost celé diecese, dle příkladu a přičinění tak vzácných velepastýřů. — Ti, kteří touží státi se oddanými a poslušnými pomocníky Vašimi ve službě Evangelia, prosí o to Boha z plna srdce.

Životní data: J. M. dr. Josef Kupka narozen 7. května 1862 v Černé Hoře u Rájce; 1880 maturoval s vyznamenáním na gymnasiu brněnském; 1884 vysvěcen na kněze a jmenován kooperátorem v Mor. Budějovicích. Po třech letech odebral se na vyšší studia do Říma, načež r. 1889 jmenován profesorem na něm. reálce v Hustopeči; odtud brzy povolán do Brna za profesora na theologický ústav, na němž po dru. Chmelíčkovi přednášel pastorálku do r. 1913, kdy povýšen na kanovníka. Na biskupa vysvěcen 7. září t. r. J. M. biskupem brněnským drem. Norbertem Kleinem za assistence JJ. MM. světících biskupů olomuckých dra. Wisnara a dra. Schinzla. Vedle profesury proslul ndp. biskup rozsáhlou činností literární, z níž zvláště vynikají veliká díla: „O mši svaté“, „Církevní rok“

a „Kázání a homilie“. V poslední době došel také zaslouženého ocenění i u laiků menší, ale výborný spis jeho „O vedení matrik“, II. vyd. — Literární dráhu svoji započal články v „Museu“, zvláště r. 1883 — O příčinách častých soubojů, 1884 — Působnost milosti a svobodné vůle. — Kéž dlouhá léta jest dopřáno věrnému Sušilovci v úřadě velekněžském rozvíjeti požehnanou činnost ke slávě Církve i Vlasti!

Církvi ve vlasti naší dostalo se další radosti, že, nedlouho po nejdp. biskupu Kupkovi (5. října 1924) vysvěcen v Praze na biskupa též Msgre. dr. B o m b e r a, gen. superior čs. armády. — Blahopřejeme co nejsrdečněji! Kéž dopřeje Pán svému biskupu na tak důležitém a obtížném působišti hojně svatých úspěchů, aby vlast naše i ve svém vojsku brzy radovati se mohla z obrody víry a mravů, a tak dle slov nejdp. nuncia, „zásluhou ctnostných vojínů byla veliká a bezpečná“. Vzácný příklad velepastýře, proniknutého sjednocením lásky k vlasti se zbožností, kéž dojde tak hojného následování!

Téměř současně — den před svěcením nejdp. biskupa dra. Kupky — instalován za kanovníka kapituly brněnské vdp. dr. Josef K r a t o c h v í l, do té doby biskupský sekretář a ceremoniář. Jeho neúnavná píle a všestranná činnost, kterou ve svém úřadě tolik vynikal, bude ho jistě provázeti i ve vysoké hodnosti, kterou odměněn. Pro kněze takové horlivosti, energie a zkušenosti znamená důležitá tato hodnost jenom nové pole práce ve službách diecése. Brněnští bohoslovci dovolují si nejd. panu kanovníkovi upřímně blahopřáti a vyprošují mu hojného požehnání.

JAK BUDEME POKRAČOVAT?

Začínáme nový roč. „Musea“, které čeká v naší době mnoho vážné, opravdové práce na poli života bohosloveckého, pro život a práci budoucích kněží. —

Na naší konferenci velehradské bylo rokováno o významu „Musea“ pro udržení styků mezi bohoslovci slovanskými a máme v tom ohledu nejlepší naděje. „Museum“ se však musí státi i obrazem naší snahy a vyspělosti v životní otázce našeho stavu — ve výchově dobrých kněží a dobrých pastýřů duší. Musíme se snažiti, aby nám byl náš časopis praktickou příručkou ve všech otázkách, které z nás činí opravdové bohoslovce a mají z nás učiniti církvi i lidu věrné, obětavé a pro život dobře připravené kněze. —

Čeká nás celý program Stojanův, spojiti zbožnost a věrnost Bohu a církvi s láskou k duším a neúnavnou prací pro odstranění všeho, co náš lid odcizuje Bohu a životu křesťanskému. K tomu třeba pevné víry a vřelé lásky k Eucharist. Srdci P. a P. Marii — a nelze se ani zde vyhýbati pomoci v úpravě cest k Pánu. Je k tomu třeba i obětavosti a pochopení pro potřeby lidu a znalosti jeho nedostatků a způsobu odstraniti je. — Musíme ještě hledati bez předsudků vhodný a jednotný postup v otázce katol. organisace politické a zejména kulturní, kde provedení náboženského programu, výchova katolíků životem a činem — bez pomoci kněze nemožná, je podmínkou života a úspěchu. — Nutno se zavčas obeznámiti s hlavními cestami k dosažení toho cíle i se způsobem odstranění překážek. — Nepřipravenost je pramenem nechuti a tato škodí nám i lidu. —

Otázky dneška jsou vážné a dalekosáhlé — jak se na ně připravíme, takových docílíme výsledků. Pracujme tedy vážně, obětavě a s chutí; „nechť se raději znelíbíme nechápajícím, ztrnulým, všedním, lhostejným, pohodlným, bezideálním, skeptickým,

než bychom se znelíbili Pravdě, Dobru, Kráse, Moci“ [1]) — a já dodávám: než bychom se zbytečně připravovali o úspěchy na poli tak úrodném a o štěstí a radost z lásky a požehnání Božího! Dnešní život žádá nutně naší práce, třeba za okolností těžkých. Nevyhýbejme se jí, ani když nám přináší jen neporozumění a nevděk. — Euntes ibant et flebant, mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.[2]) Slezák.

Pro bezpečnější orientaci P. T. čtenářů i přispěvatelů dovoluje si redakce připojiti několik slov na doplněnou. Mohlo by se totiž někomu, kdo nezná tradice „Musea“, dle napsaného zdáti, že se chceme specialisovati jenom na přísnou vědu a asketiku. To by však znamenalo špatné pochopení pisatele i našeho programu. Jest ovšem základní ráz a účel „Musea“ vážný: vzdělati se ve vědecké a liter. práci, a zdokonaliti se co nejvíce i vnitřně pro budoucí život kněžský — soukromý i pastorační. Ale tím nechceme nikterak říci, že bychom vymítali ze svých sloupců krásnou prósu a poesii. Naopak — jsou nám tyto velmi vítány jednak jako milé osvěžení ducha, jednak — a to plyne z intencí „Musea“ přímo — jako dobrá průprava pro pole kulturní, jemuž třeba nyní v duchovní správě věnovati nemalou pozornost! Myšlenky světské, často nejen víře, nýbrž i mravům a společnosti velmi nebezpečné, stávají se zpravidla majetkem širokých vrstev — též proto, že jsou podávány inteligenci i lidu oslnivým, uměleckým slohem ve formě románů a p. (viz na př. Zolovo „Nové evangelium“; u nás některá díla Svobodové, Vrby a j.). — A my bychom se měli omezovat jen na methody vědecké, pro něž je teď tak málo smyslu ve veřejnosti, a kterými mezi lid nikdy nepronikneme? — Lid dnes nesnese pevného chleba soustavné nauky, žádá, aby mu byla podána v příjemnější, lehčí způsobě mléka — krásné, poutavé formy výpravěcí. Mají-li se tedy lidu zprostředkovati katolické myšlenky, nutno se jeho vnitrné disposici a potřebě přizpůsobiti krásnou prósou. — A proto musíme my, klerikové, kteří máme býti prvními hlasateli kat. myšlenky v životě, i v tomto druhu jejího uplatnění se přičiniti a zdokonalovati hned nyní v M.! Dobrým cvičením k tomu jsou reflexe a denníkové záznamy ze soukromého života, kterým chceme mimo to věnovati pozornost ze dvou důvodů: Chceme, aby se tak stalo M. věrným zrcadlem klerikovy duše, jak k útěše vlastní z doby krásného duchovního mládí pro pozdější léta starostí a trudů, tak také — nemusíme se tím tajiti — k lepšímu informování kol. akademiků o našem odloučeném životě. Tento druhý zřetel nám zvláště tane na mysli, neboť i to má býti částí naší lásky: ukázati těm bratřím, kteří ve studiu a společenském víru světském často těžko zápasí o prvek nadpřirozený a zachování milosti ve svém životě, ukázati jim, jak radostná a velkomyslná je vláda milosti v duši těch, kteří se jí po utrpení bojů cele oddali, pochopivše ze slitování Božího Unum necessarium — —. Bratří bohoslovci, přičiňte se tedy v „Museu“, na této společné naší svaté líše Sušilově, ať vyořem letos zase o jednu brázdu, a to hodně do hloubky, více! Dejž nám k tomu Pán, pro Nějž jedině, a z lásky Jeho i pro vlast, všecku tuto práci chceme konati, svoje požehnání!

[1]) Viz „Mus.“ roč. 53., č. 3.: S—ý: „K úpravě a obsahu „Musea“.“ — [2]) Ps. 125, 6. —

POZNÁVÁ SE — A ÚČTUJE SE.

Je nám trpko, hleděti zpět do gymnasijních dob. Místo veselých studentských vzpomínek, jak je znala dřívější pokolení, spíše odpor a rozhořčení se bouří při pomyšlení na naši střední školu. A jak by mohl

zůstati klidným inteligent, který si jasně uvědomuje, jak lstivým a rafinovaným způsobem ho tam klamali falešnou „vědou", jak ho — odpusťte to slovo — ohlupovali pokrokářskou morálkou a humanismem —? Každým krokem v theologii plyne nám ze železných syllogismů a zřejmých závěrů (zde teprve poznáváme logiku, čili nauku o správném myšlení, jehož jest mnohý profesor logiky vzdálen), stejně jako z doložených fakt Dějin církevních, — jak ubohý to byl osud náš na střední škole, kde nám mohl každý beztrestně hlásat kde jakou absurdnost a hypothesu, dávno vyvrácenou. A my, v primitivní důvěřivosti a nevědomosti, nemajíce nikoho, kdo by nám řekl, co se to na nás páše, hleděli jsme na profesora jako žáby v oné kaluži (Nerudově) na žabáka, a domnívali se, že se nám otevírají lebi — — A plevel se tak rozbujel znamenitě v nestřežené půdě nezkušených srdcí. A zároveň tak nepozorovaně, že užasli ti, kteří přišli do alumnátu, jak nebezpečně se již uvnitř odchylovali od čistého křesťanství — —; stačilo, postaviti si v tichu studia a meditace bez předsudků zrcadlo vlastnímu nitru, aby to vysvitlo ve vší své bídě. A kolik si jich toho vůbec neuvědomilo, protože je po matuře cele zaujal svět svým studiem a zábavami, takže na stav duše nezbývalo času — —? Kolik jich tak vyšlo, sice ještě pode jménem katolíků, a třeba i organisovaných, ale s vírou, živořící jako podzimní list — — Stačí pak na universitě nějaký evolucionistický zpátečník nebo „cejchovaný" profesor filosofie (t. j. positivista nebo realista, jak jsme se sami přesvědčili) — a mladý akademik, oslněný touto „vědou" — počíná pohlížeti s pohrdáním na „zastaralé předsudky" náboženské a, třebas ještě nějakou dobu zachovával katolické formy, v srdci jeho, rozervaném skepsí, již se zahnízdil, ne-li nic horšího, aspoň úpadkový humanismus s nezbytnou pýchou. — — Je to tak smutné, když člověk pomyslí, že tomuto procesu, nyní snad ještě otravnějšímu než za nás, jsou vydávány generace jedna za druhou, protože se nemohou proti svádění falešnými doktrinami vzepříti vlastním hlubším vzděláním náboženským; jsou jako ovce bez pastýře, vydané vlkům — —.

Jako názorný doklad této „výchovné" práce středoškolské může sloužiti také případ Hamzova „Šimona kouzelníka", o němž jsme se teprve v poslední době informovali (totiž o jeho lživé metodě). — Ani „Temno" nebylo nám na gymnasiu tak vnucováno, tak obšírně vykládáno a u zkoušek tak přísně požadováno, jako právě tento produkt „vědecko-umělecké" práce dra. Hamzy, takto odborníka v medicině. Romány světového jména byly proti této knížce odbyty nepoměrně stručně a zběžně, takže naivnější oktaván mohl dojíti k závěru, jistě povznášejícímu, jaké že to veledílo vzešlo opět z mozku českého člověka, které dovede zastíniti literaturu světovou —. Většině však třídy bylo hned nápadno, že se musí tak dlouhému „říkání" učit právě o jakémsi zpronevěřilém praemonstrátovi želivském z min. století. — Osnova děje je totiž tato: Pater Šimon, profesor praemonstr. gymnasia v Něm. Brodě, zamiluje se do Lidušky mlynářovic, kterou také dostane za „řádnou a právoplatnou manželku". Bouři nad tím ve sboru bratří utiší tím, že představí jim svoji hezkou dcerušku (!); proto věc vyřešena smírně tím, že Šimon ustanoven farářem v Zálesí, kam se také tento hned s rodinou odstěhuje. Zde se nejvíce věnuje hospodářství, svědomí a víru oveček nechávaje na pokoji, a tak získá si tolik přízně, že ho za to nazývají „kouzelníkem". S hierarchií, t. j. královéhradeckým biskupem, docílí smíru a uznání opět pomocí dcerušky při přátelském rozhovoru v biskupské zahradě (nesmějte se, můžete-li!). — Tendence díla byla všem patrna: apotheosa ženatého kněze, který to s dogmatikou ani disciplinou nemyslí tak přísně — čili, doporučiti ideál Čechoslo-

váků. Tak okatě snažil se profesor vzbudit sympatie s bující tehdy agitací sektářů. A to všechno ovšem pod pláštíkem histor. pravdy, o níž jsme se nemohli odvážiti pochybovat; jde totiž o partikulární dějiny kláštera, o kterých jsme si nemohli opatřiti dokumentů. (V tom je také obratnější taktika oproti Jiráskovu „Temnu"; toto se dá totiž snadno vyvrátiti znalostí všeobecných dějin, kdežto ke kritice „Šim. kouz." bylo by třeba znalosti dějin kláštera a místní tradice.)

Teprve o letošních prázdninách dostalo se nám náhodou osvětlení historického podkladu celého románu. Důležitý místní činitel v působišti Šimonově, Zálesí (vl. Ml. Bříšti), shrnul nám celý svůj úsudek o knize Hamzově, na základě zachovaných písemných dokumentů, v těchto jadrných slovech: „99 procent fikce a 1 procento pravdy" —. Oním procentem pravdy, mimo některé charakteristiky osob, jest Šimonovo jméno, a útěk mnicha — hudebníka do světa; fikcí pak jest podstata celého románu: manželství Šimonovo, čímž celá fabule padá. Šimon, jak z pramenů a tradice vyplývá, neměl žádné L i d u š k y za manželku, nýbrž měl jen hospodyni, a to starou, o dítěti ani nemluvíc — —. Učili jsme se tedy smělé, zlomyslné fantasii, nebo — „vědečtěji" řečeno — historii, ale dle receptu, Rádlova asi, „upravené tak, jak jí dnešní doba potřebuje."

Což už delirium pokroku dostoupilo toho stupně, že, když už jeho hlasatelé sami nevnímají rozdílu mezi pravdou a lží, že nepozorují kolem sebe lidí, jimž Církev zachránila zdravý rozum —? — A ti, dříve nebo později, p o z n á v a j í a s o u d í konečně vás, osvícení pánové, kteří jste jim měli býti vůdci do života a otci krásného mládí; soudí vás jako vůdce slepé a oslepující, jako otce pošetilé a nemoudré — —. A což teprve ti, kteří vás ještě nedovedou soudit, jak ti vás budou vzpomínat, až hrůza nevěry a hříchu vynutí jim konečně zvolání: Ergo erravimus! — —? Zůstalo vám ještě kus svědomí, synové Komenského —!?

Rybář.

N Á V R H.

Unionistického sjezdu na Velehradě zúčastnilo se též mnoho bohoslovců. Jistě na všecky učinil hluboký dojem. Nestačí však, zůstati při dojmu, nutno dojmu využitkovati a proměniti v energii, práci.

Bylo by tedy velmi vděčnou a užitečnou prací, uspořádat v každé liter. Jednotě c y k l u s p ř e d n á š e k c y r i l o - m e t o d ě j s k ý c h. V každém semináři jistě se najde několik bohoslovců, kteří jsou v této věci poněkud zběhlí, i mohli by se jí společně ujati. Jde o přednášky informativní, jak se o nich jednalo v praktické sekci union. sjezdu. Zvláště dr. Grivec zdůrazňoval, aby v seminářích bohoslovci byli seznámeni aspoň v hlavních rysech s velikým úkolem — sjednocením církve východní se západní —, který poslední papežové zvláště Slovanům západním a jižním na srdce kladli. Postup přednášek by mohl býti asi tento: Idea cyrilometodějská, Východní rozkol církevní, Dějiny pokusů o sjednocení, Unie brestská, Dnešní stav pravoslaví, Rozdíly mezi pravoslavnou církví a katolickou, Nauka o církvi, Primát v době před rozkolem, Primát a dnešní nauka pravoslavná, Práce pro sjednocení u jednotlivých národů slovanských, Velehradské sjezdy unionistické, Mužové v této otázce zasloužilí, Poslední papežové a unionismus, Zásady církve katolické při snahách sjednocovacích, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, atd.

Některé z temat je ovšem dosti těžké pro bohoslovce, a vyžaduje hlubší přípravy a přehledu; mohl by se tedy pozvat některý z pp. profesorů. Vedle toho však požádejte všude pp. profesory fundamentálky nebo dogmatiky a historie, aby dějinám a snahám unionismu věnovali při příležitosti soustavný výklad a

celkem větší pozornost. — V některých seminářích ovšem už dávno po této stránce pracují, ne však ve všech, a právě na adresu a uvážerou těmto napsány tyto řádky.

—ajk—

BOHOSLOVCI VE ŠK. ROCE 1924—25.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		Celkem		
	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Ostatních
Brno	8	3	12	2	8	1	7	4	35	10	—
Olomouc	15	6	10	6	11	8	10	7	46	27	12
České Budějovice	2	1	2	2	—	5	1	4	5	12	—
Hradec Králové	6	2	—	4	3	2	—	2	9	10	—
Litoměřice	—	7	—	5	—	7	—	8	—	27	—
Praha	6	8	4	5	2	4	7	7	19	24	7
Vidnava	—	—	—	—	—	—	—	—	2	9	—
									116	119	19

SLOVENSKO.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		Celkem		
	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Všech
Báňská Bystřice	7	—	3	—	4	—	—	—	14	—	14
Nitra	7	—	2	—	3	—	5	—	17	—	17
Spišská Kapitula	4	—	7	—	—	—	5	—	20	—	20
Trnava	5	5	3	5	1	4	—	—	9	14	24
Košice	3	3	4	1	1	—	1	2	17	7	24
									77	21	99

Brno: Do počtu bohoslovců III. roč. zahrnuti 2 klerikové řádu augustiniánského.

Olomouc: V celkové statistice („ostatní") započítáno je 5 Rusů, 5 Ukrajinců a 2 Rusíni. 2 Češi odcházejí do Strassbourgu a 3 jsou ve vojenské službě.

Praha: V tabulce jest započítáno 5 Slováků a 2 Ukrajinci. Mimo to na české theologické fakultě studuje 5 kleriků z řádu sv. Frant. a 1 klerik praem. Do Říma odcházejí letos 2 Češi.

Spišská Kapitula: Započítáni jsou 4 bohoslovci, kteří studují v průpravném roce filosofii.

Trnava: V úhrnném počtu započítán také 1 Němec, studující I. ročník.

Košice: V celkovém počtu započítáni jsou bohoslovci studující v průpravném roce, celkem 9 a 3 bohoslovci ze satmarské dioecése. Kromě toho studuje 1 bohosl. v Římě a 3 v Insbrucku.

Úhrnem je tedy všech kandidátů bohosloví (s řádovými a vyslanými do zahraničí) v zemích českých 248, na Slovensku 103.

Málo. Ale kdyby ještě méně bylo, nesleví Církev ani o vlas se svých podmínek a požadavků, na bohoslovce kladených. Spíše povinnosti jejich rozšířením studia zvyšuje ve vědomí, že kvantitu nutno nahraditi kvalitou. Církev nečiní kompromisů s dobou ani s davem; neboť pravda Boží zůstává na věky, vždy táž, i příkazy její. A Pán jest to, který jí k vítězství dopomůže! Stat crux — — Nám pak zbývá modlitba, tím vroucnější, čím větší nebezpečí národa milovaného!

V JEDEN SLOVANSKÝ ŠIK!

(Zpráva o sjezdu bohoslovců na posv. Velehradě 1924.)

Jako skála pevný naší víry hrad,
zas slávské bratry spojí svatý Velehrad.

Tak vítal nápis na slavobráně velehradské putující tam letos bohoslovce. A nápis tento mluvil nám z duše, neboť sjezd dal mocný popud k ožití a utužení vzájemných vztahů mezi bohoslovci slovanskými. Bylo to letos 29. července, kdy opět spěchali bohoslovci, jako každoročně, na posvátný Velehrad, aby zde na hrobu sv. Metoděje načerpali nového nadšení a zápalu pro svatou službu Páně. Letos po prvé putovali i ke hrobu druhého sv. Metoděje, arc. A. C. Stojana, který je vznešeným vzorem každému knězi v dnešní době.

A. Přednášky.

„Zvoňte zvony na vše strany . . ." zvolal zajisté mnohý v duchu se zesnulým básníkem, když za velebného zvuku velehradských zvonů a za červenavého svitu k západu se klonícího slunce, ubíral se průvod od Cyrilky do chrámu. Nebylo nás mnoho — vždyť málo nás je —, ale ze zraků všech přítomných zářilo svaté nadšení. V šeru velechrámu uvítal nás řečí, hlubokými myšlenkami protkanou, P. Habeš T. J. Mluvil o vztahu ideje cyrilometodějské ke katolictví universálnímu. Po sv. požehnání odebrali jsme se do Královské kaple ke hrobu arc. A. C. Stojana, kde význam Stojanův pro českého bohoslovce a kněze vzletnou řečí vylíčil prof. Jež T. J.

Po pobožnosti odebrali se bohoslovci do nádherně dekorovaného Slov. sálu, kde přítomné přivítal a sjezdové jednání zahájil ctp. Stejskal, předseda Stojanovy Literární Jednoty bohoslovců olomuckých. Za předsedu sjezdu navrhuje děkana C.-M. fakulty v Olomouci msgra. dra. Hejčla, což

s potleskem přijato. Do čestného předsednictva zvoleni vzácní hosté: dr. Koztočil, odb. rada min. zahr. zál., dr. Grivec, univ. prof. z Lublaně, msgre. dr. Živkovič, kancléř a doc. bohosl. fak. zagrebské, dr. Theofil Harapin O. F. M. z Říma, msgre. dr. Stejskal, univ. prof. z Prahy, dr. Janko Oberški ze Zagrebu, dr. Kolísek, univ. prof. z Bratislavy, P. Odstrčilík T. J., rektor velehradský, kanov. Světlík z Olomouce, dr. Alfred Fuchs z Prahy, děkan Hříva, msgre. Kozák, arch. Apoštolátu, prof. Jež T. J., P. Habeš T. J., PhC. Vlastimil Dorazil. Předseda sjezdu, dr. Hejčl, zahajuje řízení sjezdu vzpomínkou na loňský sjezd, kdy arc. Stojan ležel nemocen. Tehdy pozdrav nemocnému arcipastýři tlumočil gen, vikář dr. Prečan. A dnes z tlumočníka stal se nástupce Stojanův. Jemu především patří pozdrav sjezdu. — Dr. Harapin O. F. M. z Říma vytyčuje význam ideje cyrilometodějské pro slov. vzájemnost. PhC. Vlastimil Dorazil zdraví sjezd jako zástupce Ú. K. S., C.-M. L. S. a Č. L. A. Jen spojenou prací mládeže laické a duchovní možno přivésti obrodu národa. — Ctp. R. Dörner zdraví sjezd za „Růži Sušilovu" v Praze. Zástupci Prahy přicházejí vždy s radostí na posvátný Velehrad, aby zde načerpali apoštolského ducha sv. Cyrilla a Methoděje. — Ke krátkému pozdravu přihlásil se dále msgre. dr. Živkovič. — Ctp. K. Válka přináší pozdrav za „Růži Sušilovu" v Brně. Zdraví sjezd známým Sušilovým čtyřverším, a ukazuje na význam Sušilova hesla pro klerika doby dnešní. — Ctp. Balara ze Spiše přináší pozdrav „Spolku sv. Pavla apoštola", ctp. Maxymec zdraví sjezd za bohoslovce ze Lvova a ctp. Rusnjak za bohoslovce z Podkarpatské Rusi.

Dr. Hejčl vzpomíná v doslovu účasti Slováků na velehradských bohosloveckých sjezdech před převratem. Slova jeho, v nichž zdůraznil věrnost českých bohoslovců bratřím slovenským, odměněna frenetickým potleskem.

Ve středu 30. července kázal v kostele vdp. dr. Cinek, spirituál olomuckého semináře. U hlavního oltáře pak sloužil slavnou mši sv. dp. Jurečka, novokněz z Olomouce, za asistence dp. Benáčka, novokněze z Brna a dp. Laube, novokněze z Prahy.

O 9. hod. zahajuje předseda sjezdové jednání, vítá nově přibylé hosty a předčítá došlé pozdravy. Sjezd pozdravili min. dr. Dolanský, min. m. sl. dr. Hruban, dr. Markovič ze Lvova, dr. Foltynovský, slovenští a čeští salesiáni v Turinu, dr. Říhánek z Prahy. — K pozdravu přihlásil se dr. Al. Kolísek. Hovoří slovensky. Prozřetelností Boží působí, ač Moravan, na Slovensku. Povzbuzuje ku svatému opojení idealismem a nadějí. Ukazuje na poslední práci slovenských bohoslovců „Sborník lit. prác" a končí slovy: Buďte nadějí pro vlast, pro sv. naši církev, pro velké dílo unionistické. — Msgre. dr. Stejskal zdraví sjezd za prof. sbor theol. fakulty Karlovy university v Praze, který vždy se zájmem sleduje činnost bohoslovců. — Lužický Srb, P. Raab C. Ss. C. J., zdraví sjezd jménem luž.-srb. národa, který děkuje českému národu za své probuzení. Bohoslovcům českým přeje, aby byli buditeli náboženského života jako předchůdcové byli buditeli vědomí národního. — Ctp. Novák z Prahy přináší sjezdu pozdrav z vědeckého misijního kursu ve Sv. Gabrielu. — Předseda všem děkuje a zahajuje vlastní sjezdové jednání.

První referát „O sjednocovacích snahách v křesťanských církvích" přednesl dr. Alfred Fuchs, spisovatel z Prahy. Se snahami unionistickými setkáváme se i v jiných církvích, kde snahy tyto se kříží mnohdy s našimi. Církve křesť. možno děliti na církve episkopální (katolická, pravoslavná, anglikánská) a na církve, neuznávající kněžství (protestantské). Anglikáni mají sice biskupy, kterým však chybí apoštolská posloupnost a proto tvoří přechod církví episkopálních k protestantismu. Všechny tyto církve mají unionistická střediska. Nejméně hnutí unionistického je u kontinentálního pro-

testantismu a u pravoslaví, které se nikdy nepokusilo o proniknutí do světa. Proto setkáváme se celkem s 3 středisky snah sjednocovacích s Římem, Londýnem a Upsalou. Praktický úspěch dosud měl pouze Řím; vzpomeňme jen uniatů, unionistických sjezdů, orientální kongregace a akademie atd.

Řečník pak uvádí podrobnou statistiku křesťanských církví, z které vysvítá, že poměrně nejsilnější je církev katolická a že přes tři čtvrtiny všech křesťanů věří v církev episkopální.

Pro nás z toho všeho plyne předně, že jedině naše cesta je správná, když každé smlouvání a priori odmítáme, dále idea cyrilometodějská je kus idee světové, v níž běží o záchranu křesťanství a křesťanského světa. Řečník odměněn hojným potleskem.

Bohosl. Volkovinski zdraví sjezd jménem ruských bohoslovců, roztroušených po různých seminářích.

Druhý referát sjezdový „O sjednocovacích snahách podporovaných a šířených Apoštolátem" přednesl skvělým způsobem dr. František Hrachovský, tajemník Apoštolátu. — Apoštolát, toť praktické plnění příkazu, daného Kristem apoštolům: „Jdouce do celého světa — — —" Církev Kristova jako absolutní dobro musí míti expansivnost, a také ji má. Neboť žádný díl světa nebyl jí příliš vzdálený, žádný úkol příliš těžký a žádná překážka nepřemožitelná.

Unionismus, snaha to o spojení východních církví s církví římskou, je tak starý, jako rozkol; aktuálně však byl vyjádřen papežem Lvem XIII. Na Moravě našel hlavně zástupce v A. C. Stojanovi, který viděl v unionismu dva prvky: 1. Slávu Boží, pro níž musí každý z nás pracovati. Uskutečněním myšlenky byla by mocně povznešena sláva Boží, neboť církev sv. — království Boží na zemi — by mohutně vzrostla. 2. Slávu našeho národa. Každý si zajisté přeje, aby národ byl slavným a velikým. Nevynikne však ani na poli kulturním, ani na poli technickém, ani na poli válečném, neboť zde všude jsme předstiženi jinými národy. Jediné pole, na němž se může národ náš proslaviti, je pole unionismu. Na západě mohutně vzrostla technika a racionalismus, srdce však zakrnělo. Východ zachoval si však srdce mystické. Spojíme-li oba tyto světy v jeden, omezí se racionalismus na jedné straně a výstřelky mysticismu na straně druhé.

Úkol, šířiti myšlenky unionistické, připadá kněžstvu, které k tomu má pracovati především šířením Apoštolátu, časopisy a myšlenkami unionist. (v kázáních) — Předseda děkuje a končí dopolední jednání.

Odpoledne zúčastnili se bohoslovci vítání J. E. ndp. apoštol. legáta dra. Marmaggiho. Po uvítání (které se konalo pro déšť v chrámu), zahájeno odpolední jednání. Poslední referát měl dr. Štancl „O českém díle salesián. a unionismu. V první části své řeči líčí Rusko, jak se jeví v současné literatuře. Cituje Solovjeva, Tolstého a Dostojewského, který v jednom ze svých děl očekává spásu Ruska od lidu, který bude odchován klášterem. A tím klášterem může se především státi klášter salesiánský. Jednota salesiánů byla potvrzena papežem r. 1874 a vzala si za úkol zachrániti ty nejubožejší — spustlou mládež. Používají k tomu methody sv. Františka Saleského (odtud salesiáni), methody lásky, methody preventivní, kterou doporučuje i paed. Foerster. Prostředky, jimiž se salesiáni snaží dosáhnouti svého cíle, jsou školy, dílny, organisace mládeže a p. Salesiánům pomáhají t. zv. salesiánští pracovníci. Středem všeho je však kostel a nádherná bohoslužba. Tak spojují salesiáni krásně život rozjímavý a činný.

K unii třeba však dostatek kněžstva a laiků nábožensky prohloubených. A to nám mohou dodati salesiáni. V Italii pracují již v 132 městech.

I u nás musejí salesiáni vyplouti na hladinu a zde rozprostříti sítě své. Je podivno, že právě dnes, kdy je tak citelný nedostatek kněžského dorostu, přicházejí k nám salesiáni; je v tom jistě znamení prozřetelnosti Boží.

K unii třeba nám však i hluboké víry, vroucí lásky a pravé křesťanské statečnosti. Tomu všemu lze se nám naučiti na skvělém příkladě Dona Bosca, proto třeba život jeho studovat a snažit se ho napodobovat. Řečník končí slovy: „Stále vpřed v lásce k Bohu a v lásce k duši!" Přednášející odměněn hojným potleskem.

Pozdrav za bohoslovce z Lublaně přináší ctp. Ivo Bučič. Zdůrazňuje nutnost úzkého spojení mezi Čechy a Jugoslovany. „Museum" musí se opět státi střediskem všech slovanských bohoslovců.

Profesor P. Jež T. J. začíná vzpomínkou, jak před 25 lety zahajoval sjezd jako předseda olomucké L. J. Tehdy se představení bohosloveckých schůzí bálí. Valil se tehdy světem modernismus, který zavál i do našich krajů. Na sjezdech pak se vždy někdo přihlásil a mluvil tímto duchem. Až za papeže Pia X. podařilo se tohoto ducha zažehnati. Poslední sjezdy vyvrcholily však v duchu nejcírkevnějším, v duchu cyrilometodějském. Máte-li opravdu tohoto ducha svatých našich věrozvěstů, vytrvejte v něm a bude to pravým základem doktriny i prakse. —

Předseda msgr. dr. Hejčl děkuje všem, kteří se o zdar sjezdu přičinili a končí sjezd.

Večer uspořádalo „Pěvecké sdružení bohoslovců olomuckých" akademii s bohatým programem předních skladatelů (Smetana, Foerster, Fibich, Vach). Sbory, skvěle řízené novokněžem dp. Vaňkem, který uvedl i dvě vlastní skladby, byly přijaty s bouřlivým potleskem, což svědčí o vyspělosti tohoto tak mladého uměleckého tělesa.

B. Stavovské porady.

Program stavovských porad byl původně omezen pouze na otázku reformy studia a vojenské služby bohoslovců; v posledních však chvílích, kdy sešli se na Velehradě zástupci bohoslovců všech téměř slov. národů, program jejich rozšířen hlavně o otázku slovanské pospolitosti bohoslovecké a vybudování „Musea" za orgán všech slovanských bohoslovců. Stavovské porady započaly ve čtvrtek dopoledne po zahájení unionistického kongresu v malém sále Stojanova.

Zahájil je předseda Stojanovy Literární Jednoty ctp. Stejskal, který konstatoval, že na těchto poradách jsou zastoupeni Ukrajinci, Jugoslované, Rusové, Rusíni, Slováci a Češi. Předsedou zvolen novokněz dp. Benáček z Brna, který v úvodním proslovu zdůrazňuje, že se na Velehradě sešli bohoslovci téměř všech slovanských národů, vedeni jsouce ideou cyrilometodějskou. Vzpomíná styků předválečných a vybízí, aby se všichni slovanští bohoslovci semkli kol „Musea", poněvadž Svaz slov. bohoslovců de iure utvořiti nelze.

Následuje prohlášení zástupců jednotlivých slovanských národů. Za roztroušené bohoslovce ruské přináší souhlasný projev ctp. Wolkowinski. Za ř-kat. bohoslovce ukrajinské souhlasí s našimi návrhy ctp. Maxymec, který slibuje i navázati styky s polskými bohoslovci. Za podkarpaské rusínské bohoslovce slibuje spolupráci ctp. Rusnjak. Zástupce Slováků ze Spiše, ačkoliv nemá práva, mluviti jménem všech Slováků, přece jen nechce býti na posledním místě ze slovanských národů. Ctp. Bučič z Lublaně praví, že Slovanům především třeba spojení, o čemž nás nejlépe poučuje historie. Spojení naše provedeme nejlépe, seskupíme-li se kol „Musea", jediného slovan. bohosloveckého časopisu. Za tím účelem navrhuje změnu formy „Musea". Slovanská vzájemnost by našla své aktuelní vyjádření ve slov. bohosl. sjezdech, které by se konaly na Velehradě při unij-

ních kongresech. Návrhy jeho shrnul a k debatě předložil předseda dp. Benáček. Debaty se hlavně zúčastnili: ctp. Stejskal, který navrhuje, jak by se měl utvořiti výbor sjezdový, ctp. Merel z Prahy připomíná, aby se nezapomnělo na Luž. Srby, ctp. Benáček, který navrhuje, aby hlavní slovo v příprav. výboru měla Stoj. Lid. Jed. v Olomouci, zástupce Slováků ze Spiše, který žádá, aby slovenský národ byl uznán za semostatný národ. Výsledek debaty shrnuje, a případným proslovem tento první bod zakončuje dp. Benáček.

O druhém bodu jednání, o zasazení desky básníku J. Hollému na Velehradě, má referát ctp. Stejskal z Olomouce. Pěkně vyličuje význam Hollého se stanoviska všeslovanského, líčí případné rozměry desky, její úpravu a snaží se vyřešiti i obtíže finanční. Zástupce Slováků ze Spiše s radostí vítá tento projekt, který je projevem čsl. vzájemnosti. Zodpovědnost za zdar tohoto díla padá však na celou slovenskou veřejnost, nutno tedy vyčkati souhlas slov. veřejnosti, hlavně biskupů, neboť zástupci spišských bohoslovců nemohou nikterak mluviti jménem veškeré slov. veřejnosti. Ctp. Válka, red. „Musea", navrhuje při této příležitosti vydání slavnostního čísla „Musea". Dr. Janda z Prahy zdraví konferenci jménem katolické laické inteligence a přeje si, aby brzy nastala úzká spolupráce inteligence laické i duchovní. Předseda pak přerušuje pro pokročilou dobu jednání.

Odpoledne shromáždili se bohoslovci k dalšímu pokračování v poradách. Třetím bodem porad byla otázka vojenské služby bohoslovců. Referát k tomuto bodu přednesl kol. Klepš z Prahy. Referát svůj shrnuje v body: kdy má bohoslovec odejíti na voj. službu, jaké úlevy se poskytují bohoslovcům-vojínům, kde má bohoslovec sloužiti. Dp. Benáček líčí poměry v Brně, dp. superior dr. Kutal zmiňuje se o praxi olomucké. Dp. poslanec Rýpar podává podrobné vysvětlení a pokyny ke všem přednesenym stížnostem a návrhům, a slibuje, ujmouti se této záležitosti a zaslati nám o výsledku svých kroků zprávu. V debatě pak promluvili dále dpp. dr. Kutal, Skoupý, Jelen a ctp. Dörner z Prahy.

Čtvrtým bodem jednání je reforma theolog. studia. Věcně a podrobně vypracovaný referát o tomto důležitém thematu přednesl ctp. Válka z Brna. Líčí, jak nevýhodně dle prozatímní reformy, t. j pouhého rozšíření počtu hodin, je rozdělen volný čas a studium, jaká škoda vyplývá z nepoměru přednášek a studia, jak v ohledu vědeckém, tak také pro přílišné vyčerpávání sil, v ohledu duchovním a zdravotním. Za pražské bohoslovce přednáší stížnosti ctp. Salajka, mínění olomuckých tlumočí ctp. Šuránek. — Po té ujal se slova vdp. dr. Kutal, superior z Olomouce, který projevil vzácné porozumění našim snahám, podal obraz všech návrhů na reformu a slíbil, ve smyslu těchto potřeb našich se o nápravu přičiňovati. — Dp. posl. Rýpar referuje o budoucnosti theol. studia dle plánů vědeckých kruhů laických. — V debatě na to vystřídali se prof. dr. Stejskal, dr. Skoupý, ctpp. Dörner, Válka, Klepš, Huňka. Výsledkem debaty byl všeobecný úsudek, že dřívější osnova a rozdělení času v bohosloví vyhovovaly lépe, než zavedené nyní změny. Cílem zůstává nám studium pětileté, dle přání sv. Otce, s poměrným rozdělením látky a času; zatím však, nežli dojde k této vlastní reformě, nejprospěšnější v každém ohledu jeví se dřívější osvědčená praxe o nezvýšeném počtu hodin. —

V doslovu shrnuje dp. předseda výsledky porad v bodech: 1. Utužení, resp. obnovení všeslov. vzájemných styků bohosl. 2. Souhlas s úmyslem, zasaditi na Velehradě pamětní desku J. Hollému. 3. Ujasnění postupu vzhledem ke službě vojenské. 4. Vyjádření stanoviska bohosl.

k otázce reformy a jeho tlumočení přítomným dpp, představeným, jejichž prostřednictvím má býti sděleno ndpp. biskupům. — Děkuje všem, zvláště těm, kteří přispěli ke zdaru jednání, a zve k novému shledání všech slovanských bohoslovců za dvě léta na Velehradě.

Porady, a tím celý sjezd, zakončeny papežskou a národní hymnou. — Loučili jsme se s pocitem povznešení a radosti nad tak krásnými výsledky sjezdu, v ohledu duchovním i praktickém. Ony dvě hymny vyjádřily znova dvojí lásku srdce našeho, kterou jsme si, oživenou a posvěcenou u hrobu Stojanova, domů nesli. A tichou prosbou všech tu bylo: Utvrď, o Bože, co jsi způsobil v nás — —!

Fr. Bělský.

NOVÉ KNIHY.

FRANC GRIVEC: CERKEV.

Bogoslovne akademije v Ljubljani knjiga V., 1924. Stran 320. Cena asi 25 Kč.

Kniha, která radostí naplní každého inteligenta-katolíka, a která by dovedla mnoho vyjasniti i zbloudilým synům Církve. Je slovinsky psána, ale může z ní těžiti s pomocí malého slovníčku (neliší se totiž skladba a duch slovinštiny mnoho od češtiny, pouze některé výrazy jsou jiné) i každý Čech, a proto přijímáme toto dílo proslulého odborníka v nauce o církvi s vděčností nemenší, nežli nedávno dogmatiku prel. Pospíšila. Vidíme v ní vzácné obohacení společného slovanského pokladu vědy theologické. Je totiž jednak jazykem svým určena pro všechny Slovany, jednak věnuje zvláštní pozornost sjednocení Slovanů u víře a jich poměrům a názorům církevním.

Účelem knihy své učinil autor: „Naj bi vsi . . . vzljubili Eno Mater Cerkev —". A že je dílo s to, značně k tomuto účelu přispěti, zaručuje již sama autorita tak prosluléhо odborníka (Grivec věnuje se unionismu již od počátku svých theol. studií, jak svědčí články jeho v našem „Museu" r. 1904); a nové dílo representuje svého autora důstojně. Hloubka vědecká a přesnost, upomínající na Pospíšila, spojená se stručností a jasností slohu Van Noortova, s přehlednou, třebas do podrobností jdoucí disposicí, — dovedou získati a o pravdě přesvědčiti každého nepředpojatého vzdělance. Hojná citace z oficielních dokumentů i vědeckých spisů pravoslavných (Dositej, Filaret, Homjakov, Bulgakov a j.), vedle protestantských a racionalistických (Harnack, Wellhausen, Loisy, Masaryk a j.) přispívá tu ke srovnávání nejrůznějších názorů na církev; na základě toho pak možno čtenáři samému si utvořiti jakýsi universální, daleko hlouběji, než jinak lze, založený úsudek o podstatě a významu pravé církve. Toto je přednost díla, která dovede působiti v srdci plamenným vlivem veliké ideje lásky, jíž dílo v úvodu věnováno: „ljubezen do Cerkve in gorečnost za sodelovanje z Apoštolstvom sv. Cirila in Metoda". — Autor však nezapomněl ani na praktickou potřebu popularisace obsažených vědeckých nauk, a sám v závěru, upozorňuje na důležitost poučování a uvědomování lidu o církvi, udává themata a k nim místa své knihy, jež lze zpracovati pro kázání a lidové přednášky. Jako ukázku obsahu díla citujeme z nich: Církev je lidstvu přiměřená a potřebná; je uskutečněním království Božího na zemi; je mystické tělo Kristovo; je prostřednicí mezi lidmi a Bohem, jež neomezuje lidské osobnosti, nýbrž ji povznáší a zdokonaluje (reaguje na Masaryka); je matkou naší, jež trpí pod. jako Kristus; je sloupem pravdy, pevným a neodvislým (poměr ke státu); touží po sjednocení všech (unionismus) a j. — Má tedy dílo toto cenu jak pro

hlubší studium, tak pro potřebu pastorační, a nelze jinak, než přáti si, aby rozšířilo se co nejvíce a splnilo poslání svoje probuzením větší lásky a věrnosti k Církvi, která je „aliis blanda aliis severa, nulli inimica, omnibus mater" (sv. Augustin). Alka.

Poznámka: Dílo lze koupiti u Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda v Olomouci, který také, což k jeho cti zvlášť autor zdůrazňuje, vydání díla podporou svou umožnil; vzácný doklad vpravdě uniijní kat. vzájemnosti! Nám dostalo se díla hned po jeho vyjití, od bratří z Lublaně, posluchačů Grivcových. Výměnou jsme jim zaslali Sedlákova „Husa". Kéž je to začátkem nového, užšího styku slov. bohoslovců i na poli vědeckém; zasílejte nám odevšad významná nová díla, nejlépe s posudkem v pův. jazyku, aby se tak M. stalo i bohosl. slov. forem literárním!

SBORNÍK LIT. PRÁCE SLOV. BOHOSLOVCOV.

Sostavil Alojz Mišković. Ružomberok 1924.

„Za Boha, za Národ" — s tím heslem vystupují slovenští bratří s touto „úrodou pola svého" před katolickou veřejnost. Je to po prvé vůbec, po dobách nemilosrdného, vše dusícího útisku maďarského, co hlásí se bohoslovci otevřeně na závodiště slov. života katolického a národního. A — žel Bohu, je to opět útisk, ohrožení svérázu nejen národního, nýbrž i náboženského, který jim nedopřává klidu ani v tichých studovnách seminárních, a nutí zvolati, že stojí na stráži za slov. domovinu také odhodlaná četa slov. bohoslovců. „Nedali sme sa prv, keď v službe národa a jeho vzrastu stáli jen jednotlivci, a pri pomoci Božej nedáme sa ani teraz, keď za pracovníkmi stoja celé húfy prebudených" — tato slova v úvodě (třebas by jich stranický výklad dovedl i zneužít) vyjadřují odvahu celého slov. lidu: „za domovinu", jak vrcholí v jeho výkvětu, kněž. dorostu. — Roznícená láska k domovině byla tedy motivem „Sborníku". A uplatnění, applikace této lásky —? Můžeme blahopřáti svým bratřím, že si rozřešili tuto otázku způsobem vpravdě duchovním, jak patrno z program. článku „Naše ideály". Ne plochý, pohanský nacionalismus, ne negativní polemika a zásadní nepřátelství, nýbrž především: ideály evangelické! „Nebojíme sa my, slovenskí bohoslovci zájsť do múzea starožitností a vyviesť odtiaľ idealizmus na jemu patriace miesto" — takto realisticky uvádějí svůj idealismus, a pokračují dále in concreto: „Nuž, takýto kňaz je ideálom naším: Byť čistým, keď Kristus káže čistotu; byť poníženým — — — slovom: byť dokonálym, keď máme byť, ako je Otec nebeský!" — — A teprve s tohoto hlediska svatého kněžství touží po vedení lidu, po službě vlasti. „Bôh nás povolal z ľudu, aby nás postavil za vôdcov ľudu — a my nimi aj chceme byť." Takto sub specie aeternitatis nazírají i na úkol svůj vlastenecký. A provedení tohoto vidí v zachování celého národa Kristu a Církvi, v jichž lásce jedině jsou rozkvět a pokrok slov. národa možné — — A zde — jak bychom neslyšeli otce Sušila? — Jak by nám tu neznělo jeho nesmrtelné: Církev a Vlast —? Nuže, bratří Slováci, co nás ještě má dělit —? Hle, jediná jest snaha nás všech, stejná naše láska v zemích svatováclavských jako na Slovensku trpícím —! Nuž, stiskněme si upřímně ruce zde před tváří velikého Sušila, který i Slováky tak miloval, jako Čechy; stiskněme si je tím upřímněji, čím méně nás jest, a čím více naše láska k vlasti trpí posměchu a osočování! — Naseje ještě „člověk nepřítel" koukol nedůvěry mezi nás? Bohdá již nikdy!

A hřivna, kterou ve „Sborníku" přinášejí na oltář národa, názorně dokumentuje vážnost jejich snahy a cílů. Již zevnějšek, rozsah (310 str.

8°) napovídá, co starostí a neúmorné píle si vyžádaly příspěvky i redakce. Za to práce ta nebyla bez výsledku vynaložena. Články, téměř vesměs obsahu vědeckého, jsou velmi zdařilé, prozrazující důkladné, pečlivé studium a proniknutí látky. Z toho vyplývá, že nezůstávají jenom žákovským pokusem, dokumentem píle a nadání, nýbrž mají i význam velmi praktický: přehledné poučení, příručka o nejdůležitějších problémech dneška. Setkáváme se tu se statěmi ze srovnávací vědy náboženské, z biblika a noëtiky stejně jako s unionismem, anthropologií, kosmologií — a to vše zpracováno přesně, na základě mnohých, vynikajících autorů (z části i českých); slovem — nacházíme tu slibný obraz vzdělání nastávajících slov. kněží a zároveň spolehlivou pomůcku k orientaci o časových otázkách. (Na sborník bohoslovecký snad až příliš mnoho vědy a málo krásné prósy? Mládí touží vedle pravdy také po kráse a radosti —). Kromě toho obsah mile zpestřen několika zdařilými básněmi, které, pro jejich lahodnou slovenštinu je i nám Čechům požitkem čísti. — Celkovým dojmem působí „Sborník" jako práce vzorná, bratry Slováky opravdu čestně representující, která si zaslouží co největšího rozšíření nejen na Slovensku, ale i u nás, abychom se více poznali, aby tak rostla naše vzájemnost a pochopení pro společnou věc, jež nás má stále pevněji spolu poutat: zachování, obrození národa v Kristu, v jehož intencích „Sborník" sestaven.

Válka.

JOSEF HRONEK:

KNĚZ V ČESKÉM NÁRODNÍM OBROZENÍ.

V Praze 1924. II. svazek Populárně vzdělávací knihovny. Tiskem a nákladem Českosl. akc. tisk. v Praze.

Je to apologie českého kněze, jemuž vytýkáno bývá nevlastenectví.

Autor vychází od smutných dob druhé polovice 18. st., kdy zbytek národa představoval jen stav selský, duševně zanedbaný, odříznutý od své minulosti, ulevující si ve své resignaci tesknými písněmi. Odmítá názor, jakoby reformační tradice udržela se u nás pod bělohorským popelem až do počátku minulého století a že naši buditelé na ni prostě navazovali. Ráz obrození byl čistě národně-politický.

Čeština, vypuzena z měst, udržela se pouze na kazatelnách prostých, bílých, vesnických kostelíčků, kde zachována byla zásluhou kněží vlastenců, vykonávajících národně-buditelský apoštolát. Zvláštní kapitola věnována je kněžím-učencům, hlavně dějepiscům a jazykozpytcům, jejichž díla, nesepsaná sice mnohdy jazykem českým, přece působila k probuzení národního cítění u inteligence. — Stejně však i v jiných oborech značnou brázdu vyoral kat. kněz: v poesii i lidové povídce, ve filosofii i v rozšiřování čes. knih. Každému z těchto oborů věnována zvláštní kapitola, kde poznáváme jména našich nejzasloužilejších kněží-vlastenců. Na konec autor, zmíniv se ještě o Fr. Douchovi, Fr. Pravdovi, B. Jablonském, V. B. Třebízském a vlasteneckém kněžstvu moravském (poněkud stručně), uzavírá spisek několika zajímavými doklady o obětavosti kněží při zakládání „České Matice", musea, nadací atd.

Je to práce velice časová a zajímavá (též mnohými poznámkami ze soukromého života kněží-buditelů), psaná prakticky, lehkým a přístupným slohem, takže směle se může dáti do rukou i lidí méně vzdělaných, kde může míti dobrý účinek.

Rel.

vítány — na př. nyní o Msgr. Hlinkovi bychom rádi podali původní črtu; jiné lit. a bás. práce ovšem samozřejmě.)

Lit. kroužek Stoj. Lit. Jed. Olomouc: Čekám! — J. Merell, Praha: Díky za všecko. Jen dále a hojně! „Četba" příště. Kol. Dlouhý a ostatní ať zašlou ohlášené — (a též něco z historie!) — Salajka, Praha: Čekám další, dle možnosti stručnější část! „Návrh" je znamenitý a jistě se uplatní. Též další věci do cyr.-metod. hl.! — Bohosl. jednoty v Čes. Budějovicích a Hradci Králové prosíme o hojnější styky a dopisování.

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ:

SBORNÍK LIT. PRÁC SLOV. BOHOSLOVCOV. Ružomberok, 1924.

G. FOUARD: ŽIVOT JEŽÍŠE KRISTA. Vydalo nakladatelství Birnbaumovo v Brtnici, 1924. — Recense příště.

INGEBORG MARIA SICK: Z OVZDUŠÍ KLÁŠTERNÍHO. Z dánštiny přeložil O. S. Vetti. Naklad. Birnbaumovo v Brtnici. Str. 174. Cena 10 Kč. Recense příště.

ORLOV-PODLIPOVSKÝ: MUČENICTVÍ LÁSKY. Hist. hra o V. jedn. Birnbaum v Brtnici. Recence příště.

LEONID ANDREJEV: NOČNÍ ROZHOVOR. (Císař Vilém II. a zajatec.) — Birnbaum v Brtnici.

DR. ANT. VŘEŠŤÁL: RUKOVĚŤ KAT. MRAVOUKY. Sešit. vydání. Kat. vzdělávací knihovny II. č. 1—4. Výborné dílo, v naší literatuře jedinečné!

JIŘÍ SAHULA: PRVNÍ PRŮKOPNÍCI LUTERSTVÍ V ČECHÁCH. Časové úvahy sv. 195. Hradec Králové,

FR. ŽÁK: ŘEČI KONFERENČNÍ. Naklad. Kotrbovo, Praha.

BIBLE ČESKÉ vyšel právě dvojsešit 59. a 60., obsahující dokončení menších proroků a počátek první knihy Machabejské. Tím pokročilo důležité toto dílo tak, že příštím dvojsešitem bude dokončeno. Jelikož vydávání tohoto díla spojeno jest s velikým nákladem, jest velice žádoucno, aby aspoň nyní, kdy dílo chýlí se se svému ukončení, přihlásilo se hojně nových odběratelů. Přihlášky přijímá Bible České v Praze-IV., Vikářská ulice č. 35.

NOVÁ PUBLIKACE „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO". Právě vyšel další svazek „Pamětí" Františka J. Vaváka, obsahující rok 1801 a dodatky. Jest to dílo velice důležité, jehož cena našimi odborníky plněna byla uznána. Cena tohoto svazku jest 10 Kč, pro členy „Dědictví" 8 Kč.

VÁZANÉ KAPESNÍ VYDÁNÍ NOVÉHO ZÁKONA lze nyní obdržeti buď v jed. svazku celé za 20 Kč, anebo ve dvou svazcích: Evangelia za 10 Kč (v lepší celoplátěné vazbě za 12 Kč) a Apoštolář za 14 Kč. Při objednávkách budiž výslovně udáno, zda objednavatel přeje si vázané kapesní vydání v jednom svazku, nebo ve dvou svazcích. Evangelia i Apoštolář prodávají se také jednotlivě. Objednávky přijímá Administrace „Dědictví Svatojanského" v Praze-IV., Vikářská ulice č. 35.

ČESKÝ SLOVNÍK BOHOVĚDNÝ. Pořádá Dr. Ant. Podlaha. Tohoto výtečného díla, jediného svého druhu v české literatuře, vyšel právě trojsešit 62—64 se články: Doksamy až Dubravius. Cena tohoto trojsešitu jest 8.40 Kč. Vydává knihtiskárna V. Kotrby v Praze, Pštrosova ul. č. 200-II.

ŽIVOT, časopis kat. akademiků; nejlepší naše akademická revue. Praha, II., Voršilská 1.

„JITRO". Přináší zábavné i vzdělávací články ze studentského života, básně, pokusy literární studentů samých, jakož i zprávy o studentském hnutí v celém světě. Předplatné na rok pro studenty-odběratele činí 8 Kč, pro nestudenty 16 Kč. Administrace „Jitra" v Praze, II., Voršilská 1.

Pro nedostatek místa ponechány ostatní došlé knihy a časopisy do příštího čísla.

Symbolika k výzdobě obálky:

Boj svatý rozpoutal se již!
Meč dán jest — jako přízrak ohromný
s šílených mraků na nebi až k zemi spuštěný,
bleskem kovaný, blesky kalený.
Z propasti pekel had tam vztýčený —
zde v jasu kříž, s ním láska k boji vychází.
Zříš západ vlasti ve tmách schoulený,
k hradčanským věžím běs už dorází . . .
Zápas dvou říší: tož světla a tmy!
Zápas dvou světů: nevěry a víry,
(jedem svým třísní duše český blud)!
Zápasí hřích a synů božích mrav!
Pij z proudů živých, šiku Páně —
u paty kříže sedmero jich tryská —
tajemná síla ukryta jest v nich!
O střed svůj opřen — o Boha, jenž hřímá —
nadzemskou silou, věř, že zvítězíš!

S—ý

MUSEUM

CENTRUM ALETTI
KNIHOVNA OLOMOUC
ihs

Ročník 56. Číslo 2. L. P. 1924.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVI. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 2.

Předplatné na 56. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty, 15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 2.:

Vítejte, svátky naděje! — *Josef Zeman (Řím):* Historické črty o milostivém létě. — *M. Š. Černý:* Milost bolu*. — *Karel Válka:* Jako Ty, Mistře. — *Fra. Alfons Zadražil:* Sjednocovací snahy u protestantů. — *A. Šujan:* Byla to píseň sladičká . . . — *Cyrilometodějská hlídka: Ant. Salajka:* IV. unionistický sjezd na Velehradě. — *Slovanská hlídka. Ivo Bučič:* Zbor slov. bogoslovcev v Ljubljani. — *Pohledy do života.* — *Nové knihy.*

Listárna redakce.

Prosíme všechny, aby posílali příspěvky vždy podepsané vl. jménem nebo alespoň pseudonymem, ne pouhými značkami (zvl. články).

Česká kolej v Římě. J. Zeman: Díky. Velmi vhodné. Těším se na další články (zvl. o průběhu mil. léta, o liturgii a p.). J. Beneš: Blahopřání k vavřínu! Uložte však opět něco ze svých prací v Museu! Oběma, i všem ostatním milým krajanům, srdečné pozdravy s pomněnkami!

Olomouc. Přišlo vhod. — Unionismus! Zašlete adresy loňských novosvěcenců (stejně i z Prahy!)

Praha, Salajka: Díky za obětavost; vše pěkné; část příště; pracuj o slíbeném. Merell: Liturg. nebo hymm. práce a recense vítány. — Dlouhý: S histor. prací do 3. čísla počítám.

Ljubljana, Bučić: Díky. Zprávy z Mariboru a Splitu přišly již pozdě, proto ve 3. čísle! Zašli adresy pro Museum bohosl. i z jiných seminářů. Místo předplatného zasílejte některé literární časopisy. (Platí též pro Djakovo a ostatní Jugoslavii.) Dopis o Vánocích.

A ostatní Jednoty, zvl. bratří Slováci — —?!

Redakční uzávěrka 3. čísla 56. roč. je 1. února 1925.

Z administrace: Složenky jsou přiloženy k tomuto 2. číslu, poněvadž nás do I. čísla včas nedošly. Ročník pak, za nějž dotyčný P. T. odběratel dluží, jest poznamenán červeným inkoustem na štítku obálky, vedle adresy. Žádáme tedy snažně P. T. odběratele, aby složenek brzy k vyrovnání nedoplatků a letošího předplatného laskavě použili. Stále citelněji nás tísní nynější malý rozsah Musea; umožněte nám jej tedy rozšířiti včasným placením. Z téhož důvodu apelujeme také na štědrost svých vzácných příznivců, aby nám i dary (přeplatky) dobrotivě přispěli. — Předcházejí tu letošího roku dobrým příkladem dosud tito dárcové: J. M. Dr. Leopold Prečan, arcibiskup, J. M. Dr. Kar. Kašpar, biskup, J. M. Dr. Josef Pospíšil, kapitulní vikář, J. M. Fr. Sal. Bařina O. S. A., opat, J. M. Adolf Tenora, kanovník, Msgr. Dr. Jos. Samsour, profesor; vdpp.: Jan Staněk, profesor, Dr. Pavel Vychodil, Prokop Neužil (Kolej sv. Prokopa U. S. A.), Fr. Géduš, Jan Matuška, Rajmund Tkáč, Frant. Pitrocha, Frant. Čermák, Frant. Vybíhal, Ladislav Schmidt T. J.; pp. Frant. Pospíšil, Frant. Harrach; sl. Anděla Veselá, Frant. Vodičková. — **Štědrým darcům zaplať Bůh.**

Vydává svým nákladem: „R. S.“, liter. jednota bohoslovců v Brně. — Redaktor: Karel Válka. Administrátor: Josef Hlaváč. — Tiskne „Typos“ v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 56. 1924—25. ČÍSLO 2.

VÍTEJTE, SVÁTKY NADĚJE!

Doznívají proroctví adventní — dlouhé mlhy nástinů a toužných představ již proměňují se ve svatozář kol přicházející Skutečnosti, Spásy.

Všechno, čím člověk kdysi šťastný byl v lásce boží po jitru svého stvoření, to dávno již hřích ve vzpomínku a sen pouhý obrátil —; a hle, teď spravedlnost Otcova je láskou přemožena, a slova zavržení vyvážena slitováním, jež chuďasy zve ke své hostině. Andělův meč pomsty ohnivý již v pochodeň se spásy proměnil, jež svítí cestou k jásotu z údolí slzavého.

O, zázraku lásky boží, vyšlehnuvší plamenem do temnot zoufalství! Ty učíš znát blaho nového světla oči synů Adamových, dávno již slzami vyhaslé; a dědicům vyvolení, synům Kristovým, těm cestu přímou k životu urovnáváš, jako synům královským, vedle vod tichých, v záplavě vítězného slunce.

O, duše, duše má — zda vidíš, co pro tebe jest připraveno Pánem —? Zda dovedeš pojmouti to moře světla ze stáje betlemské a prosytíš jím celý život svůj, aby důstojným byl syna královského —? — Běda, běda —!— Do světla povolal tě Pán, a tys sama zakrývala oči svoje a vrhala se do tmy, abys hřešiti mohla; diadém synů Kristových jsi zaprodala za okovy synů Adamových! — Šílená, cos učinila? Co tě čeká —?! —

Než hle — zvony slavně zvoní,
všude radost, jásot plesá,
a mír svatý kolem dýše;
chrám již světly noc v den mění
a vše tone v jeho záři,
všichni spějí v svaté klenby,
kde se zjeví na oltáři — —
týž, Jenž spásu přines' věkům,
vítán zpěvy andělů.

— — — — — — — — — —

Duše moje — zda pochopíš —?
Noc betlemská znova vzchází,
hvězda spasná zase vede
ku jesličkám, k čisté Matce,
kde pokorné láskou daří
Dítě, lásky svaté král —!

Nuže, vzhůru, duše chudá!
I když stokrát zradilas Ho,
stokrát sebe zaprodala,
Léčátko tě zase přijme,
zas tě ručkou svojí zvedne,
jen Mu lásku dětskou dej!

— — — — — — — — — —

Život se ti znova rodí — duše, ožij nadějí!

JOSEF ZEMAN (ŘÍM):
HISTORICKÉ ČRTY O MILOSTIVÉM LÉTĚ.

Křesťanský Řím halí se ponenáhlu do slavnostního roucha. Všechny čtyři basiliky jsou již připraveny, aby mohly důstojně přijati poutníky z celého širého světa. Hlavně v basilice vatikánské byly prováděny různé opravy: tak znovu nádherně byly pozlaceny oblouky klenby, na některých místech stará, puklá mramorová dlažba nahrazena byla novou. Ano, kvapem se blíží jubilejní rok. A jaká byla jednotlivá milostivá léta minulá? Jaká je historie jubilea? O tom chceme krátce pojednati.

Počátek milostivého léta, jubilejního roku, dlužno hledati ve zvycích a v ritu židovském: obyčej, slaviti milostivé léto, převzala církev od židů, jako mnohé jiné ceremonie a uvedla ho i do krajin východních i do zemí řeckých a latinských. Slovo jubileum je z hebrejského יוֹבֵל jobel (nomen onomatopoët.) jubileum. Všichni víme, že národ židovský každého 50tého roku oslavoval שְׁנַת הַיּוֹבֵל šenat-ha-jobel, jubilejní rok, milostivé léto, v němž všechny spory rodinné, osobní i veřejné ustaly a nastoupil na jejich místo pax — mír, v němž i dluhy se odpouštěly, prodané a zabavené statky se vracely dřívějším držitelům atd. Rovněž gentiles, pohané, měli něco podobného, neboť každé nové století oslavovali hrami a ceremoniemi na počest svých bohů. Přišlo křesťanství, jež obrácelo jak židy tak i pohany, s nimi potom převzalo i jejich obyčej jubilejního roku, avšak dalo mu nový život i novou tvářnost. Víme určitě, že církev skutečně od svých prvopočátků vyhlašovala a slavila milostivá léta; než nejsou nám známy o tom ani podrobnější zprávy, ani čas jednotlivých jubileí. Přesné zprávy o jubilejních létech podává nám historie teprve od 14. století.

Tak r. 1300 papež Bonifác VIII. vyhlásil milostivé léto s plnomocnými odpustky pro celý křesťanský svět. Do Říma přišlo mnoho poutníků ze všech stran. V lateránské basilice je nádherná malba, jíž zvěčnil malíř Giotto památku toho jubilea. Také Dante Alighieri pěje o tom jubileu ve své „Božské komedii“ (Inferno XVIII, 28—33), kde líčí, jak andělský most byl rozdělen pro nával poutníků na dvě poloviny. Po levé straně šel lid k Vatikánu, po pravé opět proudil zpět. Zaznamenáno, že Řím nebyl dosti zásoben

potravinami, a papež musel platiti drahé obilí ze Sicilie. V tom roce přišel též do Říma malíř Cimabue, Karel Matyáš z Uher a Karel Valois, král francouzský.

Jubilejní rok se vždy slavil po 100 letech. Avšak Římané v čele s Petrarkou a Colou Di Rienzo žádali papeže v Avignoně, aby stanovil kratší dobu mezi milostivými léty; prosbu svoji dokládali tím, že život lidský je kratší než 100 let. Prosba jejich byla vyslyšena, neboť Klement VI. vyhlásil potom milostivé léto. Doby byly tehdy neutěšené, čehož příčinou bylo schisma. Poměry v Římě byly takové, že u sv. Petra rostla tráva, honili tam jednoduše pást. Poutníků přišlo maloučko, nikdo téměř z Francie. Jubilejního roku se účastnily sv. Kateřina Sienská, sv. Brigitta (Birgitta). Také Ludvík z Uher přišel. — Po té Urban VI. ustanovil, aby svatý rok se slavil po každých 33 létech a r. 1389 vyhlásil jubileum. — Bonifác IX. chtěl opět jiný rok a ustanovil milostivé léto r. 1400. Přišlo však málo poutníků. — Martin V. r. 1423 znovu vyhlásil milostivé léto. Tomu se podařilo urovnati schisma na západě a proto vyhlásil jubilejní rok, aby mohl vzdáti věřící svět chválu a dík Bohu a dosíci prominutí všech trestů za odpuštěné již viny a poklesky. Než poutníků mnoho nepřišlo. — Mikuláš V. r. 1450 vydal bullu, v níž stanovil, aby se slavilo milostivé léto každých 50 let a opravdu (ježto po delší době) byl veliký nával poutníků ze všech krajů. Mnoho slavných osob přišlo do Říma, mezi nimi i sv. Rita. — Ale již roku 1475 Sixtus IV. prohlásil „annum iubilarem", neboť stanovená doba mezi milostivými léty byla změněna od Pavla II. na každých 25 let. I tehdy přišly zástupy do Říma. Vynikali: Ferdinand, král neapolský, Christián, král dánský, knížata savojská i z Kalabrie.

Rok 1500 byl plný nádhery. Tehdy řídil církev Alexander VI. Třikráte vyhlašoval křesťanům milostivé léto, v samém městě Římě poslal papežskou hudbu na ulice, aby vyhrávala. Sám potom sestoupil o vánoční vigilii do basiliky vatikánské a sám poprvé otevřel „odpustkovou bránu". Před ním brána sice existovala, ale papež ji neotvíral. Až Alexander VI. zavedl ten obyčej. U Burgarda, jenž byl tehdy magistrem ceremonií, čteme, jak se vše slavilo: „Pontifex rupta porta tenens in manu sinistra cereum, intrabat portam, dum canebant cantores Te Deum." Vypravuje se také, že magister ceremonií hrozil každému trestem ostříhání vlasů (v té době!), kdo by dříve prošel branou než papež. Když však se ubíral průvod, tu magister sám, nakloniv svoji hlavu, vstrčil ji dříve do brány, nežli vešel papež! — R. 1524 Klement VII. vyhlásil jubileum a slavně otevřel bránu o vánoční vigilii; od té doby se ustálil zvyk, otvírati bránu o vigilii vánoční. Tehdy již vládl také císař Karel V. V církvi rozzuřil se boj, zvláště v Německu. Již r. 1517 vydal Luther svých 95 thesí, jež Lev X. odsoudil. Luther pod ochranou saského knížete psal potom proti církvi, nastaly i politické roztržky, ježto severní panovníci nechtěli uznávati římské císaře. Proto také málo přišlo poutníků, z Německa nikdo. Přítomni byli dva legáti z Mexika; též básník Petr Bembo a jiní význační muži. —

Následující milostivé léto prohlásil Pavel IV., ale slavil ho Julius III. Tehdy vynikala v Římě osobnost sv. Filipa Nerejského, na jehož popud byl zřízen spolek Nejsv. Trojice. Členové spolku byli povinni pomáhati znaveným poutníkům; obstarávati jim ve městě odpočinek, pokrmy. Do Říma také přišli sv. Ignác z Loyoly, sv. František Borgiáš, dále Michelangelo Buonarotti atd. — R. 1575 Gregor XIII., „Papa doctus", stařec již 80letý, a přece, oblečen jen jednoduchou tunikou, sám konal poutě do římských basilik „ad lucrandas indulgentias". Do Říma přišel i sv. Karel Boromejský, kdež ještě nalezl dosud žijícího sv. Filipa Neri s věrným druhem-kapucínem S. Felice da Cantalice. Přítomen byl též básník Torquato Tasso a kníže bavorský.

1600. rok slavil Klement VIII. Při té příležitosti dal papež plnomocné odpustky všem těm, kdož se súčastnili jeho slavné mše. Poutníků na ní bylo tolik, že byla plná basilika sv. Petra, plné svatopetrské náměstí, plné Borgo Nuovo, plné ulice až k andělskému hradu. — Urban VIII. r. 1625 vyhlásil milostivé léto. V tom roce tolik pršelo, že basilika sv. Pavla byla pod vodou Tibery: poutníci tam nemohli. Proto papež požehnal kostel P. Marie „za Tiberou" a udělil mu tytéž plnomocné odpustky, jako byly u sv. Pavla. Do Říma přišly takové zástupy lidu, že nebylo místa ke spánku. Papež tudíž musel otevříti palác a pokoje Vatikánu poutníkům k obývání. Do věčného města přišel i Leopold rakouský a Vladimír, král z Polska. — R. 1650 bylo jubileum za Innocence X. Tehdy se udály velice slavné konverse v Římě, zvláště z protest., židů a mohamedánů. Poutníků bylo mnoho; papež byl často od nich vyvoláván a přinucen dáti jim své požehnání z loggie u sv. Petra. — R. 1675 vyhlásil Klement X. Tehdy bylo mnoho prohlášení blahoslavených a svatých. Též královna Kristina ze Švédska byla v Římě.

Innocenc XII. vyhlásil rok 1700, než brzy zemřel. Jubileum slavil Klement XI. I tehdy mnoho pršelo, takže kostela P. Marie „za Tiberou" opět bylo užito. Poznámka: papež nařídil, aby pod mostem přes Tiberu, vedoucím ke kostelu P. Marie, byly připraveny stále loďky, ježto „cives et peregrini, non experti vini romani, pluries ceciderunt ex ponte in undas". Tedy loďky měly pomoci tomu, komu se dostalo toho „štěstí". — R. 1725 za Benedikta XIII. bylo jubileum slavné. Nádhera toho roku byla zvýšena také proto, že se konal právě koncil v Lateráně. Přišlo mnoho poutníků ze všech stran. — V r. 1750 řídil loďku Petrovu Benedikt XIV., muž výborných vlastností, výtečný právník, jenž zavedl mnohé reformy v církvi. Tehdy také se konala v Římě generální kapitula plus quam 1000 Fratrum Minorum. Blahoslavený Leonard měl polámané téměř kosti z velké tlačenice poutníků. — Další jubileum oznámil Klement XIV., ale rok uzavíral Sixtus VI. Poměry v církvi nebyly nijak pěkné, ježto revoluce ve Francii odnesla mír také církvi. Ale ve věčném městě byly oslavy hezké.

Rok 1800 již se nemohl slaviti, pro touž revoluci francouzskou, z níž potom vyvstaly kříže a nepokoje v celé Evropě. — R. 1825

na stolici Petrově seděl Lev XII. „Odpustkovou bránu“ otevřel v přítomnosti Marie Terezie, vdovy ze Sardinie, a Františka I., krále Sicilského.

V r. 1850 při otevírání brány byl přítomen též „alumnus seminarii olim“ Joachimus Pecci. A když on slavil následující jubileum v r. 1900 jako papež Lev XIII., tu často si vzpomínal na předešlé jubileum, na léta jarého mládí. Chtěl milostivé léto slaviti co nejokázaleji, i poutníků přišlo mnoho, ale nepřátelé církve až příliš se starali, aby těch dnů duchovního štěstí bylo co nejméně. — Jubileum v r. 1875 se neslavilo, ježto italská vláda zabrala tehdy zástupci sv. Petra nejen pozemské dědictví, ale nepřímo mu omezila i osobní svobodu.

Nyní Papež Pius XI. ohlásil již 20. května 1924 milostivé léto. Stará se hlavně, aby poutníci všech národů, zejména východních, dobře zde v Římě byli přijati. S chvatem se doplňuje také výstava missií, neboť bude otevřena již v druhé polovici prosince. Bude to potvrzení paraboly Kristovy o zrnu hořčičném, které rostlo a vyrostlo v strom. A ptáci nebeští přilétají a sídlí v jeho ratolestech. — Výstava missií bude výmluvnou odpovědí všem moderním hanobitelům církve a křesťanství, neboť zde budou světu ukázány plody křesťanských národů jak ve víře a mravech, tak také v civilisaci a pokroku. Budou tím potvrzena i slova Tertuliánova, která již v II. století adresoval odpůrcům církve: „Ecclesia nihil alind timet — praeter ignorantiam.“*)

M. Š. ČERNÝ:

M I L O S T B O L U.

Když vichry na mne seslal Bůh,
vždy milost dal mi spolu,
bych nepad, duši neztratil
v seslaném na mne bolu.

A já to cítil: Radost když
zas v duši přijít měla,
ohnivá milost zmizela,
jež v tísni srdcem chvěla.

Tu cítil jsem, jak chudo žití,
jež nezná slz a bolu — —
Prázdnota, Pane, duší šla,
že nebyli jsme spolu.

*) Církev se nebojí — leč nevědomosti.

KAREL VÁLKA:

JAKO TY, MISTŘE!

(Pohledy do vývoje † kněze-básníka Rud. Suchého.)

I.

Cesta k poznání.

„Zachraň mne, o Bože, neboť vody derou se na mne, že již o život jde. — Unaven jsem voláním, hrdlo mi chraptí, oči mi hasnou touhou po mém Bohu."
(Ž. 68, 2, 5.)

Uzavřena jedna z těch kapitol života, které psány rukou božskou na bláně lidské. Zemřel kněz, jehož duše, bohatá již krásami přirozenými, stala se také vzácným dílem milosti Boží a povolaným dítkem Prozřetelnosti. A proto — dovede-li který život působiti na jiné, i přes hranici smrti, a dovede-li která smrt kněžská býti spasným mementem (ne k hrůze, ale k statečnosti a lásce) pro spolubratry, pak jest to jistě život a smrt P. Rudolfa Suchého. Neboť v obém ukázal se vděčným, milujícím dítětem Božím a apoštolem statečným, jemuž žíti znamenalo Kristus.

Nebylať cesta jeho obvyklá a lehká. Vstup do alumnátu neznamenal pro něho, jako pro většinu jiných, teprve první krok do života po maturitě, ani začátek duchovního prohloubení nebo života vnitřního vůbec. To bylo patrno kolegům jeho hned při prvním setkání. Nasvědčoval tomu již zralý jeho věk — 28 let a absolvování techniky s výborným prospěchem, jak se o tom všichni brzy dověděli. Nejvíce však působila na druhé ta přednost jeho, že věku a studiu odpovídala u něho i neobyčejná vyspělost v životě vnitřním. Ta jevila se na něm stejně při modlitbě, jako v jednání i řeči. Celý jeho zjev působil dojmem vážnosti, ale ne zádumčivé nebo smutné, nýbrž jasné, tak jak to působil odlesk vyrovnané, v bojích očištěné duše. A osíle přesvědčení a lásky k pravdě, těžce patrně vybojované, mluvila přímost a jistota bystrého pohledu a zanícení v hovorech o věcech duchovních. Z ostrých tahů obličeje bylo znáti minulá utrpení, ale při tom i mírnost a lehkost jakási z nich dýchala. Byla v tom podivuhodná harmonie, jež potvrzovala sílu jeho ducha. Bolesti jej těžce krušily, ale nezlomily, ani k trpné resignaci nesvedly; naopak duše jimi k novému, čilému životu probuzena, všecky dobré touhy k trvalému již květu vzkříšeny, a daleko odváty plevy vší malichernosti a nedůslednosti lidské. Zde zvítězila Milost v duši silné — tak asi mohla se vyjádřiti charakteristika nového bohoslovce, a zároveň jediná příčina jeho odhodlání se ke stavu duchovnímu.

K bližšímu poznání nového kolegy přispívaly během času jeho vlastní vzpomínky, jak se nám s nimi někdy v užším kroužku své-

řoval, statě denníkové, jak je uveřejňoval v „Museu“*) a nyní i původní jeho deník v devíti svazcích. Tato nepatrná skizza pak chce podati představu, jakou lze si dle těchto pramenů utvořiti o vývoji složité Rudolfovy duše. —

R. S. vynikal od dětství (narozen 5. května 1891) velikým nadáním, a proto dali ho rodiče do nejbližšího města se střední školou, Vel. Meziříčí, na reálku. A Rudolf, nadprůměrně nadaný, záhy se plně vžil do studia. Neomezuje se jenom na předepsaná pensa, dovedl studia využíti ke skutečnému vzdělávání ducha pro život, a k získávání širších vědomostí a přehledu o životních otázkách. Čerpal dychtivě z literatury krásné i vědecké všech oborů a tak, až předčasně a bez spolehlivého vedení, uzrával v muže. Současně probouzí se v něm s touhou po samostatné tvorbě nadání malířské a básnické, touha vyniknouti v u m ě n í, a tak plní se záhy R. deník vedle výpisků a poznámek z četby i vlastními básněmi a kresbami. Přirozeně, znějí tu již i struny probouzejícího se mladého srdce. — Tak ocitá se R. náhle, bez delšího přechodu, jako ve varu plného života, zatím co vůle ještě neutužena a úsudek nestálý, neujasněný. Život náhle vzhlédl naň ze všech svých, dosud neznámých úkrytů, a okouzloval tolikerou krásou. Sliboval vystlát cestu růžemi, jen když se j e m u srdce cele oddá; nač přece brzdit veselý tanec mládí jakýmisi pomysly nadpřirozenými o účelu života? — Srdce mladé tak toužilo po štěstí, radosti, tak hořelo pro krásu — a oči jeho Poznáním ještě neotevřeny. Tolikerými klamy lidí i knih mateno, obdivem a sladkými slovy společnosti opájeno — což divu, že ztrácelo srdce cestu —? Rudolf přizpůsobuje se studentskému proudu, povrchnímu v názorech i mravech; stává se diletantem nejen v umění, ale i v životě — — Duše jeho světélkovala lidem na odiv skvělými dary svými jako bludičkami trouchně a světlo pravé v ní haslo; s a m a tak podobala se kmeni trouchnivějícímu. — „Jsem již u propasti a k pádu nedaleko. Tmy nekonečné a slabost ohromná a světel žádných; plamen svice mé z posledních sil vypíjí život — O, pospěš, Neznámý, než bouře zhasne mi světlo a zaleje pláčem hrob můj —!“ Tak volá v jasných chvílích, ohromen pochopením hrozícího úplného pádu.

V úzkosti své utíká se k Bohu; ale již jako k Neznámému — — Tak daleko ho od něj odvedl svět. V hořkosti duše, s upřímností Augustinovou, vyznává se později z tohoto svého útěku od Boha: (6. června 1914). — „Téměř deset roků bludných! Bez cíle nejdůstojnějšího, bez hvězdy nejjasnější, já potácel se v hříších a pýše, kam sobectví mne hnalo. Já bál se hrozných propastí, a přece k nim se vrhal, abych pak děsil se stínů jejich. Nebe a peklo rvalo se o mne — to peklo s rozkoší násladlou a nebe světem pokálené a

*) „Našel jsem stříbrné prameny vody živé“ — r. 53 a 54; jak ze srovnání s originály jeho zápisníků plyne, nejsou to fingované, pozdější zápisky, nýbrž doslova vyňaté úryvky z dotyčných partií původního „deníku býv. akademika“, jak jej sám nazývá.

proto mně odporné a nemožné. — Nikdy nepochopil jsem slov znovuzrození: Nenarodí-li se kdo znovu z Ducha svatého, nevejde do království nebeského — jako dávno již židé — a měl jsem peklo za to v duši. — Nevěřil jsem ve svého anděla strážného, a proto jsem ho neměl. — — Bůh dávno umřel v duši — a zbyl jen zvyk, o něm ještě mluvit. — Zemřelo vše — mládí, zápal nadšení, láska, soucit, mír a radost, zemřelo vše svaté — — — jen hroby vidím duté, a nad nimi ohromný, děsný přízrak Azrafelův, jenž přišel se mi smát, a hází každým okamžikem na plamen svědomí mého hrst výčitek: Hle, vrah a původce hrobů těchto, on náš jest, věčně náš! — —"

A upřímnosti, pokoře jeho, neodepřel Bůh svého smilování. Nechává ho sice ještě dlouho hledati a bojovati, aby zkoumal opravdovost dobré vůle jeho, ale ruka Boží jest již podána, a Rudolf kráčí, sice ještě nevědomě, jako se zavázanýma očima, avšak již pod jejím vedením, po cestě k novému světlu. — Zdá se, že prvým impulsem duchovního probuzení byla mu smrt kolegy-sebevraha, otráveného četbou „Věku rozumu". Tehdy, v příšerném světle nepřirozené smrti, začíná se mu jeviti život vážnějším, než mu ho společnost a vlastní srdce dosud líčily, a on pociťuje touhu, účelně žíti, snažiti se o dosažení trvalého míru a spokojenosti tím, že si vypěstuje charakter a že co nejvíce vykoná ku prospěchu lidstva i sebe. — Začíná tedy obrat v jeho životě postupem přirozeným — vytvořením jakéhosi ideálu humanitního. Poznává zatím důležitost charakteru s přirozeného hlediska a snaží se o jeho vzdělání metodami rovněž nejprve přirozenými. „Asi přes rok — od 1. května 1913 — pěstil jsem charakter praktickými příručkami „E. C."*) ne docela bez úspěchu" — praví o tom v pozdější poznámce k deníku z r. 1914. A důležité jest, co dodává: „Alespoň nutily mne k dalšímu hledání."

Zde jest tedy klíč k vysvětlení duchovního obrodu Rudolfova. Poznává vážnost života, proto vzdělává svůj charakter a pěstuje účelnou životosprávu dle spisů přirozeně-výchovných; a tyto probudily v něm zase touhu po poznání hlubšího podkladu a důvodu všeho toho krásného v životě, co tyto spisy samy velebily, ale vyložiti, trvale k plnění pohnouti nedovedly. Přirozené metody mohou se opírati pouze o důvody prospěchu, společenské nutnosti nebo vhodnosti, ale neznají motivů, které by byly čerpány z hloubek samé duše lidské, to jest z poměru jejího k Příčině a absolutnímu Duchu. A to ovšem nemohlo trvale uspokojiti hloubavého Rudolfa, jehož duše, stále ještě trávíc z náboženského ducha mateřské výchovy, nyní tím více volala po svém právu na plný život a uplatnění. Také nemoc v první části roku 1914 přispěla mu patrně k hlubšímu uvědomění si dosahu duše a ži-

*) „Edition Centre" — sbírka sebevýchovných spisů na podkladě amerikánského utilitarismu (Srv. Emerson). Vyšly tu na př.: Tajemství úspěchu, Pěstění vůle a j. — V pozdější době zvl. mocně naň působil Trine: V souzvuku s Nekonečnem.

vota, takže poznává, jak veliký asi význam nutně má náboženství ve výchově a v životě přísně věřících lidí. Odtud důsledek, o němž se zmiňuje ve zmíněné již poznámce k deníku z r. 1914: „Po nemoci před válkou počal jsem do výchovy charakteru vkládat moment náboženský.“ Druhým blízkým, a to již nadpřirozeným momentem v R. cestě k poznání jsou exercicie v Komíně na jaře r. 1914, jichž se súčastnil (ze svého bydliště v Žabovřeskách měl do Komína blízko), a při nichž vykonal, po delší již době, sv. zpověď. Tehdy se mu dostává velikého ulevení a osvětlení (jak vzpomíná ještě v poznámce z r. 1919).

A to byl začátek poznání. Stále ještě motiv přirozený — ale Prozřetelnost užívá ho moudře u Rudolfa, zaslepeného přirozeným nazíráním a moudrostí světskou; on sám napřed svým lidským rozumem, takřka jako hmatem, měl se přesvědčiti o marnosti a prázdnotě všech lidských systémů o životě, a dojíti k poznání, že pravda může býti jen v nazírání duchovním, jak mu učí Kristus. Tak ocitá se R. alespoň na pevné půdě, vrací se z bezcílného tápání v temném lese na bezpečnou cestu; v duši ještě ovšem je zmatek a nejistota, leč přece ji utěšuje blahé tušení, že si jde pro světlo — tam, kde je tolik jiných nalezlo. —

„Znenáhla, odkudsi z neznáma, slyším jemné zvuky, tajemné hlasy. Temno však a vichřice je pohlcuje! — A zase —; teď již zřetelněji, důvěrněji, blíže. — — Dítě! Dítě!! Dítě!!! — — Již jdu, slyšíš? Slyšíš hlas můj, touhu mou, krok můj!? — — Příchozí, zdá se, má moc nad větry a bouřemi, proniká blíže temnotami, ač ještě v dálkách velikých, zjev Jeho září, paprsky Jeho slévají se s životem mým —; kraj se jasní, propasti ustupují! — Stojím na prahu svatyně — —“ Jaká to slova touhy, a vděčnosti za každý čin milosrdenství Božího! Vyciťujeme zde již ne suchý úsudek rozumu, stále na sebe spoléhajícího a srchovaného i ve svém bloudění, ale pokorné sklánění se před prvním závanem Ducha, spojování milosti s přirozeností („paprsky Jeho slévají se s životem mým“). Nehledí zde již na křesťanství jen s abstraktního hlediska, jako na dějinný zjev a činitele výchovného, nýbrž volá je již vší touhou milujícího srdce; dosavadní snažení přirozené posvěceno tu prvním paprskem přímé milosti, která roztavuje led světské pýchy rozumu a těší myšlenkou naděje: jest pravda —; jen chtěj o ni bojovati, a doufej, že ji poznáš! Tehdy začíná psáti nový díl svého deníku: „V přerodu — —“, s mottem: „K novým bojům síly hledám, k novým zdrojům zrak svůj zvedám.“ (1. červen 1914.) A jak si váží probouzející se naděje, jak tklivě, vroucně vítá toto obnovení i odměnu krásného svého dětství a vděčně přijímá je jako dar Matičky nebeské: „Jsem syt omamujících, ohnivých květů, žhavých růží a máků — raději jediný kvítek naděje!“ — (A tu jakoby slyšel v nitru odpověď:) „Za tvé touhy, v nichž jsi za hvězdných večerů tam u kapličky, loubím skryté, ruce ke mně vzpínal, za ty vroucí prosby, v nichž jsi „Zdrávas“ šeptal, za tu lásku dávnou, jíž jsi jako dítě rány Syna mého líbal a můj odznak

před pohanou jsi bránil, a teď za tu slzu, jež při vzpomínce na to vše v očích se ti chvěje — vzroste z rovu (dětství tvého) krásný modrý kvítek. Jest dar to můj, jáť královnou jsem máje.“ — A ze slz, jež mi proudem na pochované naděje kanuly — hle! vzkvetla pomněnka, n a d ě j e m á. S ní jdu novému životu vstříc, životu, posvěcenému jediným cílem — díkem to Královně máje. — Ž i v o t e, s l a d k o s t i, n a d ě j e n a š e: b u ď z d r á v a!“

Rudolf stojí tak již na prahu svatyně; nemůže však ještě dále. Skleněné dvéře mu brání, aby vešel, ale nemohou mu zabránit, aby neviděl vší krásy uvnitř a štěstí těch, kteří tam v obcování s Bohem ruce i duše své k nebi spínají — — S jakým steskem lká tu nyní duše jeho nad vlastní svou bídou, v níž stále ještě nemůže se k Bohu přivinout, jak by si přála, v níž stálé zápasy — a porážky: „Jde cesta má, jak hora s propastmi se potkává, hned ohněm slunce a zas s t í n y p e k l a, s e s r d c e m h n e d r o z ž h a v e n ý m v lásce k Bohu, hned ztuhlým v led, a v bolestech se prudce chvícím. Hned v dálkách vyzvánějí zvony jásavou píseň života, když zmlkne náhle zvuk ten jasný a píseň smrti se vzduchem chvěje — — Nalézám nové cesty i vůdce na nich, ale starý vládce nechce opustit svého panství několikaletého a drží se nemilosrdně žezla usurpátorského v království mém. Král ten pravý zbaven je trůnu a čeká na vjezd slavný a panství bez konce v duši mé. — Zatím je advent: mlhy, deště a vánice jdou a zuří boje králů mnohých — —“ (20./XI. 14.) Leč pohled na štěstí a sílu těch, kteří již mají Pána v srdcích svých, a naděje, jíž sytí ho slib Mariiny pomoci, vyjasňuje konečně srdce Rudolfovo a rozšiřuje je výdechem oddané touhy a prosby: „O, Pane, přijď, já čekám na Tebe!“ — — „Našel jsem cestu svou, já, člověk, k obrazu Tvému určený, a h l e d á m, co nalézti je možno mé vůli; a o to ostatní p r o s í m — o m i l o s t T v o u, S t v o ř i t e l i můj! Já klesal, ale chci zas jen k Tobě — já chorý byl, Ty uzdrav mne, ať svědectví dám o vzkříšení Tvém —! Buď vůle Tvá a moje podle ní, buď sláva Tvá, můj stín v ní ztracený, buď pravda Tvá, duch můj v ní ponořen, má touha přečistá, můj hřích jí pokořen!“ (8./I. 1915.)

FRA. ALFONS ZADRAŽIL. ORD. S. P. AUG.:

SNAHY SJEDNOCOVACÍ MEZI PROTESTANTY.

(Dokončení.)

Sjednocení s církví římskou pod vrchním vedením římského papeže, není ovšem voláním všeobecným v tomto hnutí, nýbrž jemu se jedná jen o vzkříšení protestantismu, totiž utvořiti p r a v o u církev, jakou dle něho je církev římská. A k tomu ovšem potřebují biskupů s apoštolskou posloupností, kněží a jáhnů, kteryžto trojí

úřad hnutí toto uznává jako založený od Krista Pána, souhlasně s tradicí u sv. Otců: Klimenta, Ignáce, Irenea. („Wir dürfen annehmen, dass er aus apostolischer Zeit stammt. Wir finden nirgends einen Widerspruch gegen diese Ordnung.“ König, Wernigerode. Květnové číslo „Die Hochkirche“, 1922).

Základem úřadu pastorského je pouze these, že Bůh i bez úřadu biskupského může své požehnání udělovati a je uděluje. Věc se má však jinak. Nejedná se zajisté o to, co Bůh učiniti může, nýbrž o povinné respektování ustanovení Kristových. Kněžstvo novozákonní má charakter svátostný, což dosvědčuje stálá tradice až do dob apoštolských a o to právě tomuto hnutí jde, přijati totiž úřad biskupský, avšak řádný, s apoštolskou posloupností a tak vkliniti církev novoněmeckou mezi prastaré církve. Že nahoře uvedená these relativně správná není, uznávají již i dnešní věřící protestanté. Uznávají, že odstranění úřadu biskupského bylo těžkou chybou.

Je známo, že reformace nebyla vedena upřímně ve znamení snah opravných, nýbrž ve znamení odboje. Nic katolického nenašlo milosti v očích Lutherových a jeho nástupců, vše bylo bez milosti odstraněno, aniž bylo postaráno o něco, co by věřící duši mohlo trvale uspokojiti. Pramen milosti byl ucpán, a život milosti odumřel. V církvi katolické veškeren náboženský život točí se kolem mše sv. Krásně dí sv. Otec Augustin: „Audeo dicere, quod Deus, cum sit omnipotens, plus dare non potuit; cum sit sapientissimus, plus dare nescivit; cum sit ditissimus, plus dare non habuit.“ K tomuto prvnímu aktu kultu řadí se akt druhý — modlitba. Modlitba je hlavní součástí veřejného kultu církve, hlavně modlitba breviře. Modlitba je hlavně pro kněze úkonem povinné úcty a lásky k Bohu, ale zároveň pramenem požehnání a lásky pro jeho život a snažení — prostředkem vlastního posvěcení a k zachránění svěřených duší, pro něž jeho kněžství je officium sacerdotale et mediatorium.

Takto pojímá význam modlitby i hnutí sjednocovací a žádá proto i zavedení brevíře; a byla již ustanovena komise, která by brevíř římský pro potřeby ordinovaného kněžstva evangelického „zevangelisovala“. Tentýž požadavek byl stanoven i pro kláštery, které mají býti zřízeny.

Jak si představují život řeholní, naznačil pastor Senez, který vydal v časopise tohoto hnutí provolání k založení evangelického III. řádu, jehož cílem mělo býti založení řádného evang. kláštera. Provolání obsahuje tyto body:

1. Denní recitování části brevíře. 2. Propagace skutků lásky bliženské. 3. Vzájemné pohostinství. 4. Posty v pátky a kvatembry. 5. Pěstování askese. 6. Roční zpověď.

Od toho zařízení slibují si hlavně, že bude zvýšena církevnost proti sektářům, vnitrnost proti světáctví, ochrana proti výstřelkům individualismu.

Ze stále častějších projevů příslušníků snah sjednocovacích jde na jevo, že ideálem jejich jsou zařízení církve katolické. Zvláště těžkým dojmem na ně působí, jak církev katolická pečuje o povznesení náboženské svých příslušníků, ať kázáním, missiemi, duchovními cvičeními, nebo svátostmi a to jak u lidu, tak i u kléru, a svou pohotovostí začíti s obrodou náboženskou na každém místě a v každém čase.

Pastor G. Diettrich v článku: „Was können wir von der Volksmission der katholischen Kirche lernen?", klade si různé otázky, odkud bere církev katolická nadšené misionáře, všude ochotné konati misie, odkud faráře, kteří jsou ochotni vždy ony řeholníky do svých farních obcí povolati, odkud onen duch pokory a sebezapírání. Odpověď od téhož autora zní: „Příčinou toho všeho jsou exercicie. Exercicie skýtají potřebné kvantity a kvality ve stavu řeholním i kněžském. Exercicie jsou prostředek, kterým ze zástupů uvědomělých z církve, vždy nové pracovní síly se přivádějí. Exerciciemi, které kněží a řeholníci jsou nuceni konati každoročně, stávají se schopnými veliké úkoly svého stavu plniti. Exerciciemi odkládá se starý člověk se svou ctižádostí a egoismem a se svým vzdorem, ve smrti. Naplňují nového člověka novou horlivostí pro Krista a jeho církev. Exercicie jsou úvodem ke zbožnosti. (1. Tim. 4, 7,), o kterou se v církvi evangelické marně pokoušíme."

Žádný věřící katolík by lépe nevystihl významu exercicií pro duchovní život. Exercicie jsou skutečně mocnou vzpruhou, a pro každého, kdo je opravdově koná, mají význam dalekosáhlý. Tedy nejen pouhá víra, nýbrž víra a dobré skutky podle zásad evangelia jsou povinností křesťana věřícího, a k tomu napomáhají duchovní cvičení. Jaký mají význam pro mravní život tím, že napomáhají k duševní sebranosti, svědčí berlínský chirurg K. L. Schleich*). Spatřuje v nich pro mravní život prospěšnou: Absperrung der Motive durch allgemeine Willensübungen.

O toto dobro se protestantismus připravil.

Ale protestantismus uzavřel si i studnici milostí, které vyvěrají ze sv. svátostí, které k našemu posvěcení Kristus Pán ustanovil. Protestantismus je odstranil a středem všeho života náboženského a církevního ustanovil hlásání slova Božího. Tak zvaná „večeře Páně" nemá v protestantismu centrální postavení, nýbrž má význam vedlejší bohoslužby. Místo oltáře stala se centrem všeho kazatelna. Žádný svátek není myslitelný bez kázání a tak protestantská bohoslužba stala se hodinou vyučovací a církev ústavem přednáškovým a vzdělávacím. O poměru protestanta k bohoslužbě napsal protestant-laik Wild **): „Podstata bohoslužby nespočívá již v tom, aby obec vešla ve spojení s Bohem, aby s Bohem mluvila, nýbrž, aby se o Bohu mluvilo... Centrální postavení kázání v naší církvi vede takto k odlučování, k tvoření nových sekt a naposled

*) Evang. Kirchenzeitung 1916, 65,

**) Die Bedeutung des Kultus für das Leben der Kirche, v květnovém čísle „die Hochkirche" 1921.

k roztříštění a k rozpadnutí církve. Dokud ještě Bible, z níž kazatel čerpá, platila za Slovo Boží, dotud stála zde aspoň jako tichá autorita, která kazatele nesla. Avšak kritika božské inspirace Bible podkopala v nejširších kruzích její autoritu. Toto zhroucení autority Bible s vnitřní nutností vedlo k podkopání vážnosti Církve, k podkopání základu, na který reformace církev postavila . . . Schází nám svatyně, říše oltáře a volný přístup k oltáři, schází naší bohoslužbě mysterium Zjevení Božího a uctívání Boha, který na oltáři vchází v nejužší spojení s obcí svou!" Protestantismus, odstraniv Boha s oltářů, odstranil Ho i ze života. Cítí tu prázdnotu — cítí, že jim schází On, a jak skroušeně volají po Bohu, aby jim vládl na oltáři, odkud Ho sami vypudili, i v jejich duších, které Ho nepřijímají ve způsobě svátostné! Jest to ovšem věc milosti, které však Bůh jim jistě neodepře, jako jí neodpírá žádnému, kdo po něm touží.

Je zajímavé, že kdykoliv nastala v církvi nějaká haerese, vždy opravovala názor na církev jakožto společnost, prohlašujíc ji za společnost neviditelnou, jejíž hlavou je Kristus na nebesích. Dějiny haresí však dokazují, že myšlenka tato, která se nedá z Písma sv. dokázati, nemůže obstáti mezi lidmi a pomáhají k vítězství učení církve katolické, že totiž církev obecná neboli katolická, jest viditelná společnost všech pravověřících křesťanů, kteří jedno učení vyznávají, jedněch svátostí užívají a římského papeže za svou nejvyšší viditelnou hlavu uznávají. Proto církev neviditelná není žádnou církví, ani množství církví a církviček netvoří jednu obecnou církev, aniž by pomohlo zakládati jednu novou církev, poněvadž ta jediná a pravá církev již zde je, založená samým Kristem. Ona jediná má všechny známky pravé církve.

Čtyři sta let potřebovali protestanté než uznali, že církev neviditelná je pouhá hluboká myšlenka, ale žádný skutek, široká cesta, ale žádný cíl, pěkná façada, ale nic za ní, že buď žádná církev, nebo církev neviditelná.

Jako doklad uvádím slova dr. L. Fenata, pastora v Gommeru v Sasku, bývalého katolického theologa, která uveřejnil v „Magdeburgische Zeitung", 20. listopadu a 4. prosince 1921:

„Když začali viditelnou církev bourati a před neviditelnou kolena skláněti, tu byl nalezen onen pravý recept, jímž lze ze samé lásky k církvi církev zničiti. Neviditelná církev není vůbec žádná církev. Buďto žádná církev, nebo církev viditelná." — — „Dejte zvonit zvonům a ne pouze zvonkům v krámě. Dejte evangelickým křesťanům opět čísti a slyšeti, co jest církev!"

Zvláště zajímavý je konec tohoto článku, kde pisatel přímo vyzývá, aby věřící nedbali těch, kteří praví, že taková láska k církvi je katolická. Takový člověk prý, který nechá každému pokroku a vážné snaze padnouti ze strachu před pokatoličtěním, patří do blázince. „My chceme býti pravou církví, ne pouze jakýmsi zdáním církve. A to pravou evangelickou církví, jako katolíci tvoří pravou církev."

Boj protestantů končí tedy uznáním pravosti katolické církve. Je to dosti značný pokrok protestantismu ve vývoji k lepšímu, když uznávají, že oni nejsou pravá církev, že oni teprve se musí státi pravou církví. Pravá církev ovšem zde je a kromě ní není žádné jiné pravé. Kéž by udělali i tento krok!

A úcta mariánská! — Ta byla u všech haeretiků kamenem úrazu. Avšak věřící duše i mezi proestanty točí své zraky po Královně nebes a litují, že postrádají této poesie kultu katolického, cítíce dobře, že jejich pobožnosti jsou chladné, bez ohně, bez tepla. A jak věc chtějí napraviti? — Zavedením kultu mariánského. V jednom protestantském deníku*) napsal protestant Max Jungnickel tato krásná slova:

„Církev evangelická je chladná. Nutno naši církev rozehřát! Ale kdo ji rozehřeje? Musíme Matku Marii opět přivést. Pak naše církev určitě se rozehřeje. A pak chceme přivést ony krásné mariánské písně, které jsou tak krásné, jakoby byly psány paprsky slunečními, aneb jakoby rosa po kraji nakanula. A den, v který je opět zavoláme, chceme lučními květy okrášliti a listovím lesa. A pak chceme její Navštívení slaviti. Neboť Matka přišla do naší církve. A chceme k ní se modliti a jí pěti. A náš katechismus chceme svobodnější. A její nebeskou čistotu chceme v katechismus vplésti. Nám chybí Matka Maria. Musíme ji zpět přivésti. Jako růže rozkvete z chladných kamenů naší církve. Zdravím Tě, blažená Matko!“ Jaká touha a láska k Bohorodici, Panně Neposkvrněné se chvěje v těchto slovech. Je-li možná, aby taková vroucí slova byla Marií oslyšena? Jistě, až volání se rozmnoží, že Panna blahoslavená přijde se svým Synem a pak bude Velký Máj.

Jak už i jinde bylo zdůrazňováno, světová válka byla vlastně střetnutím se dvou světových názorů, katolického a protestantského. Názor protestantský neobstál a proto následuje nutná revise programu, řekli bychom.

Svět je rozdělen navzájem a proti sobě. Nastávají vpravdě doby veledůležité a je zřejmě slyšeti hlas společného Otce křesťanstva, volajícího: „Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem.“ Dělí-li nás spory navzájem, musíme se snažiti, aby nás láska spojovala, láska vzájemná a společná oddanost k Bohu Stvořiteli a Vykupiteli. Symbolické roucho Kristovo, „tunica inconsutilis, desuper contexta per totum“, kéž není již trhána od synů Jeho!

Aby lidé byli přesvědčeni, k tomu je třeba, probudit jejich lásku; a láska se neprobudí, leč když se jim obětuješ!! — — — Ježíš musel zemřít, aby mu uvěřili . — —.

Bruno-Ruby: Příklad ab. Jouvea.

*) „Die Post“, 19. listopadu 1919!

A. ŠUJAN:

BYLA TO PÍSEŇ SLADIČKÁ . . .

— Už ani ty posvátné chvíle vánoční tebou neotřesou? Arnoště, kam jsi to dospěl? Nevzpomeneš? Jdeš zrovna vedle chrámu. Neslyšíš zpěvu? V e j d i — vejdi! — Vejdi! — Tak bouřilo to v nitru špinavého šumaře-opilce, ploužícího se kolem vysokého činžáku. Probil půl noci, jak je to jeho zvykem, probil a ubil se opět na chvíli. Usne, zapomene na svět! Ale ty myšlenky, ty výčitky! . . .

Vánoce — — Nesmysl, hloupost! Je pravda — — Ale nač myslet, vzpomínat? P e k l o se o mně více stará! V těch houslích, jež jako jediný odkaz otce-tuláka mi zůstaly, to hraje dle ďáblova klíče a noty v mysli jsou psány krví. Zpívám dle nich na rozedřených strunách Satanu a jeho hýřivým dětem — — A dnes? Dnes do kostela? Kolik roků, kolik roků . . . Leč bude se z mého kroku radovati zase jen peklo! Přísahám — — Ah, ah . . .

Šoural se pomalu, vyžitý, zesláblý, o tulácké své holi. Zpěv chrámový, zpěv vánoční něhy, stával se zřetelnějším, jasnějším.

Vysmát se, vysmát! Proklet sebe i lži světa rozhozené do těch pějících davů! hučel tulák —. Stanul na prahu chrámu, otevřel dveře a vešel. Právě dozpívali sloku nějaké písně. Lidu bylo na tisíce a u oltáře — kdesi v mlhavé dálce — vidí Arnošt Stěna kněze. Má chuť vykřiknout, zdvihnout hůl, probít si cestu k němu, skolit na stupních oltáře jeho tělo. Má chuť na krev, oči hoří po ní, ruka, alkoholem roztřesená, se chví, škube . . .

Blbci! Lháři! — Blbci . . . chce zahřměti jazyk, až by se klenba chrámu trhala — — Ale — co se to děje s tebou, špinavý Arnoště? Co to teď dělá tvoje, ještě špinavější, srdce? Proč vlhnou náhle ty vyhaslé oči, proč? — Ty pláčeš? Kdo tě viděl kdy slzy ronit? Tuláku! Tuláku! —

— Přitul se ve snu k mateři,
jak drahý syn,
hlavinku s hebkou kadeří
vlož v její klín . . .

To ta píseň, jak v teskně radostném vzrušení zněla loděmi chrámu, ode dveří k ozářenému oltáři, k vonícím stromkům vánočním, že rozšuměla tuhé jehličky svou něžnou sílou, — ta tak tichounkou ozvěnou odrážela se zpět k polozavřeným dveřím, do srdce tvrdého, pustého. Jak hudba andělů jemně zvučela ta úchvatná slova a jako jiskry zapalovala osiřelé srdce — — Úžasná píseň! P ř i t u l s e ve snu k m a t e ř i, jak drahý syn . . . Můj Bože! Kolik myšlenek se vyrojilo rázem ze zdánlivě mrtvého srdce, kolik čistých vzpomínek . . . Kolika jeho vášním odešel v m a t c e anděl strážný, kolik nechápaného bolu lilo se vždy v jeho srdce, když hrály jeho housle tuto píseň! Plakaly při tom jeho housličky, hýřily city a dychtivě ssály do sebe slzy štkajícího mistra. Ale je tomu už dávno —. Lidé dovedli učiniti to srdce od té doby bezcitným —. Až teď zas provalily

se udržované hráze, zahučely potlačované vlny, bouřily jezy —. Vše, vše se zachvělo v nitru a zdálo se, že bude udušeno dříve, než si uvědomí svoji slabost. V několika okamžicích prolétlo Arnoštovi hlavou celé mládí, veškeré naděje do budoucna, krok do života, hrůza prožitých hodin, bol, bol . . ., ubití, nepochopení, odstrkování, zneuznání, zotročení . . . A zas . . . hlavinku s hebkou kadeří vlož v její klín — — zněla mu píseň.

Ne, to už nemohlo se udržeti rozvířené nitro; bouřlivé vlny citu přehouply ohrady — a zbožní věřící, stojící vzadu, počali se již ohlížeti na ošklivou postavu roztrhaného šumaře —. Štkal, chudák, hlasitě, usedavě . . . Nevydrží, nevydrží, musí ven, aby nerušil, aby neposkvrňoval svou špínou dobu jiným tak posvátnou. Půjde, musí, musí . . . Jediné ještě vzlyknutí, jediný pohled a zavírá dveře chrámu . . . Chce prchati, nemůže. Opírá se opět o chladnou zeď levicí, pod níž držel staré housle, holí v pravici ohledává dlažbu —. Teď již se zvedá a jde; kam —? — — Na cestu ještě zazněla mu slova: „brzo ty matku opustíš a lidmi klet . . .“

Jde . . . Slabý, city zpitý — roní horké slzy. Stékají mu po vrásčitých tvářích, špinavých, zarostlých a mrznou na nich . . . . Měsíc časem vyhlédá z mraků a usmívá se chladně, s opovržením. Mrzne, zima proniká hluboko do země, štve lidi z ulic. — Kam vyštve tebe, tuláku?

Kam?

Arnošt necítil mrazu, necítil vůbec, neviděl, neslyšel —. Jen uvnitř žil novým životem, šťastnějším, který toužil po lepší budoucnosti; lítost jím hýbala, a zdálo se mu, že klečí doma, s maminkou u jeslí; chce zpívat, leč hrdlo se zadrhuje, chce hrát. — Zná pěkně . . . Co koled znal —! Zahraje . . .

Vyšel na silnici za město ke kamennému mostu. Sedával u něho na lávce a hrával, žebrával —. Mimoděk, nevěda, usedl opět a hrál a hrál . . .

Zpívala synu matička, chtíc aby spal . . .

Nemohl se nasytiti té něžné melodie, hrál znovu a opět . . .

— byla to píseň sladičká . . .

Píseň smíření, shledání, odpuštění . . .

— — — — — —

Ráno našli u mostu zmrzlého tuláka . . . Vyrvali mu housle z tvrdé ruky a několik dní na to už padal na jeho hrob tichounce sníh —.

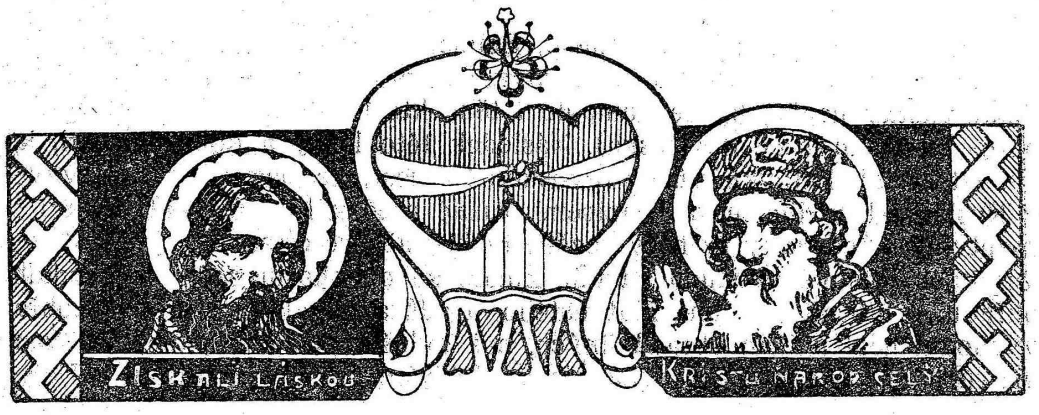

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

Ant. SALAJKA:

IV. UNIONISTICKÝ SJEZD NA POSV. VELEHRADĚ 1924.

Ut omnes unum sint.
Jo 17/21.

(Dokončení)

d) Biskup dr. Kmeťko: Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje jako nejpůsobivější prostředek ke sjednocení církví.

V úvodě zmínil se o prostředcích přirozených a nadpřirozených. Dílo sjednocení církví jest dílem nadpřirozeným, i dlužno v něm pracovat nadpřirozenými prostředky. Vzpomněl 300. výročí smrti sv. Josafata, mučedníka sjednocení, který pro sjednocení pracoval modlitbou, obětováním mše sv. a dobrými skutky. Tyto všecky prostředky má Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje: modlitbu, obětování mše sv. a almužnu. Zmínil se o členech Apoštolátu, výhodách i povinnostech, rovněž o jeho rozšíření a doporučení jeho kněžstvu papeži Benediktem XV. a Piem XI. Souhlasil s návrhy dra. Grivce, aby Apoštolát se stal spolkem mezinárodním, i v cizině podporovaným. Nakonec pojednával o způsobu rozšíření Apoštolátu: mnoho záleží od kněží, kteří mají o Apoštolátu poučovat a členy mu získávat (1); velmi zdůrazňoval, aby bohoslovci v semináři byli poučeni o tomto spolku, by vnikla do srdcí jejich práce apoštolátní, by o ní pojednávali, disputovali, atd. (2); kněží při kázáních mají se o Apošt. zmiňovati (3); doporučovat ho členům kat. spolků (4); zvláště o svátku sv. Cyrila a Metoděje ukázati na jich význam, promluvit o díle sjednocovacím a nabádat ke vstupu do Apošt. sv. C. a M. Končil přáním, aby všichni Slované jednotně pracovali na díle sjednocovacím.

e) P. M. d'Herbigny T. J.: Co bylo v řecko-slovanském Východě poslední dobou podniknuto k obnovení církevní jednoty a co třeba v nejbližší budoucnosti ještě vykonati.

Na počátku vzpomínal biskupů a kněží východních i latinských, kteří podstoupili mučednickou smrt při pronásledováních v Rusku. Potom uvedl, co všecko učinil nynější papež Pius XI, pro Východ v jeho dobách nejkrutějších. Ještě dokud byl papež. vyslancem v Polsku, chtěl se odebrati z Varšavy do Moskvy, aby tam ve prospěch pronásledovaných zakročil. Bylo mu to tehdejším papežem Benediktem XV. zakázáno. Tehdy hleděl také zachrániti ruský církevní poklad. Známá jest jeho činnost pro Východ jako papeže. Když byla konference v Ženevě, bylo výsledkem jeho přičinění, že nedošlo k uznání bolševického Ruska. Příkladem sv. Otce po-

vzbuzeni, katolíci z Anglie, Francie, Belgie, Ameriky a jiných zemí začali si všímati uprchlých Rusů a podporovat je hmotně i mravně; obětovali též velké částky peněz, by se pomohlo i těm, kteří v Rusku dleli (p a p. d o b r o č i n n é m i s s e do Ruska). Následek této lásky a dobročinnosti, jak sv. Otce, tak katolíků vůči pravoslavným jest, že, jak u pravoslavných v Rusku, tak u dlících za hranicemi, různé předsudky vůči kat. Církvi se rozptylují. Předsudky ty byly rozšířeny hlavně protestanty, na jejichž universitách Rusové většinou studují. Zmínil se o bohoslužbách východního obřadu, o liturgii sv. Jana Zlatoústého, a zdůrazňoval, že starobylý obřad východní není nižším obřadů jiných, což zvláště poslední papežové často při různých příležitostech připomínali. Nakonec prosil o modlitbu k Nejsv. Trojici za sjednocení.

Shromáždění povstáním projevilo úctu mučedníkům v Rusku.

V d e b a t ě promluvili:

Baron Konst. W r a n g e l, pravoslavný, který poukázal na neznalost nauky katolické u pravoslavných, a na druhé straně, že my na západě nedosti rozlišujeme v církevních a národnostních poměrech na východě. Potom promluvil o stanovisku Rusů ke katolické církvi, od úplné negace až do touhy po sjednocení. Vyslovil také obavy vzhledem k sjednocení, že by totiž byli potom v mnohých svých právech a obřadech zkráceni.

P. S o u a r u, assumpcionista, promluvil o podnicích svého řádu pro východ.

P. Severin S a l a v i l l e mluvil o výchování v obřadu východním, o poznání poměrů východ. Doporučoval také, aby se často sloužila votivní mše sv. za odstranění rozkolu (ad tollendum schisma).

Dr. L. A. T o t u, profesor z Rumunska, podal přehledný obraz pravoslavných diecésí v Rumunsku a jich život náboženský. Naděje ke sjednocení není tam veliká, naopak je tam rozšířeno mnoho předsudků proti kat. církvi.

Miss C h r i s t i t s c h A n n a z Londýna, ze Srbska pocházející, promluvila o poměrech pravoslavné církve v Srbsku a o tamějším náboženském životě.

P. D a m i a n, kapucín, podal několik praktických poznámek o způsobu práce na východě: na př. aby naši katol. církevní hodnostáři na východních územích pravoslavných navštěvovali jejich biskupy a sv. synod.

f) O. Gléb V e r c h o v s k i j: S o c i á l n í a n á b o ž e n s k é p o m ě r y v r u s k é e m i g r a c i a d ů s l e d k y t ě c h t o p o m ě r ů p r o c í r k e v n í j e d n o t u.

Podav obraz názorů politických a života nábož.-mravního mezi emigrací, vyslovuje nedůvěru v příznivý vliv její na sjednocení. V poměru ke katolické církvi jest totiž u nich stále táž nedůvěra. I v prokazování dobročinnosti vidí politické a sobecké úmysly. Mnozí mají předsudky, že katolictví a vlastenectví se navzájem vylučují a též proto nemají lásku ke katolíkům, že nevystupují aktivně proti bolševikům. Než přes to nesmíme se vzdávati naděje. Jest třeba, aby se upustilo od práce m i s i o n á ř s k é v Rusku; má se pracovat způsobem sjednocovacím, totiž usilovat o h i e r a r c h i c k é s j e d n o c e n í církve pravoslavné s katolickou a práce tato musí býti v d u c h u n á r o d n í m. N e n í t o m i s i e v obyč. slova smyslu, je to a k c e s j e d n o c o v a c í. Oni jsou orthodoxní, neobracejí se k jiné víře, je to pouze oprava jejich pravověrnosti (correctio corum orthodoxiae), tím, že se přivedou zpět ke katolické církvi s papežem v čele. Rovněž nutno zavrhnouti převádění Rusů na latinský obřad. Dnešní stav ruské emigrace katolické je dosti roztříštěný, a mnoho by prospělo, kdyby měla biskupa ji jednotícího (č.)

5. Sekce praktické:

a) „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“:

Dr. Fr. Grivec vyložil v této první prakt. sekci, jak by se mohl „Apošt. sv. C. a M.“ zmezinárodniti. Bylo by nutno změniti stanovy „Apošt.“ a vhodně je přizpůsobiti.

Dr. J. Matocha promluvil o změně: 1. „Apoštolát“ musí býti spolkem všeobecným, světovým. a) Je třeba ho připojiti ke Kongregaci orientální (pro vých. sjednocené církve); b) spojiti se spolkem „Unio Cleri“; c) přizpůsobiti stanovy. Místní odbory „Apoštolátu“ — buňky — co nejvíce rozšířit. Středisko v Olomouci. 2. Stanovy specielní. — Hned potom schema nových navržených stanov přečetl: § 1. Jméno a účel („Apošt. sv. C. a M.“ podrobuje se Kongregaci orient.). § 2. Titulárním sídlem jest Velehrad, skutečným sídlem Olomouc. § 3. Prostředky: modlitba a almužna. § 4. Třídy členů: zakládající, dobrodinci, členové obyčejní, členovékněží (těmto se doporučuje „Unio cleri“). § 5. Zápis (seznamy členů). § 6. Práva a povinnosti. § 7 Organisace: valná hromada, delegáti atd.

V nastalé debatě promluvili jednotliví řečníci o stavu „Apošt.“:

P. Křikava O. Prem.: Premonstráti šíří „Apošt.“. V diecési královohradecké jest už 14 let.

P. Gil T. J. promluvil o Španělsku, kde panuje čilý zájem o misie. Přál si hojného rozšíření „Apošt.“ v našich krajinách a slíbil, že se přičiní o jeho rozšíření ve Španělsku, neboť všichni katolíci mají pracovati na díle sjednocení.

Dp. Fr. Jemelka, misionář v Americe: O rozšíření „Apošt.“ v Americe. V roce 1923 a 1924 mělo 124 farností misie, při nichž šířen „Apoštolát“ a konány sbírky (32.000 dolarů).

O. Dom. Trčka C. SS. R.: O „Apošt.“ na Slovensku a hlavně Podk. Rusi. Zde není možno čekati mnoho příspěvků, neboť lid jest většinou chudobný.

Dr. Jos. Hanuš, kanovník z Prahy: O založení „Apošt,“ v Praze, jehož předsedou jest biskup dr. Ant. Podlaha. Praha má dosud 3 odbory. Jinak pracuje „Apošt.“ při podpoře ukrajinských a ruských katolíků východního obřadu, kteří mají v Praze bohoslužby v kostele u sv. Jana na Skalce a u sv. Kříže. Ruchu účastní se i pap. nuncius Msgre. Marmaggi.

Dr. Dvorník upozorňuje na poměry ve Francii, kde neznají mnoho jmen sv. Cyrila a Metoděje a slibuje, že napíše franc. životopis sv. C. a M.

Biskup dr. K. Kmeťko ze Slovenska dal pozoruhodný návrh, aby totiž byla zřízena při „Apošt.“ kategorie členů s povinností předepsané modlitby, nikoli však pen. příspěvku. Hojně členů by se získalo. Někdy v roce by se uspořádala sbírka na „Apoštolát“. Přeje si, aby byla sestavena statistika „Apošt.“.

N. B. Na valné hromadě „Apošt. sv. C. a M.“ 3. srpna 1924 na Velehradě byla odhlasována změna stanov „Apoštolátu“, který se stává světovým spolkem katolické Církve. Návrh biskupa dra Kmeťka byl přijat. (Viz časop. „Apošt. sv. C. a M.“, roč. XV., č. 9—10, str. 311—2.)

P. J. Urban T. J. promluvil o potížích v Polsku vzhledem k šíření „Apošt,“, poněvadž jest tam „Towarzystwo misijne“.

P. Zimmermann O. S. B., ředitel Řecké koleje v Římě, navrhoval, aby „Apošt.“ neužíval v titulu jmen sv. Cyrila a Metoděje, málo známých — což vzbudilo nelibost u přítomných.

b) Organisace vědecké práce un. a šíření vědomostí o věcech východních:

P. M. d'Herbigny T. J.: Rozeznáváme 3 stupně při postupu organisace věd. práce a šíření znalosti východu:

a) Stupeň jednoduchý (gradus elementaris);
b) stupeň kněžský (gradus sacerdotalis) a
c) stupeň vlastně vědecký (gradus proprie scientificus).

ad a) Katolický lid namnoze není poučen o tom, že v církvi katolické není pouze jeden obřad latinský (západní), ale že jest obřadů více (východních). Hned do katechismu na vhodném místě tuto skutečnost uvésti s podotknutím, že obřady jsou stejně posvátné a rovnocenné.

ad b) Kněží a bohoslovci v seminářích a na fakultách mají studovati aspoň v hlavních rysech východní církevní otázku. Prakticky: v dogmatice, právu atd. přihlíží se většinou k protestantismu; je třeba ohlédnouti se i po pravoslaví. Zvláště aby se v hlavních rysech vyznali v historii křest, v Rusku atd. Znalost východ. obřadu (mše svaté) je rovněž nutná.

ad c) Různý způsob: Z profesorů na univ. a v seminářích někteří by se měli zabývati východními věcmi (aspoň jeden), aby podávali v hlavních rysech poznatky o nich posluchačům. Dlužno dbáti nové literatury a přihlížet k dnešním potřebám. Ve všech zemích je třeba znalců této otázky. V časopisech katolických, vědeckých i populárních, rozšiřovati vědomosti o Východu a úkolu sjednocení. Ve spisech vědeckých dlužno dbáti správných názorů a respektovat zásady sv. Stolice posledními encyklikami projevené. Upozornil též na Východní ústav v Římě pap. Benediktem XV. r. 1917 založený — kam mají přístup katolíci i pravoslavní — k vědeckému studiu východní otázky po stránce hist., dogm., práv., liturg. atd. Výklady tyto byly vysoce zajímavé. Znalost Orientu jest jednou z podmínek k účelné práci pro sjednocení. Neznalost nesmí nám býti překážkou.

Dr. Fr. Grivec přeje si, aby na každé theolog. fakultě a v semináři ve slovanských zemích 2—3 profesoři studovali na Východ. ústavě v Římě. Biskupové diecésí mají tam poslati schopné kněze. Rovněž se přimlouval, aby bohoslovci v seminářích studovali vých. otázku a v hlavních rysech se s ní seznámili.

P. J. Urban T. J. navázal na slova P. d'Herbigny'ho o katechismu a poukázal na nesprávný důkaz jednoty církve katolické z užívání jednoho jazyka v církvi (latinského). V seminářích ať se uspořádají kursy (několik přednášek) odborníků ve věcech východních.

c) Valná schůze „Akademie Velehradské":

Předsedou „Akad. vel." jest metropolita lvovský dr. A. Szeptyckyj, jednatelem prof. dr. Ad. Špaldák.

Dr. Ad. Špaldák podal referát o stavu „Akademie" a pronesl patřičné návrhy. (Akademie Velehradská vydává knihy s pracemi un. pracovníků. Mimo to vydala v 6 svazcích: Slavorum litterae theologicae, od svazku 7. až do dosud vyšlého 11.: Acta Academiae Velehr.) Místo sekretáře a pokladníka nebylo obsazeno, i zvoleni byli valnou hromadou dr. J. Vašica a dr. J. Matocha.

d) Methoda unionistické akce:

Na poradě profesorů theologie byly podány různé návrhy:

Aby se dále vydávala Acta Acad. vel. (dr. Fr. Stejskal z Prahy); aby se tiskly vymezené práce (msgre. Benedetti); aby nastalo sdružení union. publikací (P. d'Herbigny).

V praktické sekci:

Msgre. dr. Živkovič mluvil o poměrech v Jugoslavii a o tom, co tam třeba pro sjed. vykonati: láska k rozkol. bratřím, pochopení pro jejich obřad, v knihách varovat se polemického způsobu psaní, zřízení univ. stolice pro východní věci.

Biskup H. Przezdiecki z Polska poukázal na různé překážky: a) neznalost věcí východních na západě, b) vliv nacionalismu a j., jak uvedeno v enc. Pia XI. „Ubi arcano Dei". Prostředkem jest láska křesťanská.

Dr. Josef Vajs, univ. prof. z Prahy: Dbáti zásad sv. Stolice, která chce míti sjednocení v článcích víry, nikoli v obřadech. Obřady legitimní zachovávat a ochraňovat.

Redaktor N. Klimenko, pravoslavný Ukrajinec, mluvil:

1. O sféře psychologické; 2. o věcech literárních; 3. o poradách a sjezdech.

ad 1. Mezi západem a východem jest hradba předsudků. Vzájemným poznáním a láskou mizí.

ad 2. Katolíci a pravoslavní mají ve svých časopisech podávati o sobě zprávy. Bylo by vhodným napsati ukrajinsky a rusky životy sv. Františka z Assisi, sv. Bernarda a j., naopak na západě rozšířit známost o světcích východních. Přál si, aby byla vydána kniha od nejlepších znalců vých. církv, otázky, jak katolíků, tak pravoslavných.

ad 3. Při poradách a sjezdech o věcech nábož. varovat se polemiky a hledat jedině pravdu.

Msgre. Ferd. Hrdý, apošt. vikář z Niše, mluvil o životě katolíků a pravosl. v Srbsku, kde pravoslavní na mnoha místech navštěvují katolické mar. pobožnosti a slavnost prv. sv. přijímání a naopak zase zvou katolíky ke svým pobožnostem.

Prof. dr. K. Losskij mluvil o autokefální pravoslavné církvi ukrajinské, která užívá při obřadech ukr. jazyka. Církev řecko-katolická užívá jazyka staroslověnského, i odůvodoval, že třeba při obnovení jednoty církevní s pravosl. zachovat jejich ukr. jazyk při bohoslužbě.

Dr. N. Rusňak mluvil o východním právu církevním a jeho kodifikaci.

Když byly referáty, debaty a praktické sekce skončeny, přečtena byla:

6. — Resoluce IV. un. sjezdu:

1. Sjezd vyslovuje přání, aby papež prohlásil sv. Cyrila a Metoděje za ochránce církevní jednoty a všech podniků k ní směřujících.

2. Aby na každé fakultě theol., universitě, v diecésních seminářích bylo vykládáno o dogmat. rozdílech, dějinách, náb. životě východanů, a za tím účelem aby aspoň na universitách byla zřízena zvláštní stolice pro tento obor; pokud by nebylo odborníků, aby aspoň byl zřízen úřad putovního odborníka, jenž by v theol. ústavech celé oblasti postupně přednášky konal.

3. Mimo to, dokud nebude všem umožněno, odborně se tomuto studiu věnovati, aby dostalo se jim o prázdninách příležitosti, s ním se seznámiti a spatřiti obřad východní.

4. Aby si příští sjezd všiml bedlivě též ukrajinského života církevního doma i v emigraci.

5. Aby sjezd požádal československou vládu, aby se pokračovalo v archeolog. prozkoumání Velehradu.

6. Aby se podle úmyslu papeže Lva XIII. šířil kult Ducha sv.

7. Aby byli biskupové požádáni, aby ve svých diecésích podporovali spolky pro podporu ruských vyhnanců.

8. Aby se v litaniích ke všem svatým přidalo vzývání světců církve východní: Basilia, Jana Zlatoústa, Cyrila Alex., na označení jednoty s východem.

9. Aby se v různých zemích co nejdříve zřídily útulny a školy pro ruské chlapce.

10. Aby se zřídilo centrální naklad. rusko-katol. pro potřebné knihy a časopisy.

11. Aby se pro tyto podniky získaly potřebné peníze pod ochranou sv. Stolice.

12. Aby se projevila jednota snah společným vydáváním časopisu, do kterého by psali katolíci i pravoslavní.

13. Aby se v Graffinově patrologii vydaly památky slovanské liturgie a církevního práva.

14. Aby se získalo určitým kostelům reální privilegium pro slovanský obřad

15. Aby kněží, kteří o sjednocení usilují, často sloužili votivní mši sv. ad tollendum schisma, zvláště v době duchovního zátiší a o sjezdech a schůzích.

16. Aby se o sjednocení jednalo v přednáškách nábož., a při sjezdech euchar. aby byl po každé odbor východní. (Viz „Apošt. sv. C. a M.", roč. XV., č. 9—10.)

7. Zakončení sjezdu:

Po vysvěcení exercičního domu „Stojanova" odebrali se účastníci do kaple „Stojanova", kde pap. vyslanec msgre. Marmaggi promluvil o významu sjezdu a zdůraznil, kterak bylo s láskou postupováno. Z prostředků sjednocovacích doporučoval: 1. Modlitbu. 2. Práci na poli kult., hosp. a charit. Poukazoval na úctu k Nejsv. Svátosti a bl. Panně Marii. 3. Sebezapírání. Po něm promluvili výkonní předsedové sjezdu: biskup dr. Fischer-Colbrie a biskup dr. Kocylowskyj, potom arc. Ropp. Svolavatel sjezdu, olom. arc. dr. Leopold Prečan krátkou řečí sjezd ukončil a zapěl na poděkování „Te Deum". Lid před „Stojanovem" četně shromážděný zpíval „Bože, chválíme Tebe".

8. Při un. sjezdě:

a) Bohoslovci olomučtí uspořádali pevěckou akademii, při níž promluvil dr. Alfred Fuchs z Prahy o kulturním významu unionismu.

b) P. M. d'Herbigny předvedl řadu světelných obrazů z papežské misse v Rusku a doprovázel je výkladem.

c) Každého dne sjezdu po sjezdovém jednání scházeli se účastníci do chrámu velehradského k euch. pobožnosti za sjednocení odloučené pravosl. církve, při níž měl hluboké a ohnivé promluvy P. M. d'Herbigny T. J. Zdůrazňujeme tuto věc, neboť bez modlitby za sjednocení práce sjezdové neměly by účinku trvalého.

d) Kromě mši sv. obřadu východního, sloužena byla též mše sv. obřadu západního jazykem staroslověnským drem Jos. Vajsem z Prahy za asistence dra J. Vašice a dra Fr. Pechušky.

e) Jinou významnou událostí o dnech sjedzových bylo vysvěcení msgra P. Gebeje z Podk. Rusi na biskupa. Je to od dob sv. C. a M. na posv. Velehradě po prvé a, což jest zvláště významno, je to biskup řecko-katolický, a svěcení samo vykonáno bylo — u přítomnosti pap. nuncia a všech přít. arc. a biskupů — obřadem východním.

9. K celkovému posouzení významu IV. un. sjezdu na posv. Velehradě zdůrazňujeme dvě skutečnosti:

1. Přítomností ap. nuncia msgra. Marmaggiho a zasláním zvláštního breve sv. Otce Pia XI. dostává se un. sjezdu zvláštního charakteru, vystupuje totiž z prostředí více soukromého a stává se sjezdem veřejným, k němuž upírají se oči celého katol. světa. — Nastupujeme nové období vel. sjezdů unijních.

2. Důležitá změna nastala u „Apoštolátu sv. C. a M.", který dle změněných stanov stává se světovým spolkem katolické Církve a přidělen jest Kongregaci orientální (pro východní sjednocené církve).

Blahoslavená Panno Maria,
sv. Cyrile a Metoději, apoštolové slovanští,
sv. Josafate, mučedníku sjednocení,
orodujte za nás!

SLOVANSKÁ HLÍDKA.

ZBOR SLOV. BOGOSLOVCEV V LJUBLJANI.

(Pozn. red.: Upozorňujeme všechny čtenáře, zvl. kol. bohoslovce, na tuto zprávu činnosti čilého lublaňského „zboru". Bratří slovinští mohou býti všem vzorem jak v ruchu organisačním („Zbor", „Cirilsko društvo", „Orel", „Mar. kongregacija" a j.), tak také v pochopení požadavků, jaké klade dnešní doba, v pěstování unionismu, tiskové práce, Mar. družiny a tělocviku („Orla"). Očekáváme podrobnější zprávy o provádění těchto snah. — Velmi příznivé (též stran „Musea") a povzbuzující zprávy došly nás též z Mariboru a Splitu — ale, bohužel již po uzávěrce, kdy číslo již vytisknuto, takže můžeme uveřejnit až ve 3. čísle. Doufáme, že dojdou do té doby i jiné podrobnější zprávy, které přispějí k rozšíření „Slov. hlídky".)

Naš ovogadišnji[1]) život već se je razvio u punoj mjeri: „Cirilsko Društvo" i „Orel" razvili su svoj radni[2]) program Osim[3]) ovih ustanovili smo ove godine[4]) formalno „Društvo slušateljev[5]) teološke fakultete. To sme morali da učinimo radi[6]) toga, što „Cirilsko Društvo" kao društvo samih svjetovnih[6]) bogoslova, nije predstavljalo sve slušatelje naše fakultete. — U okviru[7]) „Marijanske kongregacije" postoji „misijonski odsek", koji goji zanimanje[8]) kako za vanjske poganske misije tako i za ćirilometodsku ideju. Za ćirilometodsku ideju imade posebnog[9]) referenta, koji vodi radu smislu budenja zanimanja za jedinstvo istočne crkve sa zapadnom. Sredstva[10]), pomoću kojih se postizava ta svrha, u zavodu[11]) su govori o crkvenom jedinstvu, te predavanja o istom predmetu. Dosada smo imali dva takova govora i jedno skioptično predavanje o kongresu na Velehradu. Ali kakvi su tu govori? — Naša pravila naložu[12]) svakome bogoslovu, da nastupi javno u blagovaonici barem jedanput na godinu sa crkvenim govorom. Neznam, kako je u tome po drugim teologijama, ali čini mi se,[13]) da bi bilo vesma potrebito, da se to uvede posvuda,[14]) jež na taj način budući mladi svećenik dobije nekakou praksu u sastavljanju govora kas i odvažnost u nastupu[15] — Osim toga osnovao se je još prošle godine „Dopisni klub." Zadaća mu je, da iskoristi što moguće bolje razne revije i časopise, te pomoću sastavaka[17]) olakoti nekoliko domaćim časopisima posao oko sakupljanja[18]) gradiva. Važnost[19]) takova kluba je osim toga i u tome, što se na taj način vježbaju[20]) pojedinci u sastavljanju i pismenom izražavanjú[21]) svojich misli. Od velike je važnosti, da svećenik znade danas rukovati sa perom. Nesmijemo naime zaboraviti,[22]) da danas igrajú glavnu ulogu časopisi. Zato je naša družnost,[23]) da kaó budući pastiri duša, uzimljemo u obzir i to važno pastoralno sredstvo. — Na teološkoj fakulteti uvedena su predavanja o istočnom[25]) pitanju. Predava gosp. dr. Grivec „Razlike[26]) izmeotu katoličke i pravoslavne crkve." Profesorski zbor je uveo to kao obvezno[24]) predavanje. To je u smislu resolucije minulog kongresa na Velehradu. Dao Bog, da bi se isto uvelo i po ostalim teološkim fakultetama i bogoslovim učilištima. Ivo Bučić.

Poznámky: [1]) dnešní — [2]) pracovní — [3]) vedle — [4]) toho roku — [5]) posluchačů — [6]) k vůli tomu — [6]) světských — [7]) v rámci — [8]) pěstují zájem — [9]) zvláštního — [10]) pomůcky — [11]) dosahuje účele, v ústavě jsou hovory o sjednocení církve a přednášky — [12]) ukládají — [13]) zdá se mi — [14]) všude — [15]) ve vystupování — [16]) úlohou — [17]) vypracováním ulehčuje — [18]) shromažďování materiálu — [19]) důležitost — [20]) cvičí se — [21]) vyjadřování — [22]) zapomenouti — [23]) povinnost — [24]) vzali na zřetel [25]) o východní otázce — [26]) rozdíly — [27]) řádné (závazné).

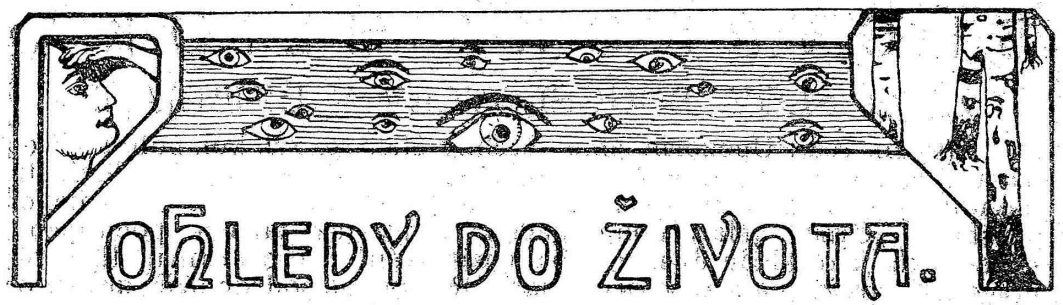

† Dr. ALOIS DVOŘÁK,

Ve čtvrtek 4. prosince t. r. v kraje jiné odvolán byl Ph. a ThDr. Alois Dvořák, děkan a farář velkomeziříčský, bývalý regens alumnátu brněnského. Odešel náhle, poměrně mlád. Narodil se 1. června 1869 v Třebíči (farnost sv. Martina), studia gymnasijní konal tamtéž a dokončil je maturitou s vyznamenáním. Přijat do alumnátu brněnského, poslán byl na studia do Říma. Diecése kladla do něho veliké naděje. Nezklamal; výborně studia ukončil a dosáhl dvojího doktorátu. Na kněze vysvěcen byl 28. října 1894, a rok potom vrátil se domů se zdravím podlomeným, ač se snad zdálo, že jím překypuje. Větší část života pracoval potom pro alumnát. Pouze 3 léta byl kooperátorem u sv. Maří Magdaleny v Brně. Pak povolán za spirituála bohosloveckého učiliště, kde zároveň 2 léta suploval dogmatiku za svého churavého bratra dra Jos. Dvořáka a pak, když studium dogmatiky rozšířeno, stal se docentem tohoto předmětu. Po 12 letech jmenován ředitelem (regentem) alumnátu a zastával tento úřad až do r. 1921. O alumnát velmi pečoval po celou válku; byl mu jedinou starostí a láskou. Ale červ choroby hlodal na kořenech života jeho. Odešel proto 1921 do duchovní správy. Než nebylo mu ani tu dopřáno dlouho pracovati. Po třech létech padá na brázdě, jíž začal orati; padá ve věku, kdy dílo člověka dospívá svého dozrání . . . My jsme znali zlaté jeho srdce jen z doslechu, leč on jistě zaslouží si plně toho, že jsme vzpomenuli jeho, regenta, který tolik kněží diecési vychoval.

R. I. P. anima Ssmi Cordis. J. B.

NÁŠ NOVÝ HROB.

V úterý 4. listopadu 1924 pochovali jsme na hřbitově v Popovicích drahého bratra, loňského novosvěcence P. Rudolfa Suchého. Jediná naděje a touha jeho zralých let — vzdělávat líchu cyrilometodějskou, budit národ z pohanství znova ke světlu Kristovu, proměnila se tak záhy úradkem Prozřetelnosti v touhu věčnou a naplněna jest u Zdroje samého vod živých. Již došel cíle. A nám zbyla památka světlá a příklad. Vždyť on to byl, který znova razil a novým duchem naplnil slavné naše heslo z odkazu Sušilova — „Církev a vlast“, novým duchem, jenž vyšlehl z hrdinského boje „za vlasti víru, za vlasti ctnost“. A týmž duchem svatého boje, jako silnou mízou životní, prosytil i obnovené „Museum“ a sám životem svým a smýšlením byl příkladem důsledného jeho provádění. Chceme zůstati věrni tomu duchu! —

Zesnulý narozen 5. května 1891 v Jakubově na statku. Vystudoval reálku ve Velkém Meziříčí, načež vstoupil na techniku v Brně. Odtud, po absolvování odboru pozemního stavitelství, přišel v r. 1919 do biskupského alumnátu, kde vysvěcen r. 1923. Všude vynikal velikým nadáním a houževnatou pílí. Přirozená slabost a přepínání sil však přivodily mu tuberkulosu plic, takže již po měsíci duchovní správy v Ořechově odchází domů na dovolenou. Nevrá-

til se již, vypustiv svou vpravdě kněžskou duši o 11 hod. v noci přede Všemi svatými; kéž je k nim připočten! K. V.

HAMZŮV „ŠIMON KOUZELNÍK".

Zmínka o tomto „historickém" románu v „Pohledech" 1. čísla vzbudila pochopitelnou pozornost, a proto pokládáme za svoji povinnost, poukázati ještě na jednotlivá charakteristická fakta, aby představa o vědecké poctivosti a „hledání pravdy" u našich humanitářských světlonošů byla úplná. Dostalo se nám autentických zpráv — o gymnasiu německo-brodském ze „Slavnostního spisu", vydaného r. 1884 na oslavu 150letého jubilea ústavního, o faře v Zálesí (vl. Ml. Bříštích), pak z obšírných zápisů jak farních, tak klášterních. Z těchto pramenů tedy, jejichž přirozenost byla uchráněna všech „vědeckých metod", stručně zde nejdůležitější data citujeme.

1. Vzhledem k zprávě v 1. čísle (jež psána z paměti, delší dobu po osobním rozhovoru, takže vloudily se do ní dvě nepřesnosti) jsme nuceni konstatovati, že nejen osoba, ale i samo jméno Šimona, jak profesora, tak faráře, jsou vybájeny. Roku 1825, do něhož se klade v románu jmenování jeho na faru v Zálesí (I. vyd.), v Ml. Bříštích (II. vyd.) vůbec nikdo z řádu farářem jmenován nebyl. Byl tam v té době farářem, ale již od r. 1822, Ludolf Veselý. A tento nebyl nikdy profesorem v Něm. Brodě, jak se v románu líčí, ani nepocházel z dělnické rodiny ze Zálesí (t. j. Kletečné nebo Ml. Bříšť), ani ze mlýna v Tukletách (II. vyd.), nýbrž ze Želiva, a byl synem tamního sládka. Zemřel v Ml. Bříštích 1849, ale pochován v Želivě. Ani jinak život jeho neshoduje se v nejmenším s líčenými osudy Šimonovými. Šimon prý byl úhlavním nepřítelem opata Ignáce Sekouška. Zatím však farář Ludolf Veselý ještě s jedním spolubratrem jede k arcibiskupovi do Prahy, požádat ho, aby přiměl opata Ignáce Sekouška k opětnému vedení správy kláštera. (Ovšem marně, poněvadž šlo o rozkaz vlády.)

2. Hospodyně se u faráře zálesského, té doby Lud. Veselého, vystřídaly dvě. Ludmila Borovičková byla hospodyní na faře v Ml. Bříštích až do r. 1831, kdy zemřela tam ve věku 70 let. Narodila se tedy r. 1761 a bylo jí r. 1810, kdy se líčí seznámení Šimonovo se 16letou Liduškou — právě 49 let, a roku 1822, kdy přišel P. Ludolf na faru, 61 let. Druhá hospodyně, Anna Myslivečková, zemřela r. 1850 (tedy za rok po smrti P. Ludolfa) ve věku 85 let; bylo jí tedy r. 1810 (v době líčeného seznámení) 45 let a roku 1822 — 57 let! — Tolik asi stačí k posouzení poměru faráře zálesského a „Lidušky", ze kterého činí Hamza jádro a tendenci svého „historického" románu.

3. Druhým omylem v min. č. bylo, že jeden z mnichů kláštera želiv. utekl do světa. Heřman Jelínek (Cervetti), o kterého tu jde, několikráte odešel, ale vždy se svolením představených, aby navštívil své známé světské a církv. hodnostáře; u nich se pak, s dovolením představených, zdržel někdy déle ve funkci domácího kaplana. Mezitím vracel se do kláštera a přednášel tu klerikům filosofii, později dogmatiku a církv. právo. Třikráte byl podpřevorem. (Byl to muž neobyčejně nadaný a uměl kromě klas. jazyků správně česky, německy, francouzsky, vlašsky. Při vyjednávání o mír v Cáchách 1748 byl průvodcem hrab. Kounice). Zemřel v Italii, doma však byly zaň konány hodinky i requiem jako za jiné členy řádu. — V románě se praví, že s ním utekl klerik Čermáček, což rovněž není pravda; Čermáček (jednou novic, podruhé klerik) je-

vůbec osoba vymyšlená, stejně jako sirotek Jeník ze Zálesí. O žádném z nich, ani o osobách podobných, není v zápisech jak klášterních, tak gymnasijních nejmenší zmínky.

4. Do divného světla staví badatelskou přesnost a poctivost páně autorovu také tato zdánlivá drobnost, která však měla sloužiti k pranýřování kněžského fanatismu. V románě líčí se, že tesař Václal podřezal úmyslně klášterní most přes Želivku, při čemž se utopil a pohřben byl za trest v neposvěcené zemi před kapličkou. Zatím však ani mostu v té době přes Želivku již vůbec nebylo (vystavěn byl r. 1829 a stržen 1849 na rozkaz administrátora klášt. P. Aloise Růžičky, když přestala robota), ani se tam nikdo neutopil, poněvadž je v těch místech mělčina; ani nikdo nebyl za trest pochován u kapličky, neboť pamětní kámen, který tam stojí, hlásá jen, že na tom místě „zahynul' Jíra, vnuk Hadravů ze Smrdova od zrádných lidí léta Páně 1507."

5. V románu se líčí vzpoura Zálesáků. Ve skutečnosti žádné nebylo! Annály želivské líčí každou pamětihodnou událost, na př. vzpouru senožatských za opata Fliegla (způsobenou štvaním heretika Beránka po vyd. Josefova patentu o zruš. nevolnictví) — ale o vzpouře Zálesáků tehdy nebo později Annály nepíší nic!

Tolik snad zatím postačí na osvětlení tohoto „románu kněze-buditele" (mnoho jiných usvědčujících podrobností je na přání k disposici). — A jak nyní působí srovnání této skutečnosti s reklamní anoncí, v níž se honosí román tituly, jako: „jeden z největších literárních činů, jež nám přinesla současná česká belletr. tvorba", práce „vypsaná z duše rodného kraje", jež „maluje historicky věrně obraz osvícenské doby po válkách napoleonských, jako velkolepou epopeji, v níž žijí potomci českých bratří, . . . duchovní zbojníci . . . praemonstráti, o nichž vypravují záznamy želivského kláštera" (poz.: jichž nikdy nečetl!)?! Jakoby splaskl dětský balonek, poněvadž z něho vypuštěn plyn — bohužel otravný, lži. — — „Jsou tu kapitoly, jež psány jsou v pravdě krví srdce, rozhořčeného duš. tmou, nástrahami a zradou potlačujících světlo lidu a přichystané téměř k naprostému vyhlazení úplně ochromeného národa" — pěje dále v reklamě tučné písmo ve vlastenecko-realistickém zanícení; nuže, neměl by se spíše pan autor (a všichni jeho vykladatelé) styděti, a národ rozhořčiti se nad tím, jak se v tomto plodu lhářské methody „tmou, nástrahami a zradou potlačuje světlo lidu", a výslednou demoralisací a nenávistí ochromuje národ?! Rybář.

INSTA OPPORTUNE ET IMPORTUNE!

(Časový doklad k napomenutí sv. Pavla:)

Kardinál mnichovský Faulhaber projevil katolický názor o současných výstřednostech v modě způsobem, jaký dovede imponovat a — účinkovat. Při letoším biřmování v Landshutu veřejně pranýřoval tuto moderní nestydatost na třech dámách, jež stály jako kmotry vedle sebe. Spatřiv jejich vyzývavou dekoltáž, přerušil na chvíli biřmování a vyjádřil se veřejně s rozhořčením: „Je to skandál, v jakých kostymech chodí mnohé dámy do kostela a ke sv. svátostem. Nejdeme sem přece na veřejné cvičení, ale k bohoslužbě!" — V druhé větě naráží na jiný nemrav v Německu, kde totiž ženy v tělocvičných jednotách cvičí, i při veř. vystoupení, v tričku na způsob mužského tílka. Tento a j. způsoby podkopávání veřejné mravnosti modou

kárá zase biskup mohučský ve svém pastýřském listě, a to slovy velmi otevřenými a ostrými. — Je potřeba stavět záseky a hráze energii, úměrnou prudkosti proudu. A nezbývá, než soustředit se na záchranu vlastního domu, když i ten již zaléván je kalem. — — —lk.

ZJEVENÍ LÁSKY.

Potkáváme v Pisárkách, když chodíme na vycházky, houfek stejně oblečených školních děvčat. V zelených kabátcích, červené vlňáčky na hlavách a knihy pod paží — tak cupou ze školy, pěkně pohromadě jako koroptvičky, za veselého hovoru. Z plných, červených líček jejich směje se radost a zdraví. Připadají tak v tom velkoměstském prostředí, plném shonu, přepychu a přetvářky, jako hejno malých holubiček, vyplašených sem ze svých krajů míru, upřímnosti a čistoty —. „Odkud jsou to děti —?“ — A kolega vysvětluje, to že jsou chovanky jundrovského sirotčince; sestry Vincentinky jich tam mají na stodvacet — od nemluvňátek až po dospělé (z těchto dokonce několik nejnadanějších posílají do učitelského ústavu, kdež studují s vyznamenáním). — — Dvě myšlenky tu dojímají: radostná nad tím, kolik kvetoucích dětí tu zachráněno pro život; a to pro krásný, jasný život, k jakému je vychovává v útulném druhém domově láska a výchovné umění sester. A myšlenka na sestry, vynucující obdiv nad takovou obětavostí, sebezapíráním a odevzdaností, s jakou tolik dětí, často v hrozném stavu nalezených, ošetřují, a za to často bídu a zklamání a pohrdání mají v odměnu, To dovede jen křesťanská láska! — A právě tato láska je také nejpádnějším svědectvím víry naší. Proto jest jí tolik potřeba zvláště nyní, kdy lidé jsou již přesyceni programy a teoriemi, a chtějí to, co je konečně vždy podmínkou a posledním argumentem pravdy: skutky! Kde je láska, tam tuší každý i pravdu. To byl proto vždy triumf a sláva katolické církve, že spojovala obě ku spáse lidstva. — Ovšem, jako prý je ďábel opice Boha, tak také jeho synové, nevěřící, hned se naučili lidumilné činnosti od synů Církve, aby mohli hlásati, že i jejich strom jest dobrý, když vydává ovoce dobré; a tak podvádějí neprozíravé ovocem, ukradeným se stromu, jehož sami ani znáti nechtějí — — A tak, zatím co sta katol. charitních ústavů v tichu a skrytu, dle evangelické zásady beznáročné lásky, intensivně pracovalo, vycházeli mezi národ hlasatelé „pokroku a humanity“, vytrubujíce, že „čisté lidství“ nás nutí, sbírat na ubohé a stavět jim útulky; činnost a význam Církve tu odbyt nanejvýš pietní poznámkou, že „bývávalo“ — — A protože se lidská srdce laickou charitou málo ke štědrosti rozehřívala, stavělo a zařizovalo se prostě z peněz veřejných a zednářská humanita svého cíle při tom přece dosáhla: má v rukou správu a výchovu a honosí se, že ona zachraňuje sociálně slabé vrstvy národa, kdežto Církev že se odchýlila od svého prvotního poslání lásky. — Bylo tedy nezbytně potřeba, organisovati katolickou charitu, aby jednak byl získán úplný přehled dosavadní, více méně rozptýlené, činnosti, tak aby se tato před veřejností mohla ve svém celku representovati — a dále, aby se za pomoci uvědomělých širokých vrstev katolických mohlo přikročiti k novým, velikým podnikům, jak jich dnešní sociální bída vyžaduje. (Srv. velkolepou organisaci kat. charity v Německu a rakouských zemích.) Málem bychom byli ve své známé váhavosti i s touto akcí přišli pozdě, kdyby se jí nebyl všemi silami ujal obětavý kněz-praemonstrát P. Bláha, zakladatel a ředitel „Svazu charity“. Věnoval se výhradně úkolu, sorganisovati a co nejvíce rozvětviti naši charitu, a vyvíjí v tomto oboru obdivuhodnou činnost.

Kromě toho, že sám vede kancelář k přijímání, vyšetřování a vyřizování žádostí, propaguje horlivě charitní snahy po celé Moravě přednáškami se skioptikem i filmem, zřizováním farních konferencí, zvláště pak tiskem a osobními prosbami. Díky Prozřetelnosti, že nám seslala tak oddaného apoštola lásky, který má doplniti podmínky nového rozkvětu víry v zemích našich! Kéž jenom nedojde zklamání ve své ideální snaze, kéž není oslyšen jeho vroucí „výkřik utrpení a lásky", jak jej vyjádřil v brožuře „Za láskou".*) (Rozšíření této brožury by jistě velmi přispělo k pochopení a rozkvětu charitního hnutí.)

— — Přichází k nám opět Ježíšek, chudičké děťátko. Kéž obměkčí se srdce lidská pohledem na jeho bídu a vděčností za jeho lásku, kéž ustrnou a smilují se nad tolika bratříčky jeho, snad ještě ubožejšími, a umožní jim dary aspoň lidské živobytí — — To by byl nejkrásnější příchod Ježíška do našich rodin; vždyť „přijme-li kdo jedno z maličkých těchto, m n e p ř i j í m á" — pravil On sám, jejž všichni očekáváme —! Jak vzácné ceny tu před Bohem nabývají peníze; jen je svěř Penězoměnci tomuto nejpoctivějšímu — zjev jimi lásku svou! K. V.

PROTI FAKTU NENÍ DŮKAZU.

Filosofickým a dogmatickým syllogismům naše osvícená generace mnoho sluchu (důvod —?) nedopřává. S u s p e n d o v a l a svůj r o z u m, a proto reaguje jen na takové důvody, které opdovídají její k u l t u ř e s m y s l o v é, — t. j. fakta, která se dají zrovna hmatat. Nuže, zde opět pomůcka pro takové: poslední akta lékařského koncilia v Lurdech. Do konce října v roce právě uplynulém opět zaznamenáno tam pět případů zázračného uzdravení. Nejvýznačnější a nejnápadnější je případ sl. Parisot z Pavillons-sous-Bois u Paříže, jak jej líčí François Veuillot v článku Le Miracle permanent de Lourdes v Les Amitiés Catholiques françaises. — Sl. Parisot, studentka mediciny, trpěla po 2 roky zápalem pobřišnice a souchotinami. Nalezla náhle úplné zdraví na kraji „piscin". Po omytí zázračnou vodou nemoc zmizela a sice tak, že sl. Parisot mohla se ihned vydati na cestu. Po vyšetřování v přítomnosti 40 doktorů byla sl. Parisot uznána uzdravenou a to způsobem, jenž přesahuje hranice přírody i vědy.

V druhém případě dostalo se štěstí, spatřiti zázrak, poutníkům z Nantes. Jedna z účastnic, paní Zuzana Le Tellier, byla již blízka beznaději nad svojí nemocí. Měla vřed v žaludku, který jí působil hrozné bolesti a bránil v zažívání. Každý den byla trápena vrhnutím, které bylo spojeno s krvácením. Konečně hledala uzdravení na nadpřirozené klinice v Lurdech, A tu byla již tak slabá, že se neodvážila ani koupati v piscině a musela se spokojit několikerým omytím zázračnou vodou. Při mši svaté, která byla za chvíli sloužena a jíž byla přítomna, ležíc na nosítkách, náhle po pozdvihování vstala a s hlasitým výkřikem: „Jsem zdravá" — vrhla se na kolena, aby poděkovala Té, která jí uzdravení vyprosila. Téhož dne bez obtíží pojedla a také zkouška lékařů dokázala, že vřed zmizel úplně.

Co by asi zde namítl onen profesor, který mi rozmlouval kdysi duchovní stav i víru, m. j. také poukazem na lurdské „švindly" —? Iš.

*) „Za láskou" je též název sešitů o práci charitní, které hodlá P Bláha co nejdříve vydávati pravidelně ve formě časopisu. Přejeme mu největšího rozšíření.

NOVÉ KNIHY.

DR. JOSEF CIBULKA:
STAROKŘESŤANSKÁ IKONOGRAFIE A ZOBRAZOVÁNÍ UKŘIŽOVANÉHO.

Vydalo Družstvo Přátel studia v Praze, 1924.

Ti, kteří se zajímají o umění, jistě s radostí uvítali vzácné dílo profesora pražské theologické fakulty dra Cibulky — o „Starokřesťanské ikonografii a zobrazování Ukřižovaného".

Účelem spisu je pojednati o zobrazování Ukřižovaného v prvních osmi stoletích.

Nejprve vysvětluje autor zarážející pasivitu nejstaršího umění křesť. k námětu Ukřižovaného. Očekávali bychom, že právě to, co bylo těžištěm učení hlásaného apoštoly (I. Kor., I., 23.), bude i hlavním předmětem mladého snažení uměleckého. Příčinu pasivity shledává autor ve značné závislosti starokřesť. umění na pozdní antice. Předlohou byly mu vzory antické. Pro Ukřižování však antické umění nevytvořilo žádné předlohy, poněvadž námět takový byl esteticky a morálně nepřijatelný. Další překážkou byl potupný ráz smrti na kříži. Hlavní ale příčinou byl program předkonstantinského umění křesťanského. Alegoricko-symbolická povaha jeho a ikonografický obsah naprosto vylučují vyobrazení Kristova Ukřižování. V dalších kapitolách — žák Rossiho, znatel malířství katakombového, hající jeho hluboký myšlenkový obsah, — dospívá k závěru, že zákl. myšlenkou katakombového malířství bylo vyobrazení typů spásy, kdežto Ukřižování bylo sice v prvních stol. známo jako příčina spásy, ale nebylo chápáno jako symbol a typ spásy.

Rozebrav otázku — osvětlenou četným materiálem ze sv. Otců — o starokřesť. nazírání na umění (zavrhováno bylo umění representativní, nikoli symbolické), pojednává v další kapitole (o ikonograf. významu plastiky) o nových objevech, z nichž nejzajímavější a nejčasovější je antiochijský kalich, o němž v poslední době tolik se psalo a mluvilo. Za falsifikát jej nepovažuje, ale neklade jej do doby dřívější, než do 4. st.

Zajímavá je též kapit. o gnosticko-synkretistickém vyobraz. Ukřižovaného, kde důkladně pojednává spisovatel o t. zv. palatinském krucifixu, na němž zobrazen je muž, se zdánlivě oslí hlavou. Palatinský krucifix považován býval za potupu Kristovu, autor však dokazuje, že je to pouze fantastická, gnostická identifikace Krista a egypt. boha Seta.

Scéna ukřižování i v době pokonstantinské je ještě nepřijatelna. Doba, v níž triumfovalo nové náboženství nad pohanstvím, chápala Kristovo umučení jako triumf, proto její zájem soustřeďoval se více k vítěznému jeho vzkříšení. Přeměna názorů udála se ve IV. st. a umožnila v V. st. zobrazování Ukřižovaného. Byl to jednak soucit s utrpením Kristovým, jednak zdůrazování jeho lidské přirozenosti proti bludařům, jež měly velký vliv na vytvoření obrazu Kristova Ukřižování. V dalších kapit. autor dokazuje, že typ Ukřižovaného vznikl tam, kde se i ujal — v oblasti západořímské a ne, jak mnohdy bývá tvrzeno — v Jerusalemě. Jerusalemský Ukřižovaný liší se od západního, že Kristus je oděn tunikou. Týž orientální odpor proti obrazu svlečeného Krista objevil se i v umění syrském a byzanckém, kterýžto typ přejat byl v umění koptské, ba zasáhl i do Říma. Vzájemnými styky mnichů syrsko-byzancký obraz Kristova ukřižování přešel až do umění irského a anglosaského, kde byl poněkud přetvořen plošně založeným uměním insulárním. Poslední kapit. věnována je splynutí západního typu s východním schematem a tak ujal se jednotný obraz Kristova ukřižo-

vání, čímž ukončen je začáteční vývoj a začíná vývoj středověký.

Dílo prof. Cibulky — krásné slohem, bohaté obsahem, řešící řadu otázek rázu apolog. — může býti velmi cennou a užitečnou četbou bohoslovců, zvláště těch, kteří při svých učilištích nemají stolic pro církv. umění. Merell.

DR HUGO RICHTER:

SLOVANSKÉ KAPITOLY Z ČESKÉ HISTORIE.

Nákladem R. Prombergra v Olomouci. Cena 26 Kč.

Autorem zajímavého tohoto spisu není historik z povolání, jak bychom čekali, nýbrž právník; přece však v celku svému úkolu dostál velmi dobře.

Spis je rozdělen na dvě kapitoly. V první kapitole promlouvá o významu slov. liturgie v době zřízení pražského biskupství. Obsahem druhé kapitoly jest otázka cyrilo-metodějská, otázka velmi časová a důležitá.

I. V první kapitole zavádí nás autor do nejstarších dob křesťanství v Čechách. Ukazuje na význam slovanských věrozvěstů sv. Cyr. a Met. pro křesťanskou kulturu v Čechách. Pokračuje o prvních křesť. panovnících: Bořivoji, Spytihněvovi I., Vratislavovi, a zejména oceňuje sv. Václava; zvláště jeho prozíravost státnickou a horlivost náboženskou. Za Boleslava I. trvá dále církevní dualismus, ač latinismus nabývá znenáhla převahy. Na mnoha dalších stránkách líčí spisovatel otázku slovanské liturgie v Čechách za prvních Přemyslovců; řeší i některé sporné otázky. Tak na př. se vyslovuje, že zásluhu o zřízení pražského biskupství má jistě také Ota I., ale že jest přeháněním (u Naegla, Spangenberga), viděti v Otovi vlast. zakladatele. Bylo by zajímavo, hlouběji dotknouti se mnohých těch kontroversí, kterých zajisté dané thema dosti poskytuje, než nedostatek místa tomu nedovoluje.

II. Další kapitola, s nápisem: „Slovo k otázce cyrilometodějské", zabývá se otázkou Metodějovy cesty do Cařihradu. Východiskem jest tu starosl. legenda, líčící Met. cestu do Cařihradu. Zdá se, jakoby cesta tak namáhavá a těžká byla se dála z podnětu pouze lidského. Avšak zkoumáme-li blíže onen moment, tu jest patrno, že motivy cesty té byly vyšší; byly nejspíše diktovány tehdejšími poměry neblahými na Moravě, k nimž zajisté přispěl svou rozvratnou činností nešlechetný Wiching. Ani kníže Svatopluk nebyl vůči Metodějovi zvlášť šlechetným. A v této době obrací se Metoděj o pomoc k papeži Janu VIII. Jako r. 873. ujal se Metoděje proti jeho nepřátelům, tak nyní po 8 létech nezachoval se vůči němu nejlépe. Papež vyhověl Svatoplukově žádosti a vysvětil Wichinga, úhlavního Metodějova odpůrce, na biskupa. To bylo Meth. zklamáním; odtud asi lze si vysvětlit jeho cestu. Nástupcem Metodějovým po jeho smrti se stal Gorazd, o němž autor praví, že byl nepřátelům trnem v oku. Byl pravým biskupem; dokladem toho je stvrzení (commonitorium) papeže Štěpána V, Třebas však byl řádným knězem, přece již nezadržel úpadku slovanské liturgie.

Spis velmi zajímavý a poučný. Autor se snaží proniknouti k jádru věci; ke sporným otázkám staví se kriticky. Práce pečlivá i poutavá, která se pěkně čte. Dlouhý.

DR. JOSEF MATOCHA:

PROBLÉM OSOBY.

Filosofická úvaha. Část prvá: Vývoj problému osoby v dějinách filosofie. V Olomouci 1924. Nákladem vlastním. S podporou ministerstva školství a národní osvěty. Stran 51, cena 15 Kč.

Autor, suplent křesťanské filosofie a spekulativní dogmatiky na C.-M. bohoslovecké fakultě v Olomouci, v první části svého habilitačního spisu

podává základní nauku křesť. ontologie o skutečnosti podstat. Po tomto výkladu následuje část historická o pojmu podstaty ve filosofii před Aristotelem, o nauce Aristotelově, o pojmu podstaty u sv. Otců, o nauce scholastiků — a o osobnostní teorii v moderní filosofii. Je to spis velmi zajímavý a důležitý. Potřebná pomůcka — v rouše českém dosud postrádaná — ke studiu filosofie a dogmatiky. Vždyť veškerý názor světový i mravní výchova jedince ve své první příčině je řízena správným nebo bludným pojímáním osoby a osobnosti. Správný pojem podstaty a osoby umožňuje vysvětlení a ozřejmování křesťanských tajemství víry, zvláště Nejsvětější Trojice.

Kniha byla velmi příznivě přijata čelnými našimi odbornými kruhy. (Viz v časopise katol. duchovenstva číslo 7—8, r. 1924, posudek p. Kachníka. V Hlídce č. 8, r. 1924, článek p. Vrchoveckého). V Lidových Listech č. 205. t. r. byl delší posudek dra Alfreda Fuchse, který končí slovy: „Přál bych si, aby Matochova kniha byla čtena nejenom v kruzích odborných a katolických, ale aby nalezla čtenáře i mimo katolický tábor. Viděli by, jak věčně nové jsou filosofické odvěké kontroverse, třeba je středověk formuloval pro nás neobvykle. Myslím, že takovýto solidní vědecký spis může získati katolické věci více sympatie, než povrchní apologetika."

Doporučujeme vřele! —ag—

DR. ALFRED FUCHS:

SJEDNOCENÍ CÍRKVÍ (UNIONISMUS.)

Populárně vzdělávací knihovna. Sv. III., 1924. Československá akciová tiskárna v Praze, II., Spálená ul. č. 15.

Propagačních unionistických brožur není dosud mnoho v naší literatuře. Známá a rozšířená jest u nás brožura dp. Adolfa Jaška: Idea cyrilometodějská. Od té doby mnoho článků v různých časopisech o idei cyrilometodějské napsáno, brožura však samostatná dosud nevyšla. I přichází knížka dra Fuchse vhod. — V I. kap. seznamuje nás dr. Fuchs s unionismem vůbec (un. v širš. sl. smyslu), totiž sjednocením všech křesťanských církví — a s unionismem v užším slova smyslu, totiž snahou o sjednocení církve katolické a pravoslavné (této snaze říkáme u nás: idea cyrilometodějská). — V II. kap. Katolictví a Orient krátce popisuje rozkol a snahy sjednocovací; všímá si všeho, co učinili během století a v dnešních dobách papežové vzhledem k pravosl. vých. a uvádí tu i přehled uniatů, t. j. katolíků východ. obřadu. Ve III. kap. zabývá se kulturním významem unionismu, který jest dle něho: obtěžkací zkouškou křesťanské kultury (str. 20.). — V kap. IV. Idea cyrilometodějská a Velehrad — pojednává o sjednocení Slovanů u víře. Zmíniv se nejprve o tom, v jakém smyslu se u nás v min. stol. rozumělo idei cyrilomet., přichází k pravému jejímu obsahu a významu. Upozorňuje na význam Velehradu, uvádí přehledně slavnosti a union. sjezdy tam konané přičiněním nezakomenutelného arc. Ant. C. Stojana a končí oceněním IV. un. sjezdu. Pozoruhodná jsou slova: „Velehrad znamená šťastné spojení ideje slovanské s ideou všelidskou, bez jakýchkoli násilných výkladů dějin, prostým faktem. Unionism je ideou celé církve a slovanský úsek unionistické práce děje se pod patronátem jmen slovanských věrozvěstů. Nejde již o plané horování, nýbrž o positivní práci světového měřítka, jež posiluje i ty, jimž je určena, i ty, kteří ji konají." (Str. 26.) — V kap. V. Anglikanism a protestantism zmiňuje se o sjednocovacích pokusech v anglikánské církvi a u protestantů, jež dosud nemají úspěchu pro různost v zásadních otázkách; uvádí přehled všech křesť. vyznání a stanovisko katolické církve k těmto snahám. — Knížka psána

přehledně, zajímavě a mnoho jest v ní shrnuto pro informaci i povzbuzení. ajk.

V. SVATOHOR:

ŽIVOT JEŽÍŠE KRISTA.

Z franc. přel. Dominik Pecka. Nákladem Jos. Birnbauma v Brtnici na Moravě, 1924.

V naší literatuře katolické máme už několik překladů životopisu Ježíše Krista: Cigoie, Didona, Papiniho. Nyní k nim přibyl Fouardův Život Ježíše Krista v pečlivém překladu Dominika Pecky. Fouard jest u nás znám svými spisy: Sv. Pavel a jeho apoštolské cesty, a Sv. Petr a první léta křesťanství (Praha 1895 a 1896, přel, J. Hulakovský). V těchto spisech zaujal nás jeho mistrný sloh a zvláště líčení prostředí: zeměpisného, dějepisného, nábož. atd., čímž čtenář vnikne v ducha doby tehdejší a mnohému porozumí, co by jinak nechápal, nebo snad přehlédl. Všecko to se splnilo i u jeho Života Ježíše Krista.

Kniha jest rozdělena na sedm knih: Dětství Ježíšovo, Počátky veřejné činnosti Ježíšovy, První rok veř. živ. J., Druhý rok veř. živ. J., Třetí rok veř. živ. J., Svatý týden, Ježíšovo utrpení a zmrtvýchvstání, — Na konci knihy jest připojena konkordance čtyř evangelií a formální poznámky vedle literatury Fouardem použité.

Spis Fouardův v překladě D. Pecky jest dílo překrásné. Vznešená osoba Ježíše Krista jest vylíčena přesně dle evangelií. K úspěchu knihy přispívá hojnost připojených poznámek zeměpisných. dějepisných, vylíčení tehd. způsobu života, mravů atd. Mnohá místa Písma sv. St. i N. Z. jsou vyložena, rovněž události ze života Ježíše Krista, podobenství a zázraky — vše stručně, velebným slohem a plasticky. Kniha tato jest výbornou pomůckou ke kázáním, katechesím a přednáškám spolkovým. Spolu s evangelii hodí se k rozjímání. — Sloh překladatelův zasluhuje zvláštní pochvaly svou vybroušeností a lahodností. — V naší literatuře, zvláště u inteligence, rozšířen jest dosti překlad Renanova „Života Ježíšova“, vyd. Světovou knihovnou. Proti Renanovi jest vydán sice překlad Didona; nečte se však tolik, snad pro obšírnost. I jest Fouardův Život Ježíše Krista protiváhou neblahého románu Renanova. Přejeme tudíž spisu Fouardovu hojného rozšíření. ajk.

INGEBORG MARIA SICK:

Z OVZDUŠÍ KLÁŠTERNÍHO.

Povídky. Přel. O. S. Vetti. Jos. Birnbaum v Brtnici, 1924.

Jak mocně bijí lidská srdce v klidných napohled a ponurých zdech klášterních — i se svými slabostmi — o tom mluví těchto několik dánských, mnohdy severskou dumou zastřených povídek.

O velkém štěstí v nejmenší světnici celého kláštera, jedná povídka františkánskou prostotou dýšící: „Fra Girolamovo okno.“ Veselejšího rázu za to je: „Zklamání bratra Martina.“ Pod lehkou povídkovou formou skrytá zrnka pravdy vynikají zvláště v „Aronově prutě na Josefburgu“, „Pouti“ a j.

Oblíbeným motivem autorovým je ukázati, jak přímo magickou sílu má čistá nevinnost i na hříšníky.

Kniha jistě přijde vhod těm, kteří třeba prací znaveni, hledají osvěžení v lehké, ale přece myšlenkově založené četbě.

Překlad s četnými moravismy je od známého kněze Al. Koudelky (O, S. Vetti). —ml—

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ:

Nakladatelství Československé akciové tiskárny v Praze II, Spálená 15:

Populárně vzdělávací knihovna.

Sv. I. Dr. Alfred Fuchs, Novinář. Stran 36. Cena 3·50 Kč.

Sv. II. Josef Hronek, Kněz v českém národním obrození. Stran 48. Cena 4 Kč.

Sv. III. Dr. Alfred Fuchs, Sjednocení církví (Unionismus.) St. 32. Cena 3 Kč.

Prof. Frant. Spirago. Co soudí mnozí o Antikristu. (Přeložil Jos. Syrový.) Stran 42.

Josef Hronek: Katolická literatura česká doby přítomné. Stran 50. Cena 10 Kč. (Posudek příště.)

R. Promberger v Olomouci:

Spisy Dra. Fr. Slámy. Sv. III. Povídky z Těšínska I. (Posudek příště.)

Sebrané spisy Vlasty Pittnerové. Sv. IX. Na gruntech II. Svazek X. Jak se žilo —— (Posudek příště.)

Časování sloves francouzských. Vladislav Štverák. Sborník příruček sv. 25.

Josef Birnbaum v Brtnici:

René Bazin. Sňatek slečny Gimelové. Přeložila. (Posudek příště..) Cena 6 Kč. — Lidové divadlo:

Sv. 7. Štreit - Ptáčkovský. Mikuláš a čert na námluvách Fraška o 2 jed. Cena 5 Kč.

Sv. 20. A. Kuchyňský. Pro zpovědní tajemství. Drama o 5 jed. Cena 5 Kč.

Sv. 22. Lev Urvancov. Věra Mirceva. Drama o 4 jed. Cena 6 Kč.

Sv. 11. Alois Stan. Novák. Zraněná srdce. Drama o 5 jed. Cena 5 Kč.

Cyrilometodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze:

René Bazin. Obilí, které vzchází. Přeložil Fr. Vaňous.

" " Přehrada. Přeložil Fr. Vaňous.

Fr. W. Förster. O nezbytnosti náboženskomravního základu v paedagogice.

Družstvo Vlast, Praha II. Žitna ulice 26;

V. O. Hlošina. České duch. řády za rozmachu husitské bouře. Sešit 1, 2. (Líčení pustošení klášterů benediktinských, premonstrátských, cistercických, rázu objektivního a kritického.) Stran à 60. Cena à 3 Kč.

Obrana Víry. R. XVIII., čís. 1. Vydává Tisková Liga, Praha-II.-570. O spojitosti „Methodismu" s českou minulostí. Dějepisná črta. Napsal V. O. Hlošina. Cena 2 Kč.

Hlasy svatováclavské. Roč. XXIII., čís. 1.—6.: O budoucnosti katolické církve a konci světa ve světle předpovědí Pána Ježíše a proroctví svatých a světic Božích. Napsal V. Heřman Honert, hlavní farář v Blaukenheimě. Díl 5. opraveného vydání přeložil a vysvětlivkami opatřil Václav Oliva Díl I. Cena 4 Kč.

Chrt: Lidová hra o 3 jed. Dle Kosmáka upravil Loučenský.

Nákladem vlastním:

Dr. Jos. Matocha. Problém osoby. Část I. Olomouc 1924. Stran 58. Cena 15 Kč.

Ústřední kancelář Orla Čsl.:

Orelská osvěta. Roč. I., č. II.-III. (Body obsahu: Orelská myšlenka a duch. Náboženská výchova. Orelský tělocvik. Výchova žactva a dorostu. Divadlo a j.)

Edice Šlépěje v Přerově, Kratochvílova 10:

Alois Čáp. A my jsme ho zabili! Drama o 3 jed. Cena 12 Kč. (Posudek příště.)

Sdružení venk. omladiny;

Příručka spolkové práce mezi mládeží. Sestavil K. Lutislav. Cena 5 Kč. Zasílá administrace „Hvězdy" v Brně, Starobrněnská 19—21. (Posudek příště.)

ČASOPISY.

Hlídka. Vědecko-literární měsíčník (dr. Pavel Vychodil). Roč. XXXXI. Brno, Občanská tiskárna.

Život. Myšlenky o náboženství, životě, umění a politice. Roč. VII.

Rozvoj. Časopis U. S. K. Š. v Bratislavě. Praha II., Voršilská 1. Ročně 30 (20) Kč.

Jitro. Časopis kat. studentstva středoškolského. Roč. VI. Praha II., Voršilská 1. Ročně 16 (8) Kč.

Archa. Měsíčník pro literaturu, umění, kulturu a život. Roč. XII. Olomouc, Wilsonovo nám. 16.

Vlast. Literární měsíčník. Roč. XLI. Praha II., Žitná 26. Ročně 32 (30) Kč.

Časopis katolického duchovenstva. Roč. 65. (90.) Praha I., Klementinum. Orgán české bohosl. fakulty pražské a klubu duchovenstva Čs. strany lidové.

Hvězda. Časopis pro spolkovou práci mezi katol. mládeží. — S přílohou „Dětské besídky". Roč. V. Brno, Občanská tiskárna. Ročně 18 (24) Kč. Velmi dobrá pomůcka, usnadňující spolkovou činnost v duch. správě.

Anděl strážný. Časopis pro křesť. mládež. Roč. 44. Brno, Občanská tiskárna. Velmi oblíbený dětský časopis, jenž pobaví děti, poučí i získá.

Rozmach. Čtrnáctidenník pro politiku a národní kulturu. Roč. II. Praha II, Voršilská 3. Ročně 36 Kč.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje. Roč. XV. Olomouc, Wurmova 13. Ročně 12 Kč. Důstojné forum unionistických snah, imponující již delší dobu vzácnými odbornými články i rozsahem.

Vychovatelské listy. Časopis pro pedagogiku a filosofii. Roč. XXIV. Olomouc, Wurmova 13.

Věstník Jednot duchovenských, brněnské a olomucké. Roč. XVII. Brno, Občanská tiskárna.

Věstník katol. duchovenstva. Roč. XXV. Smíchov 642.

Rádce duchovní. Měsíčník pro duch. správu. Roč. XXXI. Kotrba. Praha II, Pštrossova 200. Ročně 22 Kč.

Obzor sociální péče. Obrázkový časopis pro soc. správu lidumilství a veřejné zdravotnictví. Roč. III. „Humana" tiskárna, Letovice.

Orel. Ústřední list čs. Orelstva. Roč. IX. Brno, Běhounská 22-I.

Naše Omladina. Neodvislý časopis pro sociální a hospodářskou výchovu. Brno, Starobrněnská 19-21.

Dorost. Věstník české mládeže pro vzděl. a zábavu. Roč. VII. Praha II, Salmova 8. Ročně 12 Kč.

Květy mládí. Listy orelské mládeže. Roč. VII. Brno, Běhounská 22-24. Ročně 8 Kč.

Sv. Eucharistie. Orgán spolku kněží, klanějících se Nejsv. svátosti. Roč. 29. P. Alfons Pryč, Brodek u Nezamyslic. Ročně 10 Kč.

Serafínské květy. Časopis pro terciáře sv. Františka. Roč. XXII. Olomouc, klášter OO kapucínů.

Růže dominikánská. Roč. XXXVIII. Čas. ctitelů Královny přsv. růžence. Praha 234-I.

Růže lurdská. Mariánský měsíčník. Roč. XVI. Milonice, Morava.

Zasvěcení. Měsíčník pro duch. život a věstník rodin, zasvěcených nejsv. Srdci Ježíšovu. Roč. III. Praha II, Trojická 20.

Poutník jerusalemský. Poutní list spolku poutníků diecesí moravských do Svaté země. Roč. XII. Brno, Kapucínské nám. 7.

Naše kniha. Bibliografický měsíčník. Roč. V. Neubert, Praha, Hybernská 12. Ročně 10 Kč.

Věstník Díla šíření víry. Praha IV, Hradčanské nám. 7.

Svatý Vojtěch. Měsíčník pro katol. lid. Roč. XXI. Praha II, Spálená 80.

Svatojanský list. Vyd. Stud. soc. sdružení ve Sv. Janě pod Skalou. Roč. II.

Budoucnost. Křesťansko-sociální týdenník. Roč. XXXIV. Brno, Starobrněnská 19—21.

Den. Brno, Dominikánské nám. 5. Roč. XIII.

Občanské Noviny. Denník Národního Svazu křesť. zemědělců čsl. Roč. VI. Brno, Starobrněnská 19-21.

MUSEUM

CENTRUM ALETTI · KNIHOVNA · OLOMOUC
ihs

Ročník 56. Číslo 3. L. P. 1925.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVI. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 3.

Předplatné na 56. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty, 15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 3.:

Milostivé léto. — *Karel Walter:* K otázce výchovy naší mládeže ve spolcích. — *Karel Mezihořský:* Píseň chudého života.* — *Fr. Kraus*: Nadpřirozené posvěcení charakteru dle učení sv. Tomáše. — *Karel Válka:* Šlépěje. — *Cyrilometodějská hlídka*: *Wiercinski T. J.* — *Alf. Zadražil O. S. A.*: Úcta Panny Marie, jedním ze slučujících bodů Východu se Západem. — *Slovanská hlídka*: „Slomšek"—Maribor. — Split. — Cyrilometodejský krúžok slov. bohoslovcov v Inšpruku. — Serbska L'užica. — *Pohledy do života.* — *Nové knihy.*

Listárna redakce.

Všechny bratrské Jednoty, doma i v zahraničí, prosíme, aby se neodmlčovaly snad proto, že nemůžeme stále jednotlivým psát a stále povzbuzovat. Redakce — ta píše na všechny strany celým časopisem; její úkol stojí mnohem více starostí a práce, než by se snad někdo domníval. Proto ulehčete nám práci a posílejte sami, ze všech seminářů a zemí, příspěvky do všech rubrik Musea, tak aby bylo zrovna deníkem všech a všichni z něho měli radost! — Chystejte si zprávy o činnosti, příp. již část zašlete, pro Organis. věstník v 5. čísle! — Nezapomínejte na unionismus, naše národní i kněžské poslání!

Strassbourg, Řím: Prosíme bratry-krajany, aby nám napsali něco o tamním životě a studiu (ať již článek nebo „Pohled"); též uložte v M. některou svou práci vědeckou nebo literární, k nimž snad naskytuje se vám tam větší možnost, než nám tu doma při sonč. stavu studia a počtu hodin. Vzpomeňte častěji na nás ve vlasti!

Wilno — Polska: Díky za vzácný „Kwartalnik"; čekáme ještě dopis a zprávu do Slov. hlídky.

Krakov, Přemyšl, Hnězdno, Varšava, Poznaň, Lvov: Prosíme o odpověď na dopis a o zprávu do Slov. hlídky. Těšíme se na úzké, srdečné styky.

Bućić — Ljubljana: Díky za váš Bogoslovni vestnik, který vzbudil velikou pozornost a zájem. Čekám odpověď na dopis a další zprávy i články. Bog živi!

Redakční uzávěrka 4. čísla 56. roč. je 25. března 1925.

Dary (přeplatky) na Museum zaslali: Vdpp.: Štěpánek Jan, Dr. Vožda Melchior, Dr. Hudec Tomáš, Špička Fr., Hrab Ant., Rýpar Jan, Dr. Hejčl Jan, Novák Ondřej, Prudík Stan., Rajda Štěpán, Tretera Frant., Krejčí Alois, J. M. bisk. Jan Karol Kmetko, Dr. Štursa Ant., O. S. N. Janoušek Baptista, J. M. arcib. Prečan, Msgr. min. Šrámek Jan, Všetečka Fr., Msgr. Kelbl Fr., Švéda Fr., J. M. Dr. Hodr Jakub, Mar. druž. kněží, Praha, Pavel Vlas, Benáček Leopold, Rauscher Ant., Hrůza Jiří, Svoboda Fr., Gabmayer Jan, J. M. Světlík Fr., Machač Fr., J. M. svět. bisk. Josef Kupka, Tuček Arnošt, Kopal Alois, Msgr. Hlavinka Alois, Havlas Fr., Jindra Otakar,

Vydává svým nákladem:
„Růže Sušilova", liter. jednota bohoslovců v Brně.
Redaktor: Karel Válka. Administrátor: Josef Hlaváč. — Tiskne „Typos" v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 56. 1924—25. ČÍSLO 3.

MILOSTIVÉ LÉTO.

Lidé, kteří žijí desítiletí, slaví svůj svátek ročně jeden den. Církev, která žije věky, jejíž trvání spojeno s trváním světa, slaví svátek svůj jedenkráte za čtvrt století — po celý rok. A v pravdě, řídí-li se velikost oslavy svátku mezi lidmi dle významu jména, moci a bohatství oslavencovy, jak jinak mohla by důstojně svůj svátek oslaviti matka-Církev, nežli slavnostmi celého roku —?

Vždyť dlouhá století života jejího jsou zároveň svědky slavného jména a síly její; a ta volají po obnovení a oslavě paměti své, k radosti a povzbuzení synům věrným, k zahanbení a probuzení zrádcům. — Ale ještě více — a to je naší chloubou v pronásledování — ještě více touží slávou korunovati Církev celý okrsek zemský, kde ve všech končinách konečně vztýčen kříž, žezlo moci duchovní, moci, prostorem již neomezené; a nade všemi národy již jasně, z tmy dávnověku září vyplněná slova prorokova: Od východu slunce až na západ — — — A tak stékají se národové k Hoře veliké, blahoslavíce žalmem poutnickým novozákonní dceru Sionskou, Jerusalem, na vrcholu jejím v město dokonale souvislé postavený.

Srdce všech s oddanou láskou bijí vstříc novému Jerusalemu a vyprošují mu štěstí a pokoj. Vždyť trůní tam ve slávě své sváteční srdce největší, jež všechna ostatní srdce v sobě objímá, srdce Matky-Církve. Všechny, kteří z ní se zrodili, ona po celý život sytí: mannou pravdy je živí, mlékem lásky je napájí. Její děti nikdy mateřské péči neodrůstají, a srdce její nesmírné všechny je miluje, od kolébky až k hrobu, a stále jako nejmladší a nejmilejší. A odkud že čerpá Matka pro všechny syny své stále tolik a tak vzácné výživy? Kde jsou zdroje její, nikdy nevysýchající?

Ó, zde jsme u tajemství síly její, příčiny nejvznešenější vší slávy milostivého léta: u bohatství Církve. Synové děkují Matce za to, že nejen syny svými, přirozenými, je učinila, ale že tím již je také k Otci nejvyššímu jako syny Jeho vyvolené přivedla, jako bratry Syna-Spasitele; děkují jí za poklady milostí spasných, jež jim tak štědře stále otevírá, z nichž je obohacuje a korunuje na pány nebes — — Slaví vroucně tu, která jako Matka bolestná pod křížem v nesčetných mukách se chvěje, a přece plná úzkostlivé lásky všem podává

kalich spasení, krví Ukřižovaného stále přetékající. Slaví ji jásavě všechnu krásnou, nevěstu Kristovu, která věčně rozdává perly a drahokamy, jimiž vyzdobil ji Ženich v den svatební.

Jest rok oslavy Církve. — Jako by svatbu svou s Miláčkem znova prožívala Nevěsta Velepísně. — Ó, kéž očekává ji, milovanou nevěstu Kristovu, také nyní opět šťastná doba lásky a štěst, nové jaro rozkvětu a vítězství po krutých ranách a bouřích let minulých!

A proto dovol nám, zpívati Tobě, o Církvi svatá, ke kroku tomuto v období nové zápasu o duše, Boha a lidstvo, dovol nám zpívati s Miláčkem Tvojím:

Povstaň, pospěš, přítelko moje, holubičko moje, krásko má, vyjdi!

Minula zima již, déšť přestal, odešel.
Květ vidět u nás, čas přišel ořezu.
Hrdličku slyšet v zemi naší;
Fík lije v raničky, květ vinic voní.
Povstaň, má přítelko, krásko má, vyjdi!

KAREL WALTER:

K OTÁZCE VÝCHOVY MLÁDEŽE VE SPOLCÍCH.

Liché předpoklady, jednostrannost a nevěcnost mnohých názorů o způsobu, rozsahu a formě výchovy naší mládeže vedou zřejmě buď k podceňování výchovy mládeže ve spolcích vůbec, anebo alespoň k názoru nepříznivému o některém z těchto spolků. Vizte jen ty různé vývody z péra mladých i starších pracovníků v různých časopisech a novinách letošního roku, vizte, jak si odporují, jak se navzájem vyvracejí, a řeknete jim se mnou, že po výtce špatně rozlišují. Jakoby nedomýšleli, ano vůbec nemyslili na to, že všechno, co pro mládež podnikáme ve formě jakékoli, jsou přece jen prostředky (a ty mohou být různé) k jedinému velikému cíli: naši mládež přivést zase k Bohu!

Usilujeme o náboženskou obrodu národa, o rozkvět katolicismu, jímž by ožil celý národ. Počátky náboženské obrody vidíme — a to je pro nás condicio sine qua non — v náboženské výchově rodinné a náboženské škole. Máme tyto podmínky? Uspokojují nás? Nenabyl už každý zkušený kněz skálopevného přesvědčení, že mnozí rodičové dnešní generace — a to i katoličtí — náboženství svého vůbec neznají, je nepraktikují a v něm své děti vůbec nedovedou a snad ani se nesnaží vychovati? — (Srv.: Sursum, str. 103, příloha 7. a 8. čísla ČKD 1924.) K tomu dnešní systém školy, vliv nevěreckých polovzdělaných učitelů — kteří jsou ve věcech náboženství ignoranty těžkého zrna! Nemůžeme tu také pominouti působení ulice, kina, divadelních představení, zhoubné četby.

Jako jedovaté zmije ovíjejí se tito nepřátelé kolem kněze a brání mu vstup do rodin a k dítěti. „Pastorační styk s rodinami není často možný. V Radách katolíků jsou zase jen lidovci (a to ne všichni). Jak zachytit většinu ostatních?“, píše ustaraný, dětmi utrápený katecheta.

Jak tedy vychovat novou generaci? Tu pomohou spolky mládeže, které dovedou nehotové, neucelené mladé lidi zachytit svým vzdělávacím, tělocvičným, hospodářským programem a pak náboženskou výchovou vytvořit z těchto budoucích zakladatelů rodin praktické katolíky. Tak dosáhneme prvé podmínky lepší budoucnosti: katolických rodin, jichž otcové dobře znají své povinnosti i práva stran výchovy dítěte, jichž matky položí pevné a hluboké základy zbožnosti a víry v dětskou duši. Znám sám několik vzorných katolických rodin, jichž otcové kdysi střásli v některém spolku mládeže (Omladině, Orlu) náboženskou lhostejnost, utužili svůj mravní život, zvykli si plniti povinnosti náboženské, zvláště přijímání svatých svátostí, a odnesli si silně vypěstěné vědomí odpovědnosti.

Mám na mysli spolky a sdružení, jež nejsou čistě náboženská a to prostě proto, že pojmou větší část mládeže. Že náboženské spolky své členy náležitě připraví pro život živé víry a křesťanské statečnosti, obětavosti i apoštolské lásky, dosvědčují rodiny sodálské (bývalých členů Mar. družin). Nám však hlavně běží o to, vyzvednout pro pastoraci důležitost i spolků jiných kat. (Orla, Omladiny, Sdružení kat. mládeže a j.), jež vedle programu náboženského vytýčily si účel zvláštní, ať stavovský, tělocvičný, hospodářský a p., a jsou tak s to zachytiti většinu mládeže. I tyto pokládáme za velmi vhodné, ba nutné prostředky církve sv. v díle restaurace katolicismu mezi národy.

Knězi neběží tak o formu spolku mládeže, jako o jeho vhodnost a užitečnost pro místní duchovní správu a katolickou akci vůbec. Vždyť duší vší jeho péče o mládež je právě péče o mladou duši. S tohoto hlediska snadno pochopíme výtky mnohých kněží, činěné Orlu do nedostatečně pěstěného náboženského ducha v jeho členstvu. Odtud místy větší přízeň Omladině. Zde první a poslední důvod chladného poměru mezi duchovním vedením Omladiny a Orlem. Než — byla-li tato obava náboženské mělkosti oprávněna před časem, kdy Orel organisačně rostl rychlostí, jež nebyla úměrná tehdejším jeho silám náboženskosebevýchovným — dnes již, bohudíky, mizí a v dohledné době zmizí docela. Dnešní organisovaná, plánovitá činnost náboženskokulturní orelských Osvětových sborů za vedení vzácných a zkušených kněžských vůdců je jistou zárukou rostoucího a trvalého náboženského prohlubování v Orelstvu.

Ostatně každou podobnou výtku náboženské povrchnosti, ještě dnes snad činěnou orelskému vedení, poráží zcela výtka jiná z řad technických mladých pracovníků orelských. Stěžují si, že se tělesné výchově v Orle nevěnuje taková péče jako práci ideové.

Slyšme jen jednoho z nich: „Srovnejme jen práci Osvětových sborů s prací technickou! Ideová práce stojí na pevném podkladě, technická se namnoze jen tak odbývá.“ „ . . . Nevidím pravého pochopení prostě proto, že (vedoucí činitelé) podceňují stránku tělocvičnou a zdůrazňují jen a jen ideovou . . .“ (Srv.: Život, roč. VI., str. 339.) Některým je docela závadou technického úspěchu, že se v Orle provádí též práce, která prý patří jedině církvi nebo spolkům čistě náboženským (církevním). Jiní by rádi nechali kulturní program Sdružení katol. mládeže nebo Omladině a Orlu jen tělesnou výchovu. Předpokládají totiž, že Orel je organisací katolickou a ne organisací, v níž se teprve členové katolíky stávají. — Avšak v technické příloze Orla (Tělesná výchova, r. I. č. 1) čteme: „Mějme na zřeteli, že mládež, kterou do Orla přijímáme, nejsou dokonalí lidé, že nepocházejí částečně ani z prostředí, z rodin uvědomělých a praktických katolíků, a nemůžeme hned od ní žádati takovou úroveň, jaká vyznačuje každého nábožensky žijícího příslušníka církve.“

Tato slova a skutečný stav dnešní mládeže hořejší mylný ideální předpoklad naprosto vylučují. Jako jiné spolky katolické mládeže přijímají členy, kteří předně hledají své vzdělání, prospěch hmotný nebo zábavu, s tím úmyslem, aby je nábožensky zachránily, tak Orel bude přijímati i ty, kteří předně u něho hledají tělocvik, mají-li dobrou vůli dostáti povinnostem spolku, který je zároveň nábožensko-kulturní a je-li oprávněná naděje, že působením kněze a dobrým příkladem i stykem s dobrými členy budou časem i praktickými katolíky.

S našeho hlediska je moment nábožensko-kulturní první a nutnou částí programu orelského a chrání samého Orla před scestím. Stojí-li dnes — díky ideálním kněžím-vůdcům — ideová práce na pevném podkladě a má-li snad někde (všude ještě ne) převahu nad technickou, musí nám to býti milejší, než kdyby tomu bylo naopak. Není přece tělocvik cílem pro sebe, nýbrž uznaným prostředkem výchovným. A jako důležitý a dnes vhodný prostředek i k získání a záchraně mládeže, žádá na orelském vedení, aby mělo svědomitou péči o výchovu zdatných, odborně vzdělaných, technických vůdců, i o povšechnou stránku tělesné výchovy. Ani tu nešetřme obětí!

Orelské vedení však musí žádati po technikářích, aby byli vůdci v pravdě orelskými, t. j. zbožnými, praktickými katolíky, kteří nežijí pouze tělocviku a jeho významu jako prostředku nepřeceňují. Pak nebude kolisí v provádění obou stránek programu.

Orel je v dobrých rukou, jde správnou cestou a plní dobře své poslání. Vím z vlastního pobytu v cizině, že se o nás ví málo dobrého. Vědí-li však katoličtí cizinci přece něco k naší chvále, je to čilá organisace mládeže, hlavně Orel. Má tedy Orel soustředit všechnu katol. mládež?

Tato otázka souvisí s hlasy po koncentraci či unifikaci spolků katol. mládeže u nás. Už dlouho mnohé pracovníky trápí různé

řešení poměru mezi Orlem a Omladinou. Upozorňuji jen na poslední, jistě dobře míněný návrh S. K. v článku: Zachraňte Omladinu! (Našinec, 28. listop. 1924.) Pisatel chce přiřaditi Omladinu k Orlu jako odbor a při tom zachrániti její jméno, život i tradici. Chce při Orlu samostatný život Omladiny bez samostatnosti organisační a naznačuje, i konkrétně a podrobně, jak asi lze tuto „společnou domácnost" zaříditi. Návrh však sám i ve svých detailech není uskutečnitelný a působil by i přes počáteční dobrou vůli nové spory.

Všeobecné tvrzení o úpadku Omladiny přece jen neodpovídá skutečnosti. Valná hromada Omladiny, konaná před rokem na Velehradě, a podrobné osobní informace delegátů z různých krajů vyvrátily mi důvody k podobnému tvrzení, s nímž jsem se sám s počátku netajil. Je veliký počet Omladin, které zkvétají, a jsou skupiny Omladiny tam, kde Orla není, a konají značnou náboženskokulturní práci. (Znám na př. velmi prospěšnou činnost Omladiny ve dvou nábožensky smíšených obcích v kraji podhostýnském.)

Omladina však svou organisační formou není s to, sdružit veškeru mládež moravskou, jak tomu je u hybnějšího Sdružení katol. mládeže v Čechách. Je příliš programově, zvláště však stavovsky omezena. Tyto slabiny nemusejí vést k likvidaci, volají však po brzké reorganisaci. Provede-li se, může nést Omladina hrdě tituly dva. (Omladina — Sdružení katol. mládeže moravské.) Nebude také lepšího vůdce Omladiny nad dra. Žůrka; jen kdyby se nedal odvádět od mládeže jinými pracemi a věnoval se Omladině cele.

Omladina, přizpůsobená organisačně dnešním poměrům a sdružující mládež z různých stavů, i z měst, je jako taková vedle Orla možná, ano i nutná. „Zdůrazňuji nutnost Orla v Čechách", prohlašuje vůdce katol. české mládeže, ale také připomíná: „Potřebujeme organisaci katolickou vedle Orla, která by vedle Orla a ruku v ruce s Orlem pracovala na specielních otázkách pro mládež zemědělskou, živnostenskou, dělnickou, úřednickou, dívčí i jinošskou jak ve městě, tak na venkově, jak v okruhu drobné práce soukromé, tak i v hájení zájmů svých členů na půdě státní — veřejné." (Sursum, str. 106, příl. ČKD č. 7., 1924.)

O to všechno se v Čechách Sdružení kat. mládeže na podkladě výchovy náboženské pečlivě stará a proto je „nutnou sociální složkou moderního katolického hnutí". Takovou složkou také na Moravě bude vedle Orla reorganisovaná Omladina.

Z toho plyne, že sdružení veškeré mládeže v Orlu, „sloučení veškeré práce v organisaci tělovýchovné je a priori nemožné a technicky, bez ublížení ať jedné neb druhé věci, prostě neproveditelné" (u. m. str. 107). O tom je již u vůdců obou složek v Čechách naprosto jasno. Obě tak důležité složky mají vedle sebe pracovat k společnému prospěchu naší veliké svaté věci.

Jedno pouze zbude i na Moravě: koncentrace resp. sloučení skupiny Omladiny s jednotou Orla t a m, k d e v o b o u s p o l c í c h j e č i n n o t o t é ž č l e n s t v o. Někde bude znamenat toto slou-

čení jeden (formálně i fakticky) útvar, t. j. jednotu Orla a likvidaci do té doby formálně existující skupiny Omladiny, byli-li v ní zapsaní členové též většinou cvičícími a činnými členy Orla. Jinde bude praktické zjednodušení pastorace žádat ponechání skupiny Omladiny, ve které bude cvičící členstvo zrušené jednoty Orla činno jako tělocvičný odbor „Orel" této skupiny, podřízený ve věcech technických Ústředí Orla, jinak součásti skupiny, jejíž členstvo tvoří. Tento způsob řešení nastane tam, kde z členstva činného v obou spolcích je cvičících členů Orla menšina.

Ústředím Orla a Omladiny bude se dohodnouti na zásadách, pro toto sjednocení společně platných. Tak jmění likvidované skupiny nebo jednoty připadne vždy eo ipso druhému, teď jedině formálně existujícímu útvaru. Aby zůstala jednota naší tělesné výchovy i na venek patrna, nesou tělocvičné odbory při skupinách Omladiny i název „Orel". Jinak (mimo již vytčenou technickou stránku — věci, týkající se samého tělocviku —) jsou rovny každému jinému odboru skupiny Omladiny, jež se o ně stejně stará. I název takových skupin by zněl: Skupina Omladiny (nebo Omladina) s tělocvičným odborem „Orel".

Omezivše otázku sjednocení jen na tyto jednotlivé případy, nesaháme na život žádné z organisací, žádáme stejné oběti a můžeme tudíž předpokládati i stejně dobrou vůli obou vedení. Pak snadno i v jednotlivých místech dovede schopný kněz s povolanými činiteli problém omladinsko-orelský rozřešiti tak, jak to pastoraci mládeže ve farnosti nejlépe prospěje na základě naznačených směrnic.

Jsou-li ujasněny zásady, forma i program výchovy naší mládeže v katolických spolcích, může se snadněji dařiti i vlastní vnitřní výchova nové generace, která přispěje k restauraci katolicismu v našem národě.

KAREL MEZIHOŘSKÝ:

PÍSEŇ CHUDÉHO ŽIVOTA.

Svět mluvil ke mně ve smutku samoty:
Krůpěj rosnou na listě se chvící
tvá duše ubohá na slunci duhou hrá —
však duhou trpkou, bolestná jak slza,
když v řasách zhasíná po těžkém loučení — —

A slunce čím výš stoupe kotouč žhavý,
tím do běla víc duha tvá plá, bledne,
až na zem tichým pádem provždy skane
a v hroudě suché zhyne, sotva vzplanula.

A nikdo, nikdo i z těch chodců řídkých,
již s mdlými slovy zvyklé lidské chvály
přec stanuli na chvilku v podivu,
jak září démantů zde skví se krápě chudá
— — ba, nikdo z nich, až půjde kolem zpět,
si nevzpomene již té záře krátké,
jež předzvěstí tu smrti zableskla.
— — Tvůj život marný byl v své cudné kráse
a plam tvé bolesti jen bludičkou tě máť.

(A milost v duši mé, má síla, odpovídá:)
Má krápě chudičká, ty proto žít se bojíš —?
O, doufej jen — tvůj list je dobrotivý,
tvůj list je silný, on ti skanout nedá!

A čím jsi menší sama, čím jsi lehčí,
tím úže k l i s t u Záchrany své můžeš lnout,
tím vroucněj Spása tě v své rámě sevře —;
j e n d ů v ě ř u j, B ů h s á m j e l i s t e m t v ý m!

O, hleď jen cele přitulit se k Němu,
m é c h u d o b y a t o u h y s l z o p o k o r n á!
S Ním smrt již nehrozí ti v hroudě zprahlé.
On k smíšků odvetě tvé duze žíti dá.

Než — zhasnout máš-li přec', pak smrtí krásnou,
co pozváním své lásky soucitné,
chce k Sobě holubicí spásy bílou
Pán vzhůru zvednout tě v svou míru otčinu.
— — — — — — —

Nuž, dočkej ještě, slzičko má chvělá,
ó, dočkej posla, holubice jasné!
Již kolem létá — hle, jak září křídla
jí bělí s p á s y — těchou touhy tvé — —

A než se nadáš, v zobáček tě schvátí
na ztišení své žízně věčné, svaté,
a unese tě v domov lásky blahý,
kde duhou vzplaneš — m í r u již, ne bolu —!

FR. KRAUS:

NADPŘIROZENÉ POSVĚCENÍ CHARAKTERU DLE UČENÍ SV. TOMÁŠE.

(Pokračování.)

Řečeno bylo, že Bůh sám je bezprostředním činitelem a původcem milosti. Podobně však jako stvoření duše závisí do jisté míry na činnosti lidské, připínajíc se na mat. fysiol. pochody zplození, tak též znovuzrození z Ducha sv. poji se na pochody přiroz. duš. života. Jako duše nemůže bydleti v těle, jež postrádá specificky lidského ústrojí, tak též milost Boží nemůže se sděliti duši, jež je mravně špatně disponována, nemůže zůstati v duši, která porušila mravní řád smrt. hříchem. U dospělého je tedy mravní disposice a jednání positivně spolurozhodující pro udílení milosti; milost a svobodné spolupůsobení vůle jdou zde ruku v ruce. Odezírajíc od zvláštních divů milosti Boží, neodpoutává se tato vyšší pomoc od přir. vloh a mravní síly. Každý záslužný čin je dílem cele Božím a zároveň cele lidským, rozdílným ovšem způsobem. Tato sentence, kterou praegnantně formuloval již sv. Bernard, je pro snahu po křesť. dokonalosti nesmírně důležitá. U sv. Tomáše vyplývá nutně z celého jeho systému. V přirozenosti duše nebo každého rozum. tvora — učí sv. Tom. — jest určitá vnímavost pro milost; skutečným přijetím milosti je duše posilněna v přiroz. činnosti (fortificatur in debitis actibus). Za základ této činnosti považuje sv. Tom. vlité ctnosti theol.: víru, naději a lásku, z nichž zvláště láska — caritas — přivlastňuje duši nekonečné dobro a virtuelně zahrnuje snahu po vší mravnosti. Duševní schopnosti nepotřebují pouze božské převýchovy, nýbrž též pouček přiroz. moudrosti a mravních zkušeností. Sv. Tom., pojednávaje o čtyřech zákl. ctnostech, poji velmi vhodně nebeské s pozemským, směr k Bohu se střízlivým appelem na činnou lidskou sílu. Sv. Tom. vyjádřil se sám o sobě, že učil se více z obrazu Ukřižovaného než z knih; kdo však studuje jeho učená díla s jich nesčetnými citáty, přesvědčí se ihned též, co jej stála vlastní píle a studia. Tato zdánlivá závislost vyššího na nižším chová v sobě zvláštní prospěch a požehnání. Bůh ukazuje tím, že zákony přiroz. života, jež tak moudře ustanovil, nepřestávají pod vládou nadpřirozena, že dílo stvoření se svými úkoly žije dále i v díle vykupitelském. Kdyby tomu bylo jinak, pak zakrýval by Duch sv. svými milostmi naše chyby a pošetilosti a odstraňoval přirozené a sociální překážky ctností. Tak zmizela by individualita, osobitost, kulturní práce ztratila by svůj význam a zahnízdil by se brzy mravní quietism, opak pravé dokonalosti a připodobění se Bohu. Veškera energie a zodpovědnost vyučování a nábož.-mravní výchovy byla by potlačena, kdybychom chtěli přehlédnouti organický vztah mezi milostí a přirozeností,

mezi modlitbou a prací — jak to činí v theorii nepravá mystika a v praksi líné pobožnůstkářství. Jestli-že apoštol milosti sv. Pavel směle praví: Já jsem sázel, Apollo zaléval, ale Bůh dal vzrůst (1. kor. 3, 6;), učí tím, že Bůh žádá a předpokládá naše svobodné spolupůsobení s jeho milostí. Zákonný vývoj a vzrůst duševních schopností sahá však dále. Jako tělesná zdatnost potomstva závisí na zdravotním stavu rodičů, jako dědičné vady tělesné vrhají temné své stíny i na duši a její vývoj — tak musí se též jako další důsledek objeviti překážka nadpřirozeného života. Milost Boží působí i zde zřídka divy. Ponechává v další platnosti neúprosné zákony mravního života, ukazujíc spíše svou léčivou moc v nevyčerpatelné trpělivosti, poníženosti a odpuštění než v úplném osvobození. Proto láska vychovatele slabomyslných, duš. chorobami stižených dětí nesmí malomyslněti a pochybovati o moci dobra. Bolestné záhady, odkud a proč, ať ponechá Bohu, sám však ať pěstuje v těchto duších s láskou a milosrdenstvím útlé květy vnitřního života. U zdravé, plnosmyslné mládeže musí se záhy uplatniti v praksi kat. zásada „Ora et labora". Neochvějná důvěra v pomoc Nadpřirozena musí býti doprovázena neúnavnou vlastní prací. Toť jediná zdravá ekonomie s milostí Boží, nezbytná podmínka pravého pokroku.

Milostí posvěcující stává se člověk ve vyšším smyslu principem činnosti, ve větší míře „sám sobě zákonem" než v přir. stavu. Tajemným consortiem božské přirozenosti, přivlastňuje se mu Syn Boží, jediný živoucí zdroj mravního života. Vírou pojímáme mravní zásady jasněji, plněji a živěji než pouhým rozumem. Velkolepost mravního řádu nabývá živým slovem Božím, jistotou posmrtného cíle a jasností jednotlivých mrav. příkazů neobyčejného důrazu. A pokud moderní ethika a paedagogika nezavírá očí před fakty, nemůže popříti nezbytnost víry k vypěstění a zdokonalení mravního charakteru. Sv. Tomáš věnuje ve své ethice zvláštní pozornost ctnosti lásky k Bohu — caritatis; jeť mu vlastním dokonáním charakteru. Zatím co víra hledá u Boha pravdu pro ducha, hledá naděje pokoj a blaženost pro cit a láska pak samého Boha.

Přirozeně — mravní snažení, jehož cílem je obecně „summum bonum", nemůže se povznésti k vlastní lásce k Bohu. Vidíme, že i filosofové, kteří se povznesli k myšlence dobrotivého, svět řídícího božstva, neuznali lásku k Bohu, tento nejvyšší vztah duše s nekonečnou Bytostí, za jádro mravnosti. Vysvětlení spočívá zajisté v tom, že člověk po pádu, člověk ohrožený a obtížený hříchy neodvažuje se Boha milovati. Jeho zákon pociťuje jako tíživou povinnost. Další důvod nutno hledati ve vlastnostech této lásky. Je to láska, jež je hodna pouze Boha, duchovní odevzdanosti, přimknutí vůle k Bohu, jež chová v sobě vzmach a sílu vyplniti všechny mravní příkazy a odporo-

vati všem pokušením — amor efficax' v plném slova smyslu. Pravá láska není pouze záliba, obdiv a úcta před povinností ve smyslu Kantově, jak bychom je mohli prokazovati neosobním dobrům na př. zákonům. Skutečná láska je možna pouze k láskyhodné osobě. V lásce přenáší se duše na osobu milovaného, odvádějíc mu nejen daň úcty a skutků, nýbrž samu sebe. Milující nachází v milovaném nový život, jeho zájmy stávají se zájmy vlastními. Předmětem lásky může býti tedy jen Bůh osobní a žádné vidiny pantheismu. Jest však třeba, aby Bůh sám překlenul nekonečnou propast, jež zeje mezi Ním a tvorem. A Bůh tak učinil ve zjevení a v přípovědech, v nichž pozval člověka k veliké, důvěrné lásce k sobě; proto láska k Bohu vyrůstá pouze na základě víry a naděje a stává se nerozlučnou družkou posvěcující milosti.

Sv. Tomáš rozeznává lásku k Bohu a mravnost, leč zároveň zdůrazňuje úzký vztah mezi nimi. Myšlenka mravnosti staví most k nadpřirozenu a od lásky k Bohu k pozemské práci. A kde jednou zapustila láska k Bohu své kořeny, tu spojuje se hned její posvětná, oživující moc se stejnosměrnou myšlenkou přirozené mravnosti; tu není potřeba k záslužnosti zvláštní nadpřirozené motivace nebo výslovné myšlenky na Boha; všechno mravně dobré stává se nadpřirozeně cenným.

Nauka o záslužnosti dobrých skutků je nádherným závěrečným kamenem thomistické theorie, v němž všechny ideje, o nichž jsme jednali, se sbíhají jako oblouky ústřední gotické stavby. Kat. nauka o zásluze, toť nejurčitější výraz pravdy, že v mravnosti operujeme skutečně s věčnými hodnotami a že mravní dráha lidská na své velikosti a tragice nesmírně převyšuje každý jiný vzmach života. Jako první zásadu v této nauce staví sv. Tomáš nutnost, předpoklad, že každý záslužný skutek musí nějakým způsobem vycházeti z lásky k Bohu. V omilostněném, Boha milujícím člověku je každý rozvážný skutek buď záslužný nebo hříšný — možnost mravně. indif. skutku odpadá.

Pokud trvá v duši nadpř. láska k Bohu — caritas — jsou též všechny úkony naše záslužné. Je třeba, aby naše vůle stála positivně, byť jen virtuelně pod blahodárnou její mocí. — Moc lásky však nestačí sama na utužení charakteru. Její síla a žár nemohou samy uspořádati rozhárané lidské nitro, ovládnouti v daném okamžiku vůli a city. Láska k Bohu může zahnati nebezpečí odpadu od víry, nebezpečí smrtelného hříchu, připouští však morální nutnost mnohých menších chyb i v ospravedlněném, jestliže nespoutané nižší pudy nejsou kroceny řetězem nabytých ctností. Vždyť musíme, bohužel, doznati, že i dobří křesťané po okamžicích vystupňované zbožnosti a lásky k Bohu, stávají se nepřívětivými, vzplanou hněvem a nevolí, poskvrňují se neprozřetelnou řečí, zatím co u mnohých nevěrců konstatujeme

opravdu pevnou sebevládu. Zde poznáváme nejlépe cenu a potřebu vytříbiti důsledně a všestranně svůj charakter k výraznému vyjádření nadpřiroz. principu ctností.

S výchovou charakteru nutno začíti již v rodině, již v nejútlejším věku, a vésti ustavičně k sebevýchově a ctnostnému životu. Jen velmi hluboce založené, Bohu úplně odevzdané duši nahradí často milost a nadpř. láska k Bohu a bližnímu všechny nedostatky výchovy a přirozené přípravy, podobně jako genius vymyká se pravidelným, obvyklým methodám vzdělávacím a intuicí dosahuje svého cíle. Láska k Bohu musí růsti, zdokonalovati se, státi se hybnou silou v oboru volním, z níž ostatní pudy a zájmy žijí a působí. Proto se stanoviska mravního je velmi radno vzbuzovati co nejčastěji dobrý úmysl, pohnutky víry, myšlenky na čest a slávu Boží. Tímto aktuelním stavem živé víry a lásky blíží se duše svému ideálnímu způsobu existence. Je tedy důležitou položkou snah po dokonalosti, podstatnou úlohou vyšší askese, omeziti vliv čistě přiroz. zájmů a pudů, podněty a ideje skutků odvoditi z čistého zřídla víry a lásky. Proto život podle evang. rad má objektivně vyšší hodnotu, než život ve světě. Onť umožňuje, aby duch lidský plněji odevzdal se v náručí lásky k Bohu, účinněji ořezává výhonky smyslnosti a sobectví a celý řád života staví úplně a bezprostředně do služeb Nejvyššího. Toto nábož. soustředění života k Bohu neznamená ochuzení, neporozumění mravním úkolům nynější doby. Vždyť láska k Bohu obsahuje lásku k lidstvu, vštěpuje v srdce patřičnou úctu před Božími tvory, ona proniká, tlačí se na povrch, aby osvědčila svou božskou moc a zúrodnila zpraholý, hynoucí svět. A to je zajisté nejvznešenější úkol duše, milostí posvěcené.

(Oprava: V první části článku — v č. 1. — v odstavci druhém větě čtvrté, vynecháno omylem slovo: „zdánlivě" — ve větě páté: „pelagiánský" — takže má zníti: „— — musil ustoupiti zdánlivě rozdíl přirozena a nadpřirozena. Bylo nutno dokázati, že pelagiánský pojem svobody odporuje Písmu sv. a zkušenosti.)

KAREL VÁLKA:

ŠLÉPĚJE.

(Několik myšlenek o českém srdci a kráse.)

Sáhl jsem nedávno znova po starém svazku Demlových „Šlépějí". A jediný pohled do nich stačil vyplašiti znova celé hejno myšlenek, které, zdálo se, již navždy usedaly po dlouhých sporech a zmatcích dřívějška. Oživl problém, jehož jsou „Šlépěje" tak názorným vyjádřením — problém harmonie mezi pravdou a krásou.

Zní to jako paradox — takovýto problém — a chtěli byste slova jinými zaměnit; ale ona trvají pevně na svém místě a právu — a to tak mate. — Pravda chce tu zůstati pravdou, poněvadž jí patří první místo mezi potřebami života, na ní životu nejvíce záleží. Jde ovšem o pravdu samu, absolutní — ne o miniaturní ony pravdy, t. j. poučky hašteřivých odborníků — tedy o pravdu zjevenou. Ale tato přece nemůže hledati teprve harmonii s krásou takovou, jež jí podstatou svou odpovídá — tedy s krásou absolutní — v Bohu; vždyť Bůh, jako souhrn všech dokonalostí, je pravda i krása sama.

A nás také nesouží poměr pravdy a krásy v Bohu, ani vzájemný poměr jejich in abstracto, poněvadž jsme zvyklí, slýchat je vždy vedle sebe; staly se nám tak zrovna symbolem harmonie. Ale jde o krásu, která není stejnorodá s Pravdou, která pramení ze světa stvořeného a v nás samých, v přirozených schopnostech našich, nachází svůj princip poznávací. A tato nám nebyla zjevena — aspoň ne tak bezprostředně, jako je tomu u pravdy. (Nejspíše proto že není solí života, jako pravda, nýbrž přece jenom vzácné ovoce, dle okolností lidem více nebo méně — nenutně — dosažitelné, desert na stole života.) — Ovšem, je nesporno, že pravda zjevená sama již má v sobě nesmírné bohatství krásy, takže stačila jí nasytiti duše tolika světců. Tito pak, třebas dříve hluboce poznávali a milovali krásu přirozenou, odvrhli ji, nadpřirozeným světlem osvíceni, „sicut stercora", aby se v životě svatém radovali jen z krásy duchovní, zjevením nám sdělené. („Justitiae Domini rectae, laetificantes corda, indicia D. vera — — — desiderabilia super aurum — et dulciora super mel et favum", ž. 18, a j.) — Ale poznání této krásy v Bohu, čiré, absolutní, znamená již mystické účastenství na přirozenosti Boží, jehož dopřáno jest jen vyvoleným, v duchovním životě vysoko pokročilým. Ostatním nezbývá — chceme-li, jak nutno, uvésti všelikou krásu ve vztah k Bohu — původu — než poznávati krásu Boží z jeho díla, prostředečně, krásu věčnou z analogie krásy stvořené.

Než zde právě ukázalo se opět dílo pobloudilé svobody lidské důsledkem svým, nutností zjevení pravdy, i pokud je tato přiroz. rozumem poznatelná. Člověk, nemaje krásu přímo zjevenou, t. j. v bezprostřední vztah k Bohu uvedenou, do své bohoslužby positivně zařazenou, snadno ulpívá jen na vjemech smyslových, jimi se opájí a činí tak přírodu samu výhradním předmětem svého estetického vnímání. Ale v tom by ještě nebylo zla; řečeno je přece: „Vládněte zemí", t. j. užívejte jí. Než člověk ve svém opojení krásou zapomíná vůbec zřetele nadpřirozeného, i pokud se týká božsky zjeveného zákona přirozeného; tento totiž ukládá celému člověku, ve všech jeho konech, jisté směrnice a meze, tedy i v životě estetickém (a proto by mohl býti nazván v tomto ohledu zák. přirozený jakýmsi „obrysovým" zjevením také krásy). A to právě se nám někdy zdá tak nepříjemným, tíživým, že by-

chom si tuto závaznost nejraději v theorii oddisputovali a v praxi — prominuli.

Ano, naše lidská slabost je k takovémuto řešení velmi nakloněna. Je to srdce naše, jež mívá argumenty, o kterých rozum neví. Věčně chce kvést a věčně se chce kochat žní květů celého života, jak kolem v nesčetných krásách bují. Za dne s motýlem se opájí barvami a vůní a medem. Z večera u splavu naslouchá kaskádám jarních vod a mučí se hledáním nejkrásnějšího tonu ze symfonie vod života — — A v noci, když les ožívá druhým životem svým, tajemně krásným, a měsíc na pasekách prostírá hebounký koberec ku tanci víl — tu srdci nestačí již vlastní život; splynout by chtělo s přírodou — zahradou Věčného Ducha, a jako dech její vlahý dolétnout až k hvězdám. Ráno pak zase k Východu svému cestou se vrací a v Jeho jediné záři se slunit, kvést touží a slibuje —. — — Ó, srdce motýlí, kdy, kdy se nasytíš —? Kdy stane let tvůj raději na velehoře, s níž všechnu krásu jediným pojmeš pohledem a nebudeš ztráceti síly a světla svým stálým přelétáním, tápáním a blouděním —? — — Ale ty tam ani netoužíš doletět, tam do výší míru a čistounkého, lehkého vzduchu, protože tam kvete jen bílá protěž a slabě jen zavoní růže — alpská, a to ještě na skaliskách těžko přístupných; a pak — stojí námahu takovýto vzlet! Ty raději tam dole se dusíš v těžkých vůních a celuješ nejrůznější květy — a ani nevíš, z kterého to květu uzraje ti také jednou ovoce, osudné ovoce poznání — — Ani netušíš, a když krásou dne nejvíce budeš opojeno, mráz noční může tě zdrtit, a ty nedoletíš jitra, jež přináší probuzení a očištění, ty nedohledíš se Východu svého, jenž je i tvým Cílem — —!

— Je mi rozumět —? Srdce chce hledat samo svou žeň a nápoj, nedbá nebezpečí a směje se všem vůdcům; a v tom je jeho blud. Zapomíná při tom, že nehledá jen samo pro sebe jakožto pouhou částku bytosti, ale že celý život požívá to, co srdce předloží, ať to zdravé či jedovaté — — A ten život přece musí hodně sílit a zrát, aby dospěl určeného, k blahu nevyhnutelného cíle! Musí poctivě vyhledávat stezky spolehlivé a přímé, aby neminul se poslední, rozhodnou stanicí —! A jak je možná cílevědomá takováto cesta po záhadných oklikách srdce, o nichž nikdo neví, kde skončí —?!

— Nuže, srdce, nechceš-li věřiti vůdcům, hle — otevři oči své a viz: spatřuješ tu stopy Někoho, který šel před tebou celým stvořením a který nezbloudil, protože sám jediný věděl a stanovil cesty; vidíš šlépěje Velikého, které nezklamou —. On, Bůh, je to sám, který ti je již od malička ukazuje, a to zcela neklamně — svědomím a autoritou, příkazy svými i Církve své. Ale tobě už to tak zevšednělo, že i ty šlépěje svaté zároveň se slovy lidskými odmítáš, zlehčuješ, poněvadž chtějí po tobě, bys právě jimi se bralo a ne bezuzdně těkalo —. Ano, ty jich již vůbec ani vnímati nechceš, protože jsi ztučnělo sebevědomím svým. — — Ty se slavnostně kořís Bohu a velebíš ho nejvznešenějšími jmény a

dokazuješ lásku k Němu i uměleckými díly — a zapomínáš na slova Spasitele: Ne ten, kdo mi říká Pane, Pane, ale kdo plní vůli Otce mého, který jest v nebesích, ten jest, který mne miluje —. Ty vážíš si také Církve, jejího božského zřízení i poslání, jejího kněžství a její duchovní vlády. Ale to všecko jen jako in abstracto, v theorii; chce-li Církev vůči tobě projeviti svou božsky autorisovanou pravomoc a žádá podrobení se, hned vzkřikneš povýšeně ve své uražené samolibosti a ukážeš škodolibě na některý lidský nedostatek její (třebas tvoje byly mnohem horší), který, jak se domníváš, stačí omluviti odepření poslušnosti —. A nejen že neposlechneš, ještě hrubým nevděkem a urážkami neváháš kamenovati svou Církev v jejích představitelích. (Nutno ovšem míti na mysli katolický pojem o Církvi jakožto společnosti viditelné, tedy ze všech lidí pokřtěných sestávající, ne jen z předurčených ke spáse, jak učili bludaři.) Nedbáš ani tu slov Bohočlověka, jenž praví: Kdo by pak církve neposlechl, budiž tobě jako pohan a publikán! —

Rozumíš mi dobře, moje české srdce —? Uvaž a prohlédni! Viz, že vzhůru vedou šlépěje Velikého, na velehoru, s níž všechnu krásu světa spatřujeme, a při tom jsme nebi tak blízko; na velehoru, kde jas nesmírného slunce, živného zdroje přírody, zároveň do duše padá s mírem Božím —. Nevěříš v tento vrchol jednoty —? — Řeknu ti pěkná slova, která mezi jinými sentencemi lze čísti v renesančním zámečku Hellbrunnu u Salcburku: Numen vel dissita iungit —. Jsou napsána jako výklad pod krásným freskem, které znázorňuje sedmero Gracií (Charitek) v přátelském hovoru se sedmi křesťanskými ctnostmi. Uvažuj o těchto slovech i symbolu!

A ještě ti něco řeknu. — Povodeň utvořila jednou vedle řeky malý rybníček, který zůstal, i když voda opadla. Vír mu totiž vyvrtal hluboké dno, a voda si z řeky protlačila řídkou půdou přítok i odtok. V rybníčku byly ryby, kolem rostlo křoví, a poněvadž jsou lidé hodně daleko, bylo to milé, zadumané místečko, které skýtalo občerstvení a vergilovské myšlenky. Ale běda — jednou o svátcích jdu zase navštíviti svoje „jezírko“ (tak jsem své místečko tituloval) — a co v něm vidím místo jasňoučké vody a rybiček —? Zelené řasy a sliznatý kal, obraz hniloby, pokrývaly břehy i zbytek vody na dně — — Jezírko — nevím jak — ztratilo přítok z živé řeky, a proto ztratilo i krásu svou i život svůj. —

Rozumíte mi, vy všichni u nás, kteří nastolujete srdce své a krásu, a vrháte jim v podnož štěstí života, kvetoucí jen v jediných Šlépějích — —? Krásné jezírko zahynulo, protože ztratilo spojení s živou řekou, z níž povstalo!

Ovšem, má to naše srdce české jednu polehčující okolnost: že je veliké, a nikdo se nestaral o to, aby je celé pravdou zachytil a naplnil, aby na jeho strunu zahrát dovedl; spíše vyhnali žáky Metodějovy —. Ale o tom snad jindy.

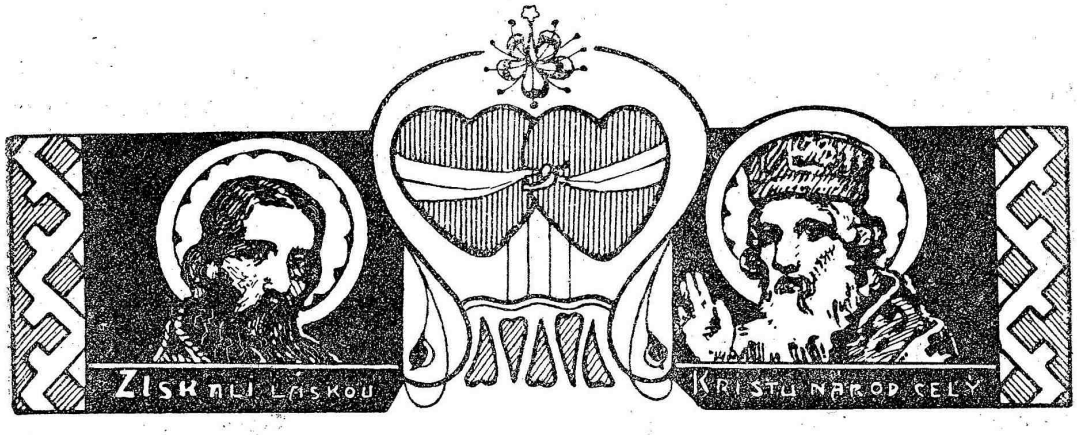

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

ÚCTA PANNY MARIE NA VÝCHODĚ — JEDEN ZE SLUCUJÍCÍCH BODŮ SE ZÁPADEM.*)

P. Fr. Wiercinski T. J. —; z něm. přeložil Frà Alfons Zadražil O. S. A.

Naplněn nejvroucnějším přáním po církevní jednotě, vyjádřil nedávno Svatý Otec Pius XI. svou radost nad tím, že mezi katolíky a věřícími Rusy, bohužel od nás odloučenými, dosud existuje silná nadpřirozená páska, víra ve skutečnou přítomnost Páně v Nejsv. Svátosti Oltářní a pobožnost k Neposkvrněné Matce Boží.

V mešním formuláři, jehož se užívá mimo dobu postní před svátkem velikonočním a dokonce i v době postní v soboty a neděle, téměř vždy jméno Maria se aspoň šestkrát vyskytuje a to třikrát jako „nejsvětější, nejčistší, přeslavná panovnice". Tato trojnásobná vzpomínka jest ve formuláři liturgie postní, t. j. ve formuláři bohoslužby, ve které, jako u nás na Velký pátek, řádná sv. oběť s proměňováním se nepřináší, nýbrž kněz pouze Tělo Páně přijímá. — Po sv. přijímání prosí kněz ve formuláři sv. Jana Zlatoústého denně Boha, aby mši svatou přijal ke cti všech svatých a k tomu připojuje: „Obzvlášť ke cti naší přesvaté, nejčistší, nejblaženější a přesvaté panovnice, Bohorodičky a povždy Panny Marie." — Chor věřících k tomu připojuje: „Důstojno jest, Tebe v pravdě blaženou chváliti, ó Rodičko Boží, která Jsi povždy blaženou a úplně bez poskvrny Matkou našeho Boha. Tebe oslavujeme, která Jsi vyvýšenější než Cherubíni a nesrovnatelně slavnější než Serafíni, neboť Ty Jsi bez porušení Boha, Slovo porodila, jako skutečná Bohorodička." — —

Úcta mariánská jeví se též v řadě církevních modliteb, které modlí se kněží při veřejných slavnostech nebo na žádost zbožných věřících. V nich obsažené výroky osvědčují co nejjasněji živou víru v přednosti a moc Matky Boží.

V knize „Akatis", t. j. v officiu ke cti Potěšení zarmoucených, Maria, podobně jako v naší litanii loretánské, takto je vzývána: „Pozorujíce proudy milostí, které se před Tvým svatým obrazem

*) Vyšlo v Innsbrucku, Liebfrauenbote, 1925.

vylévají, přeblažená Rodičko Boží, která Jsi milostivou Pomocnicí prosících, Ochránkyní soužených, Nadějí zoufajících, Útěchou zarmoucených, Nasycením lačnících, Oděvem nahých, Čistotou panen, Vůdcem poutníků, Pomocnicí pracujících, Světlem slepých, Sluchem hluchých, Uzdravením nemocných, pějeme z vděčnosti k Tobě Bohu alleluja." (2. kondak.)

V kánoně díkůčinění ke cti sv. Boží Rodičky nalézáme tento vroucí a zbožný výkřik lidu k Marii: „Raduj se, Ty Znovuzřízení Adama, Panno-Nevěsto Boha, Usmrcení pekla; raduj se, Ty úplně Neposkvrněná, Stánku Vládce všech věcí, raduj se, ohnivý Trůne Udržovatele údolí světa." (Irmos.)

V ruském církevním roce nalézáme mimo nám známé svátky mariánské ještě svátek „Ochrany P. Marie" (Pokrov) v měsíci říjnu a svátek Obětování P. Marie v listopadu, z nichž poslední lidem ruským vždy velmi slavně byl slaven. Před svátkem Nanebevzetí P. Marie je stanoven čtyřicetidenní půst, naproti tomu svátek Početí P. Marie, který se pouze církevně slaví 9. prosince, má pojmenování: „Početí sv. Anny, když nejblah. Rodičku Boží počala."

Na svátek Zesnutí P. Marie (15. srpna t. j. podle katolického označení na svátek Nanebevzetí P. Marie) čteme v církevním teogaru (antifoně): „Při porodu zachovala Jsi panenství, při Svém zesnutí svět Jsi neopustila, přešla Jsi k Životu, která Jsi Matkou Života a Svými modlitbami vykupuješ naše duše ze smrti."

Nesčetné jsou kostely a ještě více je kaplí ke cti nejblah. Matky Boží v Rusku, a jejich ozdoba je vždy velmi bohatá. Nebylo by těžko, nalézti v ruském domě mariánský obraz. Ve větších městech uctívají se velmi často obrazy mariánské, před nimiž zbožným prosícím se dostává bohatých milostí. Nemocní, nebo jednotlivci v důležitých rodinných záležitostech dávají si takové obrazy v doprovodu kněžstva donášeti do domu a tam pořádají delší pobožnosti, často za zpěvu četného chóru, aby si vyprosili požehnání Matky Boží.

Na vesnicích vynášejí takové obrazy, obzvláště na jaře, do polí a prosí skrze přímluvu P. Marie o požehnání pro budoucí úrodu.

V Moskvě v katedrále Zesnutí P. Marie bylo (aspoň v době předbolševické) mnoho slavných obrazů P. Marie, které stará velkoknížata ruská úmyslně z různých měst své říše do hlavního města dala dopraviti, aby si tak sobě, jakožto vůdcům země, co nejbohatší požehnání P. Marie zajistila. V Petrohradě na hlavní třídě, Něvském prospektu, stojí nádherný chrám ke cti Kazaňské Matky Boží. Ve zbožné úctě přechovávají Rusové na stěnách této svatyně klíče od bran oněch měst, jichž se zmocnili. U každého klíče je nápis, udávající, odkud klíče pocházejí.

Též modlitba „Anděl Páně" žije v ústech ruského lidu, ale s poněkud změněným zakončením (pocházejícím ovšem od starých církevních otců): „Bohorodičko, Panno", tak se modlí Ruso-

vé, „buď zdráva, milostí plná, Pán s Tebou, požehnaná Tys mezi ženami a požehnaný plod života Tvého, neboť Tys Krista, Spasitele našich duší, porodila.“ —

Obzvlášť potěšitelnou pro nás katolíky je kniha autora Zvierdie Nepoklocdnyje Ludi, v níž cituje se výrok jednoho starého, zbožného ruského kněze, že ruské církevní knihy samy o sobě vydávají svědectví ve prospěch Neposkvrněného Početí nejblahoslavenější P. Marie.

Skutečně, kdo slovům denně opakovaného mešního zpěvu, nahoře uvedeného, rozumí a jejich význam oceňuje, ten „o povždy blažené a úplně neposkvrněné Rodičce Boží“, naprosto nemůže dědičný hřích připustiti; jím obtížena a otroctví ďáblovu propadlá, naprosto nemohla by přece býti „vyvýšenější než Cherubíni“.

Nesmírně mile působí na katolického návštěvníka ruského hlavního města nápis nad hlavním portálem nahoře uvedené kathedrály ke cti milostného obrazu Matky Boží Kazaňské, vzatý z mešní liturgie sv. Jana Zlatoústého: „Povždy blažená, naprosto neposkvrněná a Matka našeho Boha.“ — Marně hledají novější protivníci staré ruské víry vytáčku, že prý ona překrásná slova vztahují se na neporušené panenství Mariino. Jak by pak zůstala Maria „povždy blaženou“? Jak by pak byla podle knihy Irmos „úplně bez poskvrny a Smrtí pekla?“

Co se týče textů ruských církevních knih, za ty nám ručí v otázce Neposkvrněného Početí nejlépe názor starých theologů ruských. Tak nalézáme na nekatolické theologické akademii, zřízené od metropolity Petra Mohyly v Kijevě od st. 17. profesory, kteří se zavazovali slibem, Neposkvrněné Početí Bohorodičky vědecky obhajovati. Na severu v Polocku existuje mezi schismatiky Bratrstvo ke cti Neposkvrněně Počaté; arcibiskup Lazarus Bavanovič z Černigova složil r. 1648 kázání o této pravdě věroučné; a představený slavného jeskynního kláštera v Kijevě vysvětluje ve svém díle, které vyšlo r. 1639: „Klíč k poznání“, že Bůh matku svého Syna od dědičného hříchu uchránil. Tak tedy učení o Neposkvrněném Početí bylo netoliko vědecky, nýbrž i ve víře lidu, jako v Polocku, a v církevní činnosti učitelské zakořeněno.

Bohužel rozšířil Petr Veliký svou, tak málo církevním duchem vedenou, reformní činnost též na tento článek víry a ve svém bezmezném slávomamu úplně zakázal o Neposkvrněném Početí P. Marie v ruské církvi učiti. Od té doby pak datuje se popírání tohoto článku víry v oficielní theologii východní.

Oddáváme se radostné naději, že Maria Panna, Matka milosrdenství, národ ruský též pro ony pobožnosti k ní brzy k jednotě katolické víry přivede.

Poznámka: Všechny texty vypsal si spisovatel z ruských církevních knih, které mu zapujčili ruští duchovní.

SLOVANSKÁ HLÍDKA.

„SLOMŠEK“ V MARIBORU.

Nepregledna poljana[1]) se razprostira pred nami: izorana je in čaka sejavca.[2]) Njiva življenja je to, in čaka na nas, da bomo sejali seme resnice[3]) — večnega življenja.

Mali smo še[4]) in neizkušeni. Mrzle stene nas ločijo od sveta, ki ga zazremo le včasih s položesom.[5]) Čas priprave je sedaj;[6]) nabiranje zlatih semem, ki naj pozneje[7]) vzklijejo in obrodijo sad.

Življenje je težko, zato se je treba za njega utrditi. Duhovniški poklic[8]) zahteva junakov ljubezni,[9]) apostolov nebeških resnic, boriteljev[10]) Kristusovega nauka.

Komaj stopi mladi duhovnik v življenje, se mu zabliskajo nasproti od vseh strani oči nasprotnikov;[11]) modernih apostolov, ki z lučjo svobodne misli[12]) širijo temo nevere, obožavanje[13]) materije. Boriti se mora[14]) in ta borba je huda. Ne zadostuje mu lep vzgled,[15]) pobožnost, vdanost v voljo božjo, marveč oborožen mora biti z mečem vsakovrstnih znanosti.[16])

V moderni brezverski dobi, ko se rešujejo vsa življenjska vprašanja[17]) brez Boga, ko se bije[18]) razredni boj brez krščanske ljubezni, ko vse teži[19]) po svetnih dobrinah; rije v zemljo in obožuje grudo, ki je prepojena[20]) s solzami miljonov, duhovniku ne zadostuje izključno teološka izobrazba.[21]) Biti mora nekaj več; vpogled[22]) mora imeti v vse, kar obdaja človeka današnje dobe. Poznati mora pereča[23]) vprašanja sedanjega veka, ki kričijo po rešitvi, in prizadevati[24]) si, da jih tudi zna rešiti. — Tega se mladi duhovniški naraščaj zaveda.[25])

In gotovo je ta zavest bila roditeljica[26]) bogoslovskih društev, ki naj bi izpopolnila[27]) teološke študije, razširila obzorje mladih src, ki hočejo postati v življenju duhovni zdravniki človeštva.

„Prava vera bodi vam luč, materni jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike“,[28]) je rekel veliki Slomšek, ki je posvetil narodu vse svoje moči, ki je bil svoji čredi[29]) slovenskega ljudstva duhovni oče; celil[30]) mu je duševne in telesne rane. Slediti mu hoče otrok,[31]) naš „Slomšek“, ki si je nadel nalogo, vzgajati bogoslovsko mladino v duhu velikega preporoditelja našega naroda, izpopolniti jo v vseh ozirih, podati ji ovožje na pot[32]) v življenje, usposobiti jo za delovanje med narodom. Letošnja poslovna doba je le nadaljevanje[33]) pota, ki so ga začrtali predniki že pred polstoletjem, je le požívljanje stare — a vedno nove — ideje, da mora biti „Slomšek“ kovačnica, kjer se kujejo jekleni značaji, delavnica za ustvarjanje pop lnih mož.[34])

Ko človeštvo teži po prenovljenju;[35]) skuša zlomiti okove in se dvigniti,[36]) ko vsak išče novih poti od mladine naprej do izkušenih mož, ko vsak hoče rešovati socialna vprašanja od preprostega delavca do največjega učenjaka, mora biti duhovnik nekako središče; zmožen[37]) mora biti, da združuje vse važne momente, ki odločujejo[38]) pri reševanju življenjskih vprašanj družbe[39])

In ravno naloga društva je, da mu poda to usposobljenost. S svojim delovanjem mu postavi trdne stebre[40]) ki na njih lahko zida,[41]) podaja mu principe, ki naj ga v življenju vodijo.

„Slomšek“ skuša vsemu zadostiti. Socialni-, znanstveni-,[42]) retorični-, orlovski-, i. t. d. odseki se trudijo,[43]) da podajo vse, kar mora duhovnik o življenjskih vprašanjih vedeti, mesečni sestanki[44]) pa vedno na novo poživljajo zavest[45]) skupnega dela, enodušnega sremljenja po življenjski popolnosti.[46])

Fr. Kolenc.

Poznámky: [1]) niva — [2]) rozsévače — [3]) pravdy — [4]) ještě — [5]) chladné zdi dělí nás od světa, a zříme jej jimi často jen na polovici — [6]) nyní — [7]) ať později — [8]) povolání kněžské — [9]) hrdinů lásky — [10]) bojovníků — [11]) sotva vkročí mladý kněz v život, blýskají mu naproti se všech stran oči odpůrců — [12]) s pochodní volné myšlenky — [13]) zbožňování — [14]) musí, borba huda = zlý boj — [15]) krásný dobrý příklad — [16]) spíše musí se býti ozbrojen mečem rozličných věd — [17]) otázky — [18]) třídní — [19]) usiluje — [20]) obdělává zem a zbožňuje hroudu, která je naplněna — [21]) nedostačí vzdělání výhradně theol. [22]) vhled — [23]) ožehavé — [24]) a přičiňovat se, aby . . . — [25]) kněžský dorost uvědomuje si — [26]) a ještě toto uvědomění bylo tvůrcem — [27]) doplnily; zdravnik = lékař — [28]) pravá víra dává vám světlo. mateřský jazyk klíč k oblažující národní kultuře — [29]) čeleď — [30]) lečil — [31]) následovati chce ho dítě jeho — [32]) který si obral za úkol vzdělávati bohosloveckou mládež v duchu velikého buditele národa, doplniti ji v každém ohledu, dáti ji zbraň na — [33]) letoší správní rok je pokračováním — [34]) kovadlinou, na níž se kují ocelové charaktery, dílnou, na vytvoření celých mužů — [35]) usiluje o obnovu — [36]) pozdvihnouti se — [37]) schopen — [38]) rozhodují — [39]) společnosti — [40]) pevný pilíř — [41]) stavěl — [42]) vědecký — [43]) odbory snaží se — [44]) schůze . . . — [45]) posilují uvědomění — [46]) dokonalost.

SPLIT (DALMACIJA.)

Vesela srca prihvaćamo odluku[1]) drugova bogoslova, sakupljenih na Velehradskom kongresu, da časopis „Museum“ postane glasilom[2]) svih slavenskih bogoslova. Lijepe li misli! pa tko da je ne prihvati. Medusobno upoznavanje obara tolike prejudicije, priljubljaje plamteća srca[3]) i dovodi ih do ljubavi, savršene ljubavi Isusa Krista. Bratski ćemo se razgovarati preko „Museuma“ o pitanjima, koja zasijecaju u náš stalež.[4])

Rad[5]) našeg zbora bio je malen kroz prvu godinu njegova opstanka[6]) 1923-24. Moram naime istaknuti[7]), da se je centralna bogoslovija za cijelu Dalmaciju nalazila dosada u Zadru. Ali, jer je Zadar postao talijanski, zavod se je prenio[8]) u Split, gdje postoji već 3 godine. Zbor nam nije bilo moguće ustanoviti nego[9]) istom prošle godine.

Tijekom godine održali smo 4 redovita sastanka, koji su se u glavnome bavili nutrnjim uredenjem[10]) „Zbora“. Članova je bilo 13, jer ni bogoslova nije bilo više u Splitu. Za sada ovoliko, a drugi put ćemo izvijestiti potanje o našem unutrašnjem životu.[11])

Božidar Pivčević.

Poznámky: [1]) Radostně přijali jsme usnesení — [2]) orgánem — [3]) vzájemné poznání kácí tolik předsudků, k lásce dává zplanouti srdcím — [4]) spadají v náš obor — [5]) práce — [6]) v prvém roce jeho činnosti — [7]) musím zvláště podotknouti — [8]) ústav byl přeložen — [9]) až — [10]) Během roku měli jsme 4 řádné schůze, jež hlavně jednaly o vnitřním zřízení — [11]) Dnes pouze tolik; podruhé vám napíšeme o vnitřní naší činnosti.

CYRILLOMETODEJSKY KRÚŽOK SLOV. BOHOSLOVCOV V INOMOSTÍ.

Drahí Bratia! Srdečným slovanským pozdravom sdeľujeme Vám, že všetci slovanskí bohoslovci študujúci v Innsbrucku pri vzajomnom porozumení bez ohledu na tak razné národnosti, spojili sa v jednotný spolok.

Po dlhom premýšľaní a veľkých neshodách iba vznešená idea cyrillometodejská sa ukázala i tu ako jediná cesta, na ktorej sa môžeme tak stretnúť, aby sme konečne duchom a cítením pestovali jednotu, vzájemnosť d'la šľachetného vzoru svojich Apoštolov sv. Cyrilla i Methoda, ktorí nás poučujú o tom, že veriace Slovanstvo v prvom rade potrebuje jednotu viery v lone Cirkvi Kristovej, lebo len takáto jednota umožní utýrané a neprajnymi dejinami odcuzené srdcia sväzkem bratskej lásky znovu sblížiť. Preto sv. Cyrill a Method sa stal celým predmetem i programem našej vzájemnej činnosti.

V spolku sú zastúpeni Rusi (2), Češi (2), Slovinci (4), Poliaci (4), Ukrajinci (4) a Slováci (6).

V spolku máme vzácneho člena v osobe p. prof. Hrtemieva, ktorý dlhé roky učinkoval v Moskve na banickej akademii ako profesor mineralogie, po nešťastnej revolúcii ruskej však zdržoval se v Berlíne a pri pilnej práci sostavoval učebnice pre ruské školy. Tam mal príležitosť lepšie sa soznať s duchem Cirkvi, ktorej jednotnosť a universálnosť ho zvlášte nadchla, takže nielen konvertitom sa stal, lež roku 1924 počiatkem augusta prišiel do Inomostia, aby se venoval teologickým stúdiam a ostatný svoj život oddal vznešenému kňazskému stavu, v ktorom po tak veľkých životných bojech svoje jediné duševné blaho nachádza.

On stojí v čele celého spolku. Vedľa neho zvláštneho zpomenutia zasluhuje i dp. Streds z Lotyšska, ktorý je dobrým znateľem i priateľem Slovanov a zároveň i milovníkem cyrillometodejskej idey. Učinkuje ako výkonný predseda.

Tajemníkem spolku je Oldřich Klaška, člen rádu cisterciatského vo Vyššom Brode.

Srdečným pozdravom za spolok

Ladislav Nýbl, t. č. místopredseda.

SERBSKA LUŽICA.

Wutrobny[1]) dźak za připósłanjo 2. čisła Wašeho čas. „Museum".

Wjeselu so nad Wašimi prócowanjemi[2]) ź nim wobohaćić a zhubšić[3]) duchowne žiwjenjo a pěstować mysličku zjednoćenja słowjanskich narodow w našej swjatej wěrje hižo[4]) we młodych wutrobach bohosłowcow. Njetrjebam drje wosebje wuznać[5]), zo też nas tu we L'užicy samsuc[6]) mysle napjelnuja.

Buhužel je ličba[7]) serbskich kat. bohosłowcow jara[8]) mała. Smoj tukhwilnje jenož dwaj[9]) a dźeła by za wjele nadosć było.

Oremus pro invicem!

V lásce Páně Váš

Michał Cyž.

Poznámky: [1]) srdečný dík — [2]) pracemi, úsilím — [3]) obohacujete a prohlubujete — [4]) již — [5]) nepotřebuji zvlášť snad zdůrazňovat — [6]) tytéž — [7]) počet — [8]) velmi — [9]) jsme tu nyní jenom dva a práce pro mnohé.

OHLEDY DO ŽIVOTA.

† UNIV. PROF. Msgre. Dr. FRANT. STEJSKAL A † UNIV. PROF. Dr. JAROSLAV SEDLÁČEK.

Pražskou bohosl. fakultu zastihla o vánočních svátcích bolestná rána. Pán nad životem a smrtí odvolal ze své vinice dva věrné sluhy — 25. prosince 1924 prof. Fr. Stejskala, 3. ledna 1925 prof. Jaroslava Sedláčka. Theologická fakulta ztratila jimi vynikající členy sboru, bohoslovci laskavé profesory a vychovatele, česká veřejnost kněze-učence.

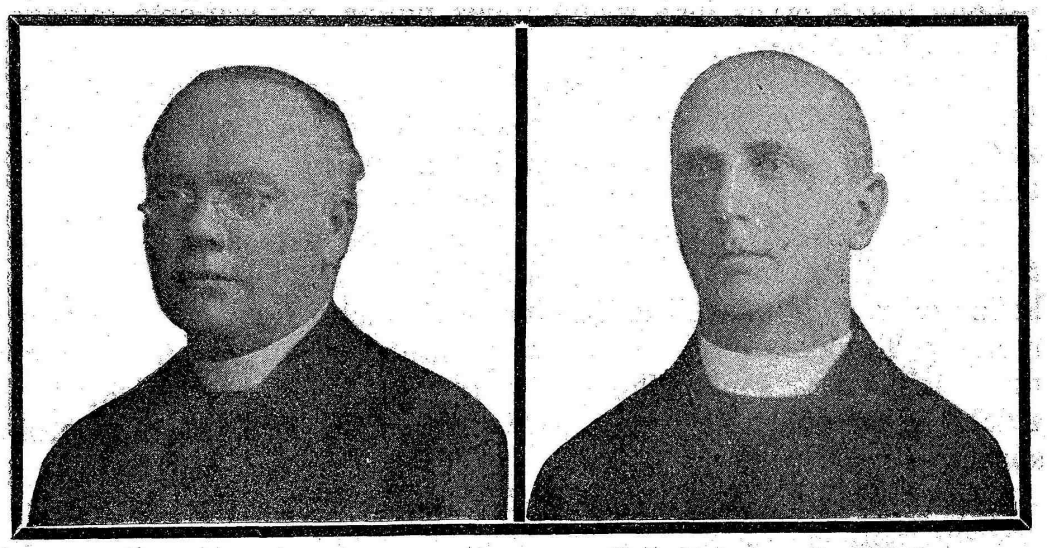

Dr. Frant. Stejskal. Dr. Jaroslav Sedláček.

Ztráta prof. Stejskala je tím více nenahraditelná, že odešel v něm — v krátké době za drem. J. Sedlákem — nejlepší náš český katol. historik.

Jeho náhlá smrt měla v sobě cosi bolestně ohromujícího. Zemřel v plné síle a práci, uprostřed svých plánů — svědek pomíjejícnosti lidského života.

Zesnulý narodil se 27. listopadu 1866 v Hubálově u Mnichova Hradiště. Po skončených studiích gymnas. (v Ml. Boleslavi a na akadem. gymn. v Praze) poslán byl na theologická studia do Říma, kde posvěcen byl na kněze 22. května 1891 od J. Em. kardinála Parocchiho u sv. Jana v Lateráně.

Vrátiv se do Čech, kaplanoval v Boru, Stráži, Nýdku, u Nejsv. Trojice v Praze a posléze u sv. Lidmily na Kr. Vinohradech. R. 1902 stal se adjunktem bohosl. fakulty v Praze, odkud r. 1904 byl povolán do Říma za vicerektora České koleje. Za 5 let vrátil se do Prahy, kde působil opět jako adjunkt bohoslovecké fakulty, a na různých středních školách. R. 1915 povolán byl za suplenta církevních dějin na theolog. fakultu, kde ještě toho roku stal se mimořádným profesorem a r. 1917 řádným profesorem téhož předmětu.

Zesnulý byl nadaným, pilným a skromným pracovníkem. Skvělým ovocem jeho práce a studií jsou životopisy českých patronů — sv. Lidmily, sv. Jana Nep. a sv. Václava, jehož korekturu na Štědrý den, několik hodin před smrtí dokončil. Připravoval též „České Dějiny".

V bouřných dobách popřevratových, kdy část českého kněžstva zradila matku Církev neb upadala v malomyslnost, byl to prof. Stejskal, který — podobně jako v Brně prof. Sedlák — získal si velkých zásluh, že zadržoval šíření se reformních snah u spolubratří.

— — — Netušil svatý kněz, krátce před smrtí recitující: „Christus natus est nobis: Venite adoremus", že bude adorovat Božské Dítko u jeslí nebeských, a že v nejvyšší míře se splní: „Hodie illuxit nobis dies redemptions novae, reparationis antiquae, felicitatis aeternae" . . . .

V sobotu 3. ledna 1925 ztratili jsme druhého otcovského přítele, prof. biblického studia Jaroslava S e d l á č k a. V klášterním zátiší sester sv. Karla Bor., kde byl zesnulý spirituálem, zemřel učený, více v cizině než u nás ceněný, orientalista.

Prof. Sedláček narodil se 4. února 1860 v Hostomicích u Hořovic. Studia gymnas. a theol. konal v Praze. Po vysvěcení na kněze od r. 1882 působil na Kladně, v Sedlici u Karl. Varů, v Praze u Nejsv. Trojice a u sv. Jindřicha. R. 1891 byl povolán na pražskou theol. fakultu za suplujícího profesora St. zákona a semitských jazyků. Téhož oboru stal se r. 1896 mimoř. a r. 1900 řádným profesorem.

Ve svém oboru byl prof. Sedláček též činný literárně. S jeho jménem setkáváme se již v seznamu spolupracovníků biblického slovníku — Vigouroux: „Dictionnaire De La Bible." Pro své posluchače napsal první české mluvnice hebrejštiny a arabštiny. Mimo menší literární studie má velkou cenu jeho: „Výklad posvátných žalmů a biblických chvalozpěvů" (1901), „Úvod do knih St. zákona" (1905), překlad a výklad „Knihy Soudcův" (1910) a překlad Písma sv. pro americké Čechy.

Profesor Sedláček rád cestoval. Místa drahá a posvátná všem křesťanům, skropená krví Kristovou, navštívil asi šestkráte. Vzpomínáme si, s jakou přímo dětskou radostí ještě loňského roku před velikonočními svátky chystal se na cestu do Říma.

Vedle své vědecko-liter. činnosti zůstane prof. Sedláček v paměti všech též jako kněz-lidumil zlatého srdce, jehož štědrá ruka každému byla otevřena a zvláště bohoslovcům.

— — — Byl nevlídný, sychravý den. Přímo nutil ke vzpomínkám na toho, jehož na odlehlém pražském hřbitově pochovávali. — — — I jemu přinesl život mnoho podobných nevlídných dní — — — — — — Odešli — dotlouklo jejich zlaté srdce. . . .

Odešli tělem — ale duchem dlí u nás. Budou nám vzory jako ctnostní a obětaví kněží, jako nezištní dělníci ve vědě a na vinici Páně.

Odešli — aby přijali zaslouženou odměnu . . .

Pane! Horlili o Tvoji čest a slávu, popřej i jim ji na věčnosti!

O. v. p.! J. M.

J. M. Msgr. ANT. PODLAHA ŠEDESÁTNÍKEM.

Dne 22. ledna dožil se šedesátin jeden z největších současných Čechů-katolíků, J. M. dr. A. Podlaha, biskup, spisovatel, štědrý mecenáš.

Stačí letmý pohled na všestrannou a obsáhlou činnost jubilantovu, aby bylo zřejmo, kterak svou, v pravdě obrovskou prací, převyšující síly jedincovy, spěl Dr. Podlaha ke splnění svých vysokých cílů.

A. Podlaha narodil se 22. ledna 1865 v Praze. Zde studoval theologii, a jako bohoslovec II. ročníku byl jedním ze zakladatelů pražské „Růže Sušilovy". Na kněze posvěcen byl 5. července 1888. Po vysvěcení působil dvě léta v Rokycanech, krátkou dobu v Kojetičích a v Praze u sv. Haštala. R. 1891 byl povolán za adjunkta čes. theol. fakulty, kde suploval jeden rok stolici bibl. studia a semit. jazyků. V té době složil theologická rigorosa a povýšen byl r. 1894 na doktora bohosloví.

Po té působil na pražských středních školách až do r. 1903, kdy byl jmenován kanovníkem metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze. Vrcholem církevních úřadů, jichž se mu dostalo, byla konsekrace biskupská, vykonaná 11. dubna 1920 J. M. arcib. Frant. Kordačem.

Jeho dílo jako člověka je tak mohutné, tak složité a všestranné, že těžko najdeme mu rovného. — Široce rozvětvená literární a vědecká práce dr. A. Podlahy zasahuje téměř do všech oborů theologie; — několik set článků, dlouhá řada knih původních i přeložených, úmorná, ale jedinečná encyklopedická díla v české literatuře, to vše vyšlo z ruky jediného dělníka, nelekajícího se žádných námah. A k tomu pravidlo jeho: „Sumptibus propriis" —.

Kulturní pomníky minulého století — jako „Časopis katol. duchovenstva", Dědictví sv. Jana, Dědictví sv. Prokopa — otcovskou péčí a finanční podporou dr. A. Podlahy (jdoucí ročně do desetitisíců), mohou plniti své vznešené poslání. — Touha po odstranění slabých stránek a nedostatků naší theologické literatury, které dovedl svou jemnou inteligencí vždy vystihnouti, vedla ho s jeho zvěčnělým přítelem, vynikajícím učencem, prelátem dr. J. Tumpachem, k založení „Vzdělávací knihovny katolické". Zde vyšla též jeho původní práce o

Bedřichu Nietzscheovi a velmi cenný překlad knihy F. Duilhé de Saint-Projet: „Apologie víry křest. na základě věd přírodních."

S dr. Tumpachem též započal a sám později dokončil 5sv. „Bibliografii české náboženské literatury" (od r. 1828—1913), obsahující na 73.700 čísel a životopisů spisovatelů. — Táž snaha vedla dra. A. Podlahu k založení grandiosního „Českého slovníku bohovědného", který jest vším právem chloubou vědeckého písemnictví nejen českého, nýbrž slovanského vůbec.

A nemůže to býti ani nic jiného, než ideální láska ke Knize knih — Písmu sv., která otevírá ruku jeho k obětem, přesahujícím značně 100.000 korun, nemluvě o jiných obětech. Vyjádřil-li se vznešený jubilant, že den jeho šedesátin byl jediným dnem v jeho životě, kdy nemohl pracovat, pak dokazují to též mimo svrchu jmenované též úmorné soupisy památek historických a uměleckých několika okresů, — „Posvátná místa království českého", vydaná v Dědictví sv. Jana, cenné opisy historických pramenů archivu arcibiskupského a kapitulního a j.

Vejděte do kostela sv. Jiří — do velechrámu sv. Víta, a ovane vás tu dech činné vlastenecké lásky jubilantovy a zdi budou téměř mluviti o jeho snech a o zásluhách, které má o opravení prvé, a dokončení druhé svatyně.

— — — A to vše jest vedlejší prací světícího biskupa a generálního vikáře, který vzorně zastává dlouhou řadu církv. úřadů.

Zář všech těchto zásluh ukryla však skromnost tak hluboko, že v tomto životě snad se ani světu neobjeví; ale ukáže se až na věčnosti, aby již nikdy nezhasla.

Snad tento letmý pohled na mnohostrannou činnost J. M. dr. A. Podlahy stačí, aby bylo zřejmo, čím je pro český katolicism a jak významné je jubileum velkého biskupa, který zasvětil svou životní práci — „Ecclesiae in Patria et Patriae in Ecclesia." —

Ad multos annos! J. M.

APOŠTOLSKÉ SLOVO.

S potěšením uvedli jsme minule momentku z katolického světa německého, jak kardinál Faulhaber, biskup mnichovský, veřejně, při biřmování, pranýřoval nemravnou modu. A tentokráte dostiučiněním a radostí tím větší nás plní, že komentovati můžeme čin daleko význačnější svým dosahem, který se nad to stal — u nás: pastýřský list slov. biskupů o zákazu členství v social. stranách pro katolíky. Když byla podobná prohlášení církv. vrchnosti vydávána v cizině, zatím co u nás socialisté bez překážky lapali důvěřivé ovce, často se poukazovalo na mlčení episkopátu. Nuže, nyní promluvil, a to v celé republice (čes. a mor. biskupové veřejně naznačili svoji solidárnost), — způsobem v pravdě apoštolů hodným: Non est conventio Christi cum Belial! — A bylo již potřeba, zakřiknout nevěreckou drzost, srazit plány a naděje oněm pánům diplomatům, kteří touží po opravdové polit. unifikaci se Slovenskem teprve tehdy, až by byla provedena unifikace názorů (nevěry) a mravů s pražským předměstím; bylo již potřeba, uvarovat zbožný, zachovalý slov. lid před pustým klerikalismem nevěrců, kteří se neštítili nejpodlejších prostředků ke svádění duší. A bylo již na čase, připomenout ne-

dočkavým stoupencům francouzské rozluky církve od státu u nás, že — církev, jako společnost Bohem zřízená a Bohu jedině zodpovědná, má naprostou svobodu, autonomii v řízení svých věřících (v ohledu duchovním), bez ohledu na to, zda to některým stranám nebo politikům prospívá nebo škodí. Jsou přece již daleko doby caesaropapismu, kdy církev, zotročená na službu a dekoraci státu, musela se ku prohlášení všech svých rozhodnutí doprošovati režimu o „nejvyšší" placetium regium! Vždyť to je pro nás, české katolíky, onen druhý nezvratný důvod, proč vážíme si národního osvobození a přisaháme s radostí, k obětem hotovi, na demokratickou republiku: přesvědčení o současném osvobození církve z područí státní byrokracie, jak toho nezbytně vyžaduje úspěšné nábož. probouzení lidu, stoletou passivitou, povrchností a povolností uspaného. — A slovenský pastýřský list je velikým krokem v provádění tohoto přesvědčení; znamená vítězství směru katolické aktivity, neohrožené a neodvislé, jež nastupuje boj o záchranu národa ve víře, především aspoň tam, kde dosud národ celý si víru zachovával. Zuří-li teď nepřátelé a dovolávají-li se zakročení státního, je z toho patrna jen jejich bezradnost a strach z následků podobného rozhodnutí církevního. Pro věřící však znamenají tyto následky záchranu a pro církev vítězství. Jen dej Bůh, aby byly hojné a požehnané k zahanbení nepřátel a povýšení oltáře Božího v naší, jak by si mnozí přáli „laické" republice!

K. V.

LITURGICKÉ HNUTÍ.

V poslední době i u nás roste pochopení pro význam liturgie v životě náboženském. Velmi cenným v tomto ohledu jest článek K. Rebana v „Životě" (t. r. č. 4.), jenž uvádí téměř všechny motivy tohoto hnutí a také některé pokyny k realisování. Má však při tom na zřeteli jen intelligenci. Proto chci tu učiniti malou poznámku o způsobu uplatnění tohoto hnutí také mezi lidem.

Středem liturgie je mše sv., a proto prvním naším úkolem jest, vzbudit u lidu porozumění pro její význam a krásu, přivlastnit ji tak lidu. —

Jisto je, že lid z velké části nezná významu oběti mše sv.; neví namnoze, že mše sv. je hlavním a nejdůležitějším úkonem, kterým věřící uctívají Boha. Proto vyhledává soukromé pobožnosti, proto namnoze při mši sv. zpívá písně, které ani v nejmenším nemají souvislosti s tím, co se děje na oltáři; bohužel, často se souhlasem duch. správce. Znám na př. farnost, kde byl vydán pro farníky zpěvník, ve kterém jsou sotva tři až čtyři mešní písně; ostatní jsou vesměs mariánské a poutní písně, nápěvem a někdy i obsahem málo cenné ne-li bezcenné. A tyto písně, lahodící sice zkaženému vkusu lidu, ale nesouvisející s bohoslužbou, se každou neděli při mši sv. zpívají. A tak je mše sv. lidu „nesrozumitelnou řečí, . . . pouhým divadlem, záhadnou mimikou." (Život l. c.)

Jak ukázati lidu velikou cenu mše sv.? Vykládati mu o krásе liturgických textů, dávati mu do rukou misál, učiti jej modliti se z něho při mši sv., sotva by vedlo ke znatelným výsledkům. Je třeba vzíti za podklad lidu přístupnější důvody. Za vzor může nám sloužiti Holandsko, kde liturgické hnutí dosáhlo největších úspěchů a vniklo nejen do úzkých kruhů inteligence, nýbrž i v široké vrstvy lidové. Tam je úcta Nejsv. svátosti oltářní hybnou pákou, která tolik rozvířila a oživila náboženský i veřejný život katolický. A s úctou eucharistickou nutno usilovněji a vytrvaleji začíti i u nás. Vždyť Eucharistie je to, co máme v církvi nejcennějšího a přece tolik neznámého. Slyšel jsem nedávno při čtení Písma sv. (kázání sv. Pavla v Athénách na thema „Neznámému

Bohu") pěknou poznámku P. lektora: „Stavějí se i v naší době nové oltáře, ale mnohdy také Ignoto Deo." Velmi smutná skutečnost. Až lid pozná a procítí, kdo se při mši sv. na oltáři znovu obětuje, pak si bude více vážit i nejsvětější oběti samé.

Toho, aby se věřící modlili současně s knězem mši sv., u lidu těžko docílíme. Jen tam je to možno, kde se mše sv. slouží v jazyku lidovém nebo aspoň lidu srozumitelném, jako je tomu u sjednocených katolíků východního ritu. Ale nemysleme si, že tím je docíleno ideálního stavu. Vypravoval mně bohoslovec ukrajinský, že se u nich najdou starší lidé, kteří umějí celou „liturgii" (= mši sv.) zpaměti; často prý lépe než kněz. — Je tam však nebezpečí, že se strhá se mše sv. vše hluboce tajemné a že se stírá vše posvátné. Než u nás není třeba zaváděti lidový, liturgický jazyk a také je to nemožno.

Pohleďme raději do minulosti. Lid také nerozuměl řeči liturgické a přece bývaly naše chrámy přeplněny! Co táhlo tenkráte lid do chrámů (nehledě k tomu, že byl lid zbožnější než je nyní)? Byl to v první řadě lidový zpěv při mši sv. i při jiných pobožnostech. A to je další bod, jejž bych rád zdůraznil. Vzali jsme lidu jeho staré zpěvníky, kde čeština neřídila se dle nových gramatických pravidel, kde nápěvy nevyhovovaly požadavkům nového umění, a dali jsme mu kancionály nové, dokonalé po té i oné stránce. A výsledek? — Lid přestal zpívat, měl proti novým zpěvníkům odpor, chrámy se prázdnily a nyní už málo najdeme kostelů, kde by, jak se říkává, „hřměl kostel" zpěvem; lid nezpívá s nadšením. Nejsmutnější ovšem je to v chrámech městských, kde hrají často varhany samy nebo doprovázejí dva až tři zpěváky-věřící. — Reforma zpěvu kostelního. Bolavé místo; tolikrát se o něm mluvilo, stále nové kancionály se vydávají a roztříštěnost stále větší. Kéž by už došlo jednou i zde k jednotě!

Toť jen několik prvních námětů k liturgickému hnutí, jehož rozkvět jistě bude velmi působivou podporou náb. obrody národa. Závisí tu však všecko od kněží — proto kéž již bohoslovci v první řadě si tohoto hnutí všímají a do Musea o něm píší! —

—ag—

CESTOU ZE SVÁTKU.

O svátcích bývá pro nás, bohoslovce, nejlepší příležitost pozorovat svůj vnitřní pokrok. Jsme tu takřka úplně sobě ponecháni, nezávislí na vedení svých seminárních představených, a proto záleží jen na naší vlastní snaze a síle, jak dalece dovedeme se udržet ve sféře duchovního života, čili spolupůsobit s milostí. Celý náš vnitřní stav, nálada, i vnější jednání a řeč jsou tu svědky dosavadního vývoje našeho v duchovním přerodu. Ovšem — vnější ruch o svátcích, společenské ohledy a odpočinek sám, jenž znamená vyšinutí z navyklých kolejí přesného denního pořádku v alumnátě, ty nebývají právě ulehčením této zkoušky; a tak se stává, že odjíždíme někdy ze svátků rozladěni vnitřním zmatkem a nedůsledností, do nichž nás okolí a naše slabost strhly. Tu se pak dostavují tísnivé, vážné myšlenky: jak to bude s tebou teprve, až budeš sám po celý život postaven do takového, a snad ještě mnohem horšího víru života, než z jakého teď odjíždíš; až budeš středem společnosti a veřejné, vnější činnosti, a při tom přece zároveň sloupem duchovním své farnosti, na jehož síle bude snad spočívati všecka víra a ctnost tolika duší? Jak se potom udržíš ve svěžesti a síle duchovní, když nyní, ač stále meditací i studiem pravd Božích vychováván, tak rychle slábneš, sotva se na chvíli vzdáliš vlivu svých duchovních vůdců — ? —— Pokorné Confiteor bývá tak jádrem myšlenek cestou ze svátků. —

A je vskutku potřeba, zavčas se zamyslet nad sebou, poznat svoje slabiny a přijít s nimi pěkně zpět do alumnátu „na správu." Neboť léta alumnátní idylky (vskutku — idylky,

jak ve srovnání s obtížemi budouci pastorace, tak pro ty radostné chvilky společného, přátelského života, které se nikdy nevrátí) rychle plynou (primo a sekundo: experto crede Ruperto!) — až přijdou jedny Vánoce, o kterých nezbude vám času, abyste mohli přemýšleti o svém vlastním nitru a pokroku, nýbrž zmocní se vás již jediná myšlenka, o tom, jak dovedete kdysi vésti jiné. — A tato myšlenka zároveň neúprosně žádá, že musí být ve vás samých již něco hotového, jako základ, na němž chcete stavět v duši druhých! —

Tak se mi stalo letos o Vánocích, když se mi na návštěvě u příbuzných naskytla příležitost, poznati ukázku pravého a úspěšného kněžského působení. Loučil se tam kněz, odcházeje na jiné působiště — a hle, třebas nedlouho v místě působil, připomínala upřímná bolest a lítost všech při jeho odchodu, co práce vykonal, jak hlubokou stopu kněžského působení zanechal v duších. (Zdůrazňuji — kněžského, poněvadž čistě společenských zábav a návštěv, jimiž si lze oblibu laciněji u dnešních lidí získati, nemiloval. Proto také získal si vážnost a lásku ne jako společník, nýbrž jako vzorný kněz.) A skutečně, jak všichni lidé s uznáním líčili, neopomíjel ani jediné příležitosti k pastoraci, a všechny síly i čas, přes to, že musel proto zanechat studia, obětoval na důkladnou přípravu kázání a na veřejnou, spolkovou činnost uvědomovací. A účinky se dostavily. Záhy přitáhla kázání jeho, láskou a praktickým smyslem proniknutá, do kostela i ty „pokrokové", kteří již dlouho do kostela nevkročili; jimi probudil mnohé, že se vzpamatovali ze své lhostejnosti, jevili daleko živější porozumění a ochotu k plnění nauky i přikázání a přistupovali četněji než jindy k sv. svátostem. (Chválili si tu mnozí zvláště onu srozumitelnost a lehkost, s jakou přiváděl, na kazatelně i ve zpovědnici, k přesvědčení o sv. pravdách a k ochotnému, ne tak zvykovému plnění přikázání.) — Svou houževnatou, obětavou činností organisační pak docílil obnovení a pěkného rozkvětu katolických spolků ve farnosti. — Všude jakoby nový duch začal vanout; smýšlení se zvolna obracelo, — ač bylo do nedávna pokrokem" a socialismem tak otráveno, (již od dětí školních počínaje), že se zdála nějaká náprava nemožná. — Stálo to ovšem práci tuhou a časté bdění noční, ale — ovoce se ukázalo! — A to mi dostačilo k rozvrácení námitek, že je dnes marno pracovat; ne, není marná ani za dnešních poměrů žádná práce kněžská! Duše jsou stále dušemi, duchovního chleba schopnými, ano často (ve skrytu) lačnými; jenom je potřeba je vyhledat a věnovat se jim cele prací obětavou a bezn á r o č n o u, s modlitbami a vynaložením všech vlastních schopností a sil. — — Na námitku pak, že při tak úsilovné extensivní práci nedostane se často kněz k sobě samému, dostalo se mi od kněze odpovědi: Je tomu tak někdy; ale když konáme práci s upřímným, čistým úmyslem, jen ku cti Boží a spáse duší, zdá se, jakoby Pán Bůh většími dary své milosti nahražoval, k čemu nám nezbude času. Jenom nutno si zachovat čistý úmysl a pak — v pokoře doznávat před Bohem svoji vlastní nicotnost, jež sama o sobě není schopná k ničemu. — — Ta slova, jako výklad tak požehnaných činů, mnoho mi osvítila a rozřešila. Dala myšlenkám o budoucnosti pevný základ a směr, i oporu naděje. — A na zpáteční cestě do alumnátu tanul na mysli jasný závěr: vidíš, není zbytečno se snažit a pracovat! Snaž se co dovedeš o ten základ v sobě, a když to budeš vždy upřímně myslet, Pán Bůh ti už venku požehná. Sám nejsi k ničemu, ale když si tě už Pán Bůh povolal a tys poslechl, tož s pomocí Boží také něco dokážeš! — „Spera im Deo" — vybavilo se mi jako heslo do nového roku, tak rozhodného, když jsem opět překračoval alumnátní práh.

—vk.—

THEOLOG. STUDIUM V CIZINĚ.

Jistě bude všecky české bohoslovce doma zajímati, jaké asi jsou stu-

dijní poměry na theol. fakultách v cizině, kam jsou posíláni naši nejnadanější bratří. Proto chceme uveřejňovati alespoň krátké zprávy z jednotlivých těchto zahraničních fakult (Inšpruk, Štrasburk, Řím), a doufáme, že nám bratří odtud potřebné informace zašlou. Též zprávy o studiu v jiných zahraničních seminářích (v Jugoslavii, Polsku) se vynasnažíme získati, k vůli srovnání s našimi poměry, a snad i k opravě názorů. — Tentokráte uvádíme zprávu z Inšpruku o fakultě theol. a o kvetoucím tamním konviktu a filosofickém Institutu jesuitském. Na konec otiskujeme též výkaz přednášek na Institutu v původním znění. — Skoro by závist cítil domácí bohoslovec k těm šťastnějším bratřím, kterým dopřáno, s tolika krásnými a potřebnými předměty se seznámit a v nich pracovat. Kdyby se aspoň většímu počtu, než dosud, dostalo příležitosti k takovémuto hlubšímu studiu; zatím však nevysílají některé diecése již po dlouhá léta nikam ani jednoho bohoslovce.

Inšpruk (1924/25.)

Na theologické fakultě je letos zapsáno na 387 posluchačů. Z nich je 52 kněží, 240 bohoslovců světských a 147 řádových. V „Kanisianu", kněžském konviktě Tov. Ježíš. bydlí 242 bohoslovců z 69 diecesí. Mimo konvikt 145 (33 kněží); z toho 87 theologů T. J. v řádové koleji. Na filosofickém Institutě Tov. Ježíš. studuje 124 bohoslovců i akademiků-laiků. Profesoři Institutu přednášejí větší část scholastické filosofie i věd pomocných na fakultě, ježto dvouroční kurs filosofie je závazný pro všechny kandidáty bohosloví. Kanisianum i kolej je svornou rodinou nejrůznějších národností. Studují zde Němci, Slované, Francouzi, Američané, Maďaři, Italové a j.

Rones.

Přednášky na filosof. Institutu v zim. semestru 1924/25.

Prof. P. Franzelin S. J.: Metaphysica generalis (9 St.) — Prof. P. Gatterer Alois S. J. Cosmologia (4 St.); Disputationes cosmol. (1 St.). Grenzfragen der Chemie und Philosophie (2 St.); Uebungen im chemischen Laboratorium (1 St.); Grenzfragen der Physik und Philosophie (2 St.); Astrophysikalische Fragen (1 St.); Naturphilosophisches Seminar (1 St.) — Prof. P. Inauen S. J.: Geschichte der Philosophie (2 St.); Philosophische Fragen aus der Summa des hl. Thomas (2 St.). — Prof. P. Katzinger S. J.: Psychologia rationalis (4 St.); Disputationes psychol. (1 St.); Empirische Psychologie (2 St.) — Prof. P. Küenburg S. J.: Ethica specialis (2 St.); Disputationes ethicae (1 St.; abwechselnd mit P. Seywald); Philos. Proseminar: Allgemeine Einführung in die Schriften des hl. Thomas und die Methode des wissenschaftlichen Arbeitens (1 St.) — Prof. P. Pfistermeister S. J.: Rhetorik: größerer Kurs, 2 St. Theorie und 2 St. Übungen; kleinerer Kurs 1 St. Theorie und 1 St. Übungen. — Prof. P. Rimml S. J.: Theologia naturalis (3 St.); Disputationes ex theol. nat. (1 St.); Seminar über moderne Probleme der natürlichen Gotteserkenntnis (1 St.); philos.-apologetisches Seminar (1 St.). — Prof. P. Santeler S. J.: Disputationes ex metaphysica gen. (2 St.). P. Seywald S. J.: Ethica generalis (3 St.); Disputationes ethicae (1 St., abwechselnd mit P. Küenburg).

FRANCOUZSKÁ KNIHA.

Proč píši o francouzské knize? Z několika důvodů: nestačí spokojovati se jenom s domácí literaturou; jest dnes již dosti bohoslovců-abiturientů reálných gymnasií, kteří znají francouzsky; německé knihy jsou nyní velice drahé a jistě neuškodí, aspoň poněkud se zbaviti závislosti na německé literatuře.

Tentokrát se hodlám zmíniti o malé knížce ze sbírky „Ascèse et mystique," o dílku jezuity P. L. Sempé „La vie spirituelle" — duchovní život, jeho povaha, stupně a tři cesty duch. života. Koupil jsem knížečku o 30 stránkách s nedůvěrou k obsahu, jen pro francouzštinu, ale sotva jsem se dal do čtení, změnil jsem názor. Nečetl jsem ještě tak přístupného a při tom výstižného líčení duchovního života. Užívaje vhodné obdoby oštěpovaného pláněte

a rostoucího organismu, líčí autor celý duchovní vývoj duše; kolik rysů vlastní podoby tam najdete! Jistě žádný nebude litovati 70 centimů, neboť co získá pro sebe i pro budoucí poučení svěřených duší, to mu vynahradí nepatrné vydání. Knížku lze objednati u „Apostolat de la Prière", 9, rue Mont-plaisir, 9, Toulouse, France. Nejlepší jest společná objednávka, ušetří se na vydání.

Dále upozorňuji na nový illustrovaný týdenník „La vie catholique", 3, Rue Garancière, Paris, za 20 franků ročního předplatného do ciziny; jest velice pěkně redigován.

Zaznamenávám ještě dvě díla:

J. Ribet: „L'ascétique chrétienne" VII ed 1920 u J. de Gigord, éditeur, 15, rue Cassette, 15, Paris; 528 stran za 7'20 frs.

G. Hoornaert S. J.: „Le combat de la pureté (A ceux qui ont vingt aus)" 1924 u A. Girandon, librairie, 22, rue Jacob, Paris (VIe Art); 367 stran za 9'20 frs.

J. Florian P.

NAŠE SPOLKOVÉ BOLESTI.

Bylo již častěji — také v Museu zdůrazňováno a všemi našimi veřejnými pracovníky souhlasně přijato, že po náhlém vnějším rozvoji našich organisací musí nezbytně přijíti soustavná pomalá práce — vnitřní výchovy členstva teprve k těm účelům, pro které organisace existují. (Byla by přece — při nejmenším — velmi odvážnou myšlenka, že všichni ti, kteří se kat. veř. projevů zvl. slavností a zábav súčastňují, nebo na nich i mluví, že by všichni ti byli proniknuti takovými zásadami, a to nejen v theorii, ale i v praxi, jaké žádá Církev a desatero. Přistoupivší členové musejí býti teprve předmětem úsilovné péče a cílevědomé práce, ne jásotu a triumfu, jakoby již jimi byla Církev zachráněna, když se dali do organisace zapsat.) — — A co vidíme zatím místo praktického provádění této, dnes jistě jedině záchranné zásady —? Pracovníci na venkově, kněží, pracují podle svých sil, mnohý do úpadu; ale vůdcové, kteří mají udávati směr, návod k této intensivní vnitřní práci — ti na místo toho utkali se v boji o otázku, která že ze dvou hlavních forem naší organisace je jedině oprávněná. — — Hledíme-li k věci a ideji, tak vážné a veliké, o niž jde v našem hnutí, jsou bolestně směšné tyto spory o formu (i když je s ní spojena část. také metoda); a což teprve, víme-li, že se spory ty otáčejí na konec kolem osobních věcí, antipatií a sympatií (nechceme ani říci — zájmů) jednotlivců — —? — Jsme přesvědčeni: nemá-li se hnutí naše zpronevěřit svému poslání, octnout na mělčině, musí zvítěziti ten směr, který více zdůrazňuje myšlenku, jehož zástupcové mají na mysli v první řadě duchovní pokrok a náboženské uvědomění naší mládeže. A výsledek — ? Sjednocení všech organisací mládeže v jedinou s příslušnými odbory, jak jich místní poměry vyžadují. — Známý náš spolkový pracovník podává k tomu v textové části t. č. přípravný konkretní návrh, jenž, jak doufáme, přispěje k ujasnění situace.

K. V.

NOVÉ KNIHY.

ALOIS ČÁP:

A MY JSME HO ZABILI.

Futuristická hra, Edice „Šlépěje", — Přerov, 1924. Str. 80. Cena 10 Kč.

„Stvoření jest velepíseň —; věda ji slabikuje, umění ji zpívá a život prodlužuje do dálky její ozvěnu." — V tento klidný ton vyznívá hra Čápova. Jest v ní vyjádřena šílená přímo touha lidstva, zničiti Boha, se be sama posaditi na trůn Dárce života, a výsledek — zhroucení těchto snah a konečné vítězství nezničitelné Pravdy.

Fysiolog W. Sturz, snaže se co nejvíce povznésti člověka, jde tak daleko, že si osobuje konečně i moc nad smrtí. Pomocí své vědy vynalezl prostředek, jímž smrt byla daleko oddálena. A tak po několika pokusech znovuomlazení volá, vědom jsa síly a moci člověka-vítěze: „Smrt jest přemožena, člověk neumře!“ A lidstvo v radostném opojení hlásá důsledek toho: Zabili jsme Ho! — Ale právě chvíle největšího vzplanutí člověkova božství obsahuje již v sobě počátek jeho pádu: Z Asie zazní pojednou děsivý válečný pokřik, za nímž následuje smrt tisíců bojovníků. A těmto Sturz nemůže pomoci. Mnozí však také z těch, které Sturz obšťastnil novým životem, házejí mu tento dar se sžíravým výsměchem pod nohy: nevědí, proč jim jej dal, jejich zrak nevidí cíle nového života. A proto plnou měrou využívají sebevraždy, výsady člověka, „učené to bestie, důmyslné, rafinované, jež má to štěstí, že nemusí čekat, až sama pojde.“ Hrozivější však stín vrhá na jeho božství to, že lidé opravdu šťastní musejí se světa odejíti. Ba do „paláce Mládí a Života“ vplížil se i mor. Vše hyne. Sturz vidí se opět člověkem, ba méně než člověkem, jest pouhým „červem, jejž kdosi zašlápl“. Nemůže zachrániti ani svého syna a, pln zoufalství, jest nucen zvolati: „Má věda mlčí, strašně mlčí.“ — Lidstvo ztrácí boha. Ono však musí míti boha. Stává se jím smírce Evropy s Asií, Chiri. — Ale i tento falešný prorok prchá konečně před jasem kříže a Láska, která zemřela, rozprostírá svá dobrotivá křídla nad ubohým, dotud ve tmách tápajícím lidstvem. Lidstvo poznává Lásku a Milosrdenství a v mocném rozmachu znova vzkříšené duše, zatím co tělo odumírá, vzlyká radostně: „Bože, Otče náš, odpusť nám naše viny, přijď — království — Tvé — — —

Hra má mnoho společného s díly rázu podobného, jako jsou: Bensonův Pán světa, Svatohorův Oheň Eliášův, nebo i díla Čapků: nad tato poslední (Čapkova) vyniká však svým positivním vyřešením. Má mnohé vzrušující scény, sršící duchaplností, bystrým vtipem i sžíravým sarkasmem (snad nebylo ani potřebí někdy takové ostrosti výrazů). Celek uchvacuje prudkostí spádu a uměleckým, v pravdě dramatickým vystupňováním děje. Psychologické pojetí jednajících osob nepůsobí však vždy dojmem pravděpodobnosti. Nejlépe ještě vykreslena postava zrádného sarkastického kněze Twardowského. — Hra volá přímo po jevišti sobě přiměřeném, vyžaduje však herců dobře vycvičených a obecenstva inteligentního.

A. F.

RENÉ BAZIN:

SŇATEK SLEČNY GIMELOVÉ.

Přeložila Vojt. Vaněčková. Tiskem a nákladem J. Birnbauma v Brtnici 1924. Str. 82.

Horlivé knihkupectví a nakladatelství J Birnbauma předkládá naší veřejnosti knihou touto pěknou novelku R. Bazina. Překladatelka předesílá jí Rollandovo odporučení Bazina, „ . . . jemného a bystrého pozorovatele nejprchavějších záchvěvů lidských srdcí“. — A skutečně! Kdo již jednou nahlédl do světa Bazinova, ten s chutí sáhne i po knize této. Bystrými postřehy, hbitými tahy kreslí nám spisovatel svět pařížských písařek na stroji, zaměstnaných v obchodním domě Maclarcyů. Mezi nimi jako jaro rozkvétá, vyrůstá z bahna velkoměsta lilie — sl. Evelyna Gimelová. Pro krásu a nevinnost, téměř dětskou, je u všech oblíbená, a získá si i lásku Lud. Moranda, poručíka 28. praporu. Oba mají již jen matku. Celým zápalem mladistvých duší přilnou jejich srdce k sobě a Morand uchází se o ruku Evelyny. A teď teprve se ukáže, že Evelyna jest sirotek, dítě od rodičů opuštěné, dítě z nalezince, s nímž zákony nedovolují důstojníku vstoupiti v manželství. Nezbývá nic jiné-

ho, než aby se rozešli, anebo aby Morand opustil dráhu vojenskou. — Hoře Morandovo neušlo tu pozornosti kolegů, ani plukovníka Ridaulta. Tento poslední nemá nikoho: ani ženy, ani dětí. Proč by se tedy nemohl státi otcem sl. Evelyny a učiniti tak dvě mladá srdce šťastnými? Stačí vykonati v té věci několik návštěv u dam důstojníků a věc se bezpečně donese až k sluchu strážcům zákona. — Šťastným novomanželům blahopřejí pak nejen dámy se svými důstojníky, ale i šťastný „tatíček", nyní generál Ridault. — Sloh, jako u Bazina vždy, lahodný a jasný. Mistrovská jest zvláště kresba charakterů a vzájemných kontrastů jejich u katolíků a bezvěrců. Překlad však na několika místech zaráží slohovými chybami, i novotvary. (Na př.: „služebovolnost"; židle a stůl zabydlovaly světnici; nebyla si jista . . . neřku-li, že nevěděla nic.) Překladu doslovného je snad třeba v lit. vědecké; v lit. krásné tlumočí se myšlenky, pojmy, nepřenášejí se slova!

St.

BL. TOMÁŠE KEMPENSKÉHO

RŮŽOVÁ ZAHRÁDKA.

Vydala Matice Cyrilometodějská v Olomouci. Vytiskla „Snaha" 1924. Cena 3 Kč.

Vedle světoznámého „Následování Krista Pána" napsal učitel praktického křesťanství, Tom. Kempenský, ještě celou řadu méně známých asketických knížek. Jednou z nich je nově přeložená „Růžová zahrádka". (1911 vyšla v Pelcl, „Chvilkách".)

Prostý sloh, hluboké myšlenky, časté citace Písma sv. připomínají „Následování" a tím co nejvíce knížku doporučují. Zvláště pro svou praktičnost, jaká jeví se v mnohých kapitolkách, na př. o dobré společnosti, o utíkání světu, o boji s chybami, o důvěře v Boha, o vespolném snášení bratrského břemene, o následování života Krista P. a j., může býti toto dílko velmi vhodnou pomůckou k meditacím.

Rel.

FRANTIŠEK SLÁMA:

POVÍDKY A ČRTY TĚŠÍNSKA.

Svazek I. Ze zápisků soudce. Nákladem R. Prombergra, knihkupce v Olomouci, 1924.

Nakladatelství R. Prombergra v Olomouci rozhodlo se k chvályhodnému podniku, vydati spisy velikého národního buditele slezského dra Fr. Slámy. To Slezsko bylo kdysi české, dokud neroztržené patřilo české koruně; ponenáhlu stalo se obětí cizího násilí, odtrženo od zemí českých, a i v tom malém zbytečku, který spojen zůstal, stala se čeština popelkou a živel český stále více zatlačován k hranicím Moravy. Na zemi tuto bylo zapomínáno . . . Avšak i ona má své, zapomínané dnes již, kněze-buditele, má svého velkého básníka Petra Bezruče, jehož básně jsou výkřikem sociálně i národnostně utlačovaného lidu, a má svého buditele Fr. Slámu, jenž tolik lid slezský miloval. On žil mezi lidem slezským, dobře ho poznal a přilnul k němu celou svou duší. A tato láska vyplývá ze všech jeho spisů. Také jeho Povídky a črty jsou velmi milou knížkou, kterou si každý, ať prostý či vzdělaný, se zájmem přečte. V těchto povídkách, jež psány jsou s nádechem svěžího lidového humoru, podává několik obrázků ze života cikánského, s nimiž se často u soudu setkal, a dovede svým živým líčením výslechu cikánů čtenáře rozesmát. V ostatních povídkách líčí život tamních dědin, zvyky a typy jejich obyvatelů, jak je sám na svých potulkách a soudních komisích poznal, ukazuje, jak malicherné příčiny bývají podkladem vesnického sudičství na život a na smrt, z čehož zisk mají jen advokáti. Popisuje též krátký pobyt ve Vojenské Hranici a podává čtenářům několik veselých omylů ze soudní praxe. — Povídky se velmi pěkně čtou, a proto spisy Slámovy doporučujeme do našich knihoven.

—ař—

JOSEF HRONEK:

KATOL. LITERATURA ČESKÁ PŘÍTOMNÉ DOBY.

Nákladem Čs. akciové tiskárny v Praze. Stran 50. Cena Kč 10'—.

Katolická literatura česká zaznamenává od konce minulého století značný rozmach. Na poli krásné literatury je tento rozvoj datován sdružením mladých kol almanachu „Pod jedním praporem" (1895) a pak skupinou kol revue „Nový Život". (1896). Naukové písemnictví pracovalo též od konce minulého století značně do hloubky a vytvořilo řadu význačných děl.

Chybí nám však dílo, které by zachytilo obraz tohoto našeho literárního snažení. Uvedená knížečka je první krok na poli dosud velmi zanedbávaném, katol. dějin literárních. A, jako každý první krok, má své přednosti i své vady. Na závadu je především přílišná stručnost; bylo by dobré se zmíniti také o literárních školách doby dřívější, zvláště na Moravě o kruhu Sušilově, který mocně působil na pozdější generace, jak autor sám doznává. (s. 22.): O leckterých zjevech knížečka tato mlčí, čehož autor je si vědom, jak zřejmo z doslovu (s. 48), a leccos by bylo třeba důkladněji podati. Než to nebyl úmysl autorův, který původně napsal tuto skizzu pro „Kalendář katol. duchovenstva". Bohužel postrádám úplně spojitost s ostatní českou literaturou, zvláště s katolicky inspirovanými zjevy literárními, (Zeyer, Březina, Vrchlický, Sládek atd.) — Velmi pěkně však je podána Katol. Moderna, zvláště básnické trojhvězdí Dvořák — Bouška — Lutinov; také přehled písemnictví naukového, byť by nebyl vyčerpávající, je uspokojivý. Zajímavé a velmi sympatické je autorovo stanovisko k novým zjevům literárním (Rozmach, Durych). — Pěkného ocenění se dostalo i věčně mladému „Museu", které tu autor uvádí jako zrcadlo myšlenkového varu v bohosl. semináři, který vedl k prohloubení jak v oboru vědy, tak i v krásné literatuře. Spisek tento je cennou informativní příručkou, ale pro důkladnější seznámení se všemi otázkami, kéž nás autor záhy překvapí hlubší a obsáhlejší prací. — Sloh knížky je lapidární a jasný. F. B.

KAREL LUTISLAV:

PŘÍRUČKA SPOLKOVÉ PRÁCE MEZI MLÁDEŽÍ

Knihovna „Hvězdy" č. 2. — Nákladem Sdružení venk. Omladiny. V Brně 1924. — Stran 96. Cena 5 Kč.

Příručka, již dlouho postrádaná a očekávaná, která dovede jistě velmi usnadniti práci spolkovou a dává každému, zvl. začátečníkům ve veřejném působení, mnoho určitých a nejvýš potřebných pokynů a rad. Čím totiž práce tato nejvíce vyniká, jest její čiře praktický ráz a stručnost, které umožňují snadnou a přesnou informaci v nejdůležit. otázkách jak mravní i vzdělavací výchovy členstva, u nás nejdůležitější, tak také vnější činnosti spolkové, zábav, práva shromažďovacího atd. Knížka rozdělena jest na 12 kapitol, z nichž každá obsahuje několik bodů, přesně rozlišených, stručně a prakticky řešených. Ku konci každé stati připojen zároveň krátký výčet příslušné literatury k vlastnímu vzdělání a přípravě protektora (přednášejícího). Tak najdeme v prvních kapitolách shrnuta pravidla o výchově náboženské a všech jejích prostředcích (o apolog. přednáškách zvl. dobře a prakt. pojednáno; duch. cvičení, poutě atd.). Dále přichází výchova k šetrnosti a abstinenci; výchova obč. a sociální; všeobecné i odborné vzdělávání členstva (vlastivěda, dějepis, literatura, slušné chování, přednášky se svět. obrazy, četba, tisk). — Není zapomenuto ani na podrobné pokyny o divadle pro režiséry, herce i nápovědy. Na konec pak důležitá kapitola o vedení spolk. knih a práci funkcionářů a o předpisech zákona spolkového při pořádání schůzí, zábav, zakládání spolků a p. — Naší spolkové literatuře dostává se touto příručkou velikého obohacení; je to velký krok za vzorem naším — spolkovým rozkvětem v katolickém Německu. K. V.

J. M. Stavěl Fr., Msgr. Dr. Jindra Jan, Jedlička Fr., Dr. Kudrnovský A., Dr. Hazuka V., Dr. Pecháček G., Dr. Kachník J., Dr. Soldát A, Hronek J., Dr. Vajs J., Dr Cibulka J., Dr. Stejskal Fr., Jančík J.; pp.: Vil. Tocháček, Dr. Jan Bartoš, J. Suchý, Viktor Šauer.

Dobrotivým dárcům — Zaplat Pán Bůh! — Ty pak P. T. pány odběratele, kteří nám dosud nezaplatili, prosíme snažně, aby tak brzy učinili. Umožníte nám tak jednak nerušené vydávání, jednak nutné zvětšení rozsahu. Uznejte naši práci činem a neotálejte s placením!

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ:

Nakladatelství Josefa Birnbauma v Brtnici:

Pierre L'Frmite: Přečtěte si to. — Z francčtiny přel. J. Rozmahel. Str. 184. Cena 9 Kč.

N. S. Leskov: Legendy. Knihovna nových ruských překladů. — Sešit 1. Cena 60 h. Leskov je jedním z nejsvéráznějších ruských spisovatelů, jenž učí znáti Rusko s jeho dobrými i stinnými stránkami, s jeho radostí i hořem. Děj jeho „Legend" odehrává se v pobřežních obcích Středozemního moře a v hlubinách pouště. Kromě rozkošné naivity je v nich hluboké mravní pojetí života. Lidé, vystupující v nich, vyvýšili milosrdenství a lásku k bližnímu nad vlastní štěstí a životní vášně. Legendy tyto jsou plny okouzlujících a rozkošných příhod i událostí, čímž vším se nové dílo velmi doporučuje.

Ze zátiší života. Povídky pro mládež z růz. autorů vybral a přeložil A. K. Hoffman. Stran 46. Cena 3 Kč.

Lidové divadlo: Svazek 9. A. S. Novák: Farské tajemství. Hra v 6 dějstvích. Cena 5 Kč. — Svazek 12. A. S. Novák: Dvojí probuzení z okovů. Hra v 5 dějstvích. (Pokrač. hry Zraněná srdce.) Cena 5 Kč.

JUDr. Florián Drápal: Kompetence civilních soudů de lega ferenda. Stran 68. Cena 8 Kč.

Křesťanský sociál. Kalendář kapesní na rok 1925. Upravil Jan Hamršmíd. (Z obsahu: Evropské státy dle rozlohy, řeči a náboženství. O křesť. socialismu. Českosl. strana lidová na Moravě a ve Slezsku: vývoj, zástupci, sekretariáty, spolky s přes. adresami.)

Dědictví sv. Jana Nepomuckého v Praze-Hradčany:

Dr. Fr. Stejskal: Svatý Václav. Jeho život a úcta. S 23 obrázky v textu a XVI. tab. v příloze. Stran 246. Krásný tento spis, sestavený s odbornou znalostí a s velikou pílí, ozdobený četnými vyobrazeními, zahajuje důstojně literaturu k chystanému tisícímu výroči smrti sv. Václava. Cena jeho jest 25 Kč (s poštovným 26 Kč), pro členy Dědictví Svatojasnského 20 Kč (s poštou 21 Kč). (Podrobný referát příště.)

R. Promberger v Olomouci:

Dr. Hugo Richter: Slovanské kapitoly z české historie. (I. Význam slovanské liturgie v době zřízení bisk. pražského. II. Slovo k otázce cyrilo-methodějské). Stran 132. Cena 26 Kč.

Edice „Šlépěje života" v Přerově:

Alois Čáp: Bolesti moje a jejich. Verše. 4. vyd. (Posudek příště.)

Tiskové družstvo v Hradci Králové:

Jiří Sahula: Význam Žižkova díla. Díl II. Stran 128. Cena 4·50 Kč. Směrodatné, kritické ocenění osobnosti a díla Žižkova; pro školu i spolek velmi vhodné.

Československá akciová tiskárna v Praze II, Spálená 15.

Kalendář katolického duchovenstva Československé republiky na r. 1925 spolu s II svou částí Schematismus katolického duchovenstva Československé republiky právě vyšel (redaktor Jos. Hronek, adjunkt theologické fakulty Karlovy university v Praze). Cena 25 Kč. Tento III. ročník kalendáře, jakož i předchozí jsou milou, praktickou příručkou duchovenstva, které i po letech budou hledány nejen kněžstvem, ale i historiky kulturními. Obsah kalendáře je pro kněze dnešní doby zvláště praktický. I. část, Kalendarium, je rozmnožena letos o potřebné připomínky. II. část vzdělávací má cenné články osvědčených odborníků. Od J. Hronka: Biskup dr. Ant. Podlaha. Jeho život a dílo. Neočekávaně zesnulý univ. prof. dr. Fr. Stejskal povždy bude dávati pokyny článkem: Návod, kterak psáti knihu pamětní. Assesor Lad. Zavadil podává časový rozklad o zásadách poměru mezi farářem a kaplanem. Velmi důležité pro kněžstvo jsou Zavadilovy další náměty o závěti, o kontravenci proti štole a o farním chudinském ústavě. Kons. rada msgre Ant. Postřihač, jako matriční odborník, piše výborný a nepostrádatelný článek: Pozdější zápisy, změny a doplňky v matrikách, a kanovník

Msgre Josef Bouzek, býv. vicerektor, líčí 40leté trvání a působení papežské české koleje v Římě. III. část kalendáře obsahuje: Základní řád lidové činnosti křesťanské (zásady, na nichž každá katolická akce se má zakládati) a trojí pojednání o kněžské práci na povznesení všeliké úrovně lidské: O Klubu duchovenstva čsl. strany lidové (sestaveno ještě před valnou hromadou, která se konala 29. prosince 1924), Jednota duchovních diecése brněnské od Fr. Krchňáka (velmi obšírné) a Jednota duchovenstva arcidiecése olomoucké od Filipa Eliáše. IV. část kalendáře uzavírá v sobě: Adresář všeobecný (důkladné), Pout po památných místech pražských (malý lexikon krás a památek Prahy), Než přijde lékař (první pomoc), Lékařská pomoc, Dopravní prostředky (jejich taxy), Staré a nové míry a váhy (pozoruhodné), Pošta, Daň z příjmu a Zápisník. Součástí kalendáře je pracné dílo Hronkovo Schematismus katolického duchovenstva Československé republiky. Objednávky přijímá knihkupectví Československé akciové tiskárny v Praze-II., Spálená 15. —áš—

Josef Kösel & Friedrich Pustet v Řeznu.

Adalbert Stifter: Abdias. Drei Erzählungen. Stran 260. Cena váz. 8·50 Kč. (Referát příště.)

Ludwig Richter, Stadt Olbersdorf—Albrechtice, Slezsko.

P. Tezelin Halusa: Der Mensch und sein Engel. Erörterungen über die Engelwelt und ihre Beziehungen zu den Menschen. Stran 80. Cena brož. 3 Kč, váz. 5 Kč. — Pokus o spekulativní proniknutí látky, dogmaticky dosud ne úplně vymezené: o vztahu andělů k člověku. Prameny jsou zde, vedle Písma sv., sv. Otců a scholastiků, staré spisy, jdoucí až Védam Indů.

Dr. Josef Schinzel: Maxmilian Joseph, Freiherr von Sommerau-Beeckh, Kardinal Fürsterzbischof von Olmütz 1836—1853. Ein Lebensbild in bewegter Zeit. Stran 216, vel. 8⁰ se 27 obrazy. Cena brož. 8 Kč. Životopisně-historická studie, psaná dle pramenů archivu kroměřížského a olomouckého.

— Knihkupec L. Richter jest zároveň zástupcem fy Kösel & Pustet pro Č. S. R. a nabízí všechny její publikace, jež takto, bez úhrady cla a zahran. porta, jsou přístupné za levnější cenu. Z Koeselova nakladatelství zvláště upozornění zasluhují liturgická díla vedle proslulých monografií ze Sammlung Kösel, a romány autorů Handel-Mazzeti, Dörfler, Stifter a j. — Totéž knihkupectví Richterovo nabízí též hojný výběr primičních obrázků a oznámenek, jakož i náboženská díla vlastního nákladu.

ČASOPISY.

Kromě uvedených v minulém čísle, jež pro nedostatek místa tentokráte otisknouti nemůžeme, došly nás:

Bogoslovni vestnik. Izdaja Bogoslovna akademija v Ljubljani. Urednik: Dr. Franc K. Lukman, prof. fak. theol. Leto V. Zvezek I. Ročně 50 dinarů. Z obsahu této vynikající vědecké revue uvádíme: Dr. Jan Fabian — Marija — srednica vseh milosti. Dr. Lamb. Ehrlich — Bogovi (Entia suprema) — srovnávací studie nábož. z území austrálských s etnolog. mapou; Jos. Ujčić — Jeli možno čisto prijateljstvo med moškim in žensko; T. Grivec — Velehradski kongres a j.

Kwartalnik theologiczny Wileński. Rok II. 1924. Redaktor i wydawca: K. Dr. Bolesław Wilanowski, prof. univ. Stefana Batorego—Wilno. Strana 332—640. Cena 5 Zł — Mezi polskou a naší literaturou vědeckou, zvl. theologickou, jsou dosud nepatrné styky. Myslíme, že by širší poznání tohoto Kwartalniku velmi přispělo k oživení a prohloubení theol. vědecké vzájemnosti českopolské, jíž by si bylo co nejvíce přáti. — Ukázky z obsahu: Józef Archutowski. — Prorok Amos. Osoba i działalność; Dr. Józef Kallenbach — Piótr Starga; Dr. Alexy Klawek — Adres Listu do Filipensów. — Dr. Stanisław Pigoń — Chrystologie A. Towiańskiego; Dr. Bolesław Wilanowski — Apologja Aristidesa; Dr. Leon Puciata — Czy się Rosja nawroći? (poslední vyhlídky unionistické dle souboru rus. studií kat. i pravosl. „Rossia i Latinstvo“ — Berlín 1923) — a j.

Ve službách Královny. Věstník Mariánských družin československých. Roč. XVIII. Redakce a administrace: Praha II., Ječná 2. — Ročně 8 Kč. — V nové, době přizpůsobené úpravě, vydávaný věstník družinský, dovede stejně — přístupnou formou — seznamovat sodály se základy duchovního života, jako i ušlechtile pobaviti nábož. belletrií i básněmi (zvl. cenné jsou překlady lat. hymnů od Dra. Alfr. Fuchse). Ve „Zprávách družinských“ pak lze sledovati rozvoj družinského hnutí u nás.

„Kříž“ a „Maria“. — Oblíbený, působivý kat. týdeník lidový. Praha II.-200 Ročník 32. — Ročně 10 Kč.

MUSEUM

CENTRUM ALETTI
ihs
KNIHOVNA OLOMOUC

Ročník 56. Číslo 4. L. P. 1925.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVI. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 4.

Předplatné na 56. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty, 15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 4.:

A. Slovák: Podjáhnům.* — *Karel Mezihořský*: Nechci na Velikonoce domů bez svatého týdne na dómě. — *V. Magnusek:* Maria-prostrednica naša. — *Karel Válka*: Láska připravila poklad krásy. — *Jan Merell*: „Dies irae". — *František Lesník:* Jaro.* — *Cyrilometodějská hlídka*: *Al. G.*—: Apoštolát střediskem kat. života spolkového. — *Pohledy do života.* — *Nové knihy.* —

Listárna redakce.

Všem Jednotám v republice: Zašlete včas výroční (stručné) zprávy o činnosti pro Organisační věstník v 5. čísle! (Možno zahrnout i schůze a p. po 15. květnu, ustanoven-li již jejich program).

Bratří Slováci: Opakujeme velehradský návrh, aby byl v 5. čísle oslaven váš kněz-buditel Ján Hollý. Nuže, přijměte naše porozumění, a pošlete studie a j. práce o Hollém, abychom společně vzdali důstojnou čest jeho památce. — Pošlete též i jiné příspěvky. Proto jsme uveřejnili v tomto čísle jen články celé, by pokračováním vám nezabraly místa v 5. čísle!

Bratří Jihoslovany, Poláky a Ukrajince žádáme o příspěvky (články a j.) a zprávy.

Upozorňujeme na Unio Apostolica! (viz obálku str. 4.)

Redakční uzávěrka 5. čísla 56. roč. je 15. května 1925.

Dary (přeplatky) na Museum zaslali: Vdpp.: Josef Jančík, Vilém Klim, Václav Hlavička, Dr. Alois Kolísek, Josef Mazůrek, Dr. B. Vašek, Ed. Čmejrek, V. Fabiánek, Václav Tichý, Rudolf Tenora, Ant. Svoboda, František Jelínek, Dr. Josef Toman, Jan Bádal, Dr. Ferdinand Dokulil; p. František Tater.

Upomínáme znovu o vyrovnání předplatného.

Vydává svým nákladem:
„Růže Sušilova", liter. jednota bohoslovců v Brně.
Redaktor: Karel Válka. Administrátor: Josef Hlaváč. — Tiskne „Typos" v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 56. 1924—25. ČISLO 4.

A. Slovák:

P O D J Á H N U M.

Jak slyšel bych dnes zvony zvonit,
plamenná srdce prudce bít —
Z nich slova divná hřmějí krajům,
slova, v nichž boj i svatý klid,
slova, jimž hříšník porozumí
i čisté dítě odpoví — —
Hlaholem mocným volá v dáli,
hřímá ten jazyk kovový:
Zvoníme bratřím,
zvoníme cizím,
zvoníme slavně
lidem všem —
vždyť věrné v boji
jeden kříž pojí —
bojiště jedno:
celá zem;
do toho boje
na přední místa
staví se nová
armáda čistá — —
Peklo se chvěje,
satan se svíjí —
a naše srdce
bijí a bijí . .
Zvoníme bratřím,
zvoníme cizím,
zvoníme slavně
lidem všem:
vítejte k boji
armádu svoji —
ať pozná Krista
ce á zem! . .
Tak slyším mocně zvonit ty zvony
bít srdce jejich — bim — bam — bim
slyším je jásat, plakat a prosit —
a já těm zvonům rozumím. —
Jeden z nich zvláště radostně zpívá
— jak láska sama, tak zná hrát,
v něm slávské tóny v jeden se pojí:
Stojanův drahý Velehrad . .

KAREL MEZIHOŘSKÝ:

NECHCI DOMŮ NA VELIKONOCE BEZ SV. TÝDNE NA DÓMĚ.

(Z „liturgického dopisu“ příteli.)

— — Přeji Ti upřímně hodně zotavení o svátcích, tak aby ses po těch třech nedělích vašich velikonočních prázdnin vrátil hodně svěží a silný k novému studiu. Vrať se do města jako důkaz kouzelné moci jarního sluníčka a maminčiny péče! My ovšem v semináři, řekl bys, nejsme tak šťastni, abychom tak brzo svátků doma užívali. Nám začínají „svátky“ vlastně až po svátcích, na Červené pondělí. Přece však nemáš nás proč litovat; nejel bych totiž z alumnátu před svátky, ani kdybych směl. Víš proč? K vůli officiu svatého týdne na dómě. Tobě je to snad divné; ale pochopil bys, kdybys tu někdy zůstal s námi, a chodil do katedrály na dopolední obřady i odpolední hodinky (nejlépe s brevířem nebo nějakým liturgickým výkladem v ruce). Já se na ně vždycky těším celý rok. Svatý týden — a pak Boží Tělo s tím andělským zpěvem: O salutaris hostia, to jsou pro mne vždy druhé exercicie (i mlčení tu hledím zachovávat), a zároveň hody krásy.

A opravdu, jak by také mohl lhostejným zůstati křesťan k tajemstvím nejsvětějším a nejhroznějším, smrti Boha-Vykupitele, předváděným tak vznešeně a tak vroucně? Velikými díky musíme se cítiti zavázáni Církvi, že nám připravila liturgii svou tak svaté a tak krásné pohnutky, jak bychom se co nejvíce přiblížili k Spasiteli svému chápáním poslání Jeho, láskou svou ponořili se do přesvatého života i samého srdce Jeho. Neboť liturgie celého církevního roku není, než rozvinutí celého života Páně na prostoře časové, tak, abychom si každé důležité události z něho všimli, jejímu významu porozuměli a duši své vyzískali odtud požehnání — rozjímáním, applikacemi na sebe a vděčností. A jak to dovede rozvíjeti Církev život Kristův před námi! Takové velkoleposti umělecké a při tom takové vroucí oddanosti, pokory a kajícnosti je schopna jenom láska její. Vždyť co jiného také, nežli láska k Miláčkovi, mohla by ji naučiti tak oslaviti Krista — snoubence? A co jiného, nežli láska k dětem, dovedlo by vnuknouti Církvi-matce tak jímavé, tak neodolatelné zpěvy a obřady k pohnutí věřících?

A láska — ta hoří, a proto také výrazem svým dovede zanítiti; zvláště teď o Velikonocích, kdy přichází k vrcholu a zdroji svému — k oběti kříže. Tu zdá se, jakoby Církev z horoucí lásky sama otevírala před věřícími Kristův bok a prouditi dávala vší tě Krvi nejsvětější po celé zemi: tak úžasně podmaňuje a uchvacuje bezprostředností a vroucností svých výrazů.

Především ve zpěvech officia (hodinek). — V lekcích nokturnů trojím různým způsobem nastiňuje se utrpení Páně (vedle

žalmů, které všechny též k tomuto se odnášejí); jsou to: Pláč Jeremiášův, homilie sv. Otců a epištoly. Lekcemi jakoby stavěla Církev před oči svých dětí jednotlivé obrazy a postřehy z muk Spasitelových, aby o nich rozjímaly. A hned na to, jakoby ani dočkati se nemohla, až uváží samy dostatečně utrpení Ženicha jejího, nebo snad, aby je tomu naučila tak, jak si toho vyžaduje velikost tajemství a lásky v nich obsažené — hned na to odpovídá zpěvem responsorií. Jsou to zvolání bolesti veliké, k nimž užívá většinou slov samého trpícího Spasitele, nebo slov žalmů, do úst Jeho vložených. — Poslechnouti bys měl jednou, zda by i Tebou nezachvěla po elegickém truchlozpěvu Jeremiášově v officiu Zeleného čtvrtku (t. j. ve středu odpol.) výrazně zapěná slova Páně, vyjádření muk Jeho smrtelných na hoře Olivetské; ta slova jakoby připomínala, že Jeremiášova bolest nad pádem Jerusalema je jenom slabým nástinem bolesti Jeho: „Tristis est anima mea usque ad mortem . . .“ (Smutná je duše má až k smrti; čekejte zde a bděte se mnou; nyní uvidíte zástup, který mne obklíčí. Vy prchnete, a já půjdu se obětovati za vás; aj, blíží se hodina, a Syn člověka vydán bude v ruce hříšníků.) — — Anebo srdce rozrývající stesk hospodáře, jenž všechnu lásku vinici své věnoval a od ní zhrzen a zabit byl: „Vinea mea electa . . .“ (Vinice moje vyvolená, já sázel jsem tě; jak mohla ses mi obrátiti v hořkost a mě ukřižovati a Barabáše propustiti? — Ohradil jsem tě a kamení z tebe vybral a vystavěl věž. Jak mohla ses mi obrátiti v hořkost?) A poslední responsorium Vel. pátku, jaký to vzlyk opuštěnosti a zmučení, myslitelného jen na kříži: „Caligaverunt oculi mei . . .“ (Zakalily se oči mé pláčem, neboť nebylo nikoho, jenž by mne potěšil. Vizte všichni národové, je-li bolest vaše jako bolest má. — Ó, vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest vaše jako bolest má . . .) V nokturnech Bílé soboty pak oplakává již Církev Vykupitele pochovaného — „Plange quasi virgo — — —“ (Plač jako nevěsta, lide můj, kvilte pastýři v popelu a žínici, neboť přišel den Páně, velký a hořký hrozně; opašte se, kněží, a plačte sluhové oltáře, posypte hlavy své popelem); a příčina smutku? Hořká, čerstvá rána v srdci po včerejším teprv ubití nevinného Beránka: „Sicut ovis ad occisionem . . .“ (Jako beránka na zabití ho vedli, a on neotevřel úst svých, když ho mučili; na smrt vydán byl, aby život přinesl lidu svému; smrt podstoupil, za zločince byl považován, aby zachránil lid svůj . . .)

Závěrem pak těchto odpoledních hodinek je vždy žalm Miserere. Musel bys jej sám v tomto podání zpěvním slyšeti, abys poznal, jak vyjádřeny tu v osmihlasém sboru pocity a myšlenky, jež plní duši křesťanskou při uvážení umučení Páně a vlastní hříšnosti. Poznání bídy hříchu a velikosti přísnosti Boží ohromí Ti duši při prvních verších, v nichž hlasy rozděleny na dunivé doznání těžké viny a úpěnlivé výkřiky o smilování. A pak proplétají se hlasy dle rázu textu v neirůznějších obměnách a vyvažují z duše vše, co ji vede ke kříži: vinu, lítost, prosbu, touhu, naději; až konečně propuká v mohutný jásot v jistotě dosažení milosrdenství, v očekávání a

předsevzetí trvalé již budoucí lásky k Bohu — — Vznešený závěr lekcí, responsorií a žalmů o výkupném utrpení — —!

A jak mohutně splývá zpěv s obřady při dopoledních bohoslužbách. Přál bych Ti toho štěstí, kráčeti s námi v průvodu za Velebnou Svátostí, když ji na Zelený čtvrtek přenáší biskup do vedlejší kaple; sbor zpívá velebné Pange lingua (celý hymnus) a duše zmocňuje se slavný, chvějivý (pro nehodnost) pocit, že jdeš jako rytíř v průvodu Velikého Krále — — A při jaké to příležitosti doprovázíš tu krále? Když On za Tebe umírá — — — v hrob odchází — — A na Velký pátek zase za křížem tak kráčíme do kaple pro Tělo nejsvětější (ke mši „darů předsvěcených") jako za praporem spásy, krvavým krví Královou, jako za nadějí jedinou a zárukou života, nám dnes na Golgotě vztýčenou. Zpěvem vznešeným jako antický chor doprovází sbor triumfální ten průvod kříže: „Vexilla regis prodeunt — —" (Blíží se znaky Královy, v tajemné záři skví se kříž —) Jako ohlas apokalyptické vise zní mohutné ty sloky, jež jen mystická intuice dovedla vytvořiti a jimi Ukřižovaného tak vroucně celovati — —.

A jak vyjádřiti to, co předchází průvodu — odhalování kříže za zpěvu improperií? Zde vrcholí tajemství Ukřižování i tajemství liturgie Sv. týdne. Duše již nemůže pouze ze vzdálí kříži se klaněti. Zde již přímo do ní vtiskuje Církev zkrvácený kříž, a duše, ohromena tak nesmírnou láskou, a vědomím bídnosti své a hříchů zdrcena, nedovede, než vylévati se z břehů svých — vylévati se slzami — — Představ si, že děti pozbudou otce úkladnou vraždou: úhlavní nepřítel otcův pomstil se tak na něm za to, že nevydal mu statek svůj, na něž si on činil nespravedlivý nárok. A matka milovala vroucně manžela svého jako zřítelnici oka. Proto uschovala pečlivě všechny památky po nebožtíkovi, zvláště šat zkrvácený, v němž ho přinesli domů. A když dítky dospěly, vyňala o výročí smrti jeho zkrvácený šat, a ukázala dětem. Ó, co myslíš, jak asi bylo dětem hodným při tomto pohledu? Jak asi vypukly v usedavý pláč a líbaly to roucho zkrvavené otce svého, slzami je kropily — — Vždyť otcova, to hrozná smrt před nimi vyvstala — i láska jeho k nim, jejíž se stal obětí — — A podobně činí Církev. Kříž Ženicha svého odhaluje před očima dětí svých a z úst derou se jí slova, krátká, jak bolest připouští, a veliká, jak láska jen jich schopna: Ejhle, děti, ejhle dřevo kříže, na němž Spása vaše úpěla — — A co jiného mohou odpověděti zdrcené děti, než: Pojďme, klaňějme se, zlíbejme to dřevo spásy své — — A kdo by ještě mohl zůstati lhostejným, když zároveň slyší bolestné výčitky Ukřižovaného samého, jak volá zpěvem sboru: Lide můj, lide můj, co jsem ti učinil, v čem jsem tě zarmoutil? Odpověz mi! — Co odpoví, co může říci na svou obhajobu, když hříchy svými ukřižoval Boha? — — Jen ponoření se do propasti nicoty a bídy své zbývá, a odtud hlas kající de profundis: Svatý Bože, svatý silný, svatý a nesmrtelný, smiluj se nad námi — —! — — Dále již nestačí lidská slova — — Milosti teď otevři srdce své, aby Tě omyla krví s kříže, a Ty abys mohl pak na Bílou

sobotu zaplesati jásotem čistého srdce vstříc obnovenému světlu, až je vnese kněz do chrámu jako obraz vzkříšeného Krista: Lumen Christi — Alleluja!!

Následuj Církev; a jako ona slaví vykoupení takovou krásou obřadů (jen krátce tu zmíněných), tak i Ty je oslav — krásou duše, vzkříšené, jarní duše! Tak nejlépe také naplníš účel, jejž Církev obřadům svým stanovila. —

V. MAGNUSEK:

MARIA, PROSTREDNICA NAŠA.

Po veľkonočných slávnostiach, po radostnom alleluja nenasleduje ihneď riadny beh liturgického roku . . . Cirkev neodloží slávnostné rúcho, hymny na rtoch veriacich ešte neumĺknu . . . Radostná nálada vykúpenie sláviaceho človeka neochabne, ale sa vystre aj na osobu, ktorá tak veľký zástoj hrá v diele nášho spasenia . . . Celý mesiac, celý máj sa venuje úcte prebl. P. Marie . . . Akoby sa nemohlo dosť nasýtiť srdce ľudské radosťou velkonočnou, jedon celý mesiac vylieva ešte svoje city chvály a ďaky. Od majestátnych dómov až po doštený misionársky kostolíček všade sa shromaždí v podvečer hŕbka veriacich, aby oslavovali a obdivovali výsady tej, ktorej obraz alebo socha sa skvie na oltári májovom... A z týchto výsad jedna, ktorá je toľkého významu pre nás smrteľníkov, je prostredníctvo Panny Marie . . . Účasť na vykupiteľskom diele Kristovom je príčinou všetkých tých oslav, ktoré smerujú k tomu, aby aspoň približne daly výraz vysokej to dôstojnosti, ktorej sa dostalo z dcér Eviných, jednému krehkému tvoru zemskému.

Keď máme pred očami toto prostredníctvo, tak s dvojeho stanoviska sa môžeme naň dívať . . . Dľa všeobecnej viery cirkvi katolíckej P. Maria je prostrednicou našou jak vo vykúpení celého človečenstva, tak v rozdávání milostí, t. j. ovocia vykúpenia . . . . Viďme najprv prostredníctvo v prvom smysle slova.

I.

Keď sa naplnila doba, keď ľudstvo najviac upelo v priepasti, do ktorej ho prvý hriech uvrhnul, vtedy milosrdenstvo Božie zadržalo šípy svojho hnevu a spravodlivosti, a podujalo čin, ktorý mocne zasiahnul do dejín pokolenia ľudského. Sám urazený Boh sostúpil s nebies výšin a privinul k hrudi svojej opustené, trpiace pokolenie ľudské . . . Odveké dekréty Božie sa začaly uskutočňovať a človek zase mal byť postavený do raja . . . To pozdvihnutie jeho však nechcel Boh jedine sebe prisvojiť, ale prijal aj spolupôsobenie človeka . . . Ako voľakedy dopustil, aby sám človek si bol príčinou toho, že vypadnul z milosti Božej, tak aj včuľ dovolil, aby aj on prispel k dielu svojho vykúpenia . . . Slovom určil, aby vedľa jediného prostredníka, ktorým je Kristus, aj iný mal svoje miesto . . .

Nauka táto zahrnute (implicite) sa nachádza vo sv. Písme. Už v protoevangeliume pri zasľúbení Vykupiteľa tam je zároveň zasľúbená aj P. Maria. „Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou, medzi semenom tvojim a semenom jej; ona potre hlavu tvoju a ty úklady budeš činiť päte jej.“ Tým, že žena, ktorá nemôže byť iná než P. Maria, je účastná potrenia hlavy hada, je účastná aj v diele vykúpenia. Nepriateľstvo je položené nie len medzi semenom a diablom, ale aj medzi ženou a diablom, z čoho vysvitá, že Maria jak v boji tak na víťazstve má svoju účasť . . . Prostredníctvo toto javí sa tiež až u prorokov. Tak Isaiáš hovorí: „Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius Emmanuel“ (7, 14). A zase: „Et eggredietur virga de radice Jesse et flos de radice eius ascendet.“ Z týchto miest tiež vysvitá účasť Panny na vykúpení . . . Ako Eva dopomohla k pádu Adamovmu, tak sa tu spomína Maria (virgo, radix) ako účastnica v diele nápravy . . . Ešte zrejmejšie vysvitá postavenie P. Márie u Jeremiáša, ktorý hovorí: „Usquequo deliciis dissolveris filia vaga? quia creavit Dominus novum super terram: Femina circumdabit virum . . .“ Ako niečo neslýchaného, nového sa spomina nie len muž, ktorým je dľa všeobecnej mienky Otcov Kristus, ale aj žena . . . Boh učiní dačo nového, čím je Kristus a P. Maria . . . V Novom Zákone všetky tie miesta svedčia o našej mienke, kde je len reč o matke s Dieťaťom . . . Tiež môžu uviesť svedectvo sv. Pavla: „Keď nastala plnosť časov, poslal Boh svojho Syna, učineného zo ženy.“ (Gal. 4, 4.)

Svedectvá sv. Otcov sú tak jasné, že celkom zrejme vysvitá z nich prostredníctvo P. Marie . . . Ba výrazy niektoré skoro sú až neprípustné, keby sme dbali len ich etymologického smyslu a nemali by sme ohľad na smysel ten, ktorý im auktori pripisujú . . . . Tak nazývajú Mariu menami, ktoré vo vlastnom smysle len Kristovi prislúchajú, ako sú: salvatrix, corredemptrix, liberatrix, restauratrix, ba aj sacerdotissa a mnohé iné. Veľmi častá je tiež parabella medzi Evou a Mariou, ktorou sa zrejme privlastňuje Márii zástoj prostrednice v našom vykúpení, práve tak, ako Eve účasť na záhube . . . Tak hovorí Irenaeus: „Quemadmodum illa (Eva) inobediens facta et sibi et universo generi humano causa facta est mortis, sic et Maria obediens et sibi et nostrae universo generi humano facta est causa salutis.“ Alebo sv. Efrém: „Utraque (i. e. Eva et Maria) aeque pura et simplex constituta est; sed illa facta est causa mortis, haec salutis nostrae . . .“ Slová to zaiste jasné. Alebo Tertullián: „In virginem enim adhuc Evam irrepserat verbum aedificatorium mortis, in virginem aeque introducendum erat Dei Verbum exstructorium vitae, ut quod per eiusmodi sexum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in salutem . . . Crediderat Eva serpenti, credidit Maria Gabrieli. Quod illa credendo deliquit, haec credendo delevit.“ Svätý Augustin, ktorého slová čítame v officiu P. Marie 8. sept., tiež potvrdzuje túto nauku, keď hovorí: „Eva occidendo obfuit, Maria vivificando profuit. Illa percussit, ista sanavit.“

Zjavenie a podanie zaručuje nám ako sme videli nauku o prostredníctve P. Marie . . . Avšak, jaký má ono smysel? Predsa vieme zo slov sv. Pavla: „Jeden je prostredník medzi Bohom a človekom, človek Kristus.“ Ano opravdivý prostredník je len Kristus, ktorý jedine mohol radosť učiniť za hriechy naše, ktorý jedine mohol oslobodiť ľudstvo od pohany dedičnej. Bohu radosť učiniť dľa spravodlivosti mohol len Kristus, ktorý mohol odčiniť urážku nekonečnú, poneváč bol Bohom, ktorého aj ľudské činy majú cenu nekonečnú . . . Púhy tvor, akým bola aj P. Maria, nikdy sa nemôže povzniesť na takú výšku, žeby jeho činy mohly usmieriť urazeného Boha, tým skôr, poneváč ide tu aj o pozitívnu stránku vykúpenia, t. j. získať pre ľudí prvotný stav aspoň čo do cieľu nadprírodzeného a milosti . . . Konečný tvor nemôže zadostučiniť za urážku nekonečnú a ani nemôže zaslúžiť pre ľudstvo, aby ono bolo zase k cieľu nadprírodzenému od Boha pozdvihnuté . . . Ba prostredníctvo tvora ani nemôže niečo pridať k prostrednictvu Kristovmu, lebo však ono má hodnotu nekonečnú . . . Z týchto dôvodov môžme nazvať P. Mariu len prostrednicou druhého rádu, ktorá len na toľko môže byť prostrednicou na koľko obdržala k tomu milosť od Boha. Panna Maria je prostrednicou našou, poneváč Boh chcel, aby sa podobným spôsobom stalo vykúpenie človečenstva, ako sa stala jeho záhuba . . . Preto sa nazýva P. Maria aj causa dispositiva salutis, ktorá totiž všetko pripravila, aby Boh vhodným spôsobom prijal na seba telo ľudské, aby mal všetko prichystané k dielu vykúpenia, práve tak, ako Eva pripravovala cestu k hriechu Adamovmu . . . Rozdiel je len v tom, že spolupôsobila bez pomoci Božej (k hriechu totiž), kdežto P. Maria s milosťou Božou . . . Preto se volá P. Maria aj causa instrumentalis v diele nášho vykúpenia . . . Nemyslime si však, žeby bola P. Maria len puhým nástrojom, pôsobiacim len fyzicky, bez každého mravného, t. j. slobodného pričinenia sa . . . Panna Maria brala účasť nie len fyzicky, ale aj morálne, a to jak pri vtelení Syna Božieho, jak vo vykúpení našom. K vteleniu Syna Božieho fyzicky prispela tým, že z jej najčistejšieho tela a krvi bolo učinené telo Kristovo hypostaticky spojené s druhou božskou osobou. Morálne spolupôsobenie záležalo v tom, že ustavičným sľubom panenstva pripravila pribytok pre Syna Božieho a okrášlila ho najkrajšími kvetmi svojich cnosti, zvlášť poníženosti, čistoty a poslušnosti . . . Korunou tohoto mravního spôsobenia je slobodný súhlas jej, stať sa Matkou Božou na slová Gabriela . . . Sv. Tomáš a s ním i Lev XIII. vo svojej encyklike „Octobri mense“ právom hovoria, že súhlas Panny bol súhlasom celého pokolenia ľudského . . . Boh vraj nechcel prijať na seba ľudskú prírodzenosť, kým človečenstvo neprivolí. Ako voľakedy Adam reprezentoval pokolenie ľudské pred Bohom, ktoré zhrešilo, tak teraz P. Maria v mene tohože pokolenia prijala spásonosnú ruku samého Boha, ktorý chcel vyviesť ľud svoj z otroctva hriechu . . . Ale aj k vykúpeniu človečenstva spolupôsobila Maria. Fyzicky tým, že ona vychovala baránka obetného, ktorý mal smyť hriechy naše, morálne, že obetu, ktorú priniesol

Kristus za nás na kríži, priniesla aj P. Maria citom srdca svojho . . . Spojila sa totiž s obetujúcim Kristom, čím priniesla v nevlastnom smysle tu obetu, ktorú Syn Boží na kríži . . . Najprv obetovala Syna svojho v chráme, potom na kríži Otcovi nebeskému . . . Neutiekla ako apoštoli, ale modlila sa k nebeskému Otcovi, aby prijal ľudstvo do milosti svojej, očakávala spasenie človečenstva, a dľa sv. Ambrosa bola hotová za nás zomrieť . . .

Týmto sme slabými rysmi načŕtali tú veľkú dôstojnosť P. Marie, ktorou ju obdarilo nebe, a pre ktorú ju velebily všetky stoletia éry kresťanskej . . . Viďme teraz prostredníctvo jej v druhom smysle slova.

II.

Akým spôsobom brala účasť P. Maria na vykúpení človečenstva, práve tak spolupôsobí aj pri rozdávaní ovocia vykúpenia, t. j. milostí . . . Prostrednictvo toto je vlastne korunou a výsledkom účasti P. Marie na vykúpení človečenstva . . . Predsa je už aj vo sv. Písme označené . . . V St. Zákone Judith a Esther ako mocné orodovnice a ochránkyne národa židovského sú predobrazom P. Marie, orodovnice kresťanov . . . V N. Zákone stačí poukázať na chovanie sa P. Marie pri svatbe v Kaně . . . Keď už o jednoduchú časnú vec prosila Panna u svojho Syna, jak jej môže záležať teraz na tom, aby jej vykúpené dietky boly vyslyšané u Krista, zvlášť keď o duševné veci prosia . . . Veď sám Kristus nám ju stanovil za matku pod krížom, aby sme sa v potrebách našich dôverne k nej obrátili . . . Svätí Otcovia tiež svedčia o tejto pravde . . . Sv. Efrem hovorí: „Penes te posse est, utpote es vere mater Dei et omnia potens.“ Sv. Germanus: Omnia tua admirabilia sunt o Deipara, omnia ingentia et aliorum vires superantia, propterea et patrocinium, tuum maius est quam intelligentia apprehendi possit . . .“ Zvlášť význačné sú slová Petra Damianskeho: „Fecit in te magna quia potens est et data est tibi omnis potestas in coelo et in terra. Accedis ad altare non rogans sed imperans; Domina, non ancilla . . . Keď je to aj hyperbolicky povedané, predsa je to dôkazom, že Marii sa pripisuje mimoriadna moc . . . Konečne môžeme pridať aj dôvod teologický. Keď totiž aj svätí môžu orodovať za nás u Boha, aké musí byť orodovanie P. Marie, ktorá tak vysoký stupeň dôstojnosti obsiahla a ktorá je tak úzko spojená so Synom Božím . . . Tá horlivosť, ktorou prisluhovala Pánovi tu na zemi, ktorou sprevádzala jeho každý skutok od kolísky až ku hrobu, zaiste neochabla v nebi, keď sa ovocie utrpenia Panovho má rozdeľovať . . . Už vtedy hľadela sústrasťou a láskou na padlé pokolenie ľudské, zaiste aj teraz len zato bije jej srdce, aby zachránilo ubohé semä Evino . . . A toto semä aj skutočne bolo a je si vedomé toho, že Maria je najmocnejšou orodovnicou jeho u Boha . . . V pospolitom ľudu kresť. je zvlášť zakorenená táto pravda . . . Človek cíti svoju opustenosť a nedostatočnosť a preto hľadá pomoc u P. Marie, ktorá ako milosrdná matka iste pomôže . . . Už v katakombách vystierala ruky svoje cirkev trpiaca po Marii, o čom svedčia archeologické pamiatky

prvých století . . . Cirkev svätá tiež na mnohých miestach sa zmieňuje o ochrane Mariinej vo svojej liturgii . . . Tak nazýva ju pomocnicou kresťanov, nebies bránou, pannou mocnou, útočišťom hriešnikov atď. . . . Antifona Salve Regina a modlitba Memorare sú tiež jasným dôkazom viery v prímluve P. Marie . . . Mnoho piesní mariánských je tiež toho dôkazom . . . Skoro nenajdeme marianskej piesne slovenskej, kde by sa nenašla mocná dôvera a viera v prímluvu P. Marie . . . Hľa, aké je múdre riadenie Božie . . . . . Človek je hatený v ceste do neba diablom, svetom a náruživosťami, mocne je však napomáhaný s druhej strany svätými v nebi, milosťami a P. Mariou . . .

Úzko súvisí s prostredníctvom P. Marie aj tá mienka mnohých teologov, dľa ktorej všetky milosti dostávame skrz P. Mariu od Boha . . . V novšej dobe zastávajú sa mienky zvlášť Pesch v Nemecku, Villada vo Španielsku a Billot s Bainvelom vo Francúzsku, teda všetko vedecké kapacity . . . Ba kardinál Mercier spolu s biskupmi Belgie vymohol u sv. stolice zvláštny omšový formulár o P. Marii, prostrednici všetkých milostí, na 31. mája . . . Zastanci tejto mienky odvolávajú sa zvlášť na cirkev svätú, ktorá zo Starého Zákona tieto slová: „In me gratia omnis viae et veritatis, in me omnis spes vitae et virtutis“ (Eccl. 24, 25) a „Qui me invenerit, inveniet vitam et hauriet salutem a Domino“ (Prov. 8[35]) vzťahuje na P. Mariu, a z ktorých slov vysvitá, akoby sama cirkev považovala P. Mariu ako rozdávateľku všetkých milostí . . . Vedle svätých Otcov vyššie uvedených spomínajú Suareza, dľa ktorého je Maria krkom, cez ktorý idú milosti z hlavy do tela, t. j. od Krista k veriacim. Tiež Suarez tvrdí, že nik neni spasený, leda skrz P. Mariu . . . Ďalej sv. Bonaventura hovorí: „Nihil nos habere voluit, quod non transiret per manus Mariae.“ Tej mienky sú tiež sv. Alfonz Ligouri, Canisius, Bossuet, Albert Veľký a Müller, ktorý tvrdí, že prímluva Panny je morálne nutná k spaseniu . . . To isté zdôrazňuje Lev XIII. v encyklike, Octobri mense: „Ex quo non minus recte affirmare licet, nihil prorsus de permagno illo omnis gratiae thesauro, quem attulit Dominus, nihil nobis nisi per Mariam Deo sic volente impertiri . . .“ Ako rozumový dôvod sa uvádza: Keď P. Maria spolupôsobila pri získaní prameňa milosti pre pokolenie ľudské, tak zaiste slušné je, aby mala účasť aj pri rozdávaní všetkých milostí . . . . . Alebo môžeme tvrdiť, že v nebeskej sláve tiež podrží svoju dôstojnosť materskú, ktorou rozdeľuje všetky milosti jej Synom získané . . . Bez tohoto by nastala akási medzera v celej organickej súvislosti jej života, ako hovorí prelát Pospišil . . . Keď jej súhlas očakával Boh Otec pri vtelení Syna svojho, zaiste aj na jej súhlas rozdáva všetky milosti . . . Samozrejme netvrdíme tým, žeby sme museli prosiť o každú milosť P. Mariu . . . Milosrdná matka aj vtedy pomáha, keď ju o to nikto neprosí . . . Keby sme však pohrdli jej prímluvou, tak zaiste by sme stavali prekážky v cestu svojho spasenia . . . Ešte to by mohol niekto tvrdiť, že prostredníctvo P. Marie umenšuje prostredníctvo Kristovo . . . Nie. Účasť

P. Marie na vykúpení a rozdávaní milostí má svoju silu len z Boha, z milosti jeho . . . Ona je len kanálom, ktorým idú milosti z prameňa. Ba práve tým, že Boh podelí svoju moc aj s inými a učinkuje skrz príčiny druhotné (causae secundariae), dáva len na javo svoj nevyčerpateľný prameň sily a moci. Jako nik nemôže povedať, žeby hodnosť kňazská a prorokov zatienila hodnosť samého Krista, práve tak ani prostredníctvo P. Marie neni na úkor Krista Pána... Boh sám sprevádza svoju moc tu na zemi skrz zákonité vrchnosti a moc otcovskú a netrpí tým jeho sláva, preto ani prostredníctvo P. Marie neumenšuje moc Jeho . . .

Z prostredníctva P. Marie dobre chápaného vyplýva potreba stáleho spojenia človeka a celej spoločnosti s Pannou Mariou . . . Ubi Maria ibi Christus . . . Nie len pre jednotlivca platí táto zásada, ale aj pre široké vrstvy . . . Dejiny jasne dokazujú, že akonáhle kto opovrhnul Mariou, ztratil aj samého Krista . . . Protešťantstvo, ktoré zavrhlo úctu mariansku, pomaly začalo ztrácať aj Krista a tragicky speje k nevere . . . Opačne ale východní pravoslavní ušli tejto zkaze, poneváč podržali úctu mariansku a môžeme sa úfať, že skrz P. Mariu bude privedený tento márnotratný syn do lona cirkvi katolíckej . . .

Využijme teda toto výdatné prostredníctvo P. Marie, ku ktorému nás cirkev svätá tak zrejme pobáda oráciou nového formulára omšového, ktorá znie: „Domine Jesu Christe apud Patrem mediator, qui beatissimam Virginem, matrem tuam, matrem quoque nostram et apud te mediatricem constituere dignatus es: concede propitius, ut quisquis ad te beneficia petiturus accesserit, cuncta se per eam impetrasse laetetur. Qui vivis . . .“

KAREL VÁLKA:

LÁSKA PŘIPRAVILA POKLAD KRÁSY.

(Duchovní genealogie církevní hymniky.*)

Tak jako oheň nutně kolem šíří s teplem i světlo, tak p r a v d a vždy k r á s u má ve svém doprovodu. Duše, do které pravda vstoupila a našla příbytek připravený, t. j. přijetí srdcem c e l ý m, č i s t ý m a v d ě č n ý m (nejlépe takovým, které předchozí tma duchovní a žízeň této vody života dychtivými učinila) — taková duše nejen že ožije k životu d í t k a B o ž í h o, ale také rozkvete k r á s o u. Prožívá podobné tajemství jako příroda na jaře, kdy po první zeleni věnčí se také květy. —

Příčina je na snadě. Nelze totiž býti d í t k e m Božím a n e m i l o v a t i Boha. (Nejsme totiž jen dědici, nýbrž, již zde na zemi, dít-

*) K chystanému vydání českého překladu círk. hymnů Dra. Alfreda Fuchse.

kami Božími.) U dítek, chtějí-li býti upřímné a vděčné, jest láska k otci, zvláště pak k nejvyššímu Otci, plnému pravdy a milosrdenství, nezbytným důsledkem. Ostatně — jest přece láska s hlediska Božího „naplněním zákona", s hlediska lidského přirozenou odpovědí na pravdu poznanou. — A láska právě je to, která byla vždy a zůstane studnicí a zdrojem vší krásy, všeho uměleckého tvoření; láska, chtějící oslaviti, láska, chtějící se odvděčiti, láska konečně, chtějící k milování přivésti i jiné. (Srv. Ruskin: „Všecko veliké umění jest chválou něčeho, co miluje me".) Kouzelná láska, která učí podivuhodné vynalézavosti, která dovede k neuvěřitelnému vrcholu vyzvednouti všechny, dosud skryté, schopnosti a dary, která zjemňuje srdce, že vycítiti dovede, co tisícům uniká, a slovy lidskými zachycuje více, než nač by se zdála řeč naše omezena. —

Nuže, a touto láskou vždy Církev oplývala. Vždyť „nevěstou Kristovou" ji nazývá Duch sv. v Písmu; jí svěřen všechen poklad pravdy (jež budí lásku), ona každodenně přináší nesčíslné oběti Lásky, v ní žije Kristus, láska sama. Její pramen tedy nejbohatší, proto z ní mohlo se také nejvíce krásy zroditi. Mohlo; bylo však potřeba i umělců, k tomu mimořádně nadaných, kteří by z pramene dovedli čerpat, v krásu měnit a jiným podávat. Neboť každé dílo je potud krásné, umělecké, pokud v něm myšlenka dochází rovnováhy ve formě, čili vyjádření ke svojí velikosti a dosahu přiměřeného. A myšlenky z pokladu Církve jsou myšlenky na světě největší a nejvznešenější, myšlenky nesmírných výší a hloubek — neboť rodištěm jejich jsou — tajemství! A proto i vyjádření jejich předpokládá vedle nezbytné intuice duchovní také mimořádné disposice přirozené, čili básnického genia. (Máme na mysli přímé, slovné vyjadřování; s vyjádřením hudebním a výtvarným má se to ostatně podobně, neboť všechny druhy uměleckého tvoření lze nazvati poesií různě vyjádřenou.)

A měla Církev takové genie — ?

Stálo loni v kterémsi radikálním časopise katolickém (v onom boji o „katolické umění"), že „Duch svatý nemá štěstí na básníky". To dovedlo do hloubi duše urazit. Vždyť pravdivost těch slov znamenala by, že inspirace tak nesmírně bohatá, jaká je skryta v životě a pokladech Církve, zůstala neplodná, bez užitku, pro neschopnost členů Církve. —

A přece odpovědí a důkazem, jimž nelze odporovati, jsou hymny církevní! —

V hymnech je vyjádřeno, a to způsobem, možno říci téměř o všech, absolutním, vše, co tvoří obsah synovství Božího. A tím jest nejen ideový, dogmatický podklad, ale i všecka láska a pokora, radost a pokání, prosba a chvála, touha a setkání, jak povstávají a zpívají v duši, která v Bohu založila svůj život, v duši, která úkolem a cílem svým jediným učinila: růsti v poznání a lásce Boží. — A v pravdě, po jakém díle vyšší krásy na světě toužiti možno, nežli po takovém, v němž zachyceny jsou nebeské záchvěvy

duší, transponované do lidských slov s nejvyšším vystupňováním výrazové schopnosti těchto —? Kde chcete více krásou nasytiti duši v jejich nejvyšších touhách uměleckých a zároveň posvětiti ji láskou světců, nežli v těchto mystických zahradách hymnů, kde pase Miláček mezi liliemi — — ? Zde každý verš a každá vazba dýše, ať již něhou důvěrného obcování s Bohem, nebo hrůzou pohledu na rozhněvanou, uraženou tvář Boží — ale vždy je to blízkost Boží, jejíž balsám i po dlouhých věcích dýše nám z nich svou nesmrtelnou vůni. Odtud i ten oheň, jímž zaněcují srdce tak jako hovor po cestě do Emauz . . . neboť přítomnost Boží, v níž vytryskly, jde s nimi jako požehnání lásky a naplňuje velebností a sladkostí svou ty, kteří je s láskou přijímají. Skladatelé jejich totiž nenutili sami sebe rozumovou spekulací k umělému básnění, nýbrž sami takřka donuceni byli k vyjádření duše své vichrem duchovní inspirace, který jako cedry Libanu lámal překážky v jejich lidské nedostatečnosti (smyslnost, lidská omezenost rozumu), bránící krásnému vyjádření věcí božských — — A tak povstávají hymny jako ohlasy básní Duchem sv. přímo inspirovaných — : Velepísně, oslavy lásky svaté a štěstí jejího, i žalmů vážných, kajících i děkovných. Lidská pak duše jakoby v nich vroucností lásky své snažila se dle možností svých splatit nesmírnost lásky Boží —.

— — Je v hymnech plno života; života srdce i života Božího —. Jen ssajte ten život z nich srdcem takovým, z jakého vzešly: srdcem pokorným a milujícím!

JAN MERELL:

„DIES IRAE."

(Pokus o studii hymnologickou.)

„ . . . Naplňujte se Duchem svatým, mluvíce k sobě vespolek v žalmech a chvalozpěvech a v písních duchovních . . ."

Od nejstarších dob plnila církev sv. toto přání sv. Pavla. Ze Starého Zákona převzala biblické žalmy a chvalozpěvy, v nichž v Novém Zákoně byla osvětlena četná místa nejasná, zastřená rouškou očekávání příštího Mesiáše.

Ale i v lůně církve vykvetly nové skvosty poesie, jimiž první křesťané vyjadřovali své city radosti, lásky a vděčnosti. Bylo slunné jaro, kdy vše kvete, probouzí se k životu, oslavuje dílo rukou Božích — bylo to jaro církve. Poklad hymnů během století vzrostl, ale bohužel je to poklad zakopaný, nenalezený a nedoceněný často ani těmi, jimž církev svatá vkládá jej do rukou.

Ač mnohé hymny jsou pravými perlami světové poesie, vynikající nejen krásou formální, ale i hlubokým obsahem, majícím za předmět nejvznešenější myšlenky, přece nedostává se jim toho ocenění, jehož by zasluhovaly. Tato studie chce podati ukázku, co

hloubky a krásy je skryto v církevní poesii, o níž ničeho neslyšeli jsme na střední škole, a kterou církev sv. dává kněžím, jako vzácný svůj poklad, aby jí Boha chválili. Kéž alespoň ti by pocítili magickou sílu círk. hymnů, kterou cítil křesťanský starověk, kdy náboženská poesie hluboko vnikala do srdcí věřících. Byly to v té době hlavně hymny sv. Ambrože, zpívané při mši sv., které působily tak hlubokým dojmem i na nevěřící a nepřátele sv. Ambrože, že nazývali je čarovnými. A sv. Ambrož jim odpovídá: „Hymnorum quoque meorum carminibus deceptum populum ferunt. Plane nec hoc abnuo. Grande carmen istud est, quo nihil potentius. Quid enim potentius quam confessio Trinitatis, quae quotidie totius populi ore celebratur? Certatim omnes student fidem fateri, Patrem et Filium et Spiritum sanctum norunt versibus praedicare. Facti sunt igitur omnes magistri, qui vix poterant esse discipuli."[1])

Mohutným dojmem působily i na sv. Augustina, zvláště po smrti jeho svaté matky Moniky, která vážila si jich jako pokladu srdce. V jeho duši lily olej a balsám, v oči slzy, v srdce toužený klid. „Quantum flevi in hymnis et canticis tuis, suave sonantis ecclesiae tuae vocibus commotus acriter! Voces illae influebant auribus meis, et eliquabatur veritas tua in cor meum, et exaestuabat inde adfectus pietatis; et currebant lacrimae, et bene mihi erat cum eis . . ."[2])

Zvláště hodnotně uměleckou cenou vyznačují se hymny, zvané s e k v e n c e, vkládané do mše sv. mezi epištolou a evangeliem. Bylo to původně prodloužení jásavého zpěvu — aleluja —. Později pod tyto melodie, nazývané Sequentia, vkládány byly texty, na které přešlo i pojmenování totéž.

Ve středověku byly sekvence velmi oblíbeny, takže počet jejich vzrostl na několik set. Do liturgie sekvenci uvedl svatohavelský mnich Notker, který vložil umělecky zbudované texty pod zpívané, prodlužované hlásky „Aleluja". Výrazem hluboce zbožného ducha Notkerova, theologického vzdělání a poetického talentu, jsou jeho sekvence, jichž čítá se na 60, a z nichž jistě 18 možno mu připsati.

Po reformě mišálu za Pia V. omezen počet sekvencí na 5 — pravých to perel středověké poesie, dosahujících výše starozákonní lyriky, význačných mohutným náboženským vzletem, krásou formy a hloubkou myšlenek ideově spjatých s liturgií. Jsou to: „Victimae paschali" od Wippa, dvorního kaplana Konráda II., „Veni sacte Spiritus" (kol r. 1200), „Lauda Sion" od sv. Tomáše Akv. († 1274), „Stabat Mater", přičítaná Jacop. da Todi († 1306) a „Dies irae".

Dvě poslední nepojí se k aleluja, jako sekvence ostatní, které jsou zpěvy radosti, nýbrž ke traktu. Z těchto sekvencí nejčastěji recitována bývá v zádušní mši sv. „D i e s i r a e", zaujímající co do umělecké ceny mezi všemi sekvencemi místo prvé.

Kde vykvetl tento skvost hymnické poesie? V tiché klausuře, kde skláněl se duchovní syn sv. Františka nad záhonem svých snů

[1]) Migne, Patr. lat. XVI. 1017.
[2]) Confessiones IX, 7.

a meditací. Světec serafinský, jakoby vložil lásku k poesii v duše svých synů — sv. Bonaventurovi, Jacop. da Todi — a také Tomáši de Celano, jenž právě dle svědectví Bartolom. Pisanského z r. 1385 „ . . . prosam de mortius, qua cantatur in Missa, „Dies irae, dies illa" dicitur fecisse . . ." (Liber conformitatum.)

Ač tato sekvence bývala přičítána i jiným, jako Řehoři Vel., sv. Bernardovi, Bonaventurovi, kard. Ursinovi, Jac. da Todi, Innocenci III., přece nyní všeobecně se uznává, že původcem pro svědectví Bartol. Pisan. je Tomáš de Celano. Bratr Tomáš, narozený kol r. 1200 v Celano, byl jedním ze dvanácti prvních druhů sv. Františka. Z pozdějšího jeho života víme, že byl kustodem německých klášterů ve Vormsu, Špýru, Mohuči a Kolíně. R. 1230 byl již opět v Assisi, kde dle svého sdělení vyhledal ho kronikář Fr. Jordanus a obdržel od něho ostatky sv. Františka. Tomáš de Celano to byl, který složil na rozkaz Řehoře IX. známý první životopis sv. Františka. Píše o něm výše jmenovaný Bartol. Albizzi z Pisy: „ . . . frater Thomas, qui mandato apostolico scripsit sermone polito legendam primam beati Francisci . . ." (Liber conformitatum.) Druhá sekvence Tomáše de Celano, složená k oficiu sv. Františka — „Sanctitatis nova signa", nemá již té poetické ceny jako „Dies irae".

Zemřel mezi rokem 1250—55.

Text sekvence „Dies irae" zachoval se ve třech různých zněních. V nynější všeobecně užívané formě zachoval se v textu římském — římského misálu, kde vyskytuje se až ku konci 14. stol. Rozdílný od textu římského je text nalezený v Mantově. Zde naše sloka první, je až pátou. Předcházejí sloky:

1. Cogita anima fidelis,
Ad quid respondere velis
Christo venturo de caelis;

2. Cum deposcet rationem
Ob boni omissionem
Et mali commissionem;

3. Dies illa, dies irae,
Anam conemur praevenire,
Obviamque Deo irae.

4. Seria contritione,
Gratiae apprehensione,
Vitae emendatione!

Tři sloky poslední jsou vynechány a nahrazeny novou:

„Consors ut beatitatis
Vivam cum justificatis
In aevum aeternitatis."

Třetí text, curyšského probošta Fel. Hammerlina (1389—1457), má 17 prvních slok textu římského, s méně významnými varianty. Pak následuje 7 slok nových, daleko menší ceny, než sloky předcházející. O tom, který z textů je původním textem sekvence, je mezi odborníky spor. (Otázku tu podrobněji rozebral jesuita G. M. Dreves ve „Stimmen aus Maria-Laach" (1892).) Dle uvedeného svědectví Bart. z Pisy, „Dies irae" již ve 14. stol. v Italii bylo vkládáno do mše sv. za zemřelé. Na severu užívána byla zřídka, ještě některé německé misály z počátku 16. stol. jí nemají. Do římského misálu přijata byla až za Pia V. (1570.)

Zdá se však, že sekvence „Dies irae" ani původně pro účely liturgické složena nebyla, nýbrž vytryskla přímo ze srdce básníkova, jako —pia meditatio. Za takovou považuje ji G. M. Dreves S. J. Na-

svědčuje tomu její čistě subjektivní ráz. V básních liturgických mluví kněz s Bohem, ne jménem svým, ale jménem církve a lidu. V „Dies irae" tomu tak není. Básník mluví přímo jménem svým k Bohu. „Quid s u m miser tunc dicturus?" Salva m e fons pietatis." „Ne m e perdas illa die." Básník se chvěje při vzpomínce na poslední soud, jsa si vědom svých vin. — „Ingemisco tamquam reus." Prosí proto — ač jeho prosby jsou nehodny; — aby ho vyslyšel jako lotra na pravici, zbavil věčného ohně a přijal ho mezi své ovečky. Tento čistě subjektivní ráz, počínající od sedmé sloky, je jakoby zlomen v posledním šestiverší. Jeho ráz je úplně rozlišný od sloh předcházejících, stavěný ve slohu sekvencí. Již jen dva verše jsou zdobeny jedním rýmem, čímž sekvenci dostává se spádného ukončení. Subjektivism básníkův mizí již v předposledním čtyřverší:

„Lacrimosa dies illa,
Qua resurget ex favilla
Iudicandus homo reus.
Huic ergo parce Deus.

„Judicandus homo reus" má spíše jako pars pro toto význam celého lidstva. Subjektivism básníkův je úplně zlomen v posledních slovech:

„Pie Jesu Domine,
dona e i s requiem."

Je tedy velmi pravděpodobno, že poslední šestiverší přidáno bylo později, snad když báseň přijata byla do liturgie. F. Mone, jeden z nejlepších znatelů církev. poesie, naleznuv podobné místo v jednom starším rukopise, o tom píše: „V tomto ohledu jest kursivní místo: „Lacrimosa dies illa . . ." zvláštní; neboť přichází také v „Dies irae" a protože tento rukopis jest starší, (t. interpolované „Libera") než skladatel „Dies irae", Tomáš z Celana, tedy nesložil ony verše „Lacrimosa . . ." sám, nýbrž ponechal je ze starší církevní písně a připojil je ku konci své sekvence . . ."[4])

Cena sekvence „Dies irae" je uznávána všeobecně. Plastičností, s jakou líčí hrůzy posledního soudu, přímo otřásá nitrem lidským. Četnými asonancemi chce proniknouti až k sluchu a duši, takže nazývána bývá hymnem gigantským a dílem hudebním bez hudby. Jeden z nejlepších znatelů církevní poesie, protestant Daniel ve svém „Thesaur. hymnol." píše o této sekvenci často citovaná slova: „Venimus ad eum hymnum, qui uno omnium consensu sacrae poëseos summum decus et ecclesiae latinae κειμήλιον est pretiosissimum. Nam etiam illi, quibus latini ecclesiae hymni prorsus ignoti sunt, hunc certe norunt, et si qui inveniuntur ab humanitate tam alieni ut carminum sacrorum suavitatem nihil omnino sentiant, ad hunc certe hymnum, cujus quot sunt verba tot pondera, imo tonitrua, animum advertunt . . ."[5])

[4]) „Lateinische Hymnen des Mittelalters" Freiberg 1835. I. str. 408.

[5]) II. 112.

Tři trochejské verše zdobeny jsou vždy jedním společným rýmem, dodávajícím básni vážného plastického výrazu. Prostá, úsečná mluva, je zároveň vznešená a důrazně dojímavá.

Není zde místa pro výklad jednotlivých veršů této sekvence, kde každé slovo má svůj význam a obsah. To důkladně učinil známý, nyní již stařičký znatel liturgie, dr. N. Gihr ve svém výkladu mešních sekvencí, jak dogmaticky, tak asketicky, osvětliv je četnými citáty z Písma sv. a sv. Otců.[6])

Prvních šest slok plasticky líčí hrůzy posledního soudu:

„Dies irae, dies illa,[7])
Solvet saeclum in favilla:
Teste David cum Sibylla.[8])

Hněvu den kdys ohně silou*)
zmaří zemi rozmařilou,
svědkem David se Sibyllou.

Quantus tremor est futurus
Quando judex est venturus,
Cuncta stricte discussurus!

Všechno hrůzou bude vzhůru,
až Bůh Soudce v nebes kůru
k soudu půjde, v čele chmuru.

Tuba mirum spargens sonum[9])
Per sepulcra regionum,
Coget omnes ante thronum.

Trouba v děsném zahřmí tónu
nad hřbitovy milionů:
Vstaňte k soudu! Pojďte k trónu!

Mors stupebit et natura,
Cum resurget creatura,
Judicanti responsura.

Smrt i vesmír stane v proudu,
až tvor bude střásat hroudu,
aby postavil se k soudu.

Liber scriptus proferetur,[10])
In quo totum continetur,
Unde mundus judicetur.

Rozloží se psaná kniha
a v ní všechna provin tíha,
pro které Bůh lidstvo stíhá.

Judex ergo cum sedebit,
Quidquid latet, apparebit:
Nil inultum remanebit."

Soudce přísný když tu stane,
vše, co skryto, v záři vzplane,
bez pomsty nic nezůstane.

První verš je vzat z proroka Sofoniáše, ohlašujícího trest nad Judou a Jerusalemem: „Dies irae dies illa, dies tribulationis et angustiae, dies calamitatis et miseriae . . . dies tubae et clangoris . . ." (1, 15.)

Líčení soudu, jakoby bylo přímo malováno. Ale jakými tahy a barvami! Přímo vrývají se v duši. A k tomu četné asonance, — na příklad ve druhé sloce — ú — quantus, venturus, discussurus, — jakoby chtělo hrůzu posledního soudu přímo před oči postaviti. Neb — o — ve třetí sloce, jakoby chtělo vylouditi hlas andělských trub.

Sloka sedmá je přechodem ke druhému dílu sekvence. Je otázkou básníkovou: Co řeknu já hříšný svému soudci?

„Quid sum miser tunc dicturus?
Quem patronum rogaturus,
Cum vix justus sit securus?

Co já bídný řeknu Jemu?
Koho k zastání si vemu,
úzko-li i nevinnému!

Připomenu mu jeho neskonalou lásku, která ho přibila na kříž, jeho dobrotivost, s jakou odpustil i kajícímu lotrovi. Kleknu a budu prosit, aby přijal mne mezi své ovečky. Básníkova modlitba, plná

[6]) „Die Sequenzen" Freiburg, 1900. — R 1924, jednotl. sekvence ve zvláštních svaz. tamtéž.

*) Pro čtenáře nelatiníky připojuji překlad K. D. Lutinova.

[7]) Soph. 1, 15. — [8]) Ps. 101, 26. — [9]) Mat. 24, 31. — [10]) Apok., 12. 20

žhavé lásky a naděje v milosrdenství Kristovo, je dílem klasicky uměleckým. Je výkřikem básníkova nitra, jež hrozí se okamžiku, kdy stane před věčným soudcem:

Rex tremendae majestatis,
Qui salvandos salvas gratis,
Salva me, fons pietatis.

Recordare, Jesu pie,
Quod sum causa tuae viae:
Ne me perdas illa die.

Quaerens me sedisti lassus:
Redemisti crucem passus:
Tantus labor non sit cassus.

Juste judex ultionis,
Donum fac remissionis
Ante diem rationis.

Ingemisco, tamquam reus,
Culpa rubet vultus meus,
Supplicanti parce Deus.

Qui Mariam absolvisti,
Et latronen exaudisti,
Mihi quoque spem dedisti.

Preces meae non sunt dignae:
Sed Tu, bonus fac benigne,
Ne perenni cremer igne.

Inter oves locum praesta,
Et ab hoedis me sequestra,
Statuens in parte dextra.

Confutatis maledictis,
Flammis acribus addictis:
Voca me cum benedictis.

Oro supplex et acclinis,
Cor contritum quasi cinis:
Gere curam mei finis.

Králi veleby a třasu,
zdarma Svým Ty skýtáš spásu —
dej mi spatřit nebes krásu.

Jesu můj, rač vzpomenouti,
že jsem příčinou Tvé pouti,
nedej mi v den zahynouti!

Hledal jsi mne do úpadu,
trpěls pro mne kříž a zradu —
a teď bys mne nechal hadu!

Soudce pomsty spravedlivé,
odpusť hřích mé prosbě tklivé,
než den přijde hrůzy divé.

Obžalován, úpím v trudu,
tvář má vinná rdí se v studu —
Pane, rci a spasen budu!

Odpustil si svaté Máři,
lotra přijal's vlídnou tváří —
tak i mně Tvá naděj září.

Nemohu to žádat klidně,
leč Ty, dobrý, dej mi vlídně,
abych v ohni nemřel bídně.

Mezi ovečky mne postav,
od kozelců zlých mě rozstav,
po pravici své mne ostav.

Až zavrhneš hříšných davy,
odsoudě je v plamen dravý,
mne vem k vyvolencům slávy.

Na kolena níže padám,
v srdci jako popel svadám:
V ruce tvé svou spásu skládám.

V deváté sloce modlící se básník, jediným slovíčkem recordare — s mocně asonujícím r — a hned zase klidným a prosebným Jesu pie, chce vyprositi si jisté slitování. Co strhující síly a realismu je i v ostatních slokách modlitby, a jak zase neskonale něžně a lyricky zní dozpěv:

„Lacrymosa dies illa,
Qua resurget ex favilla,
Judicandus homo reus.

Huic ergo parce, Deus:
Pie Jesu Domine,
Dona eis requiem. Amen,",

Ó dni pláče, slz a strachu,
až se člověk zdvihne z prachu,
k soudu půjde před Velmože.

Milostiv mi budiž, Bože!
Milý pane Ježíši,
dej jim pokoj v Své říši. Amen.

jímž vlídně a klidně je zakončena celá sekvence. Není divu, že tuto nejkrásnější píseň církve pro její vysoký poetický vzlet zhudebnili největší skladatelé, jako: Palestrina, Haydn, Cherubini, Verdi, Mozart, Dvořák (v „Requiem") a jiní.

Tolik krásy a pokladů skryto je v jediné této sekvenci. — — Chceme-li modliti se jednou srdcem a ne pouze ústy vznešenou gotickou modlitbu kněžskou — brevíř, pak nestačí proniknouti jenom obsah žalmů, a býti třeba umělcem na této 15strunné harfě Davidově, ale je třeba i letem orlím vznášeti se k trůnu Stvořitelově, zmocniti se nejvnitrnějších citů a celou bytostí oslavovati s básníkem a církví sv. Věčného a neskonale Krásného, dle slov žalmisty Páně: „Cantate Domino, omnis terra. Cantate Domino, et benedicite nomini ejus.“ (Ps. 95.)

Použito literatury:

H. A. Daniel: „Thesaurus hymnologicus“ Halle und Leipzig.
G. M. Dreves S. J.: „Das Dies irae“ Stimmen aus Maria-Laach 1841-1856, 1892.
N. Gihr: „Die Sequenzen“ Freiburg, Herder 1900.
O. Hellinghaus: „Lateinische Hymnen“, Münster in W. 1922.
J. Kayser: „Beiträge zur Geschichte und Erklärung der ältesten Kirchenhymnen“ Paderborn 1881.
F. J. Mone: „Lateinische Hymnen des Mittelalters“, Freiburg 1853.
F. Sušil: „Hymny církevní“ Brno 1859.

FRANTIŠEK LESNÍK:

JARO.

Duše má,
družička chudá,
rozkvetla sněženkami — —
Ruce jí bělounké k nebesům spíná touha,
v očích ji duhou blažené krůpěje hrají,
jak z Moře velkého tam zanechány,
jež duši vlnou živnou zaplavilo,
ji, poustku chudou, moře Boží lásky.

A vánkem jara,
tichounkým, teplým,
vroucně jí zachvívá
pokorný vzdech:
Můj Pane dobrý,
Tvé jsou to květy —
z ran Tvých mi vzpučely
k záchraně mé!

Ó, přijmi za ně
vděk, lásku mou celou:
víc v žití nechci, než Tebe!
Tu jenom prosbu
splň kvítkům mým bílým:
by zrodily semena nebe!

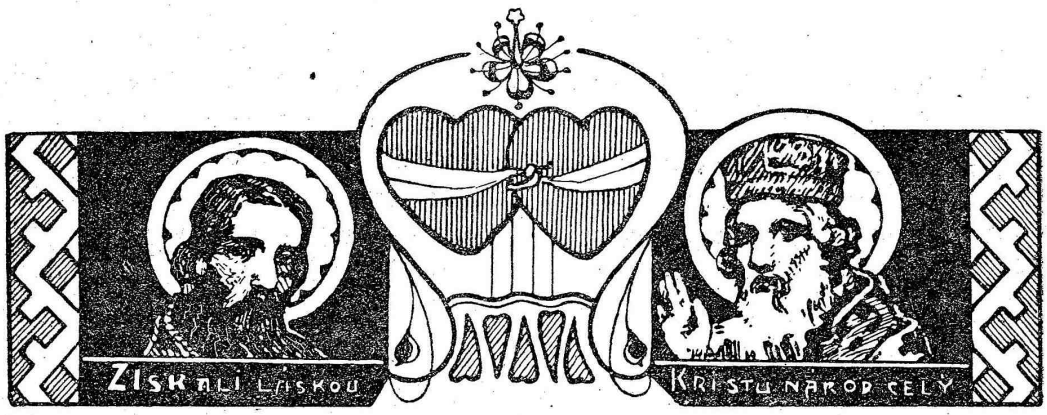

CYRILOMETODĚJSKÁ HLIDKA.

ALOIS G—:

APOŠTOLÁT STŘEDISKEM KATOLICKÉHO SPOLKOVÉHO ŽIVOTA.

Pohnutkou k této stati byl článek Dr. Hrachovského v 1. čísle letošího ročníku Apoštolátu „Vnitřní život v odborech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda". Článek tento je zajímavý z několika příčin. Poznáváme z něho, že odbory Apoštolátu nejeví činnost, jakou by měly. Že se ten život namnoze silně blíží bodu mrazu, to potvrzuje skutečnost. „Máme odbory Apoštolátu ve 304 farnostech. Platí členské příspěvky, provedou předepsané sbírky, modlí se za unii, a to je zatím všecko. Proto však jsme Apoštolát nezakládali." Z těch slov zřejmě je patrno, že třeba silné, obrozující vlny, která by lodičku Apoštolátu zahnala ze záhubných mělčin na hlubinu.

Dr. Hrachovský také nadhodil ve svém článku myšlenku, které nám však blíže nerozvedl, jak by totiž Apoštolát stal se mohutnou náboženskou organisací. Myšlenka tato stojí za přemýšlení, zvláště když také v jiných zemích tato myšlenka hýbe myslí mnohých.

„On (t. j. Apoštolát) měl býti jedinou a společnou náboženskou organisací našeho lidu, a musi jí býti." Tak píše Dr. H. Jinými slovy vyjádřil zde Dr. H. touhu po centralisaci našeho spolkového života, popředně náboženského. Zjednodušení žádají jistě všichni pracovníci v našem spolkovém životě; máme příliš mnoho nejrůznějších kulturních i náboženských spolků, které si často jenom navzájem překážejí, brzdí činnost jeden druhého a vysilují spolkového pracovníka, zvláště kněze. Proto stále častěji ozývají se hlasy po spojování spolků. Z posledních pokusů o toto spojování je debata o splynutí Orla s Omladinou, která i v „Museu" částečně nalezla ohlasu. Bohužel, že místo snahy po zjednodušení našeho spolkového života nastává často útěk od spolkového života a to jak vůdců, tak členstva.

Kdyby však k tomu došlo, totiž k rozbíjení našeho spolkového života, bylo by to jistě na škodu katolictví. A zde přichází jako východisko z onoho labyrintu spolků myšlenka zjednodušení či spíše

centralisace našeho spolkového života. Myšlenka tato není u nás úplně nová. Po převratě horlivě propagoval ji pan kanovník Světlík, na jehož popud byla založena t. zv. koncentrace spolků. V této koncentraci jsou spojeny: diecésní a ústřední Apoštolát, Cyrilo-Metodějská Matice a Tiskový spolek. (Viz o tom v 2. čísle Apoštolátu.) Apoštolát však má v sobě koncentrovati nejenom 4 spolky, ale všechny naše náboženské spolky. Je to úkol ohromný, ale našel-li by své propagátory a zdařil-li by se, pak by jistě výsledek této práce byl stonásobně odměněn.

V posledním čísle (VI, 2.) uveřejnil výborný časopis pro naší spolkovou práci mezi mládeží, „Hvězda", podle „Čecha" zajímavý článek slovinského ředitele Mariánských družin, Kalana: „Germania et Hollandia docent". Z něho poznáváme, že učiteli při práci o zjednodušení našeho náboženského života mohou nám býti Německo a Holandsko. I tam razí si cestu tato myšlenka. Píše se v něm: „V novější době se v Německu velmi mnoho mluví a píše o zjednodušení života spolkového, poněvadž jsou duchovní již přetíženi spolkovou prací. Je snaha vše vtěsnati do formy Mariánských družin." Zdaž není i u nás přetížení duchovních prací ve spolcích? Jak u nás odstraníme to rozbíjení společné práce za jedním cílem? Jistě nemůžeme podceňovati ohromný význam Mariánských družin. Než nemusí býti všechno dobré u nás, co se osvědčilo v Německu, zvláště když většinou je málo porozumění, ale bohužel často mnoho předsudků i se strany kněží proti Mariánským družinám.

Máme však u nás dílo, které založil náš slavný Stojan, které má ve svém programu myšlenku sv. Cyrilla a Metoděje: přivésti k pravé víře Kristově všechno Slovanstvo, a obroditi v duchu Kristově i náš národ. Apoštolát měl by býti tou společnou organisací, který by spojil v sobě život všech našich náboženských spolků. Než jak provésti myšlenku, které se u nás staví v cestu tolikeré překážky? Možno předně říditi se vzorem německým, ideálním, avšak obtížnějším. Spojiti v jednom spolku všechny dosavadní i ne přímo náboženské spolky a v něm pěstovati veškerou jejich dosavadní činnost. Jediný spolek, Apoštolát, sdružoval by v různých odborech činnost dosavadní. V Německu, zvláště v Porýní, soustřeďují Mariánské družiny kromě náboženské činnosti i tělocvik, sport, zpěv, divadlo, zábavu atd. Čeho k tomu třeba? Aby „všecko bylo podřízeno náboženské směrnici". Hluboký náboženský život a jediný cíl při vší té práci: vše pro Boha a pro spásu duše umožní tento ideál organisace. Je to ovšem pro nás dosud jen ideál, který ještě hodně mlhavě představuje se našemu zraku.

Prohloubení života náboženského musí býti mimo velké, hybné myšlenky unie z nejdůležitějších cílů budoucího Apoštolátu. Bez toho by Apoštolát ztroskotal jistě. Než je zde ještě jiné východisko po stránce budoucí o r g a n i s a c e Apoštolátu, jak ji navrhuje Dr. Hrachovský: totiž, aby se stal jediným n á b o ž e n s k ý m našim spolkem, a sdružoval tak v sobě všechny naše n á b o ž e n s k é spolky. I těch máme v mnohé obci dosti, že, kdyby chtěl se kněz o všechny

stejně starati, vyčerpal by se brzy úplně. — Apoštolát by tímto způsobem mohl předně všechny spolky nábož. spojit tak, že by dosavadní spolky v Apoštolátu jako podřízené, samostatné spolky existovaly. Apoštolát by pak řídil spíše akce jednotlivých těch spolků: jako činnost charitativní, různé sbírky, propagace, tisku atd. Než i jiné akce mohl by Apoštolát řídit, které by nespadaly do oboru sdružených spolků a reguloval by dle okolnosti vhodně jejich propagaci v jednotlivých apoštolátních odborech (propagace exercičního hnutí, hnutí liturgického a j.). Byla by to tedy obdobná už výše zmíněná koncentrace všech náboženských spolků (družina Mariánská, Misijní spolky, různá bratrstva a řády a ostatní). Bylo by to sice řešení ne tak ideální pro jaké se pracuje v Německu, ale jistě by to bylo ohromným krokem ku předu.

Apoštolát mohl by ovšem ještě jiným způsobem státi se středem spolkového nábož. života, totiž, že by ostatní náboženské spolky byly pomalu zrušeny a místo nich by v jednotlivých apoštolátech byly zřízeny pouhé odbory, které by pečovaly o další rozvoj myšlenky a o činnost, kterou propagoval dřívější spolek (charita a j.).

Bylo by to ještě více obtížnější, ale ne na škodu našemu životu náboženskému. Vždyť u nás musíme se starati, jak už řečeno, v první řadě o hluboký duchovní život, o časté přijímání sv. svátostí a to se dosud, vyjma Mar. družiny, nekonalo v žádném skoro dosavadním náboženském spolku.

Cílem naší práce musí býti, aby Apoštolát stal se tepnou všeho náboženského našeho života. Až dočkáme se u nás takových výsledků, jako ve farnosti Essen-West v Essenu, kde jde každý měsíc 1300 mladíků společně k sv. přijímání (farnost čítá 18.000 duší), pak budeme u cíle. Jsme od toho ještě hodně, ba skoro nekonečně daleko. Cílem našich katolických spolků je bohužel dosud divadlo, tanec, sport a až kdesi na konci náboženský život, přes to, že se pyšně ty spolky zovou katolickými.

Práce ohromná čeká na nás, bohoslovce, ale nesmíme se zaleknout, i když snad ještě my nedožijeme se ovoce své práce. Nyní teprve vidíme, co jsme ztratili s dobrým naším tatíčkem Stojanem, který nikdy se nezalekl práce a s úsměvem dovedl zaplašiti chmury klesající mysli. Nových Stojanů očekává naše doba, a těmi musíme se státi my všichni, kteří se připravujeme k práci na roli cyrilo-metodějské. Kéž nenajde nás doba nepřipravené! Ale zvláště, kéž nenajdou se mezi námi takoví, kteří by nechápali velkých cílů Apoštolátu, zvláště sjednocení všech Slovanů, kteří by dokonce vášnivě z malicherných důvodů se stavěli proti té velké snaze církve, spojit v jedno všechno křesťanstvo!

„Suscitet Dominus S. Cyrillo semen tanto patre dignum.“
„Multi fiant imitatores Illmi Cyr. Ant. Stojan!“

Michel d'Herbigny na Velehradě bohoslovcům na památku vepsal 4./VIII. 1924.

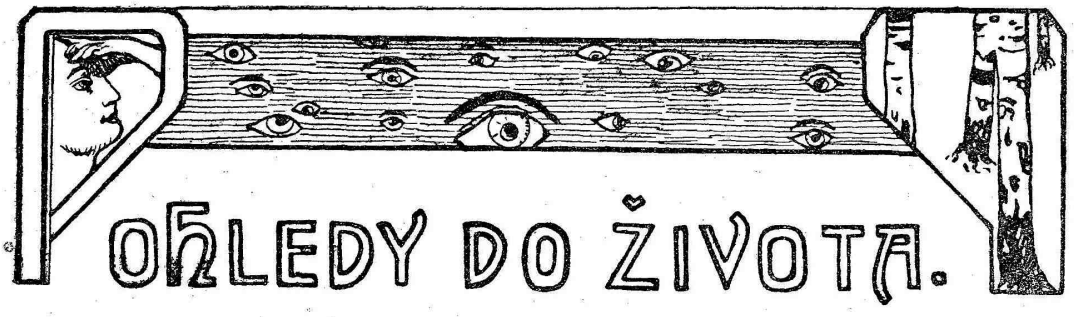

NAD MATČINÝMI ŘÁDKY.

(Úryvek z listu a z duše.)

„— — Z dopisu Tvého poznáváme všechnu Tvoji námahu a starostlivost, a rozumíme dobře i Tvé touze po odpočinku. Ó, jistě že si klidu a odpočinku již zasloužíš, a my s touhou na Tebe čekáme, aby ses mezi námi o svátcích vyhřál a osvěžil, nových sil pro další práci načerpal. — — Nic si z toho nedělej, je to všecko pro Tvého Pána; každou únavu mu obětuj, a bude to, jakobys haléře ukládal do pokladničky pro věčnost —. Takové haléře, když je dáváme s čistým srdcem, odměňuje Pán Bůh zlatem — třebas málo kdy na zemi, tím více aspoň na věčnosti! Dítě drahé, co by Ti prospělo, kdybys byl třeba presidentem, a sloužil světu a od světa vzal odměnu svou, a pak před Soudce věčného přišel s prázdnýma rukama —? Kdo se pozemského trní štítí, nikdy nebeských růží není hoden a trhati jich nebude. — Byla jsem v pátek u sv. zpovědi, a sv. přijímání obětovala jsem za Tebe, za sílu, stálost a plnost milosti Boží pro Tebe. — — Do Srdce nejsvětějšího Tě odporoučí Tvá matka.“ — —

Jsi hodným synem své matky —?! — Ty ses přišel do semináře zasvětit službě Boží, a vzděláváš se tu pro ni. Studiem (na světě nejcennějším) poznáváš celou velikou pravdu Boží, ve sv. přijímání a v rozjímání přesvědčuješ se tolik o nesmírnosti a síle lásky Boží —; a ty stále nemáš síly, dle toho důsledně smýšlet, důsledně jednat, vážně již jednou vyprostit se ze světského způsobu nazírání, ze světských starostí a zálib, a v kříži následovat Krista, jaks Mu to sliboval — — Hle, jak tě tvá stará matka zahanbuje! Ona, tělesnou prací udřená, tak snadno a upřímně mluví k tobě duchovními slovy, která tobě již skoro zevšedněla jako „přehnaný idealismus“; a ty přece máš se brzy státi „duchovním“! Matka tvá, tolika ranami a tolikerým zklamáním v životě zkrušená, s takovou jistotou a samozřejmostí mluví ti o sebezapření ve strastech a námahách, o oběti celého života; a ty zatím tak často reptáš, náhradu a útěchu světskou hledáš, pro ideál oběti pozbýváš odvahy a smyslu, takže se ti stává prázdným ozdobným slovem — —.

Čím to —? Je to tak jednoduché — a přece osudné: tvá matka, žena prostá, je křesťankou Evangelia, která v srdci dobrém a upřímném chová slova Boží, tak jak je slyší zevně (nauka!) i zevnitř (milosti!); ona jim v sobě neklade žádných překážek, ani jich nekazí všetečnou rozumářskou spekulací, právě proto, že je upřímného a pokorného srdce. — Ale do tebe nevěrecká střední škola vštípila ducha světského — ducha pýchy, pochybování, sobectví. Jsi křesťanem světa, protože se tohoto ducha stále nedovedeš zbavit a, spíše naopak, vždy jsi více nakloněn řečem těch, kteří ti v tomto duchu vyhovují; jako na snílky a „nezkušené idealisty“ (to stařectví!) díváš se již na ty, kteří se tě snaží

přesvědčiti — o tomtéž přece, co ti tu zkušená maminka píše — —.

Jaká náprava —? — Blahoslavení chudí duchem — — Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem. — Ta slova jsou pro tebe psána v Písmu svatém, v maminčiných řádcích, abys jich již konečně poslechl a stal se prostým, pokorným křesťanem Evangelia a tak i knězem podle Srdce Páně. — Kar—.

Dr. JOSEF KRATOCHVÍL,

vrchní universitní knihovník v Brně, jmenován byl členem Akademie sv. Tomáše v Římě. Vyznamenání toto, jehož se v českých zemích za naší doby dostalo před drem Kratochvílem pouze prel. dru Jos. Pospíšilovi (slovutnému thomistovi a dogmatikovi), má zvláštní význam též pro filosofický směr, jejž u nás dr. Kratochvíl vlastně zahájil a ve všech dílech svých důsledně hlásá: pro novoidealismus. Jistě právem lze je pokládati za uznání a schválení nejvyššími autoritami křesťanské filosofie. Blahopřejeme proto dru Kratochvílovi srdečně i z tohoto důvodu, tím více, že bylo mu za směr tento ve vlastních kat. řadách trpěti mnoho nepochopení. Kéž jenom dopřeje Prozřetelnost novému našemu členu Akademie sv. Tomáše ještě dlouhých let života, aby plně, jak sám touží, rozvinouti a uplatniti mohl své vzácné nadání a erudici, a to jak perem, tak i na katedře! — A práce jeho neúnavná, sdružená ve svazku ostatních našich vědců, kéž přinese jednou ovoce, pro celý národ záchranné: všeobecné přijetí, vítězství Philosophiae perennis na všech našich, zvláště vysokých školách, jež by vytlačilo systemy bludné, a stalo se hlubokým základem náboženského obrození naší inteligence! (Pro domo sua.) Jmenování toto jest pro nás, bohoslovce, spec. Museum, událostí velmi významnou též proto, že jde opět o vědce (tentokráte laika), který se v Museu vyškolil ke své, tak rozsáhlé a pronikavé, pozdější práci. (Vzpomenout jen třeba dlouhé řady jeho spisů z historické i praktické filosofie, zvláště z doby poslední, redaktorské práce v Meditacích a Vychovatel. listech, nesčetných jeho kratších essayí a článků v časopisech, přednášek filosofických a apologetických, a konečně i činnosti organisační!) V ročnících 1899—1904 (kdy studoval, ještě jako bohoslovec, filosofii v Římě) nacházíme téměř v každém čísle Musea články Josefa Kratochvíla, z nichž pak mnohý byl základem studie, samostatně vydané (na př. Idea Boha v řecké filosofii). Korespondence jeho s redakcí Musea patří k nejhojnějším, a dává s dostatek poznati houževnatě pracovitého, ideálního ducha tehdejšího římského bohoslovce. — Bylo by si tu přáti, aby i naše bohoslovecká generace všecka byla pod. duchem naplněna, zvláště pokud se týká samostatné práce vědecké! Vycvičení se v ní již za let studijních jest nejlepší zárukou čilé pozdější vědecké i veřejné činnosti kněžské. K tomu ovšem bylo by též třeba, aby naše theol. studium více vychovávalo k samostatné práci soustavným pěstěním vědeckých seminářů, nebo aspoň seminárních, samostatných prací písemných z jednotlivých předmětů. V této věci jeví se potřeba, vrátiti se k předválečným metodám a navázati bohosl. tradice, válečnými nedostatky a malým počtem bohoslovců přerušené. Sloučení těchto se zdravým dnešním duchem kat. aktivity a nekompromisnosti bylo by nejlepším vyřešením reformy! Podmínkou by ovšem bylo více času volného. — K. V.

STUDIUM NA FAKULTĚ VE ŠTRASBURKU.

Fakulta teologická univerzity strasburskej.

Aby ct. čitatelia Muzea znali ako sa študuje na bohosloví v cudzine, zaumienil som si podať stručný študijný plán fakulty štrasburskej.

Doba štúdijna trvá 5 rokov. Prvé dva roky sa vykláda: Apologetika, Morálka fundamentálna (De principiis). Úvod do Starého a Nového Zákona, Patrologia (lepšie rečeno Starokresťanská literatúra), Cirkevné dejiny do XII. storočia a dôležitejšie otázky filozofické . . . Odbavenie scholastickej filozofie (1 rok) sa totiž už predpokladá . . . Všetky tieto predmety sa prednášajú jak prvý tak druhý rok, takže kandidát sa ihneď oboznámi skoro so všetkými vetvami bohoslovia . . . .

Čo sa týka zkúšok, tí kandidáti, ktorí neaspirujú na grády akademické, skladajú examen na konci každého semestru, asíce jak písomné tak ústne . . . Prázdnin nieto pred zkúškami. Jeden deň prestanú prednášky a na druhý deň už sa skladajú zkúšky zo všetkých predmetov . . . Písomky sú do konca v deň prednášok po poludní alebo večer . . .

Ktorí sa pripravujú na doktorát, skladajú na konci druhého roku generálne zkúšky z celej dvojročnej látky, čím obsiahnu prvý stupeň zvaný bakalaureát . . .

V ročníku treťom, štvrtom a piatom sa prednáša: Dogmatika špeciálna, Morálka špeciálna, Cirkevné právo, Dejiny cirkevné od XII. storočia, Exegéza Starého a Nového zákona zároveň s ťažšími otázkami biblickými ako otázka synoptická, johanická, apokaliptická etc. Dejiny liturgie a Pastorálka . . . Každý predmet je vykladaný každý rok vyjmúc Pastorálky, ktorá preberie za rok . . .

Zkúšky pre prvú kategoriu bohoslovcov sa odbavujú ako v prvých rokoch . . . Bakalári na konci tretieho, to jest piateho roku skladajú examen z ďalšej trojročnej materie, čím obsiahnu druhý stupeň, zvaný licenciát . . .

Ďalší rok potom licenciáti navštevujú t. zv. doktorátsky kurz . . . Sledujú totiž špeciálne a praktické kurzy na „Institut dogmatique", priučujú sa metode a pracujú na otázkach, ktoré im profesor určí . . . Na konci roku skladajú t. zv. zkúšku admissibility k doktorátu, ktorá pozostáva zo zkúšky z dogmatiky a ešte jedneho predmetu, kandidátom vyvoleného . . . Na túto zkúšku pripravuje Institút dogmatický.

Korunou všetkého je téza, ktorá musí byť vytlačená a kandidátom obhájená . . .

K fakulte teologickej sú pripojené dva institúty: dogmatický a právnicky. Mimo toho každý profesor má svoj kurz špeciálny alebo praktický.

Institut dogmatique.

Pripravuje ako som už bol spomenul kandidátov na doktorát a tiež na licenciát, poneváč mimo generálnych kurzov musí poslúchať každý bakalár aspoň 2 jedoročné kurzy špeciálne . . . Programm tohoročný: Gaudel: 1° sem. Pojem „konsubstanciality" v IV. st. dľa De decretis Nicaenae synodi a De synodis. 2° sem. Moderné christologie. Amann: 1° Modalizmus v III. st. a výklad Adversus Praxean. 2° Výklad De Trinitate od sv. Augustina. Rivière: 1° Svedectvo Kristovo o sebe samom. 2° Výklad „Cur Deus homo" od sv. Anselma. Boehm: Pojem prirodzenosti, osoby a hypostazie dľa sv. Tomáša, Vansteenberghe: Výklad De divinis nominibus od Pseudo-Dionysia . . .

Institut de droit canonique.

Trvá dva roky a pripravuje mladých kanonistov na doktorát univerzity strasburskej, ktorý je potom cirkevnou vrchnosťou povýšený na doktorát iuris canonici . . .

Látka prvého ročníku je: Verejné právo cirkevné, Výklad kodexu, Historický úvod do cirkevného práva a dva kurzy špeciálne jako na pr. toho roku: Štúdium prameňov a Procedura contentiosa. Druhý ročník má za účeľ prehĺbiť cirkevné právo a poučiť o metode.

Program tohoročný:

Martin: Rímska kúria a ústredná správa cirkvi.

Champeaux: Dejiny organizácie ústrednej moci cirkevnej.

Duquesne: Základy práva kanonického v práve rímskom.

Le Bras: Dejiny primátu dľa sbierok kanonických.

Dib: Sriadenie cirkví rítu sýrskeho.

Martin: Tempora sacra.

Mollat: Čitanie gloss.

Martin: Výklad Liber de excommunicatione od Berengera.

Štúdium zakľučuje napísanie a obhájenie tézy . . .

Medzinárodný seminár.

Pre bohoslovcov cudzozemských na fakulte strasburskej, je založený seminár, ktorý umožní, aby bohoslovci, prišlí so všetkých končin Europy, našli aj tu teplý domov a primerané prostredie, ktoré im zabezpečí duševný vývoj dľa priania ich predstavených . . . Dom je sverený kňazom rádu Lazaristov, ktorí sa zvlášť venujú výchove kňazského dorastu, majíc v rukách polovicu semeníšť francúzkych . . . Toho roku má seminár 38 členov. Asíce: 4 Francúzov, 1 Belgičana, 1 Luxemburčana, 1 Portugalčana, 4 Rumunov, 17 Poliakov, 4 Hrvatov, 2 Bulharov, 2 Čechov a 2 Slovákov. Takže by sa mohol právom nazývať seminárom slovanským . . .

V. Magnusek.

Poznámka. Jak z uvedeného, a také z jiného našeho dopisu soukromého, plyne, práce — ačkoliv předměty svými velmi vděčné — je ve Štrasburku až nad hlavu; přistupuje k tomu také ještě obtíž s francouzským jazykem, v němž se tam všechny zkoušky skládají. Užitek, ovoce vědy jistě veliké, ale podmínkou všeho toho: pevné zdraví a hodně silné nervy. Neboť: „primum vivere — —“

PRELÁT Dr. FR. REYL,

senátor, kanovník v Hradci Králové, slavil 20. února t. r. svoje šedesátiny. Jubileu byla věnována naší kat. veřejností a žurnalistikou pozornost plně zasloužená, neboť jde o kněze, jehož veřejná činnost tak mocně přispěla k rozvoji katolického hnutí ve vých. Čechách, a jenž neváhal i ostrým tónem svých článků a brožur již dávno před válkou vyrážeti zbraně volnomyšlenkářům a burcovati uspané kat. přesvědčení. Ještě však větší a trvalejší jméno zajistil si jubilant svou činností vědeckou v oboru sociologie. Spisy svými: Reforma manželství, Úkoly sociální politiky, Jádro křesťanské sociologie, O všeobecných pojmech křesť. nauky společenské, zvláště pak nejnovějším velikým dílem: Sociologie v politice — stal se dr. Reyl předním representantem kat. sociologie u nás. — Blahopřejeme mu i my, s přáním ještě dlouhých let a požehnané práce. — — A toto požehnání kéž projeví se i v tom, aby vzbudila práce jeho mezi dorostem kněžským patřičného pochopení pro důležitost otázky sociální, a hodně následovníků. Je toho u nás dnes tolik potřeba, a to nejen v malém měřítku, ve spolcích, nýbrž i ve vědě, abychom mohli také v tomto oboru úspěšně hájiti kat. zásady na kulturním poli národním. Náš jubilant v tom může býti všem nejlepším příkladem. —lk—

VZÁCNÁ NÁVŠTĚVA.

Měli jsme sice častěji příležitost poznati lásku Jeho Exc. Fr. Marmaggiho k pražským bohoslovcům, ale při jeho poslední návštěvě v semináři, čistě soukromé, jsme přímo cítili dech jeho otcovsky něžné lásky k nám všem. Svoji návštěvu slíbil nám již 15. února, kdy v arcibiskupské residenci přijal projev naší oddanosti sv. Otci, k jubileu jeho korunovace. Přišel již za týden v sobotu. Když po společné po-

božnosti v oratoři sešel s námi ke společné svačině do refektáře, připadal nám jako otec v kruhu svých dítek. Doprovázen pp. představenými, obešel všechny bohoslovce, s každým promluvil, pro každého měl nějaké laskavé slovo a povzbuzení. Po upřímné řeči, v níž povzbuzoval nás ke studiu a ke ctnosti, seskupili jsme se kolem p. nuncia, který žertovným způsobem dotazoval se nás na naše studentské radosti a strasti, při čemž sám vzpomněl si na různé události ze svých studií. Udělív nám ještě sv. požehnání — odešel. Ještě jednou jsme měli příležitost poznati jeho lásku. Bylo to 6. března, kdy na slavnostní schůzi „Akademie sv. Tomáše Akv.", jmenován byl čestným jejím členem, odměnil účinkující bohoslovce krásnými medailemi od sv. Otce. Vzpomínky na p. nuncia patří k nejkrásnějším našeho života. Odměníme se mu modlitbami.

—rel.

KNĚZ UMĚLEC.

Hudební čes. skladatel, praemonstrát Václav Jar. Vacek, dovršil dne 27. března t. r. šedesáte let svého plodného života. Narodil se v Jindř. Hradci r. 1865, kde jeho otec byl varhaníkem při proboštském chrámu Páně. Po maturitě na tamějším gymnasiu r. 1883 vstoupil do řádu praemonstrátského kanonie tepelské, kde obdržel řehol. jméno — Václav. Složiv r. 1887 slavné sliby řeholní a ukončiv studia bohoslovecká byl v Innomostí r. 1888 na kněze vysvěcen. Kaplanoval po té na četných řádových farách až do r. 1902, kdy povolán byl do konventu a zde ustanoven knihovníkem a cantorem, kteréžto úřady dodnes zastává. Jako knihovník objevil četné památky po čes. buditelích, o kterých pojednal v různých odbor. časopisech.

Jako cantor řídí řádový zpěv, kněžské hodinky, círk. obřady a tím připoután byl k círk. hudbě, kterou nemalou měrou obohatil. Zvláště velebné varhany ho zaujaly. Moderní koncepcí, skvělou instrumentací a motivickým nádherným zpracováním vyniká tu jeho „Sonata g-moll pro varhany". Provedena byla s neobyčejným úspěchem v Mar. Lázních, Karl. Varech a r. 1920 i ve Smetanově síni v Praze. Zdařilými jsou i varhanní studie „Ricordo ad Elegia" a „Fugheta". Nejen pro varhany, ale pro harmonium napsal půvabné obrázky „Musetu", „Doloroso" a „Pohádku o hvězdičce". K oslavě Královny máje složil zpěvní a libě znějící „Litaniae Lauretanae", dále „Ave Maria" a tři písně k májové pobožnosti „Nebeské matce", „Z mých harf" a „Nebes mocná Paní". K poctě zakladatele kláštera tepelského bl. Hroznaty složil „Missa Beati Hroznatae". Veliké ceny je i „Missa in hon. Scti Angeli Custodis" a „Offertorium-Laetentur coeli" na Hod Boží vánoční a jiné „Offertorium na Hod Boží svatodušní". Při adoračních hodinách v praemonstrátských chrámech znějí jeho několikeré „Pangue lingua".

Mimo těchto složil V. J. Vacek řadu orchestrálních skladeb, mnoho mužských i smíšených sborů, písní a m. j. Přední znalci hudební uznávají zásluhy a význam „zapadlého hudebníka-kněze", který svou tvorbou i v duchu národní hudby docílil a docílí ještě značných úspěchů a získal si čestné místo v řadách hudeb. skladatelů,

Richard Strauss, Debussy, Vincenc d'Indy, Stravinski, Mascagni a. j. vzpomínajíce milého přijetí, jakého se jim dostalo u knihovníka tepelského, na důkaz své vděčnosti a lásky poslali mu většinou z domovů svých své podobenky s vlastnoručními podpisy na památku. Tyto staly se nejen nevšední ozdobou tiché cely, ale zároveň výmluvným dokladem, jaké úctě i za hranicemi se těší skromný řeholník sv. Norberta.

Jubilant vedle své rozsáhlé práce v knihovně, archivu, chóru, ve vol-

ném čase stále pracuje. V brzku vyjde opět jedna jeho skladba „Fantasie na varhany". V Plzni z jeho skladeb uspořádán bude v dubnu na jeho počest celý koncert.

Šedesátiny zastihují V. J. Vacka, praemonstráta a upřímného vlastence, v plné síle tělesné i svěžesti duševní, dodávajíce naději, že ještě dlouhá léta bude mu popřáno jak pracovati co bílý syn sv. Norberta na vinici Páně, tak že i ještě obohatí čes. hudbu nejednou svou skladbou. — Ad multos annos! Š—el.

NOVÉ KNIHY.

DR. FR. STEJSKAL:

SVATÝ VÁCLAV.

Jeho život a úcta. Nákladem Dědictví svatojánského, v Praze, 1925. Str. 246, s 23 obrázky v textu a XVI. tab. v příloze. Cena 25 Kč (pro členy Dědictví 20 Kč).

„Nebudu více poslouchati vaší nepravosti, nýbrž řídě činy své přikázáním Božím, pevně státi budu, posílněn jsa vyšší milostí. Pročež marné buďtež šeptů vašich proti mně úklady . . . Láska k míru ať vře doma i venku v zemi . . ." Těmito slovy vyjadřuje životopisec vládní program sv. Václava a po 1000 letech opětujeme slova světcova i my. — Jasně ukazuje zvěčnělý dr. Stejskal ve svém spise, jak snažil se o uskutečnění tohoto programu nás světec, i jak budovali na něm předkové naši. S velikou pílí a odbornou znalostí pramenů původních i bohaté literatury svatováclavské podává plný obraz života našeho světce, jeho díla a úcty v církvi i národě. S vědeckou střízlivostí historika ukazuje důvěru v pomoc sv. Václava i v našem boji za samostatnost, když „Česká družina" byla 1. ledna 1916 přejmenována na 1. československý střelecký pluk svatého Václava. — Spisovatel seznamuje nás s celou literaturou svatováclavskou, poukazuje, co námětů nalezla výtvarná umění v postavě národního světce i kolik posily a útěchy čerpal a nalézal nešťastný národ u hrobu našeho světce. Zmiňuje se o písni „Svatý Václave", o hrách na jeho poctu a ku konci knihy přikládá pěkné obrazy památek svatováclavských. Tím vším representuje se kniha jako vynikající zjev na našem vědeckém foru, jenž směle po každé stránce měřiti se může s předními věd. díly jiných národů, nemluvě ani o čes. publikacích pokrokových. Při tom však krásným slohem a jasnou, stručnou mluvou hodí se i do rukou lidu, zvláště pak k účelům přednáškovým, Proto doporučujeme. St.

P. MAX SCHMID S. J.:

VRCHOL ÚCTY K SRDCI JEŽÍŠOVU.

Přeložily sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie v Přerově. Vytiskl F. Obzina ve Vyškově, Stran 558, Cena 30 Kč, (Při větší objednávce 22 Kč.)

Jest jistě radostným zjevem v dnešní, egoismem prosycené době, že jest dosti ještě ušlechtilých duší, které celý svůj život, bez jakékoliv výhrady, obětují božskému Srdci Páně, aby tak usmiřovaly přísnou spravedlnost a nevýslovnou velebnost Boží, vykupovaly zbloudilým ovcím návrat na pravé cesty, a tak přispívaly i k obrození svojí vlasti. — A

nezištným duchem této oběti jest provanuta knížka německého jesuity M. Schmida: Handbuch für Opferseelen, jejíž pěkný překlad pořídily nám ctih. sestry Neposkvr. Poč. P. M. v Přerově.

Prvý díl této knihy ukazuje smírným obětem, jak by nejlépe vyplnily svůj úkol a tak samy došly dokonalosti. Objasňuje proto nejprve pojem smírné oběti, jež má býti „jako beránek vedený k obětnímu oltáři, jenž si nenaříká ani nereptá, když jest obětován". Dále se probírá trojí úkol smírné oběti (usmíření, dostiučinění. prosba o kněze) a zároveň prostředky, jimiž lze úkolu toho dosáhnouti: modlitba totiž a obět. Konečně jsou připojeny některé pohnutky, jež mají usnadniti rozhodnutí státi se smírnými obětmi. Celým tímto dílem vane radostný duch extasí dokonalé oběti, světice Mark. Marie Alacoque; četné totiž výňatky z jejího duchovního života pěkně ilustrují tento díl.

Duším v pravdě po dokonalosti toužícím poskytuje druhý díl knihy velmi mnoho pěkných a uchvacujících modliteb, jež mají v duši modlícího se vzbuditi úkony lásky, oddanosti, lítosti, pokory, obětování se a m. j. Modlitby tyto získávají na ceně právě tím, že autory jejich jsou různí světci a světice, mistři to kontemplativního života: sv. Alfons z Liguori, bl. Grignon z Montfortu, sv. M. Marie Alacoque, sv. Gertruda a j. Z těchto modliteb jsou sestaveny krásné pobožnosti k sv. přijímání, Možno jich však užíti i při jiných příležitostech.

Knížka tato, vynikající kromě toho i velmi vkusnou, téměř bibliofilskou úpravou jistě přinese každému mnoho utěšujících chvil i požehnání milosti v duchovním životě. — Překlad je, až na některé maličkosti, lahodný a plynný,

Proto nelze, než přáti si, aby „božský Spasitel požehnal tomuto překladu a zanítil jím v našich vlastech oheň lásky a smírné oběti, pro potěchu svého nejsvětějšího Srdce a pro záchranu a posvěcení mnoha duší."

Péčí těchže ctih. sester byla vydána knížečka Na rozcestí. (Str. 73, cena 2 Kč.) Knížečka tato, sympatická jak svojí krásnou úpravou tak i nejmodernějšími typy, chce býti dnešní mládeži vůdcem při volbě stavu. Ve spisku jsou zcela věcně podány mnohé praktické rady, jak se zachovati v tomto důležitém okamžiku a to se zřetelem na dva hlavní stavy životní: panický a manželský. — Methoda, jakou při tom autor doporučí, jest podobná methodě sv. Ignáce z Loyoly v Duchovních cvičeních. Rozšíření spisku mezi mládeží přineslo by jistě velké ovoce.

A. F.

SVATÝ GABRIEL DA POSSENTI.

Přeložily a vydaly Školské sestry O. S. F. v Praze, na Král. Vinohradech, 1921. Stran 152, cena 10 Kč.

Školským sestrám O. S. F. právem patří dík za milou tu knížku, jež nás seznamuje s mladičkým světcem, kterého nazval velký papež Lev XIII. „Aloisem našich dnů".

Řekl bych, že ten světec je naším svatým, naším nejen proto, že žil v době moderní, v minulém století, ale i proto, že to byl mladičký řeholní bratr a zemřel jako bohoslovec.

Vylíčiv dětství Františkovo (to bylo jeho vl. jméno před vstupem do řádu) v krásném Assisi, vede nás autor studiemi a životem jeho jako jinocha světského. Je hodný, všeobecně oblíbený, nevinný. — Ale má také chyby, jichž autor nezamlčuje ani nezmírňuje, takže jeho život nikomu neodejme odvahy". — Je to vznětlivost, která věkem roste a působí Františkovi mnoho obtíží, marnivost v zevnějšku (byl velmi krásný) a obleku, záliba v zábavách, zvláště v tanci. Vůle dobrá, láska k Bohu a ctnosti nikdy však v něm

zcela nevymizela, a tak volá si Bůh tohoto ohnivého, veselého jinocha ke svojí službě, k životu řeholnímu. František se vzpírá, odporuje dlouho vnitřnímu hlasu, ale konečně překonán dobrou Pannou, rozhoduje se pevně pro řeholní život, a to v řádu velmi přísném — u passionistů. — Ještě poslední úspěch a zábava na rozloučenou při opuštění gymnasia spoletského a druhého dne obléká již hrubé řeholní roucho a nové jméno — Gabriel, od bolestné Matky Boží. — Život jeho od té doby zasvěcen jen úsilovnému studiu, snaze po vnitřním obrození v kříži Páně a modlitbě. Jedinou touhou jeho jsou teď — řeholní sliby a když se jich dočkal, pěstování těch tří bílých květů jejich. Než při všem mrtvém nebyl zasmušilý, smutný. On v í t ě z i l, a proto byl veselý. Byl slunečkem kláštera, v jehož září všichni okřívali a r a d o s t n ě službě Boží se učili.

A když je upoután na lůžko, tu dovede on, nemocný, stále ještě posilovati ostatní svou něhou a láskou. Nebojí se smrti; vždyť ví, že nebude opuštěn od bolestné Matky, k níž planul takovou láskou. A v náruč této odevzdal čtyřiadvacetiletý světec svou čistou duši, aby ji zavedla ke branám ráje.

Úhledná knížka zaujme svým obsahem jistě každého a upoutá čtenáře i svým živým slohem, takže ji po prvém přečtení neodloží, ale zařadí k svým duchovním přátelům s nimiž opět a opět rád hovoří a se těší. —jd—

DR. JOFEF MIKLÍK C. SS. R.:

PŘÍRUČKA K BIBLICKÉ DĚJEPRAVĚ PRO ŠKOLY OBECNÉ A OBČANSKÉ.

I. Starý Zákon. V Praze 1924, Československá akciová tiskárna. Str. 176.

Příručka jest novou perlou naší katechetické literatury. Hlavní přednost její spočívá v tom, že přihlíží ku všem výsledkům vědeckého badání biblického. Látka jest rozdělena ve články, jak je mají naše nejrozšířenější dějepravné příručky. Za každým článkem je připojeno několik závěrů věroučných a mravoučných. U většiny článků nacházíme i časové otázky a údaje literární.

Časové otázky, čerpané hlavně z katechismu Volné myšlenky a církve československé, dodávají knize zvláštní ceny. Namátkou uvádíme některé: „Nemohl Bůh neposlušné lidstvo jinak ztrestati, nežli potopou světa?“ (37). — „Byl Jakub zlodějem, že uchvátil požehnání?“ (58) — „Jsou tedy poutě a průvody lenošením a tuláctvím, jak nám vytýkají rádi naší nepřátelé?“ (110) — „Udejte z dějin našeho národa doklady pro větu, že hřích činí nešťastné národy!“ (131) — „Čím je povinen druhému ten, kdo svým křivým svědectvím způsobil jeho odsouzení?“ (163).

Kniha prokáže učiteli náboženství výborné služby. Umožní mu, úspěšně čeliti pavědě na našich školách, neboť má ušlechtilou snahu, uvésti náboženskou výuku v přísný soulad s dějinnou skutečností. Zároveň přispěje Příručka svou názorností a živým slohem k ulehčení a větší poutavosti nábož. vyučování.

B. Kam.

EMANUEL ŽÁK:

PŘED GOLGATOU.

Šest postních řečí. V Praze 1925. Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba v Praze. Cena 5 Kč.

Nová kniha Žákova „Před Golgotou“ má býti dle úmyslu autorova úvodním rozjímáním k jeho „Křížové cestě“, r. 1916 vydané. Přihlíží k oněm chvílím, jež počínajíce večeřadlem Sionským, fysické utrpení Kristovo bezprostředně předcházely. Sbírka má všechny přednosti Žákových duchovních promluv a nikterak

jí není na újmu, volil-li autor onu formu, jež k citovaným statím evangelií úvahy a naučení prostě připojuje. Nikoli na formě, nýbrž na obsahu oněch úvah, jejich hloubce a vroucnosti závisí cena knihy. Pěkné citáty z Papiniho, Förstra velmi názorně doplňují vzdělané úvahy Žákovy a hojnost dobrých příkladů činí z nich nadmíru cennou a praktickou knihu. Nejen kazatelé, všichni věřící najdou v ní v blížící se době postní hojně poučení i mravních podnětů.

PIERRE L' ERMITE:

PŘEČTĚTE SI TO . . .

Přeložil J. Rozmahel. Vydal Jos. Birnbaum v Brtnici. — Stran 184 Cena 9 Kč.

Jsou již všeobecně známé ty obrázky z nedělních příloh našich deníků, jimiž dovede L' Ermite každého mile pobaviti i přesvědčiti. V knize této podává nám je pan překladatel souhrnně, přidav k nim ještě některé ze sbírky Les Miettes (Drobty). — Seznamuje tak české čtenáře blíže s autorem (kanovník Loutil), jejž sám nazývá „francouzským Kosmákem", ale Kosmákem, jakého vyžaduje naše moderní, nevěřící doba, Kosmákem salonního slohu, jenž motivy ke svým obrázkům bere ze života velkoměsta. Knížka jistě připraví čtenáři svou pestrostí látky i živostí líčení příjemné osvěžení. — Ale předním posláním jejím jest, aby byla pomocnicí knězovou v moderní pastoraci; má vniknouti tam, kam mnohdy ruka knězova dosáhnouti nemůže, má proniknouti do srdcí moderních pohanů a hynoucích již křesťanů, aby v nich roznítila v žár slabě již jen doutnající jiskérku víry. A kniha jistě dosáhne svého účelu, bude-li hojně rozšířena. Neboť autor, užívaje hojně svého pozorovacího talentu, líčí slohem úsečným, bystrými postřehy, jako blesk pojednou celou událost osvětlujícími, vztah moderního světa k náboženství. — S ironickým gestem ukazuje na povýšené stanovisko nynějších lidí v nazírání na kněze, kteří mnohdy celý život svůj věnují na záchranu vlasti. Vytýká vládě zaujatost a slepost v poměru k církvi. Odhaluje strašlivou perspektivu vymírání Francie, jemuž jediné náboženství mohlo by učiniti přítrž. Na markantních příkladech ukazuje cenu svátostí. Zdůrazňuje nutnost pastorace mezi muži, stejně jako význam laického apoštolátu, v němž zase nejvíce mohou vykonati ženy svým tichým, nevtíravým příkladem. Těmito a jinými náměty i duchaplnou formou stává se sbírka tato stejně praktickou pomůckou při kázání a katechesi, jako krásným a ušlechtilým pobavením pro lid.

A. F.

P. FRANTIŠEK ŽÁK S. J.:

O SVÁTOSTECH.

Soustavné katolické věrouky pro lid díl III. Nákladem Dědictví Svatojanského v Praze, 1925. Stran 672. Cena 40 Kč.

Touto novou publikací čilého Svatojanského Dědictví přiblížilo se značně ke svému ukončení toto významné dílo. Nový, třetí díl „Věrouky" pojednává o svátostech. Jest to na ten čas neobjemnější český spis o této důležité části katolické věrouky. Předností jeho jest, že všude přihlíží k běžným námitkám a zvláště k odchylným názorům církví východních, čímž stává se vítaným pramenem poučení pro všechny, kdož zajímají se o otázku sjednocení církví. Svým jednoduchým a snadně přístupným slohem bude výbornou pomůckou pro katechesi a katechetická kázání.

VLASTA PITTNEROVÁ:

NA GRUNTECH II. — JAK SE ŽILO.

Sebr. spisů sv. IX. a X. Nákladem R. Prombergra, Olomouc, 1924.

Vlasta Pittnerová jest již velmi známá spisovatelka v katolické ve-

řejnosti a zvláště lid náš rád sahá po jejich povídkách, ať již knižně vydaných nebo v našich časopisech a kalendářích. Žijíc sama mezi chudým lidem na Žďársku a prožívajíc jeho radosti i útrapy, dovede pro něj tak poutavě a prostě dle skutečnosti psát a proto její povídky tak rád náš lid čte. V IX. svazku Na Gruntech podává spisovatelka čtenáři obraz ze života na dvou gruntech. Starý výměnkář Buřil ačkoliv se mu na výměnku dobře daří, popuzen ziskuchtivým Šimonem, se ožení, a připraví tak mladé bezdětné panímámě Buřilově trpký život, smíří se však s ní ku konci svého života, odevzdav jí po smrti své druhé ženy Marušku na vychování. V X. svazku Jak se žilo jsou čtyři povídky: Matčina jehla, kde líčí trpký život mladé vdovy po učiteli, která po strastném životě nalézá útulek u svého synaf aráře. Troje vánoce podávají šťastné rozřešení osudu mladé hezké Poldinky, o niž se ucházejí dva mladí hoši a starý pan syndicus, který se stane nakonec jejím nevlastním otcem. Doktorova žena: Lotynka, pracovitá a štědrá dceruška Salačova, stává se šťastnou chotí doktorovou proti vůli jeho rodičů, neboť zalíbilo se mu její dobré srdce, které ošetřuje s láskou cizí děti za nakažlivé nemoci osýpek. Na oplatkách: syn chudé vdovy Šafránkové, vdovy po učiteli, za pomoci dobré slečny Jety vystuduje na lékaře. Pečenými oplatky byl v mládí živen a tyto byly též hlavním zdrojem příjmů paní Šafránkové, takže mohla na studiích syna chudě vydržeti. —oř—

CIZOJAZYČNÁ LITERATURA.

AUGUST POULAIN S. J.:

HANDBUCH DER MYSTIK.

Volný překlad. Druhé a třetí vydání, zkrácené. (3.—5. tisíc.) (Asketická bibliothéka.) 12°. (XXIV. a 564 str.) Freiburg in Br. 1925. Herder. Brožované zl. M. 6.50, vázané zl. M. 8.—,

V dnešní době mnoho se mluví o mystice a ještě více o ní píše. Veliká většina lidí, kteří o mystiku se zajímají, má názory o ní prapodivné. Proto jest jistě vítati, že dostává se nám do ruky dílo autora nad jiné povolaného: P. Poulaina S. J. Dílo to má býti vůdcem v otázce tak těžké, jakou právě mystika je. Kniha je zralým plodem intensivní práce životní. Že bude s úkol, jejž si vzala, ručí nám autority, jak svědecké, tak církevní, které spisek vřele doporučují.

Nové, desáté vydání francouzské vzrostlo obsažnou předmluvou P. Bainvela na příliš rozsáhlé dílo, příliš obšírné k účelu praktické „knihovny asketické". Proto překladatel na přání nakladatele dílo tak upravil, že podstatné části ponechal, vedlejší a doplňky zkrátil a v dokladech omezil se na pouhou citaci. Tím ale dílo ničeho neztratilo, ba spíše je tak praktické, že můžeme je doporučiti všem, kteří chtějí nahlédnouti a ponořiti se v hlubiny křesťanské mystiky.

(—la—)

LUDWIG V. PASTOR:

DIE FRESKEN DER SIXTINISCHEN KAPELLE und Raffaels Fresken in den Stanzen und den Loggien des Vatikans.

S 5 vyobrazeními, 12° (Kapesní vydání VIII., 170 str.) Freiburg in Br. 1925. Herder. V plátně vázané G. M. 4'—.

L. Pastor, světoznámý autor „Dějin papežů" vyniká též jako znalec umění Říma, zejména památek ve Vatikáně. Užil těchto svých znalostí hojně ve svých „Dějinách", sleduje též umělecký vývoj Říma. Poněvadž však není každému možno opatřiti si dílo tak rozsáhlé, vybral spisovatel stať o Sixtinské kapli, o freskách

Rafaelových ve stanzích a loggiích vatikánských a aby seznámil i širší okruh čtenářů s poklady, jež skrývají zdi Vatikánu. Úmyslem dějepisce bylo, aby všichni ti, kteří u příležitosti milostivého léta navštíví Řím a budou obdivovati památky jeho, zejména Vatikán, měli v rukou průvodce, který by jim vše vyložil, aby dovedli pozorovat krásu uměleckých perel. Tam jeví se pravý pokrok a láska k umění, které v Církvi tak bohatě žijí. Tam divákovi rozptýlí se mnoho námitek proti naší Církvi, neboť z děl září nejenom víra umělců, ale i vznešenost Písma svatého St. i N. Zákona. Stačí tuto knihu dobře pročísti a čtenáři utvoří si úsudek o kráse děl; což teprve, uzří-li skutečnost, jejíž obraz si jen fantasie jeho dříve vytvořila, ve vší její úchvatnosti a nádheře! Není možno, aby potom nevzpomínal často na ony krásné chvíle, kdy bylo mu dopřáno spatřiti věčný, křesťanský Řím. Doporučujeme i těm, kteří nepojedou do Říma, ale zajímají se o umění. (-la-).

DR. MICHAEL MÜLLER:

DIE FREUNDSCHAFT DER HL. FRANZ v. SALES MIT DER HL. JOHANNA FRANZISKA v. CHANTAL.

Verlag J. Kösel—Pustet.—München 1924. — Kč 24'—.

V době potupných náhražek přátelství, plných sobectví a neupřímnosti, přináší tato kniha krásný obraz opravdového přátelství dvou sv. duší.

Jasně rozlišuje přátelství duchovní od smyslného, ukazuje, jak se obojí jeví a jaké má následky. „Gottesliebe ist das erste Motiv und letzte Ziel der Freundschaftsliebe." — Str. 135. — Es ist eine Eigenschaft dieser Freundschaften, dass sie die Gegenwart so wenig fördert, als die Abwesenheit sie entkräftet und beendet, weil der Grund — Gott — ist überall. — Str. 137.

Kéž se podaří této knize zasadit květ duchovního přátelství aspoň tam, kde ho nutno předpokládat a vykořenit z duší bratří chlad a cizotu, trhající pouta ideové jednoty!

—r.—

ADALBERT STIFTER:

ABDIAS, Brigitta a Heidedorf.

Tři povídky. J. Kösel-F. Pustet, München, 1923. Cena 8.50 Kč.

Mluviti o Stiftrově významu v německé literatuře, znamenalo by nositi sovy do Athen. Jeho literární dílo došlo plného uznání od povolaných kritiků. — Uvedené povídky odehrávají se v romantických pustinách. V prvé líčí spisovatel nemilosrdným osudem pronásledovaného žida, v „Brigittě" ukazuje nám pravou lásku manželskou, třetí povídka konečně je obrazem obětavé lásky syna k stařičkým rodičům. Ušlechtilé tyto povídky vynikají jako veškerá prosa Stiftrova jemným smyslem pro drobnomalbu, krásným barvitým líčením přírody a zušlechťující tendencí. Proto možno je každému, kdo chce sáhnouti po německé knize, vřele doporučiti. F. B.

MEMORIALE VITAE SACERDOTALIS A CLAUDIO ARVISENET.

Sklad: Mechliniae, H. Dessain. Cena 8 Kč.

Knížečka na prvý pohled nepatrná a přece tak bohatá obsahem a myšlenkami opravdu krásnými. Celý život kněze ve spojení s Božským Učitelem a Mistrem je zde vystižen a tolik tepla jeho lásky pro ty, kteří plní svědomitě své povinnosti i výstrahy před zneužitím svěřeného pokladu, že je vhodnou příručkou kněžským meditacím. Povzbudí, potěší, poučí a varuje a proto zasluhuje co největšího rozšíření už v řadách bohoslovců. —r.—

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ:

Školské sestry O. S. F. Král. Vinohrady, Korunní 4.

„Dějiny duše“ blahoslavené Terezie od Jezulátka, francouzské karmelitky. Vlastní, velmi zajímavý a poučný životopis, psaný na rozkaz představených. — II. rozš. vydání. Cena 12 Kč.

Její boj a vítězství. Životopis konvertitky nejnovější doby, Heleny Mostové. Cena Kč 5. (Referát příště).

Život sv. Markety Alacoque, dle nejnovějších pramenů zpracovaný, s 8 illustr. Cena Kč 10.

Život sv. Markety Kortonské, veliké kajícnice XIII. století, s 5 illustr. Cena Kč 3.

Život sv. Gabriela Possenti, studenta z řádu pasionistů, velikého divotvorce a světce nejnovější doby. Cena Kč 10·—. (Viz referát).

Život služebnice Boží Gemmy Galgani, dílo uchvacující mystikou. Cena Kč 16·—, poštou 16·50. (Referát příště).

Svatá hodina Gemmy Galgani, dojímavá pobožnost k přehořkému utrpení Božského Spasitele, jak ji sám této služebnici Boží nařídil. Cena Kč 2·—.

Zázračný kříž v Limpias, dojímavý popis zázračných zjevů pozorovaných na kříži v Limpias. II., o nejnovější zprávy rozšířené vydání. Cena Kč 5·—.

Devítidenní pobožnost k sv. Gabrielu Possenti se stručným jeho životopisem Kč. 1·20.

Svatý Juda Tadeáš, velký pomocník v těžkých záležitostech. Úvaha a modlitby.

Sestra Benigna Consolata Ferrerová, služebnice Boží z řádu Navštívení Pany Marie. (Posudek příště). —

Sestry Neposkvrněného Početí P. M. Přerov — Na Šířavě.

Max Schmid S. J.: Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu. Příručka pro smírné oběti. 12° — stran 558, (celopl. vaz.) Cena 30 Kč (při spol. obj. 22 Kč). — Kniha rozjímání (díl I.: Uvedení do ducha smírných obětí) a modliteb (díl II.: Pobožnosti k sv. přijímání a modlitby), která plně odpovídá obsahem svým potřebám doby i duší a úpravou svou modernímu vkusu.

Na rozcestí. Jinochům a dívkám před volbou stavu. Stran 74. Brož. — Cena 2 Kč. Dejte mládeži do ruky — ona jistě tak milé knížky neodmítne. (Viz o obou knížkách referát).

Dědictví Svatojanské — Praha IV — Hradčany.

P. Fr. Žák T. J.: O svátostech. „Soustavné kat. věrouky pro lid“ díl III. — Stran 672. Cena 40 Kč (pro členy Dědictví 38 Kč; kromě 2·20 Kč na poštovné.)

V. Kotrba — Praha II, Pětrosova 198.

Em. Žák: Před Golgatou. Šest postních řečí. Stran 64. Cena 5 Kč.

Matice Cyrilometodějská v Olomouci.

Dr. Josef Pospíšil: Katolická věrouka. Díl II. O Bohu trojjediném podle osobnosti. Stran 282. Cena 32 Kč. Díl III. O Bohu Stvořiteli. Stran 726. Cena 70 Kč. (Pro členy Apoštolátu cena snížená.)

Bl. Tomáš Kempenský: Růžová zahrádka. Cena 3 Kč.

„Tiskové družstvo“ Hradec Králové.

Al. Havel: Pravda o sv. Janu Nepomuckém. „Čas úvah“ sv. 299. Str. 70. Cena 3·60 Kč. Práce, založená na rozsáhlém studiu pramenném, při tom však formou krátkou a populární podávající nejdůležitější a nejnovější věd. objevy na obranu úcty svatojanské. Jistě velmi prospěje našim osvětovým pracovníkům k jadrnému poučení lidu.

Pietryga-Lutislav: Péče o venkovskou mládež. „Čas úvah“ sv. 298· Stran 20. Cena 1·60. Pěkné, praktické pokyny o schůzích a přednáškách spolkových, jak je ze své vlastní pastorace autor vytěžil. — Obě knížky opět platně přispívají k plnění účelu osvědčených již „Časových úvah.“

Josef Birnbaum v Brtnici.

P. Fr. Havlíček: Utrpení Páně. Pašijová výpravná hra o 5 obrazech. Nové, pietní zpracování pašijové látky, v němž osoba Kristova nevystupuje, a přece účinek hluboký.

Nepomuk Fr. Skala O. Praem.: Boží mlýny. Drama o 4 jednáních s 1 proměnou. Mod. typy natiskla „Humana" v Letovicích. Premiéra s velikým úspěchem provedena v Praze Mariánskou Družinou dívek u Milosrd. sester. Drama, jímající svou tragikou i ušlechtilou, krásnou ideou.

Družstvo „Vlast" v Praze II, Žitná 26.

Slečinka z Lazaretu. Lidová hra o 5 jednáních. Dle stejnojmenné povídky B. Melanové (v „Ludmile" r. 1916 r. XVIII. sv. 1) zpracoval a pro jeviště upravil Frant. Sobotka-Jablonecký. Cena 4 Kč. — Hra, jak již název svědčí, je z doby válečné; v ní ukázáno, jak i v ponurém lazaretě může vykvésti blahý a krásný kvítek štěstí. Jednoduchá dekorace — dva pokoje — usnadňuje všude provozovati tuto hru, kterou možno i na nejchudším jevišti se zdarem sehráti.

ZAHRANIČNÍ NAKLADATELSTVÍ.

Herder & Co. G.m.b.H. Verlagsbuchhandlung Freiburg in Breisgau.

Handbuch der Mystik. Von August Poulain S. J. Freie Wiedergabe. Zweite und dritte, gekürzte Auflage. (3.—5. Tausend.) (Aszetische Bibliothek). 12° (XXIV u. 564 S.) Freiburg i. Br. 1925, Herder. G.-M. 6.50; geb. in Leinwand G.-M. 8.—

Die Fresken der Sixtinischen Kapelle und Raffaels Fresken in den Stanzen und den Loggien des Vatikans beschrieben und erklärt von Ludwig Freiherrn v. Pastor. Mit 5 Tafeln. 12° (VIII u. 170 S.) Freiburg i. Br. 1925, Herder. Geb. in Leinwand M. 4.—

Librairie Bloud & Gay Paris 3, Rue Garancière.

„L'effort Catholique Français:"

Nro 1. J. Bricout: L'Enseignement du Catéchisme en France Pages 128. Prix 4 frcs.

Nro 2. J. Bricout: L'Education du Clergé Français. Pages 128. Prix 4 frcs.

Nro 3. Jean Terrel: Les Semaines sociales. Pages 112. Prix 4 frcs.

Nro 4. Victor Bucaille: La Jeunesse catholique française ďaujourďhui. Pages 124. Prie 5. fres.

Nro 5. E. Labelle, Portboeuf et Quilici: La livre scolaire catholique Pages 140. Prix 5 frcs.

Almanach Catholique français ponr 1925. Pages 544. Prix 5 frcs.

O těchto francouzských knihách, zprostředkovaných nám laskavostí dp. P. Aug. Neumana O. S. A., přineseme zprávu v 5. čísle.

Unio Apostolica sacerdotum saecularium a Ss. Corde Jesu. Je původu francouzského a rozšířena mezi katolickým klerem na celém světě. Význam její spočívá v tom, že snaží se v mladém knězi udržeti ducha, jejž si osvojil v semináři. Má zabrániti, aby nebyl s duše neomystovy setřen onen drahocenný pel (svět a světsky smýšlející pp. spolubratři říkají „prach") seminářský, který dodává mladému knězi zvláštní podmaňující důstojnosti. „Stav kněžský jest stav obětavé lásky a hrdinného odříkání — stav věčně věkův nejvznešenější: Proto nesníží ho nikdo a nic pod sluncem leda sám kněz, jenž opustil tyto svaté ideje." Kněz musí stále svůj stav ideálně posuzovat, chce-li zůstati knězem dobrým. Právě k tomu také směřuje Unio apostolica. Členové spolku toho se zavazují, plniti denní pořádek s denními povinnostmi, tak jak byli vedeni k tomu v semináři, znamenají si body jednotlivé denně na kontrolním lístku, který posílají měsíčně k nahlédnutí řediteli diecesní skupiny. — Vy, mladí přátelé, kteří letos opustíte seminář, přihlaste se už teď za členy Unie apoštolské! Bližší dotazy milerád zodpoví a informace podá Dr. Josef Beran, katecheta v Praze II u sv. Anny, Ječná ul. 27.

MUSEUM

CENTRUM ALETTI • KNIHOVNA • OLOMOUC
ihs

Ročník 56. Číslo 5. L. P. 1925.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVI. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 5

Předplatné na 56. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty, 15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 5.:

Mater aspice! — *Karel Válka*: Prelát Dr. Jos. Pospíšil osmdesátníkem. — *Jaroslav Cella*: Marii * — *Jozef Žatko*: Ján Hollý jako národný buditeľ. — *Karel Mezihořský*: Horlivost — jen novokněžská? — *Cyrilometodějská hlídka*: *Ant. Salajka*: Úkol katolických Slovanů. — *N.-l.*: Obnovitel Velehradu. — *Slovanská hlídka*: Czytelnia Sluchaczów Wydzialu Theologicznego w Krakowie. — Cirilsko društvo ljubljanskih bohosl. v Ljubljani. — *Pohledy do života.* — *Nové knihy.*

Listárna redakce.

Číslo toto vydáváme — se značnými obětmi — rozšířené o celý arch. Apelujeme tu na P. T. odběratele, aby uznali tuto naši všemožnou snahu o povznešení Musea, a neotáleli s předplatným; bohoslovci pak aby hojnějšími literárními pracemi v příštích letech tento nový rozvoj Musea podporovali!

Redakce děkuje všem spolupracovníkům; žádá je, aby setrvali i nadále a využili i prázdnin k literární práci. Kéž umožní tak další rozkvět Musea a trvalé zvětšení rozsahu jeho již v příštím roce.

Bratří Slovany v zahraničí, zvl. v Polsku a Jugoslavii, žádáme, aby se účastnili příspěvky svými též na textové části Musea, a již o prázdninách chystali si články, zprávy atd. — Na Velehradě 20.-21./VII. nashledanou!

Bučić-Ljubljana. Bohužel, my z Brna se union. sjezdu v Lublani súčastniti nemůžeme, ježto nám končí školní rok právě 12./VII., kdy sjezd váš začíná. Kéž aspoň z jiných čes. seminářů se zástupcové súčastní. Je nám upřímně líto této příležitosti, kdy jsme se mohli opět více sblížit. — Než nezapomínejte na nás ani přes to — po prázdninách do nové, čilejší spolupráce! (Došlo: Vašek, Rodina XX. stol. ?)

Redakční uzávěrka 1. čísla 57. roč. je 20. října 1925.

Dary (přeplatky) na Museum zaslali: Vdpp.: Dr. Met. Marvan, Dr. Karel Skoupý, Dr. B. Kutal, Bohumír Ševčík, Jan Švestka; Hynek Dostál (uctivé díky a pozdravy do Ameriky!); p. Fr. Foral.

Administrace oznamuje, že upomínky o vyrovnání předplatného budou rozesílány o prázdninách. Žádáme všecky P. T. odběratele, aby dlužící obnos zaplatili a dle možnosti i lask. darem přispěli, abychom již přikročiti mohli k žádanému zvětšení rozsahu Musea!

Vydává svým nákladem:
„Růže Sušilova“, liter. jednota bohoslovců v Brně.
Redaktor: Karel Válka. Administrátor: Josef Hlaváč. — Tiskne „Typos“ v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 56. 1924—25. ČÍSLO 5.

MATER ASPICE!

Matko bolestná! Mohu k Tobě pozvednouti oči své, syn nevděčný? Nemusím se báti, že hříšností svou tu urazím Tebe, kterás v moře hořkosti pro hříchy naše pohřížena?

O, Maria! Svatostí andělу předčíš již od početí svého. A přece Bůh ještě vznešeněji posvětit Tě ráčil: bolestí dal účast Tobě na spasných mukách Syna jednorozeného. — A tak jako Syn od lásky Tvojí tělo své o Zvěstování přijmouti ráčil, tak Ty nyní na Golgotě, na místě jeho obětním, bolest od něho přijímáš, aby bylo dokonalé spojení Tvé s Bohem — —

Láska a bolest věnčí mateřství Tvé korunou ceny nevýslovné. Milování a oběť tak nerozlučně spojovaly Tě s Velekněžem naším v tomto údolí slz, že nyní věčně sjednocena zůstává i sláva Tvá se slávou Královou. — A trůn Tvůj, trním věnčený, je trůn zlatý — —

Nuže, pohlédni nyní s výsosti své i na mne, Matičko, a na nás všecky, kteří jedině po tom toužíme, čím život Tvůj celý proniknut: po spojení co nejužším s Ježíšem Tvým. — Vždyť On sám k tomu nás povolal, abychom u něj, co apoštolové, dleli stále co nejblíže, abychom i do Srdce jeho samého vnikli a v něm na věky přebývali. A brzy chce již dovršiti smlouvu svoji velekněžskou s námi, chce nás až k Sobě pozvednouti, aby se rukám našim na oltáři svěřil.

Než — kdo jsme my? — —

Plamének lásky živí v nás milost Jeho; brázdami hoře a rosou slz vzdělává tvrdou půdu srdcí našich. Však slabost naše každou chvíli hrozí zpustošiti, co dosud vypěstěno, hrozí vydati vinici Páně v nás v plen nepřátelům.

A proto přispěj na pomoc, Maria! Ty, jejíž srdce vznešené Magnificat lásky zapělo, aby pak mečem bolesti prokláno bylo, Tys pravou svatosti šla cestou. Nuže, žehnej nám, kteří po téže cestě kráčeti toužíme ve službách oltáře Páně. O, vypros nám, aby láska učinila z nás apoštoly, vypros nám, aby utrpení učinilo z nás světce! Tak kéž staneme se věrnými obrazy Syna Tvého i pravými dítkami Tvými,

o Matko bolesti a lásky!

KAREL VÁLKA:

PRELÁT Dr. JOSEF POSPÍŠIL OSMDESÁTNÍKEM.

(Pokus o nárys jeho životního díla.)

„Duch Sušilův u nás bohdá nevymizí nikdy. Družina jeho, věrně kráčejíc ve šlépějích velikého mistra svého, vždy znova probouzí a oživuje ideje jím hlásané a odchovává mu nové a nové stoupence. Jednomu z družiny té jest česká veřejnost katolická zvláštní povinna úctou, a naše „Růže" zvláštní vděčností. Jest to Dr. Josef Pospíšil." [1])

Tak zahajuje před 30 lety tehdejší bohoslovec a redaktor „Musea", Jan Sedlák, svůj článek o prof. Dru. Jos. Pospíšilovi (při příležitosti jmenování jeho kanovníkem brněnským). A letos, téměř v den prvního výročí úmrtí doktora Jana Sedláka,[2]) dopřáno oslaviti osmdesátý rok života vzácnému učiteli jeho, prelátu a gen. vikářovi dru. Jos. Pospíšilovi. — Jak požehnaný věk — a kolik to nové práce za dobu tu třiceti let vykonal! A přece — chceme-li alespoň dle skrovné možnosti své oceniti životní poslání a dílo našeho milovaného jubilanta, a chceme-li ukázati i význam příkladu jeho, zvláště pro nás, bohoslovce, nemůžeme ani my dnes výraznějších slov k úvodu najíti.

Ctíme-t v prel. Pospíšilovi především největšího, věrného žáka Sušilova. — Celá životní činnost jeho, tak rozsáhlá a při tom hluboká, jeví se nám jako důsledné provádění velikého odkazu otce Sušila, odkazu to neomezené lásky k Církvi a Vlasti. S tohoto tedy hlediska — programu Sušilova — nejlépe snad lze pochopiti a vylíčiti dílo jubilantovo, jak je již v alumnátě začal, a jak v něm ve všech svých úřadech a hodnostech až do těchto dnů svého osmdesátiletí stále pokračuje.

Bohoslovec Pospíšil[3]) byl jedním z oněch posledních, jimž dáno bylo poslouchati samého Sušila. Vstoupil totiž do alumnátu brněnského r. 1866, a Sušilovy přednášky z Nového Zákona navštěvoval v II. roč., tedy 1867—68, až do konce profesorské činnosti Sušilovy, t. j. do Velikonoc 1868.[4]) Třebas však z německého (tehdy ještě jediného) gymnasia přišel, přinesl si již s sebou silné uvědomění národní a ideální založení ducha, jak mu je vštípili vlastenečtí profesoři jeho Šmídek, Wittek, a zvláště Matěj Procházka, který se stal jeho věrným přítelem. Srdce takto vychované a duch nadaný a probuzený byly nejlepší půdou pro působení Sušilovo. A

[1]) Museum r. 28. (1893—94), sešit III.

[2]) † 8./V. 1924.

[3]) Narozen 7. května 1845 ve Velkém Meziříčí. Otec byl šafářem na velkostatku Lobkoviců. Obecnou školu navštěvoval již v Rudíkově, kam zatím otec přeložen. Po absolvování normální školy ve Vel. Meziříčí od dráhy úřednické zachránil ho kaplan P. Klinkáč, jenž mu dopomohl na studie do Brna.

[4]) Sušil zemřel brzy na to, 31. května t. r. v Bystřici pod Hostýnem.

vskutku — Sušil v krátku dovedl získati mladého bohoslovce cele pro svoje ideály, a z horoucích slov mistrových a příkladu jeho vyrůstala láska, podobná lásce jeho: láska ke Kristu, nevěstě jeho — Církvi svaté a k národu ohroženému. Snad neměl Sušil posluchače věrnějšího — a také důslednějšího. Neboť bohoslovec Pospíšil nepřiučil se od něho pouze jasnému rozpoznání požadavků, na kněze své doby kladených, nýbrž také houževnaté práci o splnění těchto požadavků, o rozšíření a prohloubení studia kolejního studiem vlastním, soukromým. Pěstuje tu hlavně obory, o kterých se vůbec nepřednášelo, a to zvláště filosofii. — (Nedostatek této v tehdejším theologickém studiu vyciťoval velmi intensivně, a dovedl to také patřičně vyjádřiti v článku „Jsme již dostatečně připrave-

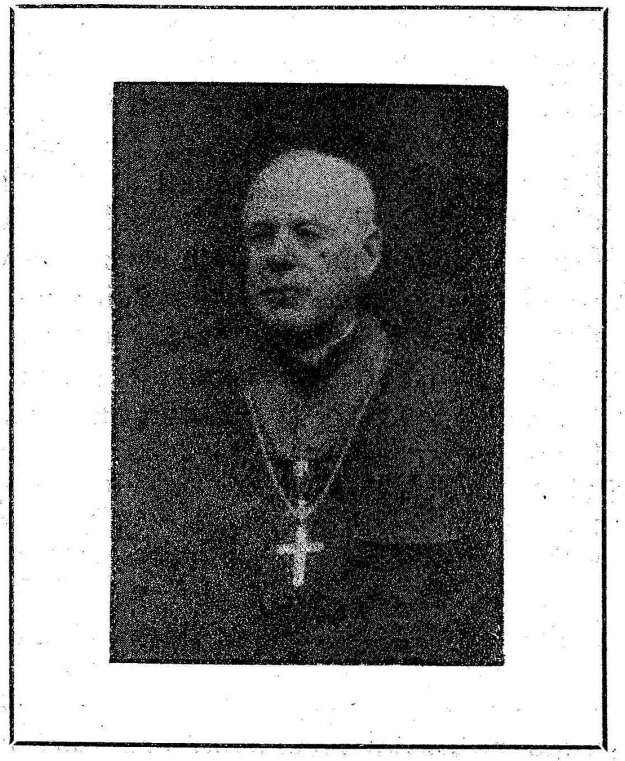

ni?“ (Mus. roč. III.). Obdivuhodná jest tu bystrost postřehu, s jakou již v tehdejší době upozorňuje na časovou, pastorační a kulturní nezbytnost studia filosofického.)

Než probuzený, bohatě nadaný duch jeho toužil též po vlastní práci produktivní. A tak stává se hned v prvním ročníku hlavním spolupracovníkem „Musea“ a zůstává mu věrný až do čtvrtého ročníku, kdy zvolen též jeho redaktorem („pořadatelem“). Stál tak — jako spoluzakladatel Musea tomuto pokladu našemu u kolébky. Právě totiž toho roku, kdy do alumnátu vstupuje — 1866 — založen po dvou předchozích pokusech Vlad. Šťastného a J. Klímy („Jaro“, „Concordia“: Časopis alumnátský v letech 1861—64) stálý časopis bohoslovců pod názvem „Museum“.

Tato kapitola je pro nás zvláště významná. Prvním redaktorem byl Arnošt Vlček. Museum vycházelo ve 14—15 sešitech kvarto-

vého formátu ročně (120—140 stran), a to po 18 let pouze litografované. Bylo totiž původně jen domácím časopisem bohoslovců brněnských, kteří jedině doň přispívali. (Počet jich ovšem — až 120 v některých letech — se vyrovnal téměř dnešnímu počtu bohoslovců českých všech. Podobně i v Olomouci měli svůj alumnátní časopis „Cyril a Metod".)

Z úvodního článku a jiných zmínek je patrno, s jakými překážkami jim tu bylo zápasiti. Nebyl to ani tak finanční nedostatek, ale nejvíce nepochopení a malicherné námitky a útoky nebo lhostejnost bohoslovců samých (!) Ale píle pořadatelova a spolupracovníků byla neúnavná, a tak, třebas původně jen pro brněnský kruh, pokračovalo Museum utěšeně v plnění úkolů svých, jak si je při zahájení vytklo: 1. pěstování samostatné práce a všestranného vzdělání k boji o zachránění národa od atheismu (liberalismu); 2. pěstování jazyka mateřského, kterého si tehdejší německé studium (střední i vysoké) vůbec nevšímalo. A kde byl ideový zdroj nového časopisu, který dovedl všechny překážky a nepřátelství překonati a časopis k pozdějšímu rozkvětu přivésti —? Byl to právě duch Sušila, skutečného takto duch. otce Musea. Poznáváme to hned ze zahajovacího článku. I. ročníku, kde se přímo na slovech Sušilových staví. Tak cituje pisatel památná slova jeho z úvodu k Výkladu ev. sv. Matouše, jichž tu též my nemůžeme neuvésti pro úplnost obrazu vůdčích idejí prvotního — i nynějšího — Musea, i Sušila samého.

— — — „Očividně ruka Boží nás chránila (t. j. v dosavadních dějinách); ale pamatujme, že Bůh nechrání národů, kteří se svobodě svých ku podpoře náruživostí dovolávají, a že svoboda a národnost jen těm se zachová, kteří v obojím tom pokladu nalézají povinnost k účinnějšímu konání vůle Boží."

A na ně navazuje výklad, jenž je dnes stejně časový jako tehdy:

„Ne ten jest milovník svého národa, kdo poráde národnost, lásku k národu, vlastenectví atd. na jazyku vede, nýbrž ten, který ruku k dílu přičiňuje, varujícím slovem národ upozorňuje na nepřítele jeho, ano sám do boje se postaví, jej chrání před lstnou činností synů ďábelských."

A potřebu druhého bodu programu odůvodňuje zcela ve smyslu znělek Sušilových:

„Jak smutno to jest, znáti vzdělaného člověka, který přes 10 let ducha svého namáhal, a konečně ani toho nedovedl, aby řeč znal lidu, ve kterém a od kterého žije." — A dále sarkasticky: „Naše vychování takovým způsobem se dělo, že více jsme se naučili znáti kosti předpotopních zvířat, než části své řeči mateřské."[5])

— Jestliže tedy takovéto ideály si Museum vytýčilo, a jestliže Sušil osobně a přímo — jak z narážek v Mus. plyne — k práci

[5]) A jak vážně si pak skutečně hleděli tohoto pěstění řeči mateřské v Museu, patrno z toho, že dávali všechny příspěvky napřed posouditi prof. Matěji Procházkovi, který pak ve zvláštní rubrice („Strážce jazyka" nebo „Opolna") dle potřeby vytýkal jednotlivé chyby nebo čistotu jazyka chválil.

v Mus. nabádal, snadno lze si vysvětliti zápal, s kterým chopil se čilý bohoslovec této příležitosti k literárnímu cviku i myšlenkovému vyhranění, jak ji Mus. skýtalo. Píše v „řeči vázané“ i „nevázané“ (jak obsahy ročníků praví). Prvním asi lit. plodem jeho jest báseň, v I. roč. uveřejněná, Má tužba. Tato je zvláště charakteristická pro jeho vývoj. Nepostrádá skutečné ceny básnické, a vyjadřuje velmi jímavě a vroucně odvahu i pokoru mladého bojovníka Kristova a oddaného syna své vlasti. Je to jakoby pravá předmluva k celé životní činnosti autorově. —

Výmluvné jsou tu zvláště sloka první a druhá:

Citů mojich mocná síla
hrudí mojí bouří jen,
nutí, bych se chopil díla,
nutí, bych byl připraven,

vystříhat se každé vady,
sbírat c t n o s t i veškeré,
bych moh v l a s t i do zahrady
vsadit kvítko některé.

Vedle této básně uveřejňuje v témže ročníku ještě dvě jiné: Moje údolí (toužebná vzpomínka na domov na horách) a překlad chorvatské ballady Miloš Obilič a Vuk Brankovič. Prosou napsal do I. roč. stať apolog.-hist. Také něco o Jesuitech.

V II. roč. uložil básně rázu mravoučné poesie Sušilovy: Dvě furie (— ziskuchtivost a pánovitost), Vyzvání (— k boji proti falešné vědě); z prosy: Jiří Josef Strossmayer (životopis), Sv. Aloj (slovinská legenda), Jesuité ve Francii (delší stať hitor.-apolog.). — V roč. III. báseň Na břehu Dunaje (elegický pozdrav trpícím Jihoslovanům, obsahem i formou — velmi již vyspělou — upomínající na Čelakovského); články: Známky pravého náboženství (apolog.), Z mého deníku (cestopisná črta) a zvláště zmíněná již delší úvaha Jsme již dosti připraveni —?, z níž zásady o potřebě hlubšího a všestranného vzdělání kněze pro úspěšnou pastoraci, zvláště pro činnost spolkovou, stále nepozbývají důrazu.

Po této liter. průpravě stává se ve IV. roč. sám redaktorem Musea a tak přímým jeho pokračovatelem a spolutvůrcem. Tehdy také píše nejvíce. Kromě úvodního a závěrečného článku (o potřebě samostatného sebevzdělání pro působení i mimo kazatelnu) je to báseň Slza kvítka (lítost kvítka, že nemůže se vznésti za jitřní krásy se skřivanem k nebi, aby chváliti mohla Tvůrce) a studie: apologetická — Nezměnnost a pokrok v církvi, historická — Nástin dějepisu alumnátního (pro zprávy z té doby velmi cenný), cestopisná — Cesta do Mariánských Cell; vedle toho humorist. črta z prázdnin Vražda a samovražda a nekrolog kol. Janu Kolářovi.

To jest tvorba jeho literární v alumnátě. Zmínka o ní jest vědomě poněkud obšírnější ze dvou důvodů. Jednak totiž tato léta přípravná, pro další vývoj velmi důležitá, nejsou většině známá, jednak mají zvláštní význam pro nás, bohoslovce, a spec. Museum: dávají nám poznati snahy a celého ducha, jimiž jubilant proniknut již od mládí, prokázal později tak neocenitelné služby církvi i vědě ve vlasti naší. A právě Museum to bylo, jež ho uvedlo na dráhu literární, z níž potom tak vzácné výsledky vzešly! P o c h o p i l t p l n ě v ý z n a m M u s e a a d o v e d l h o p l n ě v y u ž í t i. Proto

také se stále tolik o Mus. zajímá a s láskou zrovna oteckou nad jeho osudy bdí. — Příklad to, nad nímž nutno se bohoslovci zamysliti a vlastní svědomí zpytovati —; a tím vážněji zpytovati, i závěry pro vlastní činnost vyvoditi, čím plněji a plodněji osvědčily se v dalším životě požehnané výsledky snaživého, ideálního mládí. Praxe — tak často obávaná — dovedla provésti ušlechtilé ideály mládí a tím dokázala jejich životnost a potřebu! — —

Brzy po vysvěcení (r. 1870) dostalo se nadanému novokněži vítané příležitosti, zdokonaliti dosavadní svoje vzdělání na vyšším studiu theologickém, t. zv. Frintaneu, ve Vídni. Byl tam poslán již po půlročním působení v duch. správě (ve Starči u Třebíče), aby se připravoval na doktorát a profesuru theologickou (s určením pův. pro dějiny a církev. právo). Ještě však, než mohl doktorátu dosáhnouti, povolán zpět do Brna, aby ujal se právě uprázdněné stolice fundamentálky a dogmatiky (1874). Při těchto předmětech pak již zůstal, ale jakoby mu práce tato nestačila, odhodlal se užíti svojí profesury ke splnění svého dávného přání — k zavedení filosofie do studia theologického. A tak z vlastního popudu a bezplatně začíná hned ve šk. roce 1874—75 přednášeti filosofii v I. ročníku. A v díle tomto, ač tak namahavém, zvláště při mnohých funkcích jiných, pokračoval bezplatně celých 23 let, jediný v celém tehdejším Rakousku. Odměnou vítanou mu byla za to jen encyklika Lva XIII. „Aeterni Patris" 4./VIII. 1879, jež znamenala nejvyšší a plné uznání jeho názorů a snah o křesť. filosofii, dotud namnoze nechápaných. Odměna tohoto druhu mu ovšem znamenala nejvíce, a byla mocným povzbuzením zvláště k pokračování v započatém díle Filosofie podle zásad sv. Tomáše Aquinského, o němž dále.

Profesura zasáhla hluboce do života mladého vědce a udala ráz i jeho literární činnosti; proto nutno též o ní se zmíniti. — Na dobu tu, kdy přednášel bohoslovcům, vzpomíná jubilant jako na nejšťastnější léta svého života, a rozhovoří-li se o nich, hned vroucí pohnutí v řeči naznačuje lásku, jakou k tomuto poslání svému lnul. Vždyť opravdu — je-li „bonum sui diffusivum", pak bylo nutně takovým i v jeho nitru, ideály nejvyššími prodchnutém; toužil jedině po tom, aby to dobro a to poznání, kterého se jemu tolik od milosti Boží dostalo, aby rozlilo se i do jiných duší co nejčetnějších, především těch, kteří mají býti apoštoly národa; vždyť tam mohlo přinésti užitek opravdu tisíceronásobný. A proto se vší pílí a důkladností věnoval se svým oborům, aby posluchačům svým co nejlépe objasnil všechny otázky jak ve filosofii, tak v dogmatice i fundamentálce, a umožnil jim hlubší proniknutí jich i bezpečnou orientaci v disputacích. To se mu také plně dařilo, zvláště když začal brzy přednášeti filosofii česky. Než — čím právě tak mocně působil na bohoslovce, že pro celý život získal si jejich neomezenou oddanost a lásku,[6]) a čím zároveň tak častou proměnu ve smýšlení způsobil a horlivost kněžskou v tak mnohém probudil — byl jeho vrou-

[6]) Viz na př., co „píše jeho šedivý žák" k osmdesátinám J. M. prel. dra P. — Den 14./V. 1925, čís. 129.

cí, láskou a přesvědčením dýšící přednes. Zde se plně uplatňovalo, co uvnitř tvořilo základ celé jeho bytosti a života: rozhodná, oddaná láska k Bohu — Pravdě a hluboké poznání, nabyté stejně neúnavným studiem jako modlitbou. A ty pomocí daru ohnivé výmluvnosti tvořily pak divy v duších bohoslovců. Tak souhlasně svědčí všichni jeho žáci, i my, kterým dopřáno bylo ještě do loňského roku, poslouchati alespoň 1 hod. týdně přednášky jeho o církvi. Uvádíme zde alespoň slova J. Sedláka v cit. životopisu: „Filosofie jeho nebyla pouze suchopárné hloubání, nýbrž věda živá a — o ž i v u j í c í. Když přirovnával k nezvratným principům filosofie andělského učitele soustavy moderní a ukazoval na bludy a zhoubné následky jejich, když odhaloval bídu nynější a rozvíjel před očima mladistvých posluchačů utěšený obraz života spořádaného dle zásad křesťanských, slovy přesvědčivými, nadšenými, ai, tu tál led srdcí mnohých a předsudky ustupovaly před pravdou jako prchá tma před světlem, a nadšení vlévalo se v nitro, nadšení k práci v duchu tom. — A dílo to pak bylo korunováno v dogmatice: vznešená nauka katolická předkládána nejen theoreticky v celé své kráse, nýbrž, a to zvláště, — i v praktické působnosti své na život lidský. Kolikrát se zde teprv uskutečnilo: „fac, ut voceris"!"

Slova tato, jež plně potvrzují i naše dojmy z přednášek prel. Pospíšila o církvi, i při jiných příležitostech (na sv.-tomáš. akademiích) — dovedou jistě nejlépe vystihnouti požehnané působení jeho jako profesora. Ž i v o t to byl, jejž na prvním místě měl ve všem na mysli, praxe poznané pravdy, a proto snahou jeho hlavní bylo (a, bohudíky, ve velké většině i výsledkem), aby vychoval kněze nejen odborně vzdělané, ale především pravdou v celém životě proniknuté, tak aby byli sami živým výkladem evangelia. Odtud ta vroucnost a nadšení jeho přednášek, jež mu často až slzy vyloudily, odtud i to úsilí při vysvětlování látky, v němž výklad i několikráte opakoval, jen aby všichni dobře porozuměli.[7])

A tímže duchem praktického křesťanství i vědecké hloubky proniknuto jest také celé jeho ž i v o t n í d í l o l i t e r á r n í — F i l o s o f i e a V ě r o u k a.

K odhodlání, napsati českou F i l o s o f i i, přivedla jej zkušenost, jíž nabyl při svých přednáškách z filosofie v alumnátě. Přednášel totiž filosofii nejprve německy (dle Stöckla), potom latinsky (dle Eggera), ale shledával u bohoslovců stále velké potíže a nedostatečné porozumění (ač byly oba jazyky tehdy daleko běžnější než dnes). Byla tu na překážku hlavně cizí terminologie. Tu podjal se prof. Pospíšil díla, o jehož významu i obtížích dovede si jenom odborník pravý úsudek utvořiti, díla, o němž právem vyjadřuje se

[7]) Vzpomínají jeho žáci, co ho to často stálo námahy, zvláště v letních měsících (do konce července!), kdy nestačil si pot utírati, ale sám ani na chvilku si neoddechl. Našli se ovšem též čtveráci, kteří stálými otázkami nadužívali jeho trpělivosti, „aby se tolik neprobralo."

literární historik,[8]) že má v naší vědě význam průkopnický: počal přednášeti filosofii scholastickou v jazyku českém tvoře si zcela novou, samostatnou filos. terminologii českou. Když pak se brzy přesvědčil, s jak zcela jiným výsledkem setkávají se tyto české přednášky filosofické, jal se pracovati na soustavném českém zpracování celé filosofie sv. Tomáše. Vedla ho tu především snaha, prospěti bohoslovcům českým a usnadniti všem, pro všechny doby, studium scholastické filosofie tak, jako toho bylo dopřáno jeho přičiněním bohoslovcům brněnským jeho doby; dále pak byl to důvod národní: uvésti velkolepý systém jedině správné filosofie křesťanské i do literatury české a tak přispěti národu k vybřednutí ze zmatku bludných soustav moderních, k obrození naukou pravdy.[9])

A tak po rozsáhlých studiích přípravných (z nichž vzešlo vedle toho také mnoho čas. filos. úvah, uveřejněných v Čas. kat. duchovenstva a v Obzoru — na př. Kritika moderního atomismu, 1885; Darvinismus a methodologie, 1879; Moderní psychismus a filosofie křesťanská, 1886; Pessimistický pantheismus a naše doba, 1893) —

[8]) Vil. Bitnar: O b r o d i t e l č e s. f i l o s o f i e k ř e s ť a n s k é. K 80. narozeninám preláta Pospíšila. Den 7./V. 1925, čís. 122.

[9]) Obojí účel tento: vědecký a národní krásně vyjadřuje v Předmluvách a v Doslovu (Filosofie) — jež možno nazvati apologií filosofie i vědy křesť. vůbec. Zde alespoň některé úryvky, zvláště významné pro b o h o s l o v c e: „Jen tenkráte, je-li rozum kandidáta kněžství křesťanskou pravdou úplně proniknut, může srdce jeho k této pravdě zahořeti bohonadšenou láskou, kteráž mu síly poskytuje, aby sebe se svými přirozenými náklonnostmi takořka zapřel a každým dechem života svého jen blaha církve a spásy člověčenstva vyhledával. J e n p r a v d a ú p l n ě p o z n a n á č i n í č l o v ě k a s c h o p n ý m, i n e j v ě t š í o b ě t i p r o n i p ř i n á š e t i. — P r a v d y z j e v e n í k ř e s ť a n s k é h o v š a k k a n d i d á t k n ě ž s t v í b e z e s t u d i a f i l o s o f i e ú p l n ě n i k d y n e p o z n á." — — — „A za tím účelem jsou jim (bohoslovcům) mimo všestrannou znalost nauky zjevené především důkladné vědomosti filosofické nezbytny, aby kdysi, až vstoupí v úřad kněžský, mohli dobrý lid náš chrániti morové nákazy, kteráž i život jeho pořád více počíná otravovati. P r o t o p o d á v á m e p r á c i t u t o p ř e d e v š í m n a š i m m i l o v a n ý m t h e o l o g ů m, t é t o c h l o u b ě a n a d ě j i s v. c í r k v e a n a š e h o d r a h é h o n á r o d a, aby z ní poznali, na jak skalopevných základech křesťanství spočívá — —." (Předmluva dílu I., vyd. 1.) A n á r o d u též věnuje dílo svoje se slovy: „Nemá-li národ náš samými politickými boji se rozsápati a se zničiti a dokonati tak dílo, se které dosud sami naši nepřátelé nebyli, pak věru každý věrný syn našeho národa, jemuž vlastenectví není prázdnou, bezvýznamnou frází — — —, jest před Bohem a před národem ve svědomí zavázán, aby upřímně a poctivě hledal onoho pojítka, které by zase všechny nepřátelské . . . strany v národě našem v jediný nepřemožitelný šik dovedlo sloučiti. A t í m t o p o j í t k e m j e s t k ř e s ť a n s k ý n á z o r s v ě t o v ý. Na základě tohoto svět. názoru brzy se všichni poznáme, sobě porozumíme a se obejmeme účinnou láskou jako bratří jedné velké rodiny. — — — A poněvadž filosofie křesťanská — — tento názor světový vysvětluje, — — — má filosofie tato jak pro č l o v ě č e n s t v o vůbec, tak i p r o n á š n á r o d z v l á š ť význam v pravdě životní." (Doslov části II., dílu II.) — Jak důležitá slova i dnes! —

přistupuje r. 1883 k vydání první části Filosofie podle zásad sv. Tomáše Aquinského, jež obsahuje: Logiku formální a materiální, noëtiku a všeobecnou metafysiku či ontologii. Do díla tohoto vložil všecky své hřivny, stejně jako do přednášek svých, a proto je tak dokonalé, že autor plným právem zasluhuje název otce novodobé české filosofie křesťanské, jejž mu naše literární kritika přiřkla. A také přijetí, jehož se dílu tomuto od inteligence celého národa, bez rozdílu přesvědčení, dostalo, bylo přímo nadšené. Mat. Procházka na př. nazývá je „dílem mistrovským" a sám ideový odpůrce Masaryk nemůže než obdivovati na díle „velikou znalost předmětu a důmysl skutečně filosofický", „věcnost v posuzování soustav protivných při nedotčeném stanovisku vlastním", „důsledně provedený pokus o názvosloví české"; pokládá je za „obohacení naší literatury, zvláště filosofické", a za „jeden z nejlepších spisů české filosofické literatury vůbec." (Athenaeum r. 1885.) — Na projev uznání veliké ceny díla tohoto dostalo se mu též zvláštních vyznamenání. Akademie sv. Tomáše v Římě jmenovala jej jedním ze svých deseti mimoitalských členů, Česká akademie věd a umění a Královská česká společnost nauk jmenovaly ho svým dopisujícím členem.

Úspěchem tímto povzbuzen jal se pokračovati na započatém díle. Překonav veliké překážky jako pro nedostatek času (byl totiž od r. 1885 zároveň regentem alumnátu vedle mnohých jiných funkcí veřejných), tak pro nedostatek prostředků na zakoupení pramenů (z něhož vytrhla jej konečně podpora České akademie), vydává po 13 letech úmorného studia (1897) své Filosofie část II.: Kosmologie se zvláštním zřetelem k moderním vědám přírodním ve 2 dílech. Tak dospělo zamýšlené dílo značně daleko (v části II. reagováno na všechny objevy moderních věd přírodních) — a také rozsahem budí úctu (800 a 1200 stran); než k dokončení úplnému bohužel přece nedospělo (scházejí metafysika theologická, psychologie a filosofická morálka). Vyšlo ještě pouze druhé, rozmnožené vydání části I. Pokračování mu znemožnil kanonikát, jejž přijal r. 1897 a z nějž mu brzy vyplynulo i mnoho jiných funkcí diecesních; později pak to byla práce na díle druhém, Katolické věrouce.

K sepsání důkladné české dogmatiky cítil se přímo nutkán jakousi povinností lásky. K dogmatice totiž, vedle filosofie, lnul zvláštní láskou zvláště od té doby, kdy poslouchal ji na Frintaneu u tamního rektora Steinera. Ačkoliv mu totiž s počátku nerozuměl (přišel v pololetí), brzy strhl ho tak svou skvělou latinou, jasností disposice a hlavně vroucím přednesem, že mladý doktorandus neměl pak většího přání, než věnovati se, místo určeného mu práva a dějin, filosofii a dogmatice. Když pak mu řízením Prozřetelnosti jeho přání splněno, snažil se vším úsilím, aby i jeho posluchači takovou mohli z přednášek jeho zahořeti láskou k této nejdůležitější vědě theologické, jako on kdysi u rektora Steinera. Jak proto plesal v srdci, když po několika měsících začal pozorovati, že slova jeho

zapalují — že posluchači vnikají do předmětu a sdílejí znenáhla jeho lásku. Tehdy odcházel z každé hodiny celý rozradostněn, na příští se už těšil — a tak (dle vlastních jeho slov) po celou dobu profesury své žil jako „nejšťastnější člověk, jakého si jen možno pomysliti".

Jest tedy zcela pochopitelno, že bylo touhou jeho, i tento předmět lásky své, pravdy nejsvětější, drahému národu k hlubokému poznání a milování odporučiti soustavným dílem ceny vědecké i životní. Tak přistupuje opět, ve věku již 60 let, k nové rozsáhlé práci, druhé to části zamýšleného díla životního. A po práci téměř dvacetileté vychází r. 1922 jako první část hotové již Katolické věrouky díl IV.: traktát O Bohu vtěleném.[10]) — Do dvou let pak vydány i další díly, bohužel, ne všechny: O Bohu jednom podle přirozenosti, O Bohu trojjediném podle osobnosti, O Bohu Stvořiteli. (Pro studium ostatních traktátů: O milosti, o svátostech a o posledních věcech doporučuje autor současně v Dědictví sv. Prokopa vycházející Věrouku Dra Richarda Špačka z Olomouce.)

„Práce mistrovská", „dílo po stránce dogmatiky positivní i spekulativní velmi důkladně vypracované, ducha eminentně církevního" — tak stručně shrnuje svůj úsudek censor ve schválení biskupském. A odborná kritika doplňuje souhlasně tento úsudek vyzdvižením mnohých jiných předností, jimiž dílo toto zaujímá v literatuře naší vůbec místo jedinečné. V něm, možno říci, autorova vědecká ἐντελέχεια dospívá svého rozkvětu. Ve Filosofii vyložil hluboké rozumové základy křesť.; ve Věrouce pak, plný štěstí nad naplněním pravdy nejen přirozené, nýbrž i pravdy nejvyšší, podává poznání o Bohu samém a o vykoupení z hříchu, jak se nám ho láskou Boží ve zjevení dostalo. A opět — nebyl by ani prelát Pospíšil autorem, kdybychom tu snad našli jen suchý rozbor a argumentaci dogmat dle zásad pouhé abstraktní vědy; ne, toho by snad on, žák Sušilův, kněz proniknutý praktickou věrou, ani nedovedl. A tak, třebas vědecké přesnosti a zásadám plně vyhověl, dal nám dílo zároveň celé životem prožehnuté. Podává zde poklad víry ne jako chladnou doktrinu, nýbrž ve vztahu jejím k životu, se vším tím neskonalým požehnáním a štěstím, jakým ona jedině dovede duši naplnit. A podává od srdce k srdci; tak jako srdce jeho stále mladistvým nadšením a štěstím nad pravdami víry svaté oplývá, tak i ústa jeho tu sladkostí přetékají, aby ji sdělily i jiným, co nejčetnějším, tak aby všichni poznali, jak sladko jest sloužiti tak dobrotivému a moudrému Otci, jaké štěstí jest, milovati nade všecko Krista-Spasitele světa —.

---

[10]) Celé dílo vyšlo nákladem Tiskového spolku Cyrilometodějského na doporučení dra Hrachovského, za podpory † arc. Dra Stojana. Ačkoliv se autor vzdal všeho honoráře, přece náklad na dílo dosáhl téměř čtvrt mil. Kč. Dílo obsahuje 2315 stran! Jest třeba tudíž vzdáti zvláštní díky zmín. spolku a přičiniti se o rozebrání nákladu!

A poslání díla —? Opět totéž, jako Filosofie. Upomíná přímo na věnování, jaká předesílal svým spisům Sušil. A tak vidíme tu ještě zřetelněji vystupovati pravého syna a dědice Sušilova v lásce jeho rovné k církvi a vlasti. Čtěte jen z předmluvy jeho:

„Jsme národem malým, obklíčeným se všech stran nepřáteli, kteří dychtivě čekají na vhodnou chvíli, aby se na nás vrhli a zbavíce nás sotva nabyté politické samostatnosti, podmanili nás opět svému panství, pod kterým jsme tak dlouho úpěli. Tomuto nebezpečí odolá národ náš jen tenkráte, bude-li spojen v jediný obranný šik, připravený každé chvíle brániti až do těch hrdel své svobody tak těžce získané, Než této jednoty nelze si vůbec ani pomysliti bez živé víry v Ježíše Krista, tak jak ji Církev katolická veškerému světu neomylným svým úřadem učitelským hlásá," . . . „Láska ke Kristu smíří opět strany mezi sebou rozvaděné . . . Duchovenstvo naše zachránilo náš národ před záhubou národní. Existence národní jest nyní zabezpečena. Nicméně hrozí mu záhuba ještě horší a osudnější, a to jest odvrat od Krista . . . Kéž naše duchovenstvo v této mé práci, kterou jemu hlavně věnuji, nalezne aspoň některé myšlenky, kterými bude moci osvítiti rozum a ohřáti srdce lidu našeho . . ."

Ano, probuzení národa zpět k lásce Boží, druhá záchrana jeho — duchovním obrodem v lůně Církve svaté — tato myšlenka celého života autorova vtělena nejvýrazněji zde, ve Věrouce. Kéž by tedy také co nejvíce přispěla Věrouka k vyplnění této vroucí jeho tužby, kéž by kněží všichni, užívajíce knihy této, stali se apoštoly a plniteli jejími![11])

Než ani tu ještě, v tak vysokém věku, jakoby nemohla se zastaviti jeho neúnavná činnost. Duše jeho, když asi mistrovskými díly učinila zadost vděčnosti své za poznání základů pravdy a za božské zjevení vrcholu jejího nadpřirozeného — víry svaté, nemohla pomlčeti o zřízení, jež tu Kristus zanechal ku provádění zjevené pravdy a přikázání svých, o Církvi sv., nevěstě Kristově. Již dřívější díla jasně projevují oddanou jeho lásku k církvi; nuže, jí je cele věnován traktát O církvi, nyní již hotový, očekávající svoje vydání. Kéž se ho brzo dočkáme!

Zbývá ještě, alespoň krátce se zmíniti o jeho činnosti mimoliterární, jež mu právě často v psaní bránila. Největších zásluh, za něž mu vždy zůstane diecese vděčná, získal si jako učitel, vychovatel a brzy i regens dlouhých řad bohoslovců, pozdějších vzorných kněží, kteří představují vlastně celou starší generaci diecesního kleru. Přednášel totiž v alumnátě plných dvacet let, od r. 1874 až do roku 1894, kdy jmenován sídelním kanovníkem; z toho téměř po deset let (od r. 1885) byl zároveň regentem. A v této funkci, i později jako kanovník, získal si zvláštních zásluh o alumnát sám, tím totiž, že přičiněním a naléháním jeho přikročil konečně stát ku stavbě nové budovy alumnátní a bohoslovci vysvobozeni z temných, nezdravých kobek starého dominikánského kláštera (r. 1902). V nové pak budově zvláště kaple se svými obrazy, nádobami a rouchy jest

[11]) Že skutečně dílo u kněží pochopení došlo, toho důkazem m. j. též zmíněný již dopis „šedivého žáka" prel. P. (Den 14./V. 1925), kde oceňuje význam V. pro kázání a vyslovuje „Pán Bůh zaplať!"

výmluvným svědectvím též osobní štědrosti a obětavosti pana preláta. A dosud na alumnát soustřeďuje všecek svůj zájem; bdí nad jeho blahem, střeží ho „ut pupillam oculi". Ani když stal se kanovníkem, nemohl se s ním rozloučiti a vyžádal si alespoň jednu hodinu týdně, aby mohl dále svým bohoslovcům přednášeti. V době bludu modernistického přednášel tu o modernismu, čímž šíření jeho v diecési velmi omezil a většímu rozvratu kněžskému u nás předešel; potom — až do loňského roku, kdy mu dlouhá nemoc další docházení znemožnila, přednášel o církvi. Dosud pak osobně zastává úřad biskupského komisaře. — Dále jako kapitulní děkan a generální vikář stále po boku biskupově starostlivě řídí celou diecési.

Z činnosti veřejné pak zvláštního ocenění vyžadují zásluhy jeho o politické sdružování katolíků na Moravě. On totiž to byl, jenž spolu s Drem Koudelou a j. založil v Brně stranu katolicko-národní, základ to Spolku kat. rolníků i nynější velké organisace lidové. Vedle toho vedl po 15 let veškerou kulturní práci katolickou i pořádání velikých sjezdů a slavností v Brně, katolických i vlasteneckých, jako místopředseda brněnské Katolicko-politické jednoty. O katolický tisk zjednal si veliké zásluhy jako místopředseda Kat. tiskového družstva a jako spolupracovník tehdejšího Hlasu.

— — — — — — —

Nebylo oboru, kde by jubilant nebyl přiložil ruky k dílu. A to vše z pohnutek nejvyšších, puzen onou láskou dvojí, jíž v srdci jeho oheň Sušilův háral. — — Hluboká úcta jímá před důstojným kmetem, jehož ducha nezlomily ani zkoušky životní, ani těžké nemoci, ani dlouhý věk — nýbrž spíše upevnily jej v síle, která plyne z oddaného milování Krista. Hle, kněz, pro něhož život měl vždy smysl jen jako služba Bohu; hle, vlastenec, jehož láska k národu je láskou věrného syna a slova jeho k národu — slova proroka Božího. — —

Pane preláte, i my jsme ještě Vašimi žáky, a i my chceme býti následovníky slova i příkladu Vašeho. Vždyť ve Vás vidíme důstojného hlasatele ideí otce Sušila našemu pokolení, ve Vás ctíme strážného ducha svatých ideálů jeho v době naší, Vás milujeme jako toho, jenž hoří svatým ohněm Sušilova srdce, od něhož my všichni se toužíme zanítiti. Kéž tedy ještě dlouho, patriarcho náš, zářite světlem svým na cesty naše, abychom ve zmatcích doby nezbloudili; kéž dočkáte se i na nás nejmladších hojného splnění svých nadějí, kéž uzříte z nás po letech dělníky na vinici, z nichž o každém platí slova Vaše, slzami posvěcená: ‚alter Christus"! Modlete se za nás, pane preláte, abychom se tak ukázali hodnými syny Vašimi. A my za Vás prosíme o dlouhá ještě léta a o radost nad ovocem života hojným a zdárným!

Jar. Cella:

MARII.

Tisíce povzdechů před trůn k Ní zalétá —
srdce zní v modlitbě, jak večer zvon —
s poutníkem žíznivým, toužícím po nebi,
pojím k těm modlitbám své duše ston:

„Jsem z Tvojich nejmenších, nebeská Královno —
líbám tak žíznivě roucha Ti lem —
mou duši prokřehlou — uštvanou — znavenou
polaskej — uklidni na srdci svém . . .

Popřej mi něžnosti — jarního vznícení —
sladičkou písničkou naladť mi hlas —
v mém nitru toužícím vzněť plamen radosti,
jej, prosím, udržuj, kdyby snad has' . . .

Chtěl bych být květinou — skromničkou — vonící —
étherným dechem bych chválil Tvůj jas —
pokornou fialkou uctil bych lilii —
uctil bych Marii — náplň všech krás . . .

. . . Královno Proroků — vůdkyně Andělů —
Jitřenko zářící v temnoty kraj . . .
nech v svatém dojetí — píseň Ti zapěti —
odměnou vykouzli v pustinách máj . . .“

JOZEF ŽATKO:

JÁN HOLLÝ JAKO NÁRODNÝ BUDITEL'.

Sklon 18. a začiatok 19. storočia v dejinách slovenských tak z ohľadu národného jako aj literárneho je význačným medzítkom. V tejto dobe totižto začína hlavne v tábore katolíckom klíčiť kmenové, osobné národné povedomie Slovákov, ktoré potom tak utešene rozkvitlo zvlášte v rokoch 40 a 60.

Jaksi prvosienkou tohoto nutno označiť kat. kňazom Bernolákom založené „Učené slovenské Tovaryšstvo“, združujúce v sebe horlivých pracovníkov na duševnom povznesení a vzdelaní národa poučnými knihami. Samé Tovaryšstvo, ačkoľvek nesmiernych zásluh si získalo pri národnom obrodení tým, že prijalo a uviedlo do spisby jazyk slovenský miesto češtiny — predsa určitého, svojrázneho národného programu ešte nemalo.

No, čo nevykonalo Tovaryšstvo jako spolok, to previedol jeho veľký odchovanec, najväčší snáď slovenský básnik a buditeľ národný: Ján Hollý.

Obyčajne na Hollého hľadievame jako na geniálneho básnika, obdivujúc jeho mimoriadnú fantáziu a neobyčajnú dovednosť tak majstrovsky narábať s jedným nekultivovaným jazykom, jakým

bola v jeho čase slovenčina. Avšak pramálo ho oceňujeme jako prvotriedneho národného buditeľa. — Je sice pravda, že v jeho osobe obidvoje je úzko srastlé, avšak musíme doznať, že väčšmi vyniká on jako kriesiteľ, ktorý Múzu používa len za nástroj.

Nerobil to ovšem na spôsob politikov na pódiumoch a shromaždeniach, — ba naopak stránil sa sveta a šťastlivým sa cítil iba na svojom „Mlíči" pod prastarým, košatým dubom, kde obklopený spanilou prírodou, vnímaval nadchnutia svojej Umky. On kriesil a budil v prvom rade svojím duchom, čírym slovenským duchom.

Lebo on bol ten, ktorý prvý začal zdôrazňovať slovenský národny svojbyt a slovenské osobné povedomie. V ňom prvom začína sa vykristalizovať osobnosť povedomého Slováka. Vec to veľká a najvýš významná.

Pred ním a súčasne s ním i takí velikáši, jako bol Kollár, Šafarik a iní, horlili za utopistickú jednotu všetkých Slavianov, za utvorenie jednotnej slavianskej veľmoci, chcejúc takto do jednotvárneho mora sviesť všetké tak krásnou pestrosťou sa skvejúce kmeny slovanské. Účinky tohoto nemožno priam blahými nazvať. Opätné nezdary čím ďalej tým viac otriasaly nádejami, čoho výsledkom bolo, že „i tí precítlejší synovia Slávy na Tatrách, keď nie za pôvod svoj slovanský, hanbiť sa teda zdali aspoň za kmen svoj slovenský, a neopovážili sa kriesiť povedomie slovenské", — jak píše o tej dobe J. M. Hurban. (Slov. Pohľady 1851.)

A tu do tohoto tak mocného prúdu zavznejú z tichého Mlíča nové, smelé hlasy, snažiace prebrať driemoty osobného národného povedomia. „Ty si, tak sa voláš, z takého si plemena, takú máš minulosť a budúcnosť" — volal celému národu príjemný, ale i veliaci hlas maduníckeho básnika.

Hlas nasledovaly skutky.

Predovšetkým dobre vediac, že národ žije vo svojej reči, snažil sa všemožne zažehnať predsudky mnohých i dobrých národovcov, ktorí Bernolákom zavedenej literárnej reči slovenskej nedôverovali a neveštili priam dlhú budúcnosť. Považovali ju za hrubú, neohrabanú, nesúcu ku kultúrnemu vzdelániu jedného národa. Hollý však vezmúc ju na svoje básnicke rty, prekladmi antických perlí básnických ukázal, že slovenčina tak svojou ohebnosťou jako aj ľubozvučnosťou smele môže závodiť i s vyškolenou už rečou starých klasikov. — Neskoršie samostatné práce, ani hlasy Sirén, čím ďalej tým viac okúzlovaly slovenské srdcia a pripravovaly tak slovenčine pevnú pôdu za udomácnenie jej v literatúre.

Aby nimi zároveň vzbudzoval aj sebacit, svojou zriedkavou obrazotvornosťou zabehnul ďaleko do temnej, hmlistej minulosti a zaspieval národu o jeho kolíske a počiatku svojbytného, slávneho už žitia, žialbohu, neskôr násilnou rukou zahlušeného. Vo svojich víťazských básňach odkryl mu slávnu minulosť, aby v jej zrkadle poznal sám seba, aby sa pokochal v hrdinských činoch slovenských panovníkov a junákov a tak zároveň aby sa naplnil povedomím a

hrdosťou. Ba, snáď k vôli istejšiemu účinku, hlásal dľa národného podania mienku, že Podtatransko je pravlasťou všetkých Slavianov a Slováci pôvodným prakmenom týchže. — Tieto diela boly zväčša len báje, ale žiarila z nich skutočná povaha a duch slovenský, a to bolo práve, čo zelektrizovalo srdcia.

„Svätopluk", „Sláv", „Cyrillo-Metodiáda" čoskoro staly sa plápolajúcim ohniskom, pri ktorom zvlášte mladá generácia aj mimovoľne roznecovala v sebe nesdolateľný oheň rodolásky. Mládež bola prvá, v hrudi ktorej tieto nové zvuky tak oduševnene vedely rozochvieť už cez tisícročie nemé struny srdca opravdu slovenského. Veru bez Hollého a jeho ducha, dľa svedoctva Vajanského (sobr. diela XI.) sotva by sa bola zrodila junácka mládež bratislavská na čele so Štúrom, ktorá priniesla novú epochu v pohybe národnom. Táto plná oduševnenosti celé state z jeho diel sa naučila a so zápalom prednášala na pamätných národných miestach, jako ku pr. na Devíne. (Škultéty: Sto dvadsaťpäť rokov, str. 36.)

Jako diela klasické zjavily sa i v salónech slov. zemanov a veľkomestských popredných rodín, a nemalú časť majú v tom, že v neskoršich rokoch elita slov. národných borcov pochádzala väčšinou z rodín zemanských.

Nie menšieho významu sú i Selanky. Nimi obracal pozornosť na najzachovalejšú vrstvu národa, na prostý vonkovský ľud, v ktorého povahe, zvykoch a spôsobe žitia tak mnohej krásy spatroval. Naučil takto nasledujúce pokolenie viacej všímať a vážiť si ho, a to už nielen jako hlavnú složku národa vo všeobecnosti, ale jako predmet umenia. Právom ho teda menuje Vajanský zakladateľom slovenskej duchovnej renesancie, lebo z neho vyrástol Sládkovič, Hviezdoslav, Kráľ, Kukučin a iní, ktorí námety ku svojim veledielam už z ľudu brali.

Aby ľud v tejto svojráznosti aj zo stránky jazykovej utvrdil, venoval mu 2 veľké spevníky, obsahujúce cirk. piesne ku rôznym príležitostiam cirk. roku. Premnohé z nich ujaly sa medzi ľudom a mnoho prispely k rozšíreniu slovenčiny a spolu i národného ducha, keďže predtým a v jeho dobe pri bohoslužbách i katolícky ľud väčšinou upotreboval spevníky české.

Svojimi úchvatnými žalospevami a ódami ukazoval na rany svojho národa a pobádal tak k činnej rodoláske. Vo veľkolepom videní prevádza samu Matku Slávy, jak sedí na Tatrách a žialne plače nad bôľami svojich synov Slavianov. Áno, lebo Hollý jako pravý Slovák bol zároveň i pravým slavianom a popri silnom nacionalizme neprestal byť i horlivým panslávom. V óde „Na slovenský národ" rad radom chodí po hroboch dávno zahynulých už slavianských kmenov, avšak slza žiaľu nad týmito mení sa mu v radosť, keď patrí na veľkolepý, mohútny, životnou silou kypiaci ešte dub terajšej rodiny slavianskej. Vidí pred sebou mocné, pol sveta rozkazujúce Rusko, zachovalých ešte Čechov, Poliakov, južných Slovanov, a celý nadšený týmto zvolá:

Ó mój roztomilý národe Slávy ďál
Rozmáhaj sa porád, a vždy pribývaním
Jak zdarné lipy zrostem
Dávnejšú vynahraď ztratu.

Tento všeslavianský, a to zdravý duch, zjavne ba až dojemne sa javí i pri stretnutí sa so Sreznievskym, kde on, číry Slovák padá v ramená jednému Rusovi, jako svojmu bratovi. (Slov. Pohľ. 1894, str. 116.)

Bohu vďaka, buditeľské hlasy Hollého nezostaly hlasom volajúceho na púšti. Ani potom nie, keď mu Umka umĺkla a potrhala struny jeho ľubozvučnej lútne, a on odpočíval už v tieni líp dobrovodského cintorína. Ba jako by odtiaľ bol požehnával svoj národ, tento ačkoľvek za cenu mnohých útrap a bojov, predsa dočkal sa kýženého dňa slobody, ktorého prvou jasnou zorničkou a neúnavným veštcom práve on bol. Preto právom si zaslúži od vďačného potomstva, aby popredné miesto zaujal v Panteone slovenských velikášov-buditeľov.

Poznámka: Poněvadž jiná práce bohoslovecká, která by se zabývala životopisem Hollého, nedošla, doplňuje redakce sama životní data dle Ottova Naučného slovníku (hl. pro informaci kol. českých).

J. H. — nejznamenitější básník slovenský ze školy Bernolákovy (nar. 24. března 1785 v Búrech neboli Borech sv. Mikuláše v župě prešpurské —; zemř. 14. dubna 1849 na Dobré Vodě). Gymnasium vystudoval ve Skalici a Prešpurce, bohosloví v Trnavě. Od r. 1808 byl kaplanem v nitranské vsi Pobedímě a městečku Hlohovci, od r. 1814—1843 farářem v Madunicích na Považí. R. 1843 při požáru, faru zachvátivším, těžce popálen zraku skoro úplně zbaven, uchýlil se na pensi ku příteli faráři dobrovodskému, kde život dokonal. — Hollý básnil již v semináři. Počal překlady z klasiků řeckých a římských, jichž ukázky r. 1812 vyšly v Palkovičově „Týdenníku", souborně pak jako Rozličné Básně Hrdinské, Elegiacké a Lirické z Wirgilia, Theokrita, Homéra, Owidia, Tirtéa a Horáca v Trnavě r. 1824. Tamže r. 1828 vydal i překlad celé Vergiliovy Eneidy. Potom následovaly básně původní: Swatopluk, wíťazská báseň we dwanásti spewoch (Trnava 1833); Cirillo-Metodiada o šesti zpěvích (Budín 1835) a Sláw opět v 6 zpěvích (v budínském almanachu „Zora" 1839), vedle toho v „Zorách" 1835—1840 řada selanek, žalozpěvův a ód, posléze dvě knihy písní církevních: první z nich časoměrný, druhý rýmovaný Katolický Spewňík (Budín 1842 a 1846). — Prosou složil H. životopis slovanských apoštolův a nárys bájesloví pohanských Slováků.

Hollý jako umělec je přívržencem forem antických, druží se v té příčině k Jungmannovi a jeho škole, theoreticky se prohlásivší Šafaříkovými a Palackého „Počátky českého básnictví, obzvláště prosodie" (Prešpurk 1818). Časoměrnou prosodii svého rodného

nářečí západoslovenského upravil si sám, dospěl v ní nevšední dokonalosti a zůstal ji věren po celý život. —

Skoro všecky původní skladby Hollého vznikly v háji Mlíči pod rozložitým dubem, odkud básník denně rozhlížel se po žírné povážské rovině madunické. Proto přes všecky ohlasy básně jeho dýší skutečným životem, a themata jeho duchem národním.

KAREL MEZIHOŘSKÝ:

HORLIVOST — JEN NOVOKNĚŽSKÁ?

„— — Přijde samostatnost, přijdou boje, pokušení, ďábel se svými hadími sladkostmi, a Ty, vystaven sám o své vůli — zda mé dítě drahé vždycky odoláš — —? Zda Tě vzpomínka na alumnát, na tu oddanou, dětinnou lásku k Pánu Bohu, ve které tam denně čisté svoje srdce jako obět přinášíš Spasiteli — zda Tě ta vzpomínka vždycky uvaruje a uchrání — —?“ —

Tak nám, bratři, všem před svěcením píše křesťanská matka. A tak se ptá církev, tak volá i vlast. Co jí odpovíme?

Ó, já vím —; odpověď tak lehká — umíme ji už nazpamět. A snad se jí chlubíme více, než potřeba. Ale do budoucnosti se vmyslit, kdy nám bude odpověď a sliby plniti, počítati se střízlivou skutečností, jež nás zavalí nesčetnými překážkami a přímými svody, to se nám často nechce — —

Toneme někdy v růžových mlhách jitra, jakobychom nevěděli, že pravý život, život to plodný prací a obětí, nastává teprve, když slunce stoupá k zenitu a nemilosrdně praží, když všechna příroda kolem v žáru pozbývá barev a krásy a mdloba z parna svádí k pohodlí — —

Říká se tomuto snění v alumnátě mladický idealismus, (— jak nespravedlivé zneužití slova, které přece znamená touhu po nejvyšších cílech duše; proč se tu neříká raději romantismus?) — a venku, po vysvěcení, novokněžská horlivost. Ale škoda právě, že zůstává tato horlivost často jen novokněžskou —!

Ano, přijde samostatnost, přijdou boje, pokušení, o kterých nám buď žádný neřekl, nebo jsme si jich sami u starších kněží nevšimli — a z novokněze se nejen stává obyčejný kněz z duchovní správy, ale také zároveň bytost jakási slabší, než byl ten novokněz, bytost vlečená událostmi světa a vnějším shonem a pohodlím, bytost, která nemá již času pro sebe, pro duši svou — — Bludná loď, ztrativší kormidlo k řízení plavby, ztrativší i kotvu, která ji poutala v tichých, bezpečných hlubinách: zdá se na chvíli, že pluje jako jiná loď k cíli, a přece brzo patrno, že nikdy nedopluje. — Falešný peníz, který na venek se zdá pravý, a přece je bezcenný a nic zaň na světě nedostaneš; tím méně království Boží — jak pro sebe, tak pro druhé.

A proto nezbývá, než z romantismu přejít k realismu, ze záliby ve sladkých citech konsolace k lásce statečné, vyzrálé, k lásce v ů l e, která dovede přetrvat a překonat i dlouhou bezútěchu, která dovede pracovati, i když se to přirozenosti protiví, kdy člověk by všeho nejraději nechal, k lásce, která nelpí na úspěších a odměnách, nýbrž je velkomyslně nezištná a apoštolsky houževnatá. — A k tomu je třeba předem se obrniti. To je ostatně účelem celé výchovy v bohosloví. Ale kromě toho je ještě třeba zvláštní, bezprostřední a individuelní přípravy, kdy totiž každý sám „klade počet" se svými slabostmi a nebezpečími. Nejlépe je tu uplatniti zkušenosti, které jsme sami získali nebo se o nich doslechli od kněží již činných.

A ty se dají shrnouti ve dvě hlavní zásady: 1. N e z a c h o v á š s v é h o v l a s t n í h o d u c h o v n í h o ž i v o t a a n i c t n o s t í — tedy obého, co je ti teď nejdražší a také jediné zaručuje působivé a šťastné kněžství — b u d e š - l i z a n e d b á v a t d e n n í m e d i t a c i a d u c h. č t e n í; 2. n e p r o v e d e š ř á d n ě ž á d n é v ě t š í p r á c e, ani se nedostaneš k dalšímu s e b e v z d ě l á n í (i theolog.), tak jak si to snad teď dobře umiňuješ, nebudeš-li mít č a s d o b ř e r o z d ě l e n ý a určitou dobu denní určitému účelu vyhraženou. —

A opravdu, jak by také bylo možno, zachovati si duchovní čilost a nadpřirozený názor, zvláště v tak četných dnes, rozptylujících pracích vnějších, kdybychom se v duši stále nezabývali pravdami nadpřirozenými, kdybychom duši vždy znova a pravidelně neživili chlebem duchovního poznání a lásky? Analogie tělesné výživy je zde zcela přilehavá; — zkušenost pak úsudek theoretický potvrzuje každým krokem. Vždyť „sejde s očí — sejde s mysli" — lze aplikovati i na duševní zrak; a povaha lidská je tu až neuvěřitelně zrádná — — Co se pak času týká, je ze zkušenosti rovněž jisto, že člověk, nemá-li den předem nějak rozdělený a přijde mu pak volná doba, neví hned, co s ní a zmaří tak dosti času již nerozhodným rozmýšlením; a zvláště pak neužitečnou nějakou drobností, která mu z nouze napadne, nebo ještě více zbytečnými návštěvami a hovory. A velké, důležité obory zůstávají ležeti ladem, protože se zdá, že na tu chvíli nestojí za to, do nich se pouštěti. — — A tak mizí den za dnem, kněz zapomíná i to, čemu se kdysi naučil a buď vůbec pozbývá zájem o svůj obor, trpí nudou a stává se nespokojeným (stává se i při dnešním množství práce!), anebo věnuje se raději „praktičtějším" věcem, které „něco nesou" a duchovní správa a liturgie — ty jsou pak „vedlejším zaměstnáním" . . . Kde je tu soustavná práce — jak pro vlastní vzdělání, tak pro kázání, spolkovou práci nezbytná; a kde jest tu radost, spokojenost, kterou si vykupujeme jen svědomitým využitím času k užitečné práci, zvláště k práci tak svaté, jakou jen kněz může míti —?!

Proto o těchto dvou bodech především musíme vážně přemýšleti, rozhodnouti se a konkretně si je již předem pro budoucnost vyřešiti a především: umíniti si, zachovávati pak rozhodnutí svoje za všech okolností. A toto rozhodnutí nutně má za základ: přede-

vším každé ráno asketickou půlhodinku (prima s meditací) —; ostatní pak den účelně si podle poměrů a množství škol rozděliti tak, aby se dostalo denně alespoň půl hodiny na studium a čtvrt hodiny na duchovní četbu. — Jest to ovšem pro život v duchovní správě těžký úminek —; nejsnáze by jej bylo plniti v kláštěře. Ale venku je ještě více potřeba takovéhoto pořádku!

A tu všichni s velkou vděčností můžeme přijmouti jednu vnější, vydatnou pomoc, která se nám k tomu skýtá členstvím kněžského sdružení „Unie apoštolské“.*) — Sdružení toto vzniklo již v XVII. st. právě z potřeby, nahraditi kněžstvu světskému chybějící mu výhodu řeholní kázně a tím mocnou pohnutku k řádnému plnění povinností. Děje se tak jednak dobrovolným plněním stanov, o sobě velmi mírných, obsahujících vlastně povinnosti každému řádnému knězi samozřejmé; a hlavně: dobrovolnou kontrolou, jakýmsi revidovaným zvláštním zpytováním svědomí v deseti hlavních bodech. (Kromě zmíněného již denního pořádku je tu poznamenáno pro každý den měsíce: zpytování svědomí všeobecné a zvláštní, růženec, krátká návštěva Nejsv. Svátosti, anticipování — toto je dle privilegia Unie pro členy možné již od 1 hod. odpol.— krátká členská modlitba „Domine Jesu“, a pak také, zda činěn zápis o vydáních a příjmech. V těchto bodech jsou shrnuty též všechny závazné povinnosti členské.) Body tyto s patřičnými rubrikami jsou na lístku („Ratio mensis“), který se pak na konec měsíce posílá diecesnímu řediteli „Unie“. (Kromě toho najde kněz ve knížce stanov „Regula generalis Unionis Apostolicae“ naznačenou celou duchovní životosprávu a hlavní zásady o pastoraci i studiu — vedle mnohých privilegií a milostí, jichž se členům dostává.)

Jsme přesvědčeni, že tento prostředek k zachování pravého kněžského smýšlení a života — vzhledem na přirozenou slabost lidskou — je zcela reální a praktický, protože z praxe vznikl; lze se tedy při použití jeho bezpečně nadíti uskutečnění dobrých snah a úminků, které nyní v nás hoří, ale snad brzy by ochladly, sobě pouze ponechány, pod nemilosrdným dotekem chladné budoucnosti. Zachovávání stanov Unie bude také nejpřesnějším vyplněním a stálým pokračováním exercicií, ze kterých jsme se tolik radovali a v jejich duchu stále žíti zatoužili. —

Proto, bratří, kdo's položil ruku na pluh a nechceš se ohlížeti zpět, nýbrž pracovati poctivě na naší líše boží — uvažme ony dvě zásady užitečného a šťastného života kněžského, — uvažme i tento skýtající se nám dobrý prostředek — a volme! Ale volme tak, aby nás nezahanbila táž matka křesťanská, když píše: „Všecko prý na světě zklame, jen mateřská láska nikdy; a tato láska srdce mateřského bude stále za Tebe prosit a Tě modlitbami provázet do posledního svého dechnutí, abys poslání své dobře splnil, abys všem byl vším a tak všecky Kristu získal!“

*) Adresu viz Mus. č. 4 obálka.

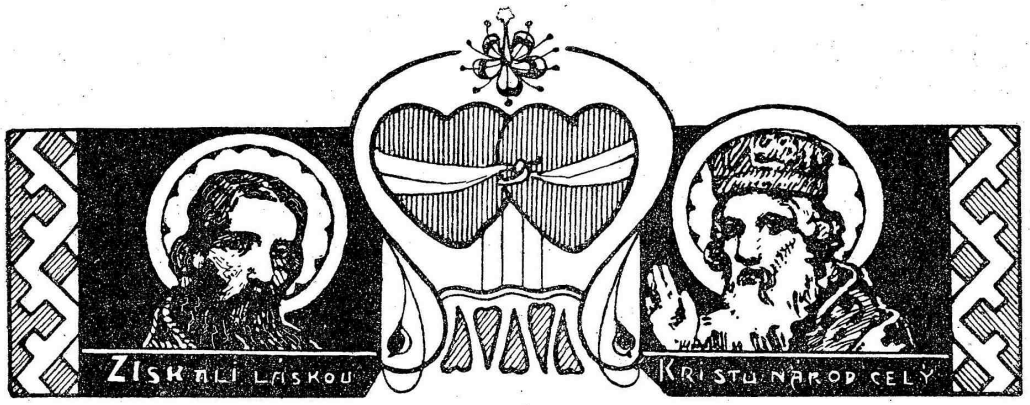

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

ANTONÍN SALAJKA:

ÚKOL KATOLICKÝCH SLOVANŮ.

(Náčrt populárního výkladu ideje cyrilometodějské.)

1. Z národů Evropy Slované zaujímají celou oblast severovýchodní: Velkorusové, Bělorusové, Ukrajinci (Rusíni), Poláci, nejdále na západě Lužičtí Srbové, Čechové a Slováci. Klínem Němců a Maďarů odděleni jsou od západních Slovanů jižní Slované: Slovinci, Chorvati, Srbové, Bulhaři.

2. Po stránce náboženské příslušejí Slované z větší části církvi katolické a pravoslavné. Slované katoličtí jsou dvojího obřadu: západního a východního (uniaté).

Většinou katoličtí jsou ze Slovanů: Poláci, Čechové a Slováci, Slovinci, Chorvati (rovněž Čechové a Slováci usídlení v Americe). Menšinou katoličtí jsou Lužičtí Srbové. Menšiny katolické jsou u Srbů, Bulharů a Rusů.

Sjednocení Slované jsou: Ukrajinci (Rusíni), řecko-katolíci či uniaté a sjednocení Bulhaři. Tito mají východní obřad. Rovněž ti, kteří z Rusů vracejí se k jednotě s katol. církví mají dle zásad sv. Stolice zachovati svůj východní obřad.

Většinou pravoslavní jsou ze Slovanů: Velkorusové, Bělorusové, Ukrajinci, Srbové a Bulhaři. — Srovnáme-li Slovany katolické a pravoslavné, více jest Slovanů pravoslavných.

3. Žije tedy většina Slovanů v rozkolu — od doby jeho dovršení v 11. st. (1054). Slované sami nezpůsobili církevního rozkolu, ale rozkol se u nich ujal během století vlivem cařihr. patriarchů rozkolných.

4. Slovany katolické pojí navzájem příslušnost ke katolické církvi. Slované západní a jižní mají mimo to k sobě zvláštní vztah, neboť apoštolové Slovanů sv. Cyril a Metoděj přičinili se buď přímo nebo nepřímo o jich pokřesťanštění a přivtělení ke katolické církvi. A proto jako každý jiný katolický národ, podobně i Slované katoličtí mají úkol: náboženství katolické sobě zachovat a posílit a pečovat o jeho rozkvět. Mimo tento úkol

mají zvláště Slované katoličtí ještě jiný: pracovat o to, aby i ti ze slovanských národů vrátili se k jednotě církevní, kteří trvají dosud v církevním rozkolu. Není to práce pouze Slovanů, neboť skutečností jest, že i jiní národové neslovanští jsou činni na tomto poli. Úkol je to veliký. Sv. Otec nazývá jej tak enc. „Grande munus" — „velikým úkolem". V ní vyzdvihuje význam sv. C. a M., apoštolů Slovanů, a povzbuzuje Slovany katolické k práci na poli církev. sjednocení pravoslavných s církví katolickou.

U nás říkáme tomuto úkolu: idea cyrilometodějská — neboť jest odkazem sv. bratří Cyrila a Metoděje, kteří chtěli získat slovanské národy církvi katolické. Na přímluvu jejich se též dílo podniká, oni jsou jeho patronové.

Sjednocení církve východní se západní (t. j. návrat východní církve k církvi katolické, od níž se v 11. st. oddělila) — je věcí náboženskou. Dějiny nás poučují, že skoro vždy byly při pokusech ohledy politické, čehož následek byl, že se sjednocení neuskutečnilo, i když v theorii vládl souhlas. Vidíme z toho, že věci nacionální a politické nesmějí se postavit na místo první a podřídit si věc náboženskou, která pak se tu stává pouhým pláštíkem.

5. Těžká úloha je to, neboť je třeba poznat se navzájem a odložit na obou stranách — západní i východní — předsudky a neporozumění. My na západě musíme studovat východ a východ se musí snažit poznati západ. Nejen poznat nynější stav, ale také vývoje života církve. na západě i východě je třeba si všímat, jak v minulosti, tak nyní. Studovat dobu před rozkolem, příčiny a vývoj církv. rozkolu se všech stránek a nyní pronésti spravedlivý soud. Pokračuje se pomalu, vždyť doba odloučení trvá téměř 1000 let.

Prostředky ke sblížení, vzájemnému poznání a sjednocení jsou: nadpřirozené a přirozené.

Z nadpřirozených je to předně modlitba o církevní sjednocení. Proto se klade takový důraz na modlitbu, poněvadž Kristus Pán sám ve své velekněžské modlitbě modlil se k Otci svému nebeskému za jednotu svého stádce; dále pro význam a účinek modlitby, neboť mnohdy rozum již poznává pravdu, avšak vůle se vzpírá postoupiti k činu. Tu pomůže modlitba získati milost, která zlomí odpor vůle. Milost boží působí zázračně (důkaz: sv. Pavel).

Též možno mši sv. obětovati na týž úmysl, sv. přijímání a přinášení různých obětí. I misijní světový spolek „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje" zavazuje členy, aby se denně modlili Otče náš a Zdrávas Maria se vzýváním bl. Panny Marie, sv. C. a M. a krátkou modlitbou.

Přirozené prostředky vyjádřil krátce ale výstižně na unijním sjezdě na posv. Velehradě r. 1922 košický biskup dr. Fischer-Colbrie slovy: multa velle, scire, agere — mnoho chtíti, věděti, činiti. Předně je potřeba studia věcí východních po stránce historické, nábož., právn., liturgické atd. Při studiu otázek sporných hle-

dět se vžít v myšlení východanů. Vždy navazovat na ty věci, které nás pojí a potom upravovati cestu k odstranění nedorozumění ve věcech sporných. Knihy jednající o této otázce — ať na západě nebo na východě psané — zvláště musejí dbáti zásad irenických (mírumilovných) a nesmí v nich býti podán obraz buď západu nebo východu, ať již z této neb oné strany za neobjektivní pokládaný. Nedbáním těchto zásad se věci nikterak neprospívá, naopak škodí.

Sjezdy unijní na posv. Velehradě spojují oba tyto prvky: prostředky nadpřirozené i přirozené, při nichž hledělo se vždy, aby se přednášející i debatující varovali všeho, co by odporovalo irenickým zásadám.

Úkol sjednocení církve východní se západní je těžký a je třeba veliké propagace těchto myšlenek. Propagace koná se články v časopisech, novinách, vydáváním propagačních brožur, přednáškami. Z časopisů katol. u nás šíří tyto myšlenky: „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje", „Hlídka", „Časopis katol. duchovenstva", „Život", „Archa", „Věstník spol. sv. C. a M.", „Museum" a j. Knihy vědecké vydávají různá nakladatelství. Při Časopisu kat. duch. v Praze vyšly „Slavorum litterae theologicae" r. I.—VI. Jejich pokračování vydává Akademie velehradská pod názvem „Acta Academiae Velehradensis" — dosud r. VII.—XI. Z časopisů mezinárodních obírají se otázkou sjednocení: „Echo d'Orient", „Bessarione", „L'Union des Églises", „Études", „Bogoslovia", „Przeglad powzechny", a j. Rovněž v kázáních o svátku sv. C. a M. (u řecko-katolíků na sv. Josafata) upozorňovati na tento úkol a vybízeti ke vstupu do „Apoštolátu sv. C. a M."

Při vyučování náboženství na středních a obecných školách při příležitosti a vzhledem k předmětu žákům přístupně dá se o věcech těchto promluviti.

Dlužno se zmíniti i o přednáškách na fakultách theol. a v bohosloveckých seminářích, kde mají býti bohoslovci seznámeni s věcmi východními a uvedeni do studia o nich. Mnoho záleží na tom, aby novosvěcenci vyšli ze seminářů s úmyslem pracovati na tomto poli a rozšiřovati apoštolátní myšlenky.

Obojí prostředky: nadpřirozené i přirozené i propagace jsou nutné. Sednocení církve východní se západní není věcí jen těch, kteří se snad o to zajímají — je to úkol apoštolský. Je k němu potřebí mnoho modlitby, pokory a lásky. Čím lepší v kterémkoliv ze slovanských národů bude stav katol. náboženství, tím více může na tomto poli vykonat. Není možno namítati, že máme práce doma dosti. Ovšem, avšak prací na tomto velikém úkolu zkvétá právě život nábož. doma. Prostředky přirozené mohou zklamat a kolikrát už zklamaly, nadpřirozené však nezklamou, i když nevidíme hned jich výsledek. Jednota sv. Církve je poslední vůlí Ježíše Krista a údům Jeho Církve náleží zachovat tuto jednotu a když ji opustili, zase v jednotu se navrátit. Ti, kteří v jednotě jsou, mají pomáhat k návratu odloučeným.

Na západě i východě rozšířena jest velice úcta blah. Panny Marie, na východě i úcta sv. Cyrila a Metoděje. Pracujme proto pod jich záštitou, v jejich jménu, a vzývejme je o pomoc.

Blahoslavená Panno Maria,
sv. Cyrile a Metoději, sv. Josafate,
orodujte za nás!

N—l:

OBNOVITEL VELEHRADU.

Na 12. července t. r. připadá stoleté výročí narození Ignáta Wurma. Význam tohoto kněze-vlastence, nejvýraznější to postavy z řad moravských buditelů, zasluhoval by si obšírnější studie.*)

Zde chceme upozorniti aspoň na jeden jeho čin zvláště: zvelebení Velehradu, obnovení jeho významu náboženského i národního a tím popularisování ideje cyrilometodějské. Wurm totiž to byl, jenž za pomoci tehdejšího kn. Hugona Salma a hr. Belcrediho staral se (od r. 1860) o upravení velehradského kláštera a chrámu, a r. 1861 organisoval první národní pouť k hrobu sv. Metoděje. K roku jubilejnímu (1863) vydal dvě sbírky písní a založil Matici velehradskou na pěstování ideje cyrilometodějské. Velkolepý úspěch jubilejních poutí a slavností velehradských toho roku byl z větší části též jeho zásluhou. Považíme-li, jak těžká asi byla počáteční propagace ideje, dnes už přece většinou vžité, oceníme alespoň přibližně tento důležitý oddíl Wurmovy práce. — Hlavně však je potřeba praktického ocenění, t. j. následování jeho příkladu. A to dnes především prací v Apoštolátě a SCO, jimiž se teprve veliká idea dostává hlouběji do krve lidu a inteligenci, jak je toho potřeba k jejímu pravému rozvoji u nás. Ve vlasti naší je přece pravý, původní domov této ideje — proto musíme úsilovněji než jiní pracovati o její hluboké zakořenění, abychom se ukázali hodnými svého národního poslání a nebyli snad cizinou zahanbeni! Příklady tak zářivé, jako Wurmův, mají nás zvláště k tomu pohnouti. Nejlepší pak příležitost, k lidu o této ideji promluviti, naskýtá se o svátku sv. Cyrila a Metoda. Proto přičiňujme se všichni o uspořádání vhodné přednášky na ten den, a zvláště, pokud možno, o vypravení poutníků na Velehrad, který již sám k nim nejlépe promluví. — Vlastenecký spolek musejní v Olomouci odhalil nedávno svému zakladateli pamětní desku, aby tak veřejně uctil jeho velikou památku. Kéž zase my, bohoslovci a kněží, oslavíme ho prací v jeho šlépějích, pro zvelebení ducha cyrilometodějského v životě národa!

*) Životní data jeho: Nar. 12. července 1825 v Kloboukách na M., gymnasium vystudoval v Kroměříži, na kněze vysvěcen 1850 v Brně. Jako kaplan a později správce ústavu pro zanedbanou mládež v Brně súčastňoval se hned od počátku ruchu buditelského, jak v ohledu národnostním, tak politickém, jsa zároveň činný i literárně, zvláště jako redaktor kalendáře „Moravy". V popředí politického boje dostal se zvláště, když byl r. 1861 zvolen za poslance do zemského sněmu i do říšské rady; ve funkci této setrval až do roku 1891. Od roku 1865 žil v Olomouci jako sekretář kapitoly a konsistorní rada. S prof. Havelkou založil tam r. 1885 Vlastenecké museum, jež přičiněním jeho k značnému rozkvětu se povzneslo † 4./X. 1911.

SLOVANSKÁ HLÍDKA.

CZYTELNIA SLUCHACZÓW WYDZIALU TEOLOGICZNEGO UNIW. JAGIELLONSKIEGO WKRAKOWIE.

(Poz. red.: Dlouho toužený dopis bratří Poláků, první asi po 10 letech, konečně přišel. Vítáme jej s radostí, tím větší radostí, že cítíme v něm věrný ohlas a porozumění snah našich a nejlepší vyhlídky pro příští bratrství a spolupráci. Dej Bůh, aby i ostatní semináře, jimž jsme psali nebo psáti budeme, i s bratr. časopisem „Przedswitem", tak ochotně a přátelsky nám ruce podaly! Tak kéž naplní se zcela náš slovanský program, v 1. č. let. roč. obnovený! — Dopis došel ve znění dvojjazyčném, polsko-slovenském. Pro nedostatek místa však nemůžeme obojího znění otisknouti, proto uveřejňujeme jen překlad slovenský, většině bližší.)

W Krakowie, 9./V. 1925.

Do Růže Sušilovej!

Pochwalony Jezus Chrystus!

Drahí Kolegovia i Bratia!

Z milým prekvápením prijáli sme Vaše „Museum" spolu z listom zo dňa 17. ledňa 1925, v ktorom čítame, že z poza hôr i riek naši Kolegovia i Bratia jednej matki Slávy vyťáhajú k nám priaznivú dlaň i na všetké sviatosti i podania kresťanské, katolické i slavianské vzývajú do zhody, lásky i spoluprácy. Môže neslušne, ale predsa mimovoli cítime pri čítaní toho listu akúsi bolestnú žalobu na našu ľahostajnosť ohľadom „jednosti Slavianskej". Preto tiež chceme sa uspravedlniť, že predsa do viny sa nepočúváme. My vždy boli sme i sme na ďaľ ochotní do zhody, len že nie vedelisme o Vašich tak chválitobných snahách zhromáždenia kolo „Museum" celej slavianskej mládeži duchovnej; ne malisme predstaviteľa na Zjazde slavianskej mládeži duchovnej, však o nim vôbec nevedelisme i to bez akejkoľvek viny z našej stránky. — Nám zároveň jak i Vám veľmi v srdci leží sjednotene v mene ideálov Kristových i spoluprácy k väčšej sláve Božej i blahu národa. Jestli však styk medzi nami a Vami sa zerval, ktorý egzistoval dávnej, o čom svedčia znalezené v knihovni „Musea", ale ešte predválečne — to príčinou toho bolo jednoduché zanedbane i zapomenute a ne voláká nepriazň.

Ale akolkovek sa vec mala, dobre, že zase tie styky budeme mohli odnoviť. Nevyslovne teši nás, že dielo zjednotenia slavianskej katolickej mládeži duchovnej tak mohutne podnimáte. Však v dnesných časách, kedy z jednej strány presadný nacionalismus i rozlične kacírské sekty „Národných Cirkvy" a z druhej ateisticki komunismus zahráža Cirkvi i pravidlovému žitiu společnosti, veškeré sjednotene majúce na cieľu odopierane tých zastrašajúcich prúdov a tym viac silna organizácia kléru katolického-slavianského je konečná.

Z ochotou pristajeme i schádzame sa na zajate odpovedného mesta v tom sdružení i budeme sa starať spolupracovať s Vami.

Z našimi pomerami zapoznáme Vás lepšiej v budúcom liste. Teráz len nadmeňame, že v našom Semináru (Seminišti) istneje literárna jednota „Czytelnia Sluchaczów Wydzialu Teologicznego Uniwersytetu Jagielloňskiego" i vlastne ta jednota prijala na seba funkciu, aby s Vami tie styky udržovala. Škoda, že Váš list nebol do „Czytelni" adresovaný, bo odpoveď nastúpila by bola rýchlej.

Časopis náš tunajši, ktorý nosi názvu „Tempus liberum", nemôžeme Vám poslať, poneváč je na mašine tlačený a to len v jednom exempláry.

Jakosme zauvážili v „Listárni redakce" (Museum Nr. 3), že písaliste do našich, poľských seminárov, ale nie do všetkých. Sú ešte inné naše mesta, kde sú sem. duch., s ktorými sa môžete tiež skomunikovať a to: Plock, Tarnów, Kielce, Lódž, Siedlce, Luck, Lublin, Sandomierz a obzvlášte Wloclawek, kde vychodí „Przedswit", časopis poľských bohoslovcov.

Zasielame zároveň preplatok jednoročný za „Museum" v sum. 2 zlp.

Zasielame Vám srdečný pozdrav braterský — „Zdar Boh!"

Zygmunt Laczek, sluch. II. r. teol. Eug. Florkowski, sluch. IV. r. teol.

CIRILSKO DRUŠTVO LJUBLJANSKIH BOGOSLOVCEV V LJUBLJANI.

Na XI. rednem občnem zboru „Cirilskega druššstva ljubljanskih bogoslovcev v Ljubljani" dne 27./II. 1925 je bil izvoljen sledeči odbor:

Predsednik: Odar Mojzij. Podpredsednik: Grims Stanko. Tajnik: Demšar Viktor. Blagajnik: Bergant Anton. Knjižničar: Škerbe Stanko. Revizorja in razsodišče — ostati isti.

*

Dragi kolega!

Evo Vam poziva za „medunarodni znanstveni kongres o istočnom pitanju". Vrši se od 12.—16. jula. Mislim, da céte i Vi biti zastupani na našem kongresu, kao što smo i mi bili tamo na Velehradskom kongresu i to tim više, što je ovaj kongres u prvome redu namijenjen nama teolozima.

Veoma ćemo bití radosni, ako Vas budemo mogli pozdraviti u svojoj sredini u što većem broju. Biti će zastupane sve teologije iż Jugoslavije. S druge strane moći ćemo da Vam uzvratimo na ljubavi, kojú ste iskazali i Vi nama, kad smo bili tamo.

Molim Vas agitirajte i kod ostalih teologa i teologija osobno i preko „Museum-a". — Srdačno Vas pozdravljam do skorog vidova v Kristu odani Ivo V. Bučić, bogoslov.

Ljubljana, 22./V. 1925.

Poz. red.: Upozorňujeme všechny čtenáře, zvl. bohoslovce, na tento union. sjezd, aby se ho co nejčetněji súčastnili. Bude to též vítaná příležitost k většímu sblížení. Program jeho (velmi obsáhlý a významný), poněvadž došel již pozdě, pro nedostatek místa uveřejniti nemůžeme, požádáme však o to Čas. kat. duch.

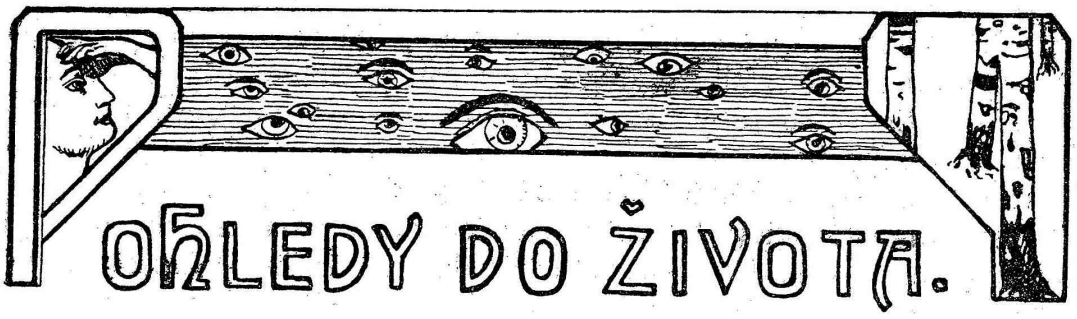

KATOL. BOHOSLOVCŮM SLOVANSKÝM.

Milovaní bratři!

Chybělo by nám cosi v prázdninách, okradli bychom se o mnoho bratrského tepla a osvěžení, kdybychom se nesešli — dle starodávné tradice v zátiší posvátného Velehradu. Sjezdy velehradské vždy vábily mocně srdce bohoslovců slovanských, nyní volá k nim a nadto laskavě zve otcovské srdce Stojanovo. Po synech touží „tatíček", po učednících celý rok se připravujících — odpočívající apoštol. Vyplníte, bratři, jeho přání? Přijďte! Přijďte ne jen z celé naší milé republiky, ale odevšad z krajů slávských, kam zalétával hlas Stojanův. Shromážděte se s námi ve dnech červencových (20.-21.) na místech posvěcených prací sv. Cyrilla a Methoděje, abychom se všichni vzájemně poznali, navzájem povzbudili a načerpali nadšení, posily k práci v příštím celém roce.)*

Nuže, na bohoslovecké sjezdě — na posvátném Velehradě — na shledanou!

Stojanova Literární Jednota bohoslovců olomuckých.

---

*) *Pozvánky s podrobným programem budou včas rozeslány.*

LOUČENÍ.

Každoročně se loučí bohoslovci IV. studijního roku se svým časopisem. Není to vlastně ani naprosté rozloučení, neboť mohou a měli by i jako kněží tento časopis — do něhož bohoslovci píší a jej vydávají — dále odebírati a čísti. Loučí se s ním v tom smyslu, že jako kněží už tam nebudou psáti, neboť nastane jim jiné pole práce a čekati na ně budou časopisy jiné.

„Museum" už dokončuje 56. ročník. Kolik bohoslovců bylo kolem něho soustředěno během uplynulých let, kolik básní, článků, zpráv atd. na jeho stránkách uveřejněno! Jest velmi zajímavé sledovati jednotlivé ročníky „Musea". Jsou obrazem doby i obrazem bohoslovců, neboť ukazují, co bohoslovce zajímalo, do jaké míry byli vyspělí k řešení určité otázky a zda pochopili a ocenili správně různé proudy a snahy doby.

Je ovšem pravda, že „Museum" nějakého svrchovaného fora, ani literárního, ani politického, nepředstavuje; zvláště ne v tom smyslu, aby chtělo „komandovat literaturu". Ale to také není jeho účelem, o to „Museum" také ani neusiluje a ponechává rádo tuto slávu jiným časopisům, které se na literaturu a politiku, resp.

i vůdcovství, specialisovaly. „Museum“ je již od počátku svého, jak z ducha Sušilova a Šťastného v brněn. alumnátě vzešlo, skromné a tiché, majíc za účel, ne oslňovat národ sebevědomým vystupováním a kritikou, nýbrž cvičit se v samostatné literární práci (pokusy!), a zároveň pěstovat d u c h a S u š i l o v a, toho ducha, jímž kněžstvo prodchnuto probudilo národ a zachovalo také namnoze (aspoň v nižším kleru) církev u nás jak od otrockého austrokatolicismu, tak od rozvratu popřevratového (brněnská diecese!). Jména Šťastného, Kosmáka, Pospíšila, Sedláka a dlouhé řady jiných až do poslední doby dokazují, kolik to veliké pozdější práce mělo svůj vznik v „Museu“. A aby to i nadále platilo, aby „Museum“ nadále bylo školou dobrých synů Sušilových, o to, bohdá, se budou i naši nástupcové věrně starat. Budou-li silní v této snaze, pak „Museum“ ani po 100 letech „nezplesniví“, nýbrž každým rokem s novým redaktorem vždy znova rozkvete, svěží stále, jako ideály jeho sámy. (Spíše by osud „zatuchnutí“, a to úplného, mohl potkat nějaký časopis mladý, užívá-li za zbraň neomalené h r u b o s t i.) Tak se my díváme na naše „Museum“. Proto těšili jsme se opravdově na každé číslo, se zájmem je pročítali.

Loučíme se nyní s „Museem“, ale zůstaneme mu i dále věrní jako přátelé! Kéž i dále „Museum“ pokračuje tímto směrem svým a nedá se nikdy ničím zmásti na své cestě pravé: p ř í p r a v y t o k p r a v é m u k n ě ž s t v í, p ě s t o v á n í m l á s k y k C í r k v i a V l a s t i!

—aik—.

PRVNÍ PODMÍNKA SLOV. JEDNOTY.

Máme na Velehradě středisko unionistické; republika sama již svou polohou a snad i providencielním posláním je určena za základnu unionistické akce; a přece, srovnáváme-li práci, jak vědeckou, tak misijní, kterou konají na př. Francouzové a j. vzdálenější národové pro unionismus, s prací u nás — vidíme, že jsme vlastně hodně za nimi. (Jugoslavie je tu ze s l o v. zemí ještě nejčilejší — hl. zásluhou dra. Grivce.) A jednou z příčin jest malá znalost slovanských jazyků. Ta nedovoluje bližší poznání pravoslavných bratří, a proto vzájemný styk, a ochromuje i zájem sám. Kultura a tradice pravoslavných zůstávají nám tak cizími, a obíráme se unionismem často jako abstraktním vědeckým koníčkem, ne jako životním zájmem tolika milionů bratří a předmětem zvláštní lásky Církve. — Ale i pokud se týká slovanských katolíků samých (bohoslovců nevyjímaje): téměř žádné styky, žádné dorozumění a spolupráce, jakoby nás dělila čínská zeď. Kde zůstává cyrilometodějské bratrství Slovanů, kde čeká ještě vypěstění samostatné katolické kultury slovanského kmene, assimilace (nemyslím dogmat. kompromis!) katolictví ke slovanské duši? Toto všechno je možné pouze při úzkém přilnutí, duchovním sblížení jednotlivých, dosud jakoby rozštěpených, slovanských národů, tak, aby vzniklo sloučení národních prvků v kompaktní kulturní — možno-li říci — massu, jež by ztělesňovala již duševní život a ideový obsah celého kmene. Na této masse pak jako na základě může teprve růsti s a m o s t a t n ý kulturní vývoj celého k m e n e, jenž by byl schopen prostoupiti všechny životní složky naše, zvláště katolicismus a umění, a vytlačiti tak dosavadní převahu prvku germánsko-románského (máme na mysli hl. západní Slovany). A tu opět nezbytnou podmínkou jest znalost ostat. jazyků slovanských, aby mohly si jednotlivé národy navzájem zprostředkovati a poznávati svoje duševní plody. Myšlenky Kollárovy a Jungmannovy o této vzájemnosti slovanské a nutné k ní znalosti jazyků nebudou nikdy zastaralé. Vždyť skutečně snahy o toto společenství kulturní zde jsou, alespoň zatím u nejvyšších vědeckých institucí (vedle výměny některých časo-

pisů, zvl. vědeckých). Tak došla brněnské bohoslovecké knihovny v poslední době velká zásilka polských vědeckých děl (právnických, historických a uměleckých), publikací to krakovské Polské akademie věd a umění od r. 1914. Jsou tu díla některá přímo obrovská a pro poznání polského národního a kulturního života velmi důležitá. (Na př. z literární historie: Nikolaj Rej: Kupiec (1549); z dějin umění: Prace komisji historiji sztuki — 6 sv. s indexem a četnými illustracemi; z práva: Ksiegi sadowe wiejskie — ze sbírky Starodawné prawa polskiego pomniki (tom I., II. 1900 stran), Archiwum komisji historycznej, Najstarsze statuty synodalne a j.; viz na obálce). — Co by však prospěla podobná, sebecennější díla, kdyby jim nikdo nerozumněl a proto jich ani používat nemohl? — (Příchod jejich však sám již podnítí snahu bohoslovců, učit se polštině — podobně jako zahájení styků s polskými bratřími-bohoslovci v Museu.) Ale nechceme-li ani tak daleko jíti, stačí jen uvážiti, zda by neprospěla třebas jen katolické věci v národech slovanských spolupráce vzájemná, společný postup dle zkušeností v jednotlivých jiných státech slov. nabytých. Jistě bylo by lze — mutatis mutandis — všechny i u nás applikovati, ježto mnohé rysy povahy jsou nár. slov. společné — a to jak v politice, tak hlavně v práci kulturně-náboženské a organisační. Snad by bylo možno, mnohému se navzájem přiučit a mnohých chyb se vyvarovat. A zase musíme říci, že se tyto pokusy o to dějí, hlavně na sjezdech a sletech (na př. v Mariboru, Lublani) — ale je to smutné, když se delegáti zahraniční nemohou s domácími dohovořit — nebo si musí posloužiti — němčinou jako řečí dorozumívací. Právě na těchto sjezdech nejvíce je cítiti naléhavou potřebu pro nás, naučiti se alespoň jednomu nebo dvěma slov. jazykům. Budou-li se i budoucně sjezdy obesílati za takové znalosti dotyčného jazyka, bude výsledek jejich podobný dosavadním — t. j. bezvýznamný.

My, bohoslovci, máme pak zvláštní ještě příčinu a příležitost, abychom se slov. jazykům učili. Je to právě sdružení všech slov. bohoslovců kolem společného orgánu Musea, jak se projevuje zvláště ve Slov. hlídce. Je to živá korrespondence a čítanka ve všech našich jazycích — vybízející ještě nad to k soukromým stykům se zahraničními bratřími na pocvičení se také ve psaní. Proto také byl slovanský ruch v našich seminářích vždy velice čilý, a Jednoty závodily v učení se slov. jazykům (počet těch, kteří se jim učili, vždy uveřejňován ve Zprávách Musea!) Válkou byly styky a proto i zájem přerušeny — ale nyní daří se nám pomalu obnova slovanského rázu Musea — bratři se opět scházejí a ruce podávají (viz dopis polský!), proto nutno, přijat je nejen s porozumněním srdcí, nýbrž i jazyka! Vždyť to pro nás není těžké, naučit se jazykům tak podobným a tak libozvučným — že je to zrovna radost, jimi se zabývati a v nich pak čísti. Stačí si vzít na prázdniny malou učebnici (třeba i Vymazala se slovníčkem) — a při trochu snaze vrátíte se obohacení nejen o jednu řeč, ale i o celé kulturní bohatství onoho národa a o možnost stýkati se s miliony nových lidí k mnohostrannému svému užitku. Praxe a budoucnost přesvědčí nás o neobyčejném významu znalosti alespoň některého ze slov. jazyků. Ať tedy znova rozkvete v našich seminářech kolem Musea slovanský ruch, ať Museum stane se opět slovanskou školou bohoslovců, aby pak mohl i dnešní český kněz hoden býti svých předchůdců, kteří tolik slov. jazyky milovali a pěstili. — Tak budeme žíti ve společenství svých slov. bratří — jak literárně, tak i prakticky, jak naznačeno.

K. V.

PAMÁTCE P. KŘÍŽKOVSKÉHO.

Již 40 let je tomu, co odešel od nás muž zlatého srdce, vzorný příklad horlivého kněze i řeholníka, u-

přímný vlastenec a obnovitel církevní hudby, Pavel Křížkovský.

Zemřel tiše ráno 8. května 1885 v cele augustiniánského kláštera v Brně. Úmrtí jeho zatřáslo každým, kdo jej znal a dovedl oceniti jeho význam. Velkolepý jeho pohřeb byl důkazem, jak si ho všichni jako kněze i jako hudebníka vážili. Na rakvi ležel věnec s významným věnováním: „Tvůrci české hudby Beseda Brněnská". Pěvecký sbor rozloučil se s mrtvým mistrem vlastní jeho skladbou, kterou složil k pohřbu Sušilovu: „Odpočiň si v tichém chládku po dusnotě života." —

Křížkovský pocházel z chudobné rodiny slezské. Narodil se 9. ledna 1820 v Holasovicích. Již od útlého mládí jevil veliké nadání hudební a sám je pěstil, ježto příbuzní tomu nepřáli. Po mnohých obtížích stal se fundatistou v Opavě a mohl se tudíž věnovati studiu. Po ukončení humanitních studií odešel na studia filosofická do Olomouce. Ale pro nedostatek hmotných prostředků přerušil studie a chtěl jíti k divadlu. Byl však zatím odveden k vojsku na 14 let; aby si pomohl od vojny, stal se učitelem. Touha však nesla ho výše; poznal, že je povolán ad maiora. Odešel proto do Brna a zvoliv si stav duchovní, vstoupil do kláštera augustiniánského na St. Brně.

V bohosloví seznámil se s Ig. Wurmem a Fr. Sušilem, který v něm probudil smysl pro lidovou poesii. Tedy rozkvetla v srdci mladého řeholníka bohatým květem láska k vlasti a lidu, aby přinesla bohaté ovoce v hudební tvorbě. Bohatá a věčně svěží lidová poesie byla Křížkovskému zdrojem, odkud čerpal motivy k četným sborům duchovním i světským ceny trvalé. Když v Praze při kladení základního kamene k Národnímu divadlu řídil sám proslulou „Utonulou", řekl B. Smetana: „Teprve když jsem slyšel sbory Křížkovského, poznal jsem, co je česká hudba."

K jubilejnímu roku 1863 složil nejvěší skladbu „Hvězdy dvě". Křížkovský je však nejen praotcem české hudby, nýbrž veliký význam má i na poli církevní hudby u nás; on první razil cestu obrodnému hnutí chrámové hudby a zvítězil. I v Olomouci působil v tom směru po 10 let jako ředitel kůru.

Raněn mrtvicí, vrátil se v zátiší kláštera a již se nepozdravil. —

Podivuhodná a příkladná je neúnavná činnost Křížkovského jako kněze a umělce. Po vysvěcení roku 1848 stal se kooperátorem při kostele klášterním, zaopatřoval v nemocnici u Sv. Anny, vyučoval náboženství na školách, byl sbormistrem pěveckých i hudebních spolků, ředitelem kůru a skladatelem. Jsa knězem, byl skutečně dobrým pastýřem, rozněcuje v lidu lásku k Bohu i k vlasti a povznášeje svým dílem srdce věřících k statkům vyšším v oblasti ducha.

Přes to význam Křížkovského bývá umlčován a neceněn snad i proto, že byl knězem. A přece, zvláště pro nás znamená mnoho. V něm máme před sebou zářivý vzor kněžské horlivosti a vlastenectví. Život jeho v mnohém může nám býti školou a je zajímavý z mnoha hledisek. Bylo by žádoucno, abychom se s životním jeho dílem co nejvíce seznámili. Plastický obraz šlechetného jeho charakteru nalézti možno zvláště v jeho soukromé korespondenci, z níž patrna je ušlechtilá jeho mysl, oddanost k představeným, vděčnost k dobrodincům, něžný útlocit, smysl pro dětské radosti a vzpomínky z mládí, zbožnost a důvěra v Boha. Nejlepší pomněnkou na jeho rově bude — naše následování ve vzorném alespoň kněžství! Světlov—

UKÁZKY KULTURNĚ NÁBOŽENSKÉ ČINNOSTI KATOLÍKŮ FRANCOUZSKÝCH.

Mnoho se mluví o Francii, která má nám býti vzorem. Než málo se o ní ví bezprostředně; a proto s radostí jest uvítati snahu katolíků francouzských, seznámit informačními publikacemi veřejnost mimofrancouz-

skou se životem a prací katolické Francie. Úkol tento si obralo Comité Catholique des Amités Françaises à l' Etranger. Vydává měsíčně revue Les Amitiés catholiques françaises a každoročně L' Almanach catholique français (dobrá pomůcka pro rychlou orientaci o událostech z katolického života francouzského právě uplynulého roku). Soustavně pak projednávány jsou jednotlivé složky kulturní a sociální práce francouzských katolíků v serii menších spisků informačních, tímže spolkem vydávaných. Všeobecný jejich název je: L'effort catholique français a dosud vyšlo 5 svazků (u Bloud & Gay, Paris, Rue Garancière; podrobné údaje viz obálku 4. čís. Musea t. r.)

V prvním svazku J. Bricout: L' enseignement du Catéchisme en France, je řešena otázka i ve Francii aktuelní — nového katechismu. Francie má své krásné vzory katechetů jako je Gerson, sv. František Sales., sv. Vincenc z Pauly, Fènelon, Dupanloup a j. a tito musejí být následováni; proto přichází opět k uplatnění stará, ale dobrá zásada „docendo educare". Uspokojivá naděje již svítá, neboť kněžstvo francouzské, které jistě je hlavním činitelem, je úplně disponováno, opět stav zlepšiti.

V druhé své knize L' Education du Clergé français týž autor podává veřejnosti obraz dnešního vzdělání kněžského, zároveň s jeho historickým přehledem od sněmu tridentského přes bouře revoluční až po naši dobu. Ascetická výchova je stejná jako u nás; co se týče vzdělání vědeckého, francouzské semináře jsou již zařízeny podle Codexu (c. 1365), t. j. 2 roky filosofie a 4 roky theologie.

V knížce Jeana Terrela: Les semaines sociales — dovídáme se blíže o zřízení, u nás dosud neznámém, jakým jsou „sociální týdny". Tyto jsou jakousi každoroční lidovou universitou, na níž se studuje nauka Církve katolické v oboru sociálním, přednáší se o nutných sociálních zařízeních, jak minulých tak současných, a to vše v duchu přísně katolickém. První takový týden sociální byl v Lyonu (1.—7. srpna 1904), a pak pořádán každoročně; vliv jejich čím dále tím více se vzmáhal a zasahoval do veřejného mínění francouzského, proniká i do zákonodárství a vniká i do cizích zemí (Italie, Španělsko).

Victor Bucaille: La Jeunesse catholique française d' aujourd'hui. Spisek má za úkol informovat o katolické mládeži francouzské. V první kapitole mluví autor o velkých organisacích mládeže (L' Association catholique de la jeunesse française; La Fédération nationale catholique des scouts de France; La Fédération gymnastique et sportive des patronages de France; Le Sillon catholique); provádí dějinami jednotlivých organisací od jejich vzniku až po naše doby a mluví o jejich práci na poli náboženském, vzdělávacím, vychovávacím, sociálním a p. V kapitole druhé mluví o „elitě intellektuelní" již jsou katoličtí studenti sdruženi v La Fédération des étudiants catholiques, sdružující kat. studenty vysokoškolské ze všech škol. V třetí kapitole seznamuje autor s časopisy katol. mládeže: Revue des jeunes, Lettres, Cahiers catholiques. Mnohé dosud u nás neznámé by se dalo také u nás zavést (na př. stálé sv. přijímání mládeže). Pátým svazkem této serie je: E. Labelle, Portboeuf et Quillici; Le livre scolaire catholique. „Na těchto stránkách jde o to, ukázati veřejnosti francouzské i cizí školní příručky napsané v duchu katolickém." V prvé části seznamuji autoři veřejnost se školními knížkami pro děti asi našich obecných škol podle jednotlivých stupňů věku a vzdělání od slabikářů až k příručkám pro fysiku a p. V části druhé probrány jsou příručky pro školy asi našeho středního stupně. Všechny tyto příručky vyhovují úplně po stránce vědecké a jsou v plném souhlasu s katolickým názorem světo-

vým. — Knížka sice malá (140 str.), ale obsažná a velmi informativní pro náš boj o náboženskou školu.

Můžeme skoro záviděti katolíkům francouzským jejich pokroky v boji o zachování národa ve víře. A musíme jim děkovati i za tu myšlenku, poučit katolíky jiných zemí o svých bojích a o své práci, jež za souč. poměrů mohou v mnohém nám býti vzorem. I. L.

SVĚT A CELIBÁT.

Našel jsem v katolické rodině knihu, jež jim byla dána patrně jako „tištěný" důkaz všeho toho, čím se dnes proti kněžství bojuje: F. Sokol-Tůma: „Celibát". Nadpis mě přivábil a přečetl jsem ji tedy celou. Kousek úsudku z denníku po přečtení té knihy: Mimo boj proti arcib. Kohnovi, líčí autor velmi živě boj ubohé kněžské duše, jež zabředla tak hluboko do hříchu, že nejen na něj stále myslí, ale dovede z něho učinit ctnost, dovede ho ověnčit gloriolou charakteru. Lehkomyslnost a nedbalost, zapomínající na vznešenost kněžství, sílu modlitby, meditace, sebezáporu a lásky k Bohu i duším, se omlouvá lidskou křehkostí. Kněz, odhodivší vše nadpřirozené, je hrdinou té knihy. Je smutno člověku, uváží-li, že tento obraz není snem ani skutečností jediné kněžské duše; resignace a slabost je propastí, do níž padají kněžské ideály a za nimi i ti, kteří je odhodili, protože se nedovedli vzchopiti, litovati a pracovati, jak toho byl schopen sv. Petr. — — — Budeme míti tolik síly, postaviti hrdě a nadšeně za cíl života kněžství čisté a sv., neposkvrněné od potup a posměchu z otroctví a pokrytectví, — a budeme míti tolik síly, tento ideál do všech důsledků uskutečniti? Data est mihi omnis potestas . . . . sicut me misit Pater, ego mitto vos . . . ego vobiscum sum, . . . tu es petra . . . portae inferni non praevalebunt adversus eam . . . Je důkazem ubohosti naší doby, že se zneužívá soukromého života k boji proti kněžství; ale dokud se ten boj povede na základě kněžských výroků a skutků, jak ho zastavit nebo zabránit, aby se jich nezneužívalo? — — Zabrání tomuto hnusnému špinění „čestné a charakterní" vystoupení z církve a odhození kněžských povinností? A stačí vyjít do života s ideálem a předsevzetím, jehož základem není poctivá sebevýchova v semináři, nýbrž jen dojem slavných dnů a chvilek jež zapálily v srdci mohutný, ale brzo hasnoucí oheň nadšení, jako hořícího papíru?

—r.—

NOVÉ KNIHY.

P. INNOCENC PROCHÁZKA O. P.:

O ŘEHOLNÍM ŽIVOTĚ.

Tiskem a nákladem Obč. tiskárny v Brně 1924. Stran 581, cena 25 Kč.

Jak samo jméno knihy naznačuje, pojednává v ní spisovatel o řehol. životě a to předně o základech jeho, o slibech vůbec, o jednotlivých slibech — chudoby, sv. čistoty, poslušnosti zvlášť — dále o řehol. pravidlech, o kapitole pro přestupky, o společ. životě řeholním a na konci o vlastnostech dobrého představeného a poddaného.

Kniha, jejíž autorem je kněz z řádu sv. Dominika, je psána v první řadě pro členy řádu kazatelského, jimž bude jistě vítanou, ale i jiným řeholím milou, pokud hlavní věc v duchovním a řehol. životě je jim společnou. Cennou a užitečnou duchovní četbou bude kniha též jak pro kněze, bohoslovce, tak i kandidáty řeholí a kněžství, ježto duchovní život je všem společný.

Jednotlivé části knihy spisovatel proplétá a oživuje četnými citáty z Písma sv., i z jiných spisovatelů církv., a hojnými případnými příklady ze života svatých. Obzvláště pěkná je kapitola o sv. čistotě. Celé dílo psáno slohem příjemným, takže dovede upoutat.

Kniha přispěje jistě všem čtenářům ke zvýšení duchovního života, a doufáme se spisovatelem, že vypěstí i nové dělníky pro apoštolské práce na vinici Páně. Španihel.

VLADISLAV REYMONT:

Z KRAJE SLZ A KRVE.

Překlad Fr. Wolfa. Linoleoryt od Fr. Navrátilla. Tiskem a nákladem „Humany" v Letovicích 1925. Str. 50.

Prostá Polka, s vroucností a žalem svému národu vlastním, líčí autorovi bolestiplný úděl svého života. Vypravuje, kterak nenávidění „Moskali" zabili jí muže zároveň s mnoha jinými, protože nechtěli vydati jim kříže za vesnicí, protože nechtěli zapříti svou milovanou Polsku; zabili jí proto i matku a z jejích dětí chtěli vychovati odrodilce. Ona však, věrna příkazu umírajího manžela, nevydala jim jich a s pomocí Matky Boží i zachránila, snášejíc při tom sama na Sibíři hrozná muka. Na konec pak autor líčí šťastné jejich shledání. —

Jest to bolestiplný výkřik zbědované, zmučené Polsky, trpící za svoji víru a národnost. Každá stránka je přímo prosycena touto nezlomnou silou katolického přesvědčení, jež se krásně snoubí s oddanou láskou k vlasti. Z této dvojí lásky dovede Polák i nevyslovitelná muka trpěti; je však zároveň pln plamenné nenávisti k těm, kteří mu jeho katolickou víru chtějí ze srdce i s kořeny vyrvati. — Slov sice na každé té stránečce maličko — bolesti však míra přehojná. A. F.

V. SVATOHOR:

MÁJOVÁ KNÍŽKA.

Dětské proslovy k májové pobožnosti. Nákladem V. Kotrby. Praha 1925.

Básník V. Svatohor v nové své sbírce drobných básní používá veškeré pohádkové krásy májové přírody k oslavě Královny máje — Panny Marie. V básních, originelně rozvržených na 4 týdny, prochází bující májovou přírodou a používá vhodně charakteristických znaků jednotlivých květin za symboly křesťanských ctností, jimiž děti mají ověnčiti nebeskou Královnu máje. Knížka má podobný motiv jako Verdaguerovy „Květy mariánské", ale tato podoba motivu nikterak neruší básníkova svérázu. Sbírku přečte každý s radostí; a zvláště dítkám se kněz roztomilými básněmi z ní velmi zavděčí při pořádání dětských besídek v měsíci máji. F. B.

JAN KÁRNÍK:

SLADKÉ S HOŘKÝM.

Povídky a črty. Knihovna našeho lidu. Tiskem a nákladem „Občanské tiskárny" v Brně. 1925. Stran 176. Cena 8 Kč.

Spisovatel pohlíží do života jednotlivců, rodin, měst a s žalem shledává, že tam, kde náboženství je pokládáno za věc osobní, je sociální a duševní bída. Lid odstěhoval se do hostinců, a tam se snaží rozřešiti nejpalčivější stránky života. Hned prvá povídka představuje profesora Samohrdu, který poznáním, jak hluboko klesla moderní žena, vrací se k lepšímu životu. V humoristické „Vánoční povídce" předvádí svého veselého strýce při besedě. V další povídce (Romanetto Jana Sladkého) dojímá osud přítele z mládí, jenž všechny své zmařené tužby vzal s sebou do hrobu pod černou klerikou. V jiné líčí autor zklamání matčino, při návštěvě u syna v městě, (Barborka se vrátila), když poznala, jak syn její se oddal hýřivému životu vlivem beznáboženských hesel. Lid

se odcizuje tělesné práci, všichni chodí na studia; zavládá vzájemná nedůvěra a všeobecná nespokojenost. Kázeň vymizela ze škol; z veřejného života se tratí mravnost (Sladké s hořkým). Jsou však stále ještě lidé dobrého zrna, kteří důvěřují v pomoc boží a s odevzdáním do vůle boží odcházejí s tohoto světa (Náš tatínek). V závěrečné črtě vyjadřuje na několika analogiích složky povahy venkovské — jak v soužití jejím s přírodou, tak i touze její duchovní, v próse práce i slavnostní náladě svátku, nezastíraje ani až nehybného někdy konservatismu. Povídky jsou psány vytříbeným, lahodným slohem, takže četba příjemně osvěží. Proto, i pro jejich ušlechtilou tendenci, vřele doporučujeme. Vr—.

DR. ALOIS KUDRNOVSKÝ:

ZÁHADY SPIRITISMU.

Tiskem a nákladem Československé akc. tiskárny v Praze II., Spálená ul. č. II. Cena 4·50 Kč.

Autor, známý odborník v otázce spiritismu, rozděluje celý spisek (68 stran) na tři části. V první popisuje vznik a vývoj spiritismu a poukazuje na velký jeho vzrůst v dnešní době i u nás (300.000 členů). Spisovatel vidí v tomto úkazu důsledek nevěry, jež hledá u vědy útočiště ze své bídy. Ale věda, právě minulého století byla ve vleku hmoty, — nemůže mu dáti odpovědi uspokojivé. „Obrátil se tedy sám na duchy, hledal styk s nimi v tlukoucích stolech, ve společnosti hysterických osob.“ — V druhé části podává výklad spiritismu a uvádí věcné důvody k přirozenému vysvětlení zjevů spiritistických. Celá tato stať jest rázu polemického a výstižným popisem všech zjevů spiristických v jejich vztahu k suggesci, hypnose, jasnovidství, předtuchám atd. zajímavá. O poměru náboženství spiritistického ku křesťanství pojednává v kapitole VII. — V třetí části rozebírá autor vlivy a účinky spiritismu, uvádí doklady o zhoubných jeho následcích na zdraví duševní a tělesné, mluví o církevním stanovisku a poměru spiritismu ke státu. — Spisek je stručný a pěkně přehledný. Podkladem jeho je dílo autorovo „Spiritismus“ (Praha 1908, Vzděl. knih. kat.) A pak nejnovější literatura spiritistická i protispiritistická! Řešení celé záhady je věcné a střízlivé. Nelze pochybovati o tom, že i tento svazek „Populárně vzdělávací knihovny“ je dobrou prací informativní, která jistě každému křesťanu bude nepostrádatelnou orientační příručkou ve spleti ruchu okultistického.

L. Z.

HELENA MOSTOVÁ:

JEJÍ BOJ A VÍTĚZSTVÍ.

Z něm. volně přel. Školské sestry OSF. na Král. Vinohradech 1920. Cena 5 Kč.

Tato kniha — svéživotopis — líčí hlubokou duši, která, jak již historie lidského srdce je, v blahobytu zapomíná na Boha, a špatnou četbou je přivedena k úplné nevěře. Bůh však nenechává jí v tomto stavu — snad pro její opravdovou snahu poznati pravdu — a svou milostí přivádí ji, třebas dlouhou a trapnou cestou, ke světlu pravdy, a ona, dcera luters. kazatele, stává se dcerou nevěsty Kristovy — církve katolické.

Kniha je zajímavá zvláště tím, že spisovatelka mistrně líčí duševní děje, které se u ní odehrávaly, když upadla do nevěry — hrozný odpor ke (všemu) zjev. náb., nechce slyšeti ani slovo Kristus, tím méně je vysloviti sama — dále, kterak působila u ní milost Boží a vedla ji cestami, jimž často odporovala, až byla přivedena tam, kde ji Bůh chtěl míti a kde cítila se nejšťastnější na světě. Dává též nahlédnouti čtenáři do protestantské duše s despektem pohlížející na církev katol. pro mnohé předsudky, které jako ledy mohou býti roztaveny jen milostí Boží, není-li kladen odpor umíněnosti. Neboť jak spisovatelka sama píše „rozum lidský je takový, že, je-li umíněností

zatemněn, ani tisícem sluncí moudrosti se nedá osvítiti.“ — Kniha může býti povzbuzením vlažným dušim církve katol., neboť spisovatelka poukazuje v ní, jak nesmírná to milost a dar Boží, býti katolíkem a z jejích slov hřeje přímo láska a oddanost k té, jež je dnes tolik pohrdána — k Církvi. B—n.

JAROSLAV DLOUHÝ:

KŘESŤANSKÁ RODINA.

Májové promluvy. Nákladem Gust. Francla. Tiskem družstva „Vlast“. Str. 120. Cena 9·80 Kč.

Čilý homiletik Jar. Dlouhý (Jan Bělina) rozšířil opět řadu svých homiletických děl o novou sbírku májových promluv, jež zpracoval tentokráte na podkladě italském. (Prvý cyklus májových promluv: Maria v životě a ctnostech — byl vydán již dříve.) — Úkolem jeho promluv jest dosáhnouti toho, aby Kristus panoval v našich rodinách. Ukazuje proto rodičům na ideální manželství, jež svými kořeny musí pevně tkvíti v učení evangelia, důrazně připomíná jim všechny jejich povinnosti k dětem, obzvláště aby je chránili před rozličnými nebezpečnými lákadly světa (řeči, druhové, tisk), dítky pak upozorňuje na velikou důstojnost jejich rodičů, zejména matky, a doporučuje obojím dáti se v ochranu Přesvaté Panny.

Krátké promluvy oživeny jsou krásnými a velmi působivými příklady, načež celá promluva zakončena „dobrým skutkem“, t. j. jednou, dvěma větami, jež vystihují praktický účel promluvy.

Od téhož autora v témže nakladatelství vyšlo:

UTRPENÍ PÁNĚ A SVÁTOST POKÁNÍ.

Postní promluvy na podkladě polském. Str. 38. Cena 4.20 Kč. — V šesti postních promluvách chce autor spojiti rozjímání o utrpení Páně s přáním Církve sv., aby se ve farnostech v neděli dopoledne v postní době konala křesťanská cvičení o svátosti pokání. Proto jednotlivými výjevy z utrpení Páně, probíraje tak zároveň i části svátosti pokání, připravuje posluchače na hodné přijetí této svátosti. Z obsahu: J. Kr. na hoře Olivetské — zpytování svědomí; Petrovo zapření — lítost; Pilát — opravdové předsevzetí; Lotr na pravici — zpověď; Dokonáno jest — zadostiučinění. — Promluvy jistě velice praktické a časové. A. F.

FR. DOMINIK O. P.:

EUCHARISTICKÝ KVĚTEN.

Vydal 32 promluvy pro májovou pobožnost. Nákladem Václava Kotrby, Praha, form. 15×20, 194 stran.

Práce tato poskytuje poutavým způsobem vhodnou a vděčnou látku ku kázáním i soukromým rozjímáním. Nalezne tu kazatel krásné pohnutky k povzbuzení věřících k pevné víře v Nejsv. Svátost, k častému sv. přijímání a k obcování mši sv. Všecky úvahy protkány jsou výzvou k důvěře v mocnou přímluvu Marie Panny, královny máje. Zvláště druhá polovice díla, liturgický výklad mše sv. má pro nynější dobu, kdy všude se jeví snaha budíti v lidu co největší pochopení a lásku pro oběť Nejsvětější, velkou cenu a hodí se pro cyklus kázání i v jiné době. Kniha tato, hledaná pomůcka, k dosažení obého účelu jistě poslouží. —nš—

VÁCLAV OTTA:

DO SVATÉ ZEMĚ.

Zpráva o I. československé pouti do Svaté země roku 1924. Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně. Vyšlo ve sbírce „Knihovna našeho lidu“. Stran 179. Formát 13.5×18.5 cm. Cena 8 Kč.

Autor, děkan ve Mcelích, líčí velmi zajímavě ve formě dopisů vykonanou pouť: co viděli, slyšeli a zažili, pominuv výklady topografické a historické, o nichž v jiných příručkách možno se poučiti. Spisem svým podal autor důkaz, že i za nynějších poměrů lze vykonati pouť do Svaté země dosti pohodlně, s výlohami poměrně malými, je-li cestovní program předem účelně a do podrobností vypracován a výprava sama obětavě řízena.

Spis, doprovázený řadou fotografií, svým poutavým vypravováním zjedná si obliby čtenářstva a přispěje jistě k povzbuzení zájmu o místa svatá. —nš—

HYNEK DOSTÁL:

CESTA DO POLSKA A NA VOLYN.

Několik poválečných črt z polsko-českých krajů. Nákladem V. Kotrby v Praze. Cena 3 Kč.

Autor těchto několika cestopisecký ch črt je všem našim čtenářům výborně znám jako obětavý a nadšený řečník z druhé misse českých katolíků v Americe do naší vlasti. Zde výstižným pérem líčí své zkušenosti z roku 1922, kdy v průvodu několika přátel navštívil též české a moravské emigranty v Polsku. Knížka, k níž předmluvu a doslov napsal prof. Em. Žák, velmi mile se čte a bude všem ctitelům neúnavné žurnalistické a osvětové činnosti drahého amerického našeho bratra Hynka Dostála milou vzpomínkou na dny jeho pobytu u nás.

CIZOJAZYČNÁ LITERATURA.

ANTON DE WAAL:

ROMPILGER.

Wegweiser zu den Heiligtümern und Sehenswürdigkeiten der ewigen Stadt, sowie der bedeutendsten Städte Italiens. Mit 21 Plänen und Kärtchen, einer Eisenbahnkarte von Italien, einem großen Plane von Rom und 83 Bildern. 12° (XX u. 470 S.) Freiburg i. Br. 1925, Herder. Geb. in Dermatoid, biegsam 8.60 M.

Pro ty, kteří chtějí v letoším jubilejním roce navštíviti „Věčné město", je knížka tato nepostradatelná. Po prvé vydána byla r. 1880 prelátem de Waal, archeologem a znatelem věčného Říma. Dnes máme v rukou 12. vydání, přepracované a rozšířené freiburským prof. prelátem Drem Kirschem. Obsahuje zevrubný popis Říma, nejnovější data s mapkami a četnými vyobrazeními. Autor si všímá i jiných důležitějších míst na cestě z Alp až do Neapole. Nejlepší knižní průvodce, jejž vydal něm. nakladatel Herder. Měl by si ho každý poutník, kterému na dvojnásobném užitku z cesty záleží, důkladně prostudovati. —šl—

DR. SIMON WEBER:

DIE KATHOLISCHE KIRCHE, DIE WAHRE KIRCHE CHRISTI.

Zweite, verbesserte Auflage. 8° (IV u. 118 S.) Freiburg i. Br. 1925, Herder. Kart. 2 M.

Knížka Dra Šimona Webera je pro naši dobu důležitou apologií božského původu církve Kristovy. Autor klade si otázku, která z velkého množství církví může býti církví pravou. A logickým důkazem na základě nejnovějšího bádání z Písma sv., sv. Otců a četně j. literatury, u-

znává ze jedině pravou církev katolickou. Z pojmu církve jako společnosti dokazuje a vyvozuje autor nutnost stavu kněžského a primátu. Moc biskupská a kněžská nepochází snad od starších obcí křesťanských, ale přímo od Krista. Církev jako strážkyně pravdy a rozdavatelka milosti je nutná. Obzvláště krásné důvody uvádí autor pro samostatnost a pro neomylnost církve. Jedině církev katolická svým učením jest církví Kristovou, jest jedinou naší záchranou a spásou. Též podstatě sekt jest věnována dost. pozornost. Sloh jasný, stručný. k.

ANTON HUONDER S. J.:

ZU FÜSSEN DES MEISTERS.

Kurze Betrachtungen für vielbeschäftigte Priester. Zweiter Band: Die Leidensnacht. Erste bis dritte Aulage. (1.—5. Tausend.) 12° (XII u. 430 S.) Freiburg i. Br. 1925, Herder. Geb. in Leinwand M. 5.20.

Již před lety, kdy se spisovatel rozhodl předložiti kněžstvu život Spasitele v krátkých úvahách, tanulo mu na mysli 3svazkové dílo. První svazek „Der Arbeitstag" pod společným názvem „Zu Füßen des Meisters" vyšel r. 1913; líčí nám veřejný život Mistrův a aplikuje jej na veřejnou činnost kněžskou. Nyní má již 12 vydání, je přeložen do 12 řečí, rozsévaje tak vzácná semena duchovní do srdcí kněžských všech končin země.

A posíliti kněze v utrpení, naučiti pravému snášení bolestí má za účel sv. druhý: „Leidensnacht", napsaný v době utrpení a bolestí válečných. Od Krista samého máme se učiti snášet útrapy a kříže života . . .

Kniha pro meditace a duchovní četbu kněžskou neocenitelná. Úprava knihy vkusná. —š—

KARL HAGGENEY:

AUF DES HERRN PFADEN.

Das Leben Jesu nach dem Evangelium des hl. Lukas in kurzen Betrachtungen für die Laienwelt. 2 Teile. 12° (XXII u. 1074 S.) Freiburg i. Br. 1925, Herder. M. 12.80; geb. in Halbleinwand M. 16.—.

Erster Teil: Die Vorbereitung des Gottesreiches. (XII u. 562 S.) M. 6.40; geb. M. 8.—.

Zweiter Teil: Der Ausbau des Gottesreiches. (X u. 512 S.) M. 6.40; geb. M. 8.—.

Hnutí exerciční získává neustále plodnou půdu ve všech vrstvách a zemích. Cílem jeho je zduchovnění a prohloubení náboženského života. Myslící člověk dnes žízní a volá po nevysýchajícím zdroji — po Kristu. Krista ovšem nutno nejdříve poznat a pak následovat. K tomuto účelu vítanou pomůckou mohou býti tyto dvě knihy úvah. Podkladem jejich je evg. Lukášovo. Jednotlivé verše jsou dokonale vyčerpány. Úvody a prosby jsou vzaty ze Zlaté knihy Tom. Kempenského. — Kéž Bůh splní všechna očekávání, jež spisovatel do tohoto spisku klade. Kniha je vkusně vypravena, psána slohem jednoduchým a jasným. Dílko v nejvyšším slova smyslu moderní. —l.

Z NAŠEHO RUCHU.

ZPRÁVY Z JEDNOT.

Zde přehled našeho přičinění za minulý rok. Kéž jest Jednotám navzájem k povzbuzení a poučení pro rok příští!

ZPRÁVA O ČINNOSTI SLOV. CIRK.-LIT. SPOLKU BOHOSLOVCOV „BERNOLÁK V NITRE."

28. IX. 1924. Zahajujúce shromaždenie. Reč: br. Vršánsky, predseda.
23. XI. Kutiš J.: Prečo mnohí neveria?
Branikovič: Panna Maria, naša Matka (kázeň.)
30. XI. Rybiansky: Kresťanstvo a pokrok I. č.
Vršánsky: Ukážka z knihy: Imitation du Sacré Coeur, (prekl.)
14. XII. Rybiansky: Kresťanstvo a pokrok II. č.
Vršánsky: Pieseň k Immakuláte, (pôvodná báseň.)
24. XII. Vianočná akadémia:
1. „Dum Virgo . . .", spev.
2. Reč: Vršánsky, predseda.
3. „Lux fulgebit . . .", spev.
4. „Kúzlo dohviezdnej noci", báseň od J. G. Orlova, rec. Branikovič.
5. „K storočnej pamiatke piesne: Tichá noc . . ." (prekl.) číta: Gahér.
6. „Od večera až dovčul", spev.
15. II. 1925. Kutiš: Podobenstvo o horčičnom semene, (prekl. z talianč.)
Žatko: Oprávnenosť viery v tajomstvách.
7. III. Sv. Tomášská akadémia:
1. „O doctor optime . . .", spev.
2. Slávnostná reč: Dr. Lad. Mihalovič, prof. filozof.
3. Žatko: Sv. Tomáš Aqu. jako svätec.
4. „Ecce homo . . .", spev.
29. III. Vršánsky: Mariánsky kult u kresť. národov.
Branikovič: Hrob bl. Terezky v Lisieux, (prekl. z franz.)
10. V. Hlaváč: Cirkev nebráni slobode, (voľná prednáška.)
Vršánsky: Jaroslav, báseň od J. Hollého.

Justin Vršánsky, t. č. predseda.

Jozef Žatko, tajomnik.

ZPRÁVA O ČINNOSTI SPOLKU SV. PAVLA APOŠTOLA VE SPIŠ. KAPITULE.

Kedže je to prvá zpráva o našom učinkovaní, bude dobre posvietiť na oduševnenosť všedajších činiteľov a začať celkom na počiatku, t. j. od roku založenia spolku, aby ďalšie zprávy, ktoré vám hodláme z času na čas zasielať — maly základ a nepretrhnutý postup.

Náš spolok je pokračovaním bývalého maďarského vzdelávajúceho krúžku, v ktorom slov. bohoslovcům nebolo slobodno ani slovíčka prehovoriť v svojej matercine. Keď by sa predsa niektorý bol opovážil prestúpiť tento paragraf, musel sa vopred postarať o uplatnenie inde. Hovoriť slovensky bolo teda takým priestupkom, ktoré tiahlo za sebou vylúčenie zo seminára. Ale lačný duch maďarizovania nevypustil zo siete ani ľudí hotových, vysvätených kňazov a ich dobroprajníkov. Týmto zastavovali podporu a odmeňovali ich stanicami, t. zv. brdárkami.

Prenasledovanie a rozličné znevažovania nadaných mladíkov neodstrašovalo. Smelo sa dali na dráhu, ktorá im už v prvopočiatkoch poskytovala bodlač a miesto kvetov a ruží rodila len tŕne. Vedeli, že je to len zovnútorné a dlho trvať nebude. Preto dum, z domu donesený oheň rodolásky, ktorý bol horíci a mohutný — nádejne plápolal. — A zvíťazili! Spišské biskupstvo má ľudí nielen politický a národnostně vynikajúcich, ale i takých, ktorí môžu byť uvádzaní za príklad mnohým pokoleniam. Utiskovaný duch národnostného presvedčenia dnes vysoko šlahá a ďalej hlása energiu, vôľu, povedomie a zbožnosť v osobách nášho milovaného hlavného a najvyššieho pastiera Osv. p. biskupa J. Vojtaššáka, Andreja Hlinku, Tománka, Ignáca G Orlova a iných. Tito sú dôkazom a živým príkladom jako treba odolať ubíjajúce nápady a seba vymaniť z pod ích zhubného účinku. Hrdinským sebadržaním ukázali, že napriek všetkým prekážkam sa vynorili takí, jakých národ potrebuje.

Po skončení svetovej vojny s obrazom Europy zmenil sa i obraz našich otročiteľov. Museli odísť a nechať Slovákov v dedictve svojich otcov. — Spišský seminár ožil, na jeho dlhých chodbách sa ozývala slovenčina, v srdciach kandidátov kňažstva vivily ideály povzniesť svoj ľud tak hmotne, jako i morálne. Všetko bolo snadné, veď vôľa a ochota — ti hlavní činitelia boli vždy naposúdzi. I založili sme si „Spolok sv. Pavla ap." Určili sme smer činnosti a začali púť prosebnú ku Bohu, aby na naších námahách bolo požehnanie. Za cieľ spolku sme si vzali: vzdelanie samých seba, by jednúc v živote mala z nás osoh nielen cirkev, ale i národ. Samovzdelávajúcu činnosť prekonáváme prednáškami buď voľnými alebo pisomnými prácami. Ďalej beh učinkovania okrem teoretického má i odvetvy praktické, pozastávajúce v usporiadovaní akadémií a zahajovaní sbierok na nahodilé národné akcie. Takúto máme v programe prispieť na odhalenie dosky J. Hollému podľa plánu určeného počas unionistického sjazdu na Velehrade.

Cez veľké prázdniny členovia spolku podľa ľubovôle si určia istý smer, ktorým chcú prispieť na oltár obetí. Každý takýto odbor patrí síce do skupiny „drobnej práce", ale predsa je polienkom na vatru, ktorej teplotou okrájú, dnešným nevereckým ruchom zmrznuté city nášho zavedeného, nevinného ľudu. Je jasné položenie a vidí každý, že z hmotného, t. j. telesného nepohodlia sme dospeli ku priepasti, kde ľahko môžeme prísť o to, čo nám bolo dosiaľ sväté a čo nám v dobe útrap dodávalo sily ku vytrvaniu. Tie city a to nadchnutie koluje v nás ešte i dnes — ovšem v nás — musíme sa zasadiť, aby kolovalo i v ľude, lebo dochádza k nám mnoho falošných učiteľov.

Chcejúc čeliť šíreniu rozličných nečestných pokrokárskych hesiel a zabrániť upadnutie do ľahostajnosti vo veciach náboženských, rozhodli sme sa vydať „Sborník" lit. a náb. prác slovenských bohoslovcov. Opášili sme „Sborník" znakmi korektného kat. ducha, zvučnou slovenčinou, oduševnením za Boha a hrdinskou láskou k národu. Potom sme ho rozposlali takrečeno po všetkých vrstvách Slovenska. Dobrý účinok sa už javí.

Dospeli sme teda až ku vydaniu „Sborníka". Týmto ovšem naša činnosť nie je dokončená a ťažkosti tiež nie sú všetky zahnané. Máme knižnicu, v ktorej ešte vždy hodne miesta. Finančné prostredky sú slabé. Živoríme z občasných darov od osv. p. biskupa a členovských prispevkov. Vlastne dôchodky a obohatenie čakáme od výsledku rozpredaji „Sborníka". 2000 kusov sme dali vytlačiť a to nás stálo 16.000 Kčs. Dosiaľ asi polovicu sme rozpredali len na Slovensku a jednu čiastku nútčení sme boli poslať do Ameriky, kde úpame že nám bude v tejto veci prajným dp. J. Paštorák, tajomník tamejšieho kat. združenia. — Dlžoby ostáva úplných 7000 kor. čsl. Že teraz v posledných časoch sme zhusta dostávali „Sborníky" späť, treba pripísať znovu len tej nevereckej kultúre ,ktorá všetko to znevažuje co je aprobované a uteká od toho, čo by ju mohlo poraziť a priviesť na pravú cestu, odkiaľ sa tak nerozmyslene odchýlila.

V predošlých slovách sme vám podali pomery, jaké panovaly počas maďarského vladárenia a uviedli okolnosti, v ktorých sa zrodila myšlienka dať možnosť a prostredie ku náprave toho, čo bolo pred prevratom zanedbávané, alebo zlomyselne vo vývine hatené. — Dnes už riadne učinkujeme. Schôzky mávame každé dva týždne jednu s jednou alebo dvoma prednáškami. Na vianočné sviatky usporiadúvame aj malú akadémiu, spojenú s divadelným predstavením, pri čom sú nám na pomoci dve odbočky spolku — a sice „Spevokol" pod predsednictvom br. Šimičáka a hudobná odbočka pod vedením br. Šuňavca. Tenž poriadok zachovávame každý šk. rok. Preto do podrobnej zprávy z predošlých rokov sa ani nepúšťame, lebo okrem tohto úvodu začiakom budúceho šk. roku vám zašleme podrobnú zprávu z nášho učinkovania tohoročného. Z toho si budete vedieť utvoriť obraz o celom našom sriadení. Odchylky teda od riadnej koľoje okrem akcie „Sborníkovej" nebolo,

V Spiš. Kapitule, dňa 13. mája 1925.

Fr. Očkajak,
tajomník.

ZPRÁVA O ČINNOSTI STOJANOVY LITERÁRNÍ JEDNOTY BOHOSLOVCŮ OLOMUCKYCH ZA SPR. ROK 1924 25.

Podávajíce zprávu o činnosti Jednoty za rok 1924/25, omezujeme se na nejnutnější. —

Nový výbor (zvolený dne 18. V. 1924) vytkl si za úkol: a) provésti do důsledků vnitřní organisaci (ustaviti zejména samostatnou sekci jinoslovanskou), b) zkatalogisovat nově Slovanskou knihovnu, c) postarati se členstvu o laciné pomůcky ke studiu vydáním univ. skript slov. pp. univ. učitele P. V. Kubíčka a prof. Dra. T. Hudce. — V zakládání sekce jinoslovanské narazil (zvlášť po 28. říjnu) na nepřekonatelné překážky, jež akci znemožnily. —

Činnost předprázdninová týkala se většinou pořádání velehradského sjezdu. Zavedena nová úprava pozvánek. Pro budoucí sjezdy stanoveno,

aby bylo současně se slavnou mší sv. býv. předsedy u hlav. oltáře slouženo tiché rekviem v královské kapli u katafalku patrona Jednoty † p. arcibiskupa Stojana. —

Z přednášek a slavností možno zaznamenati:

17./6. 1924: Red. Czarnecki ze Lvova: O českopolské vzájemnosti.

18./6. 1924: JUDr. J. Řehulka, Olomouc: Církevně-politické zákony a nařízení státní. (Pokrač.)

28./6. 1924: Slavnostní rozloučení se s vlpp. členy Jednoty ze IV. roč. Zavedeno i pro budoucno. Pozván i velezasloužilý kněz-vlastenec vdp. assesor P. Ferdinand Harna z Chvalkovic, s nímž Jednota navázala srdečné styky. Upřímný projev měl ráz oslavy Stojanovy, jíž činnost Jednoty začíná a končí. Po slavnosti se zapsali vlpp. do pamětní knihy Jednoty — a rozloučili se ústy býv. předsedy vlp. Jurečky.

29.—31./7. 1924: Sjezd velehradský. Referát viz. Mus. roč. 56, č. 1. Vnější poprázdninová činnost zahájena pietní vzpomínkou na † p. arcibiskupa Stojana. Súčastnil se vdp. spirituál Dr. F. Cinek, který sloužil za † p. arcib. v seminární kapli rekviem.

23./10. 1924 zvoleni do výboru Jednoty za I. roč. kol. Mik. Šindlář a Alois Vašica.

26./10. 1924: Vdp. spirituál Dr. F. Cinek: Nynější situace pravoslaví v republice čs.

28./10. 1924: Den národ. osvobození oslaven srdečným večírkem, na němž promluvil spisovatel a básník MUDr. J. Durych „O idei svatováclavské".

16./11. 1924: Vdp. spirituál Dr. F. Cinek: Nynější situace pravoslaví u nás. Poslední události. Poměr čes. pravoslaví k církvi československ.

23./11. 1924: Vdp. spirituál Dr. F. Cinek: Poslední stadium vývoje církve čsl. (Vystoupení Gorazdovo a sněm církve čsl. 29. a 30. srpna 1924.)

30./11. 1924: Promluvil vdp. spirituál Dr. F. Cinek a vzácní hosté vdpp. P. Gléb Verchovskij z Prahy a O. Georgij Sokolov z Příkarpatské Rusi.

7./12. 1924: Mikulášské pobavení.

11./1. 1925: Univ. prof. Dr. J. Novotný: Spiritismus. (Pokračování 18., 25., 31. t. m.)

15./2. 1925: Vdp. superior P. F. Kutal: O původu člověka.

24./2. 1925: Masopustní osvěžení,

22./3. 1925: Dr. Alfred Fuchs z Prahy: Mariánská hymnologie.

26./4. 1925: Univ. prof. Dr. J. Novotný: Laická morálka. (Pokr. 3./5. 25.)

Jinak se soustřeďovala činnost Jednoty v 5 kroužích: apologetickém, sociologickém, tělovýchovném, pěvecko-hudebním a literárním. (Viz zprávy dotčených kroužků.) Členů bylo 45 (2 Ukrajinci, 2 Rusíni.)

Vnitřní organisace: Ve vedení Jednoty se stala změna začátkem šk. roku 1924/5, kdy předseda kol. J. Stejskal nastoupil vojenskou službu. Jeho funkci vykonával od té doby místopředseda kol. Vojtěch Král ze IV. roč. — Dne 30./10. 1924 se vzdal protektorství Jednoty ze závažných důvodů vdp. spirituál Dr. F. Cinek, jemuž Jednota za obětavou pomoc v nejtěžších dobách tolik vděčí. P. spirituál však zůstává dále Jednotě milovaným přítelem a laskavým rádcem. — Týž den zvolen výborem za protektora Jednoty vdp. lektor P. J. Procházka, který se vedení Jednoty ochotně ujal. — Nové stanovy, J. M. nejdp. arcibiskupem schválené, byly doplněny jednacími řády Jednoty i jednotlivých kroužků. — Výbor jmeno-

val 15./6. druhým knihovníkem kol. K. Bělíka (II.). Dne 23./10. byl rozmnožen o 2 členy, zvolené z I. ročníku. Výbor se usnesl pořídíti nové diplomy čestného členství; provedení svěřeno bude akad. malíři mistru Jano Köhlerovi. — Zavedeno povinné odebírání Musea a svolány 4 informační schůze členstva o postupu, stavu a záměrech Jednoty a po vysvětlení účelu Jednoty proveden nový zápis všeho členstva s přísnějšími požadavky. Informační schůze členstva (nepovinná účast) zavedeny i pro budoucno pro udržování zájmu. Výb. schůzí bylo 19.

Podniky: Chtěje prakticky přispěti členstvu k potřebám studijním, usnesl se výbor — i s nebezpečím zadlužení — vydati nákladem Jednoty univ. skripta univ. učitele P. Václava Kubíčka (Paedagogika a Katechetika) a univ. prof. Dra. Tomáše Hudce (Introductio in N. T.). První jsou hotova (režie 3456.90 Kč), druhá, bohužel, nemohla býti letos dokončena. — Výbor přistoupil na návrh vdp. assesora Harny, aby členstvo Jednoty přeložilo biblický román Dra. Vincence Zapletala O. P., prof. ve Freiburku, Jephtas Tochter. Vyžádáno autorovo povolení překladu a tento svěřen literárnímu kroužku. Má býti pořízen v nastávajících prázdninách. Jednota je v této věci ve styku s vdp. P. Jiljím Bouzem O. P. (z Třeboně), překladatelem ostatních románů Zapletalových.

Styky na venek pěstovala Jednota posílajíc blahopřání k svátkům a jmeninám zasloužilých kněží, bývalých členů Jednoty, prosíc dle potřeby i o podporu jak hmotnou tak mravní. A nebývala oslyšena. Zde vzdává šlechetným svým dobrodincům, vdpp. představeným, slov. pp. profesorům fakulty, řečníkům na sjezdě velehradském, vůbec všem, kteří jí s nevšední obětavostí pomáhali, upřímné „Pán Bůh zaplať!“ — Jednota si dopisovala i s jinými sdruženími bohosloveckými. Styky se Slováky, bohužel, letos zanedbány.

Volby do výboru pro spr. rok 1925/26 byly vykonány dne 8./5. Zvoleni za III. roč. kol. Gillig, Sovka, Šuránek; za II. roč. kol. Bělík, Col; za I. roč. kol. Šindlář a Šumšal. Ti ustavili na schůzi dne 17./5. výbor takto: předsedou zvolen kol. Antal Šuránek, místopředsedou kol. Jandovka, knihovníkem kol. Alois Gillig, jednatelem kol. Karel Bělík, pokladníkem kol. Jaroslav Šumšal. —

Z těchto několika řádků je patrno, že celková činnost Jednoty byla průměrná. Nevykazuje ani velkých úspěchů, ani značného úpadku. Výbor se snaží všemožným způsobem obroditi činnost, (zdůrazňováním významu Jednoty, poukazem na slavnou tradici novým zápisem členstva, informacemi o činnosti výboru, přísností a p.), nezdolal však všeobecné únavy, jakéhosi vyčerpání, plodícího přirozeně nechuť, nebo aspoň lhostejnost k věcem organisačním. Leč není třeba zoufat. Prožíváme kritickou dobu a svou — byť ubohou — ale vytrvalou činností připravujeme Jednotě dobu novou, dobu rozkvětů. Mohutněla kdysi a dala světu mnoho ideálních pracovníků (jak poukázali v milých, nám zaslaných dopisech univ. pp. profesoři Dr. Josef Kachník a Dr. Alois Musil) — a nedá Bůh, aby úplně zprách-nivěla, dokud bude žíti v olomuckém semináři jediné upřímné srdce slovanské.

Antal Šuránek, odstup. jednatel.

Slovanská knihovna a čitárna.

Knihovna pracovala letos málo na venek. Střásala však se sebe dlouholetý už prach, jsouc nově katalogisována; proto nebyla úplně otevřena k volnému půjčování. Přes to půjčeno 501 knih. — Ačkoliv šla práce dosti rychle, zkatalogisovány dosud asi dvě třetiny (t. j. na 2000) knih. —

Knihovna pohlcovala letos téměř všechny příjmy Jednoty. Vydáno za vazbu knih, oborový a jmenný katalog, nové knihy (koupeno 34 za 570.80 Kč) a časopisy (předplatné za 39 časopisů na 550 Kč) — celkem 2165 Kč. —

Zde dlužno též srdečně poděkovati těm ctpp., kteří vždy velmi ochotně obětovali práci v knihovně chvíle jim ponechané k oddechu. Kéž by příštím rokem knihovna, v nový háv oděná — shromáždila kolem sebe v í c e č t e n á ř ů . . .!

Jan T a j m e r, odst. knihovník.

Apologetický kroužek

vzrostl po prázdninách z 5 členů na 13 členů, z nichž jeden během roku vystoupil. Proto bylo lze také s větším zdarem pracovati. Schůze členské, jichž bylo 5, byly oživovány debatou o praktických našich potřebách v oboru apologetickém. Mimo to konány 3 schůze veřejné, přístupné všem bohoslovcům. Přehled práce je tento:

26./10. 1924: Čl. schůze: Čeho a jak lze docílit v apologet. kroužku pro náš veřejný kněžský život. (Kol. Hlouch, III. r.)

14./11. 1924: Veřejná schůze k uctění památky sv. Josafata, o jehož životě a významu promluvil kol. Hořák (IV. r.).

26./11. 1924: Čl. schůze: Překáží vlastenectví kněžství a pastoraci? Jak je možná skuteč. přítomnost J. Kr. v Eucharistii?

9./12. 1924: Čl. schůze: Jak srovnat předurčení s dobrotou Boží? Proč byl upálen Hus?

26./1. 1925: Čl. schůze: Co je osud? (Kol. Vindiš, II. r.) Časovost zpovědi z důvodu psycholog., pedagog., nábožen. a společenského. (Kol. Herat, III. r.)

8./2. 1925: Veřejná schůze: Úkoly Apoštolátu sv. C. a M. a jeho vedení — dr. Frant. Hrachovský.

10./3. 1925: Čl. schůze: Odkud je zlo ve světě, je-li Bůh nejvýš dobrotivý? (Kol. Bělík, II. r.)

29./3, 1925: Veřej. schůze: Einsteinova theorie relativity — prof. dr. J. Matocha.

Dne 7./5. vykonána valná hromada, při níž schválen nový jednací řád kroužku a zvoleni: předsedou kol. Herat (III. r.) a jednatelem kol. Vašica (I. r.) —

Všeobecný nedostatek času nedovolil rozvinouti činnost více, ač členové mají ještě dosti látky připraveno. Snad jí bude lze použíti budoucně. Každému je jistě nejlepší odměnou vědomí vykonané práce.

H e r a t, t. č. zapisovatel.

Sociologický kroužek

trpěl letos značně nedostatkem členů a proto nemohl splnit všechny záměry, které si vytkl na začátku roku. Pořádal mimo tři schůzky kroužkové šest veřejných přednášek.

6. XI. Křesťanské mravně-nábož. vzdělání a blahobyt národní. Kol. Moštěk.

27. XI. Pozemková reforma. Dr. Řehulka.

4. XII. Náboženský život v dnešní Anglii. Dr. Vašek.

14. XII. Život katolíků v Anglii. Dr. Vašek.

15. I. Světový mír a svaz národů. Dr. Vašek.

12. II. O charitě. Kol. Funk.

Kroužek mimo to zasílal týdně volyňským Čechům olomuckého Našince na své útraty. 14. III. byl schválen nový jednací řád kroužku. Na vo-

lební poradě 9. V. za nepřítomnosti předsedy bylo usnešeno, aby výbor kroužku pro příští rok zůstal týž. Na žádost byla však dovolena změna volby, v níž byl pověřen předsednictvím kol. Moštěk a jednatelstvím kol. Bílek.

Al. Gillig, odstupující jednatel.

Činnost tělovýchovného kroužku za rok 1924—25.

Ačkoliv zájem pro spolkovou činnost byl tohoto roku poněkud menší, přece výsledek práce kroužku byl lepší než minulá léta. Také počet členů se zvýšil (20). Předsedou byl br. J. Huňka ze IV. r., náčelníkem br. V. Král ze IV. r., jednatelem br. H. Štíhel z II. r. Kroužek pořádal 8 schůzí členských a 3 schůze Rady. Do toho jsou započteny 3 debatní večírky, jež zdařile posoudily příčiny nynějšího úpadku spolkového života a tiskovou orelskou otázku. Z cizích řečníků promluvil 17. listopadu 1924 dp. J. Glogar, dómský vikář z Olomouce, velmi zdařile o výchově orelského žactva. Zvláštní zmínky zasluhuje přednáška br. A. Šuránka o studentstvu v Orlu (9. února 1925). 24. února pořádal kroužek za lask. spoluúčinkování sboru pěveckého a hudebního velmi zdařilou akademii. Z 8 čísel byla 3 tělocvičná, 3 hudební, 1 sbor a 1 báseň. 15. března byl schválen v plenu Jednací řád, péčí Rady vypracovaný, Na valné hromadě 6. května byli zvoleni br.: J. Kočiš z II. r., předsedou, br. J. Šumšal z I. r. jednatelem a br. J. Vrána z I. r. náčelníkem, což je zárukou rozkvětu kroužku. Zdař Bůh!

Za odstupující předsednictvo: J, Huňka,

Hudebně-pěvecký kroužek.

Po P. Vaňkovi dirigentem Hlouch. — Pravidelné zkoušky konaly se dvakrát týdně, orchestr jednou týdně. Veřejně vystoupil kroužek 8krát. — 28./6. slavnostní rozloučení s vlpp, IV. roč. 30.—31./7. Velehradská akademie bohoslovecká a unijní, 19./10. pietní vzpomínka na † arc. Stojana, 28./10. provázel sbory přednášku Dra. Durycha. 14./11. zpíval při veř. schůzi apolog. kroužku (o sv. Josafatu). 11./12. oslava † Dostála-Lutinova, 24./2. uspořádal s tělocv. kroužkem „Orelskou besídku" a „Šibřinky", při čemž po prvé vystoupil samostatný orchestr, 8./3. spolu s liter. kroužkem oslavil novosvěcené podjáhny. Tvořil větší část církevního sboru, jenž působil v seminární kapli. Nyní cvičí na velehradskou akademii.

J. Hlouch, dirigent.

Literární kroužek.

Rozběhl se letos do práce první. Už 8. října 1924 informoval kol. I. roč. o svém účelu a získal z něho 4 členy, tak, že počet členů byl celkem 12. Jeden dlí na studiích ve Strassburku a vesele se hlásí k práci. Jeden pro nedostatek času vystoupil. — Úhrnná práce není sice nadobyčejná, ale také ne příliš malá. Kroužek má dosud mnoho vad, vyvíjí se teprve; je nejmladší a hledí s nadějí do budoucna. Založil si příruční knihovničku a čítárnu. Informuje své členy o novinkách literárních. Zvoleni k tomu t. zv. „klepaři" (tradiční název z doby rozkvětu Jednoty), kteří vedou každý svůj vlastní obor v evidenci — a na schůzích referují. — Svoláno celkem 25 schůzí organisačních i přednáškových. Z nich třeba uvésti:

15. 10. 24: Vítězslav Hálek. (Doba. Život. dílo). Kol. Vašica (I).
27. 10. 24: Recitační večer Hálkův.
23. 11. 24: Jak oslaví bohoslovci básníky? (Kol. Šuránek (III).
25. 11. 24: Friedrich Novalis. (Kol. Vašica I.) (Veřejná přednáška).
11. 12. 24: K. Dostál-Lutinov, bohoslovec a básník. Slov. p. inž. Vilém Bitnar. Připojeny sbory oslavné. Veřejná vzpomínka výročí úmrtí básníkova.

12. 12. 24: Srdečná schůze s p. inž. Vilémem Bitnarem. (Kroužková).
11. 1. 25: Naše Vánoce. (Členové předčítají své práce s látkou vánoční).
1. 2. 25: K pramenům čisté poesie. (Národní píseň.) Kol. Šuránek III.
5. 2. 25: Recitační večer Lutinovův. (Veřejný).
10. 2. 25: Otakar Theer: Faethon. (Kol. Vašica I).
8. 3. 25: Svým spolubratřím vldp. podjáhnům. (Společně s kroužkem pěveckým.
15. 3. 25: O lidových památkách a povinnostech kněžstva, pracovati o jejich záchranu. (Kol. Funk IV).
30. 4. 25: Básnický profil. J. Wolkera. (Vašica I).
10. 5. 25: Májový večer P. Marie. (Členi čtou své práce s látkou marián-skou).

V klepech literárních účastnili se koll.: Jurák, Gillig, Malovaný a jj. Svěřeny jim časopisy, jež kroužek odebírá: Archa, Hlídka, Rozmach, Eva, Zvon, Literární rozhledy. Odebírání umožňuje obětavost členů, kteří i knihy své věnovali rádi Kroužku. —

Členové podali dosti prací, z nichž četné uveřejněny v Museu, Našem Domově, Našinci, Právu a jinde.

Kroužek, jenž — díky vdp. superiorovi — má svou místnost, má i archiv. Navazuje styky i s vynikajícími spisovateli, o čemž svědčí četná korespondence. (J. M. biskup Dr. Ant. Podlaha, K. V. Rais, F. S. Procházka, dopisy P. Sigismunda Boušky, Masákovy, Vévodovy, Čápovy a pod. —

Dá Bůh, že se příštím rokem upevní a ustálí řádně organisace Kroužku a pak teprve vydá — směj se kdo či nesměj — svůj užitek milované Jednotě Stojanově.

Šuránek.

ČINNOST „RŮŽE SUŠILOVY" V PRAZE VE SPRÁVNÍM ROCE 1924/25.

Jako jiná léta byl to opět poměrně malý počet bohoslovců a — následek studijní reformy: nedostatek času, který byl brzdou spolkové činnosti. Bylo nás sice jen 22, ale pracovali jsme s láskou k věci a často s obětmi, což snad je záslužnější, než kdybychom vykonali dílo zdánlivě sebe větší. Vnitřní činnost „R. S." spočívala hlavně ve schůzích jak výborových, tak členských.

Schůzí výborových, v nichž pracován program veškeré spolkové činnosti, konáno bylo 9. Schůzí členských s předn. hostů a bohoslovců bylo 12.

8./6. 1924: Volba zástupce do „Ústředí kat. stud." a delegátů na velehrad. sjezdy.
12./10. 1924: Bohosl. Jan Merell (II.): „R. S." čím byla a je", bohosl. Salajka (IV.): „O letoších sjezdech a slavnostech na posv. Velehradě."
26./10. 1924: Dr. Jan Kaucký: „Křesť. charita".
9./11. 1924: Rada Šindler: „Vincenciáni v Čechách."
23./11. 1924: Prof. V. Průša: „Skioptikon v pastorační praxi" (se světel. obr.)
7./12. 1924: Prof. F. Pechuška: „Apoštolát sv. Cyrila a Metod."
18./1. 1925: Bohosl. Salajka. (IV.): „Idea cyrilometod."

1./2. 1925: dp. K. Klement: „Pastorace chlapecké mládeže."
15./2. 1925: dr. K. Vrátný: „Naše četba."
1./3. 1925: Bohosl. V. Dvořák (IV.): „F. Sušil a jeho dílo."
15./3. 1925: dp. Jos. Gargela: „Dětské besídky."
13./5. 1925: Volba předsedy a revis. účtů.

Kromě těchto schůzí konána byla slavnostní obnova zasvěcení „R. S" božskému srdci Páně (dp. spiritual K. Štella.) Jako roku minulého, tak i v letoším správním roce největší pozornost byla věnována čes. semin. knihovně. Jednak členové zúčastnili se prací v knihovně, jednak provedena byla peněžní akce na doplnění knihovny. Bratrským Jednotám upřímný pozdrav!

Sociálně-řečnický kroužek v pražském semináři.

Sociálně-řečnický kroužek vznikl 22. února 1923 na přání českých a slovenských bohoslovců. Jeho účelem jest: 1. probouzeti u členů zájem o poznání sociálních poměrů dnešní společnosti lidské, 2. přihlížeti pokud možno ke stránce řečnické.

Program období 1924—25 byl: seznámiti se po stránce sociální s dnešním člověkem, rodinou a společností, všímati si při tom bolavých stránek a hledati prostředky k nápravě. Bohužel, nepodařilo se z různých příčin všechno vyčerpati.

Členů bylo 17; schůzí 12:

16. října 1924: Úvodní promluva a formální návrhy.

6. listop.: 1. Přednáška: a) Objasnění pojmu sociologie, soc. otázky, přehled soc. otázek; b) Dvojí směr dnešní společnosti (stručná charakteristika.) (A. Salajka.)

12. listop.: Debata o přednášce p. Šindlera: Křesťanská charita.

19. listop.: a) Rozsah názorů o saekularisaci života u vrstev lid. a inteligence; b) Příčiny: nepravá věda, odkřesťanění rodin, veřejný život, propaganda. (A. Salajka.)

26. listop.: O praktické četbě (proč čísti, theorie četby, užitek z četby, co čísti). (J. Merell.)

3. pros.: Rozvrh kázání. (. Salajka.)

10. pros.: Kázání (pojednání a způsob jeho zpracování). (A. Salajka.)

21. ledna 1925: Zásady a metoda polemiky. (A. Salajka.)

19. února: Přednáška: Formality při schůzích. (B. Muška.)

Poněvadž předseda kroužku počátkem března onemocněl, činnost kroužku v jarním období ustala.

14. května: Rodina a její úkoly sociální. (A. Salajka.)

20. května: Pojem „politické činnosti." (B. Muška.)

27. května: Vlivy působící v dnešní době úpadek rodiny. (J. Merell.)

Všechny přednášky spojeny s debatou.

Antonín Salajka, předseda.

ČINNOST „RŮŽE SUŠILOVY" V BRNĚ.

Přednáškových schůzí (vedle schůzí kroužků, o nichž dále) pořádáno celkem 6.

28. října: Slavnostní přednášková schůze s programem: 1. Karel Slavík: Ó, vlasti má! — Sbor. 2. Ideový podklad veřejné činnosti Sušilovy. Přednáška kol. Fialy (II. r.). 3. V. J. Novotný: Úklady vrahů. Sólo s prův.

klavíru. 4. Fr. Sušil: Mluvo milá. Recitace. 5. Pán Bůh náš. Sbor. 6. Fr. Sušil: Církva svatá! Recitace. 7. Petr Bezruč: Hrabyň. Recitace. 8. Večerní zvony. Sbor.

30. listopadu: Přednášková schůze. Kol. předseda věnoval posmrtnou vzpomínku † P. Rud. Suchému. Kol. Lukeš (II. roč.) promluvil na téma: „Vychovatelské dílo Dona Bosca".

8. prosince: Slavnostní přednášková schůze s programem: 1. Mariánská hymnika církevní. Přednáška Dra. A. Fuchse z Prahy. 2. F. Vach: Buď zdráva! Sbor. 3. Adamus a s. Vict.: Salve Mater Salvatoris. Recitace. 4. Sv. Bernard: Maria — archa Noëmova. Recitace. 5. Jan Merten: Zdrávas Maria. Solo s prův. harmonia. 6. Praeclara custos virginum. Recitace. 7. Sv. Alfons: Vzdechy k P. M. Recitace. 8. Jan Malát: Zpívej, duše, Pánu žalmy. Recitace.

31. ledna: Přednášková schůze. Přednášel dp. L. Bláha, O. S. N., ředitel Svazu Charity, na téma: Péče katol. charity o slepé a slabomyslné. Přednáška doprovázena asi 140 světelnými obrazy.

22. února: Přednášková schůze. Přednášel prof. Dr. J. Hegr: „O svaté zemi". Přednáška doprovázena 150 světelnými obrazy.

29. března: Slavnostní přednášková schůze s pořadem: 1. Vývoj a podstata křesť. mystiky. Přednáška Dra. J. Kratochvíla, vrch. univ. knihovníka v Brně. 2. J. B. Molitor: Ó, stravo pozemšťanů. Sbor. 3. S. Bernardus: Jubilus. Recitace. 4. Sv. Terezie: Ó, soucitný a milosrdný Bože. Recitace. 5. Sládek-Novotný: V náručí Boží. Solo s prův. klavíru. 6. S. Bonaventura: Vitis mystica cap. III. De circumfossione vitis. Recitace. 7. Jacopone da Todi: Ó, sladká lásko! Recitace. 8. K. Kreutzer: Den Páně. Sbor.

17. května pořádána společně s německými kolegy oslava osmdesátin J. M. ndp. preláta Dra. Josefa Pospíšila s programem: 1. A. Jelen: Dlouho buď zdráv. Sbor. 2. Sermo de nonnullis quaestionibus de Ss. Eucharistia (kol. Macek, II. r.) 3. W. A. Mozart: Ave verum corpus. Sbor. 4. K. D.-Lutinov: Hymnus in honorem s. Thomae A. Recitace. 5. V. J. Novotný: Dumy z poroby a svobody č. VI. Solo s prův. klavíru. 6. Noetický problem ve scholastické filosofii (kol. Zdražil, II. r.). 7. R. Wagner: Tannhäuser (Ouverture). Klavír. 8. A. Dvořák: Biblické písně č. 9. Solo s průvodem klavíru. 9. J. Pospíšil: Má tužba. Recitace. 10. B. Smetana: Má hvězda. Sbor.

Členské schůze: 27. června: Loučení s novosvěcenci. Velehradský sjezd. Stavovská porada. 12. října: Prázdninová činnost. Přednáška kol. předsedy o účelu „Růže Sušilovy". Výbor doplněn kolegy z prvního ročníku. (Zvoleni kol. Meixner a Hlaváč.) Úprava a rozsah „Musea". Příspěvky. Kroužky (sociologický a tiskový). 30. listopadu: Finanční stav „Musea". Mikulášský dar. Čítárna. Jednání o zřízení společného misijního kroužku s německými kolegy (bezvýsledné). 25. února: Mimořádná valná hromada. Místo kol. Papeže, který resignoval, zvolen knihovníkem kol. Kubeš (IV. roč.). Přehled činnosti „R. S." za první semestr. 13. května: Návrhy na ráz velehradského sjezdu. Reorganisace knihovny (za tím účelem odhlasována pracovní povinnost členstva a povolena úhrada 150 Kč. Rozšíření „Musea" (5. číslo). Styky s cizinou.

Výborové schůze: Výbor sešel se za uplynulý správní rok ke schůzím celkem 15krát. Projednávány běžné záležitosti „R. S.", „Musea", knihovny, čítárny atd, atd. — Knihovna letos, přičiněním kol. knihovníka a obětavostí členů konečně zreorganisována a pořízen dvojí lístkový katalog. XLVII. řádná valná hromada konána 24. května; na ní zvolen následující výbor: Jaromír Pořízek (III. r.) předsedou a redaktorem „Mu-

sea", Remigius Soukop (III. r.) knihovníkem, František Bělský (II. r.) jednatelem, Antonín Fiala (II. r.) archivářem, Jan Meixner (I. r.) pokladníkem a Josef Melichar (I. r.) administrátorem „Musea".

František Bělský, jednatel.

Činnost „Sociologického kroužku" v letoším správním roce postupovala směrem roku minulého. Pro nedostatek času (reforma studia) nemohla se však vyvinouti tak, jak si toho členové přáli. Schůze a porady byly konány obyčejně v neděli odpoledne. Pořádáno bylo pět schůzí přednáškových; po každé byla čilá debata. Přednášeli: kol. Menšík (IV. roč.) 19./X.: Poměr církve ke státu, kol. Bláha (IV. roč.) 9./XI.: Komercialisace lidstva, kol. Bělský (II. roč.) 14./XII.: Charitativní činnost sv. Vincence z Pauly, kol. Meixner (I. roč.) 25./I.: Liberalismus, socialismus a křesťanský solidarismus a kol. Fiala (II. roč.) 22./III.:: Bolševický systém. Přednášky byly celkem zdařilé. Připraveno je několik přednášek, které pro kolisi s „včelařským kursem", jejž členové navštěvovali v I. gymnasiu, nemohly býti předneseny; bude jich použito v nastávajícím roce. Na valné hromadě dne 22. května byl zvolen nový výbor: předsedou kol. Vrána, jednatelem kol. Melichar.

Alois Vrána.

Zpráva o činnosti v „Tiskovém kroužku."

Programu T. k., vychovávati zdatné pracovníky v oboru literárním v prvé řadě pro Museum, a pak v době pozdější i pro naše listy, bylo letošími přednáškami s dostatek vyhověno. — Na 7 schůzích probral kol. předseda důkladně způsob psaní referátů a recensí různých druhů knih, jak beletristických tak i vědeckých, způsob pojednání popularisačního; i výpiskům z četby a četbě věnována dostatečná pozornost. Různé druhy recensí byly demonstrovány na praktických příkladech ponejvíce vlastních pracích členů kroužku. Celkově bylo od členů vypracováno: 2 básně, 12 článků, 18 pohledů a 27 recensí. — Velmi informativní byla též přednáška Dra. Fuchse o tisku (8./XII. 24.) Na valné hromadě 23. května t. r. byl zvolen nový výbor: předsedou Ant. Fiala (II. roč.), jednatelem Jan Meixner (I. roč.).

Ant. Fiala.

LITERÁRNĚ ŘEČNICKÁ JEDNOTA BOHOSLOVCŮ V HRADCI KRÁL.

Poslední pohled na domov a lodička našeho života vyplula novým směrem na neznámé dosud hlubiny. V našich duších vířila dotěrná otázka: Což tak málo bude nás? . . . Konečně jsme se sešli, poznali a uklidnili. Bylo nás Čechů 8. Přišli jsme ze středních škol, z prostředí cíli a ideálům našim úplně cizího. Proto ký div, že stálo nás to dosti námahy a přemáhání, než jsme přivykli a přizpůsobili se životu v semináři.

Čestným naším úkolem bylo, vzkřísiti a v činnost uvésti „Literárněřečnickou Jednotu", jež již téměř od dob válečných pro malý počet českých bohoslovců ve své bývalé činnosti velmi ochabla. To stalo se 15. října na valné hromadě, na níž zvolen byl výbor. Předseda kol. Hrdina (III.) nabádá k nové horlivé činnosti a bratrské spolupráci a slibuje, že chceme a zůstaneme i za daných poměrů věrni bohaté tradici naší „Lit.-řeč. Jednoty",

z jejíhož středu vyšel již tak značný počet nadšených a obětavých kněží, horlivých a neúnavných pracovníků na vinici Páně i na poli národním.

28. říjen, kdy srdce každého vlastence upřímně se raduje, oslavili jsme důvěrným večírkem, na němž kol. Doležal (I.) mluvě o drahé vlasti naší zdůraznil význam a poslání kněze ve svobodném státě. Mluvě o nedostatku českých bohoslovců vybízel k 9tidenní pobožnosti k Božskému Srdci Páně za český kněžský dorost. K přednášce vhodně se připojil přednes kol. Beneše (I.) z Nerudových „Zpěvů pátečních". Večírek zakončen byl písněmi a národními hymnami.

K otázce misijní, kterou zde kolegové Němci šíří, zaujala naše Jednota stanovisko národní. Pro nás Čechy má především význam slovanský unionismus a Apoštolát sv. Cyrilla a Metoda, k němuž mají směřovati všechna úsilí a snahy naše. Společně s kol. Němci uspořádána byla „Mikulášská zábava" a pak misijní akademie na den sv. Josefa, patrona církve svaté. Z bohatého programu uvádíme přednášku „Slovanský unionismus" a „Die gegenwärtige Lage der Mission", recitace z básní P. Aloise Čápa, Klementa Mariánského a Eicherta. Hudba a zpěv zastoupen byl Smetanou, Dvořákem, Schubertem, Händelem a Wagnerem.

Aby činnost naše byla poněkud intensivnější, pořádáme týdně schůze s přednáškami, z nichž některé uvádíme; 21. ledna: „Dojmy ze zájezdu do Lurd, spolkem lurdským o prázdninách pořádaného" (kol. Mejsnar, I. r.) 28. ledna: Sv. Václav, dějiny, jeho osobnost a význam (kol. Beneš, II. r.). 4. února: Včelařství a jeho důležitost pro život kněžský (kol. Hrdina, III. r.). 4. března: Don Bosco, jeho život a význam (kol. Doležal, I. r.). 7. března: T. G. Masaryk a osvobození (kol. Melka, III. r.). 25. března: Zpěv a hudba chrámová (kol. Aug. Vrbský, O. Pr., III. r.). 29. dubna: Dojmy z Rumunska (kol. Pešák, I. r.) 6. května: Město a venkov (kol. Housnejman, I. r.) 13. května: Katolická renaissance ve Francii (kol. Melka, III. r.).

Z odborů, jež při naší Jednotě jsou zřízeny, byl v činnosti odbor pro venkovské knihovny, jenž výměnou rozeslal na 250 knih. Odbor pěvecký řídí kol. Aug. Vrbský, O. Pr., cvičí se zpěv chrámový i světský.

Ve volných chvilkách zabýváme se ušlechtilou zábavou — poesií hospodářství — včelařstvím. V zahradě máme vzorně zřízený malý včelín, zatím jen 4 včelstva (majetek kol. předsedy). V teorii a praxi zasvěcuje nás kol. předseda, jenž šíří lásku ke včelce i na poli literárním ve včelařských časopisech.

Dva bohoslovci z našeho semináře zúčastní se v červenci prázdninové pouti do Říma. Ostatní těší se na sjezd na Velehrad,

Doufáme, že příštím rokem naše Jednota zesílí, takže budeme moci pracovati intensivněji — do výše i do hloubky!

Bratrský pozdrav bohosloveckým jednotám! Pracovníkům jejím vřele tiskneme ruce!

Za Lit.-řeč. Jednotu:

Petr Mejsnar, jednatel. Čeněk Václav Hrdina, t. č. předseda.

Bůh nežádá úspěchů, ale práci!

Kard. Mercier.

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ:

Dědictví Svatojanské. Praha, IV (Hradčany) Vikářská č. 35.

Bible česká. Seš. 61 a 62 (S. Z. 47. a 48.) Sešitem tímto dovršeno monumentální dílo, jež jest chloubou naší náboženské literatury kalolické. Jest plodem obdivuhodné práce a veliké obětavosti. Jest žádoucno, aby aspoň nyní zdárně dokončené dílo došlo zaslouženého povšimnutí a bylo hojně kupováno, by aspoň částečně mohl býti kryt veliký náklad, jehož vydání díla za okolností krajně nepříznivých vyžadovalo. Milým překvapením jsou krásné mapy k poslednímu sešitu přiložené, z nichž zvláště veliká barevná mapa Palestiny jest na ten čas největší a nejdokonalejší naší mapou biblickou.

Občanská tiskárna v Brně.

P. Inocenc Procházka O. P.: O řeholním životě. Str. 584. Cena 25 Kč.

Jan Karník: Sladké s hořkým. Povídky a črty. Str. 178. Cena 8 Kč.

Václav Otta: Do Svaté země. (S illustracemi.) Zpráva o I. čsl. pouti do Svaté země roku 1924 konané. Str. 180. Cena 8 Kč.

Václav Kotrba v Praze, Pštrosova ul. č. 198.

V. Svatohor: Májova knížka. Dětské proslovy k májové pobožnosti. Stran 72.

Fr. Dominik O. P.: Květen eucharistický. 32 promluvy pro májovou pobožnost. Stran 194.

Hynek Dostál: Zájezd do Polska a na Volyň. Stran 150. Cena 3 Kč.

Československá akciová tiskárna v Praze II., Spálená ul. č. 15.

Dr. Josef Miklík: Příručka k biblické dějepravě pro školy obecné a měšťanské. I. Starý Zákon. Stran 180. Cena 20 Kč.

Dr. Alois Kudrnovsky: Záhady spiritismu. Stran 70. Cena 4·50 Kč.

Cyrilometodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze.

Jaroslav Dlouhý: Křesťanská rodina. Májová pobožnost, kterou na italském podkladě vzdělal. Stran 120. Cena 9·80 Kč.

Jaroslav Dlouhý: Utrpení Páně a svátost pokání. Postní promluvy, které na polském podkladě vzdělal. Stran 38. Cena 4·20 Kč.

Humana, Letovice.

Vladislav Reymont (přeložil Frant. Wolf): Z kraje slz a krve. Bibliofilská úprava s linoleorytem Fr. Navrátila. Stran 50.

ZAHRANIČNÍ NAKLADATELSTVÍ.

Herder & Co. G. m. b. H. Verlagsbuchhandlung Freiburg im Breisgau.

Dr. Simon Weber: Die katholische Kirche die wahre Kirche Christi. Zweite verbesserte Auflage. S. 116.

Anton de Waal: Rompilger. Wegweiser zu den Heiligtümern und Sehenswürdigkeiten der ewigen Stadt, sowie der bedeutendsten Städte Italiens. Zwölfte Auflage von Dr. Joh. Kirsch zu Freiburg in der Schweiz. S. 470.

Anton Huonder S. J.: Zu Füßen des Meisters. Band 2: Die Leidensnacht. Kurze Betrachtungen für vielbeschäftigte Priester. S. 430.

Karl Haggeney S. J.: Auf des Herrn Pfaden. Das Leben Jesu nach dem Evangelium des hl. Lukas in kurzen Betrachtungen für die Laienwelt. — Erster Teil: Die Vorbereitung des Gottesreiches. S. 562. Zweiter Teil: Der Ausbau des Gottesreiches. S. 512.

Knihovně došlo:

Polska akademia umiejetnosci w Krakowie.

Ksiegi sadowe wiejskie. Wydal Boleslaw Ulanowski. Tom. I., II. (Starodawne prawa polskiego pomniki. Tom. XI, XII.). Kraków 1921. Str. 870 + 760.

Monumenta medii aevi historica resgestas Poloniae illustrantia. Tom. XVIII. Continet Acta capitularum nec non indiciorum ecclesiasticorum Selecta. Vol. III. Pars II. Fase I. — Index personarum et locorum. — Str. 240.

Najstarsze statuty synodalne krakowskie biskupa Nankera. Wydal X. Dr. Jan Fialek 1915. Str. 66.

Statuty synodalne krakowskie Zbigniewa Oleśnickiego. (1436, 1446). Opracowal Stanislav Zachorowski 1915. Str. 54.

Nejdawniejsze statuty synodalne archidiecezji Gnieznienskiej. Opracowal Wladyslaw Abraham 1920. Str. 56.

Studie krytyczne do dziejów srednowiecznych synodów prowincyonalnych kosciela polskiego. Napsal Wladyslaw Abraham. 1917. Str. 58.

Synod prowincyonalny w Kamieniu. Opracowal Boleslaw Ulanowski. 1915. Str. 40.

Mikolaj Rej: Kupiec. (1549). Wydali Rudolf Kotula i Alexander Brückner. Kraków. Str. 324.

Dwie broszury prawne z r. 1612 i 1608. Wydal Boleslaw Ulanowski, Kraków. 1921. Str. 38.

Szesc broszur politycznych z XVI. i poczatku XVII. stulecia. Wydal Boleslaw Ulanowski. Kraków. 1921. Str. 305.

Bulletin International de l'academie polonaise des sciences et des Lettres. Classe de philologie, classe d'histoire et de philosophie 1. Partie Cracovie. Imprimerie de l'université. 1922. Str. 139.

Bulletin International de l'academie polonaise des sciences et des Lettres. Classe de philologie, classe d'histoire et de philologie. Crakovie. Imprimerie de l'université. 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920.

Archiwum do dziejów literatury i oswiaty w Polce. Wydawane przes komisye do badan tego zakresu przes wydzial filologiczny akademii umiejetnosci w Krakowie powolana. Tom. XV. Czesc I. W Krakowie. 1915. Str. 278.

Index osób i. t. d. do badanja Hystoryi sztuki w Polsce. 1915, 1921, 1923. Str. 178 + 42 + 20.

Prace Komisji historji sztuki. Tom. I., Zeszyt I. 1917, II. 1919; Tom. II. Seszt II. 1922; Tom. III. Zezsyt I. 1923. Z tablicami i rycinami v tekscie. Str. 300 + 104 + 150.

Sprawozdania Komisyi do badania szuki w Polsce. Tom. IX., Zeszyt III. i IV. 1914. Z 158 figurami w tekscie. Str. 150.

Zabytki sztuki w Polsce I. Kraków, kosciól i klasztor OO. Dominikanów. Leonard Lepszy i Stanislaw Tomkowicz. 1924.

Colletanea ex archivo Collegii historici. Tom XII., Pars I. 1919. Series 2. Tomus 1. 1923. Str. 218+630.

Collectanea ex archivo Collegii iuridici. Tomus IX. 1913. Str. 350.

Monumenta Poloniae Vaticana. Tom. III. Continet Analecta Vaticana 1202—1366. 1914; Tom. IV. Continet Calligarii Nuntii epistolas et acta 1578—1581. 1915. Str. 560+920.

Visitationes bonorum archiepiscopatus Gnesnensis saeculi XVI. Ed. Boleslaus Ulanowski 1920. Str. 862.

ČASOPISY.

(Kromě dříve uvedených dále došly:)

Sociální rozhledy. Revue pro otázky sociální, hospodářské, kulturní a státovědecké. Brno, Běhounská 24.

Zrno. Kritická revue. Prostějov. (Pojednání o obou těchto nových časopisech, jež zasluhují vší pozornosti, nedovolil již nedostatek místa. Vrátíme se k nim v příštím ročníku.)

Argus. Informační sborník novinových a časopisových článků. Smíchov, Smetanova 2.

Náš domov. Obrázkový časopis. Občanská tiskárna v Brně.

Květy mariánské. List měsíční ctitelů P. Marie. — Tamtéž.

Škola B. Srdce Páně. — Tamtéž.

Včela moravská. Orgán Zemských ústředí pro Moravu, Slezsko a Podkarpatskou Rus. Brno, Vídeňská 83.

Pravda. První čes. kat. týdeník ve Vídni. Orgán čs. strany lid. v republice rakouské.